

การเสริมสร้างพลังสามัคคีให้กับผู้นำ ด้วยกระบวนการลูกเสือ

โดย

พลตรี พัฒนา คุ้มเปลี่ยน
ผู้อำนวยการสำนักยุทธโยธาทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๖
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง การเสริมสร้างพลังสามัคคีให้กับผู้นำ ด้วยกระบวนการลูกเสือ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พล.ต. พัฒนา คู่้มเปลี่ยน หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูล และรูปแบบกระบวนการลูกเสือไทยและเสนอแนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ ศึกษาเฉพาะหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลของการศึกษาพบว่า กระบวนการลูกเสือทั้ง ๔ ประการข้างต้น ได้แก่ การฝึกอบรมของลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ และวิธีการของลูกเสือ ทุกขั้นตอน ทั้งหมดนี้สามารถปรับพฤติกรรมด้านการสร้างความสามัคคีให้กับผู้นำ ตามหลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ ทั้งนี้ หลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ มีความมุ่งหมายให้ผู้นำเกิดการพัฒนา ๘ ประการ คือ พัฒนาทางกาย ทางสติปัญญา ทางจิตใจและศีลธรรม พัฒนาในเรื่องการสร้างค่านิยมและเจตคติ ทางสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทางสัมพันธภาพทางสังคม ทางสัมพันธภาพระหว่างต่อชุมชน ทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะด้านนโยบายของรัฐควรสนับสนุน ส่งเสริมกิจการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ในทุกๆด้าน รวมทั้ง ควรส่งเสริมให้ผู้นำได้เข้ารับการฝึกอบรม และปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสามารถปรับพฤติกรรม ตามแนวทางของกระบวนการลูกเสือเป็นระยะๆ

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทย ผู้นำไทยและคนไทยต่างกำลังเผชิญวิกฤตการณ์ความขัดแย้งที่แตกต่างจากวิกฤตการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ขณะเดียวกันมาตรฐานของศีลธรรมและจริยธรรมได้เสื่อมไปเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบผู้นำ ถ้าระบบผู้นำ และกติกาสีที่สร้างขึ้นไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ วิกฤตการณ์นี้อาจนำไปสู่ การใช้กำลังเข้าปะทะกัน เพียงเพราะตัวผู้นำขาดศีลธรรม จริยธรรม กฎเกณฑ์หรือกติกาสีที่แน่นอน จะเห็นได้ว่าผู้นำกลุ่มในปัจจุบันล้วนมีความสามารถ มีผลงานและมีวิสัยทัศน์ มีสติปัญญาฉลาดหลักแหลม รวมทั้งมีความเก่งทางปลุกกระแสและสร้างกระแสให้ผู้ร่วมกลุ่ม สามารถล้อยตาม เชื่อมั่น ศรัทธาตัวผู้นำอย่างเต็มใจและปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้นำกลุ่มของตนชี้แนะ หากผู้นำมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน และปลุกกระแสไปสู่การแสดงออก โดยร่วมกันลงมือกระทำ ก็หนีไม่พ้นที่ต้องแก้ไข ข้อขัดแย้งโดยการใช้กำลังเข้าห้ำหั่นกันและกัน

จากการเข้ารับการศึกษาหลักสูตรการศึกษาของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ในภาคปฐมนิเทศได้บรรจุการฝึกอบรมวิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง (Advance Training Course) โดยการฝึกอบรมเน้นพัฒนาผู้รับการฝึกอบรม ทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ จริยธรรมและคุณธรรม ให้เป็นพลเมืองดี ตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ช่วงก่อนและหลังการฝึกอบรมกลุ่มคณะผู้บริหาร ระดับสูงของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ พบว่า กิจกรรมนี้สามารถปรับพฤติกรรมของผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดมีความสมัครสมานสามัคคีต่อกัน มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะเสียสละทรัพย์สินและเวลา บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีกระบวนการคิดในทางสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา กระบวนการฝึกอบรมลูกเสือ ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งการฝึกอบรมนี้สามารถปรับพฤติกรรมด้านการสร้างความสามัคคี ให้กับผู้นำได้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการศึกษา เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของชาติ

พล.ต.

(พัฒนา คู่มเปลี่ยน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ	๗
ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ	๑๗
แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการสร้างพฤติกรรมความสามัคคีในสังคม	๓๔
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับลูกเสือ	๔๕
ประวัติการลูกเสือไทย	๕๓
พระราชบัญญัติเกี่ยวกับลูกเสือ	๖๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๐
บทที่ ๓ รูปแบบ และกระบวนการลูกเสือไทยในปัจจุบัน	๗๔
สถานการณ์ของสังคมไทย	๗๔
รูปแบบการฝึกอบรมลูกเสือของไทยในปัจจุบัน	๗๘
กระบวนการฝึกอบรมลูกเสือของไทยในปัจจุบัน	๘๘
วิธีขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือ	๑๐๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔	
การวิเคราะห์การเสริมสร้างพลังสามัคคีระดับผู้นำ	๑๑๕
การวิเคราะห์การเสริมสร้างพลังสามัคคีระดับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ	๑๑๕
สรุป	๑๒๓
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๒๔
สรุป	๑๒๔
ข้อเสนอแนะ	๑๒๖
บรรณานุกรม	๑๒๕
ภาคผนวก	
ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก	๑๓๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๕๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓ - ๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูงของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อ วันที่ ๒๘ ต.ค.-๑ พ.ย.๕๖	๑๐๔
๔-๑ ผลที่ได้รับจากการพัฒนาด้วยกระบวนการลูกเสือ ตามหลักการ ในการพัฒนาผู้นำ	๑๑๕

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
๒-๑ แสดงลักษณะผู้นำพื้นฐาน ๔ แบบ	๒๐
๓-๑ ชั้นของกระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ	๕๔

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทย ผู้นำไทยและคนไทยต่างกำลังเผชิญวิกฤตการณ์ที่แตกต่างจากวิกฤตการณ์ที่ผ่านมาในอดีตที่ความขัดแย้งเคยมีสาเหตุจากศัตรูภายนอก กลับกลายเป็นวิกฤตการณ์ที่เกิดจากภายในโดยภายนอก มีส่วนเสริม นั่นคือการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจและสังคม ค่านิยม วัฒนธรรม และความร่ำรวยจากการดำเนินธุรกิจ ได้นำไปสู่การทำลายวัฒนธรรมพื้นบ้าน การทำลายชนบท การทำลายชีวิตและสังคมชนบท มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างปัญหาสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ คุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนครหลวง ทุกคนต่างกระเสือกกระสนดิ้นรนทำมาหากิน มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น ความมีมิตรจิตมิตรใจด้อยลง ความเป็นมนุษย์ที่สวยงาม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ขาดหายไปและที่สำคัญที่สุดคือ การแย่งทรัพยากรที่ทำกิน ที่ดิน แหล่งน้ำ และโอกาสในการหาประโยชน์ทางธุรกิจ (ลิขิต ชีรเวทิน, ๒๕๓๕)

ในขณะที่เดียวกันมาตรฐานของศีลธรรมและจริยธรรมได้เสื่อมไปเป็นอย่างมาก คนที่มีเงินจะมีคนนับหน้าถือตา ไม่ว่าจะโกงกินมาอย่างไรก็ตาม ต่างคนต่างจួយโอกาสสร้างความร่ำรวยและใช้เงินซื้อทุกอย่างที่ขวางหน้า การแก่งแย่งแข่งขันกันเกิดขึ้นในทุกระดับและต่างระดับ ในหมู่นักธุรกิจก็มีการแข่งขันกันระหว่างนักธุรกิจรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ มีการแข่งขันแก่งแย่งกันระหว่างนายทุนและคนยากจน การแย่งทรัพยากรกันยอมนำไปสู่ความขัดแย้งในผลประโยชน์ ความขัดแย้งดังกล่าวต้องมีการหาข้อยุติโดยกติกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบผู้นำ ถ้าระบบผู้นำ และกติกาส่งเสริมไม่สามารแก้ไขความขัดแย้งได้ วิกฤตการณ์นี้อาจนำไปสู่ วิกฤตการณ์ในระบบราชการ วิกฤตการณ์ทางการเมือง จนกระทั่งเกิดการใช้กำลังเข้าปะทะกัน เพียงเพราะตัวผู้นำขาดศีลธรรม จริยธรรม กฎเกณฑ์หรือกติกานั่นเอง

ความขัดแย้งในปัจจุบันมีลักษณะเชื่อมโยงจากผู้นำที่กลุ่มของตนเชื่อมั่นและศรัทธา มีความคิดเห็นต่างกับผู้นำ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflicts) ที่พยายามจะบังคับให้อีกฝ่ายคิดเห็นเหมือนกัน เมื่อมีความขัดแย้งมากขึ้นจึงชี้หน้าภายในพรรคพวกกลุ่มของตนให้คิดเห็น เช่นเดียวกันภายในกลุ่มจนกระทั่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Group Conflicts)

(เอกชัย บุญยาศิษฐาน, ๒๕๕๕) ความขัดแย้งประเภทนี้เป็นระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม คล้ายกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล แต่มีมากกว่า ๑ คน ปัญหาแก้ยากขึ้น เพราะทำให้คนเดียวเชื่อมั่นไม่พอ ต้องให้ผู้อื่นข้างเดียวกันนั้นเชื่อตามไปด้วย

ผู้นำกลุ่มในปัจจุบันล้วนมีความสามารถ มีผลงานและมีวิสัยทัศน์ มีสติปัญญาฉลาดหลักแหลม รวมทั้งมีความเก่งทางปลุกกระแสและสร้างกระแสให้ผู้ร่วมกลุ่ม สามารถคล้อยตาม เชื่อมั่นศรัทธาตัวผู้นำอย่างเต็มใจและปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้นำกลุ่มของตนชี้แนะ หากผู้นำมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน และปลุกกระแสไปสู่การแสดงออก โดยร่วมกันลงมือกระทำ ก็หนีไม่พ้นที่ต้องแก้ไข ข้อขัดแย้งโดยการใช้กำลังเข้าห้ำหั่นกันและกัน

ตัวอย่างวิกฤตการณ์การเมืองไทย ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้นำของไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๙ วิกฤตความขัดแย้งระหว่างผู้นำ ๒ ขั้วการเมือง “ระบอบทักษิณ” กับ “ฝ่ายตรงข้าม” (ทางออกประเทศไทย, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๒๕๕๗) โดยมี การเคลื่อนไหวโดยแกนนำ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ในนามพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ต้องการให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีข้อสงสัยเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนต่างๆ รวมทั้งปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน หลังจากนั้นกลุ่มเคลื่อนไหว ก็มีความขัดแย้งกับ แกนนำกลุ่มคนที่สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดความเห็นต่างทางการเมืองและก่อให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรงในสังคมไทย จนกระทั่งเกิดการ รัฐประหาร ครั้งที่ ๑๒ ของไทย ซึ่งต่อมามีกลุ่มแกนนำออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการ รัฐประหารหลายกลุ่ม นำโดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ(นปช.)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิพากษายุบพรรคพลังประชาชน ซึ่งทำให้ต้องมีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมัยรัฐบาลทักษิณ สมัคร และสมชาย ได้รับความเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. (กลุ่ม นปช. เดิม) กลับมาชุมนุม เพื่อกดดันให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ (วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๓, ๒๕๕๗) ต่อมา นายอภิสิทธิ์ จึงประกาศยุบสภา

ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ พรรคเพื่อไทยได้เสียงข้างมากในสภา และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีคนถัดมา ในห้วงนี้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้งถวิล เปลี่ยนศรี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เพื่อปรับย้ายจนกระทั่ง ส่งผลให้พล.ต.อ. เจริญพันธ์ ดามาพงษ์ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

รวมทั้งมีผู้ตัดสินใจเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรี ที่ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้นำรัฐบาลที่ปล่อยปละให้มีเหตุการณ์ในโครงการรับ จ้างนำข้าวของรัฐบาล

ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบ ได้ถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมี นายสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำและ อีกฝ่ายหนึ่งคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และแกนนำคนเสื้อแดง บางส่วน

อีกเหตุการณ์หนึ่ง รัฐสภาพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ประชาธิปัตย์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ศาลวินิจฉัยตามนั้น แต่พรรคเพื่อไทยปฏิเสธคำวินิจฉัยนี้ ต่อมา ส.ส. ประชาธิปัตย์ทั้ง ๑๕๓ คน ลาออก นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร และจัดให้มีการเลือกตั้ง ทั่วไป วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำการประท้วง กปปส. มีชื่อเต็มว่า คณะกรรมการ ประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข นัดชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพมหานคร และมีเวทีชุมนุมหลายเวที เพื่อ กดดันรัฐบาล และเรียกร้องให้จัดตั้งสภาประชาชนเพื่อปฏิรูปการเมือง โดยมุ่งหมายขจัดอิทธิพล ของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี จากการเมืองไทย

อีกเหตุการณ์ เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้คืนตำแหน่งเลขาธิการสภาความ มั่นคงแห่งชาติ แก่ถวิล เปลี่ยนศรี ภายใน ๔๕ วัน หลังจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐมนตรีที่มีมติย้ายถวิล เปลี่ยนศรี ออกจากตำแหน่งเลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

ความขัดแย้งเริ่มคลุกรุ่น สืบสน ระหว่างกลุ่มแกนนำ ต่างๆ เช่น กลุ่ม กปปส. กลุ่มคน เสื้อแดงที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กลุ่มสนับสนุนแนวทางให้จัดการ เลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย กลุ่มนักวิชาการ ฯลฯ เริ่มเกิดความขัดแย้ง และมีความรุนแรง มากขึ้น จนกระทั่ง เกิดการรัฐประหาร อีกครั้งในประเทศไทย นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ ๑๓ ใน ประวัติศาสตร์ไทย มีผลทำให้ คณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง และวุฒิสภาถูกยุบ เหตุการณ์ครั้งนี้ คนไทย จำนวนหนึ่งแสดงความยินดี โดยมองว่าเป็นทางออกของวิกฤตการณ์การเมือง แต่ก็ยังมีคนไทยอีก จำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย (การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗, ๒๕๕๗)

จากวิกฤตหลากหลายความขัดแย้งข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สาเหตุของความขัดแย้งมาจากพฤติกรรมของผู้นำในฐานะต่างๆ ดังนั้นการปรับพฤติกรรมของผู้นำให้มีคุณธรรม จริยธรรม จึงน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดของสังคมในปัจจุบันผู้คนพูดกันมากถึง “ธรรมาภิบาล” “หลักนิติธรรม” และการเป็นคนเก่งอย่างเดียวไม่พอ ต้องเป็นคนดีด้วย เพราะความเป็นคนดีย่อมเป็นยอดปรารถนาในทุกสังคมมานานแล้ว ยิ่งเป็นผู้นำทางการเมืองเท่ากับเป็นคนกุมชะตากรรมประเทศชาติ เป็นคนมีโอกาที่กระทำการใดๆ ทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีมากกว่าคนอื่น รวมทั้งเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น ผู้นำจึงต้องมีความดีคู่กับความเก่งกล้าสามารถ ผู้นำควรดำรงตนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการมี “ธรรมะ” ซึ่งธรรมอันเป็นหลักคุ้มครองประเทศไทยมาตลอดคือ ทศพิธราชธรรม ธรรมอันมีไช่เป็นของเฉพาะพระมหากษัตริย์หากแต่เป็นธรรมสำหรับผู้ปกครองหรือผู้นำทุกระดับ โดยเฉพาะข้อที่ว่าด้วยการให้ (ทานัง) ความซื่อตรง (อาชวัง) ความอ่อนโยน (มัทวัง) ความอดทนอดกลั้น (ขันติ) การไม่เบียดเบียนผู้ใต้ปกครอง (อวิหิงสา) ความไม่โกรธแค้น (อโกธัง) และการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง (อวิโรธนัง) อีกทั้งมีคำแนะนำในการเลือกผู้นำ ตามแนวทางพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๒ นับเป็นเวลากว่า ๔๐ ปีมาแล้วที่ว่า

“ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้” (วิษณุ เครืองาม, ๒๕๕๔)

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นสถาบันการศึกษาทางทหารระดับสูงของกองบัญชาการกองทัพไทย ได้รับมอบภารกิจ มีหน้าที่ประสานวิทยากรและวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พนักงานองค์การของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชนและนักการเมือง ซึ่งผู้ที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วนของสังคม เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญของทางราชการ หรือบริหารงาน หรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ (ประสาธน์ สุขเกษตร, ๒๕๕๕.)

หลักสูตรการศึกษาของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ในภาคปฐมนิเทศได้บรรจุการฝึกอบรมวิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง (Advance Training Course คำย่อว่า A.T.C.) ของ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ไว้ในหลักสูตร ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการฝึกอบรม ๕ วัน (ชลิต ชุณหรัศพันท์, ๒๕๕๔) โดยการฝึกอบรมเน้นพัฒนาผู้รับการฝึกอบรม ทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ จริยธรรมและคุณธรรม ให้เป็นพลเมืองดี ตามวัตถุประสงค์ของคณะ

ลูกเสือแห่งชาติ ผลจากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ช่วงก่อนและหลังการฝึกอบรม กลุ่มคณะผู้บริหารระดับสูงของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ พบว่า กิจกรรมนี้สามารถปรับ พฤติกรรมของผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดมีความสามัคคีปรองดอง สามัคคีต่อกัน มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะเสียสละทรัพย์สินและเวลา บำเพ็ญประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม มีกระบวนการคิดในทางสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น กระบวนการฝึกอบรมลูกเสือ น่าจะสามารถปรับพฤติกรรมด้านการสร้างความสามัคคี ให้กับ ผู้นำได้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความมั่นคงของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาข้อมูล และรูปแบบกระบวนการลูกเสือไทย
๒. เพื่อเสนอแนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำด้วยกระบวนการ

ลูกเสือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ของ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการจัดการ ฝึกอบรมลูกเสือของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบ วิธีการ ของกระบวนการฝึกอบรม ลูกเสือที่เหมาะสม กับการนำมาใช้ในการส่งเสริมพลังสามัคคี ให้กับผู้นำ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ให้ทราบข้อมูลและรูปแบบ กระบวนการลูกเสือในการเสริมสร้าง พลังสามัคคีให้กับ ผู้นำ
๒. ได้แนวทางส่งเสริม และสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำ ด้วยกระบวนการลูกเสือ

คำจำกัดความ

กระบวนการลูกเสือ

หมายถึง กระบวนการพัฒนา โดยวิธีการฝึกอบรม ให้การศึกษา และพัฒนาให้เป็นคนดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักการ และวิธีการ ซึ่งผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้ให้ไว้

ความขัดแย้ง

หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน สิ่งที่ตรงกันข้าม ความแตกต่าง ความไม่สัมพันธ์ การคิดตรงกันข้าม กันแบบตกขอบ การใช้เล่ห์เพทุบาย การไม่ลงรอยกัน ซึ่งต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการควบคุม ความขัดแย้ง ที่เปิดเผยออกมาให้เห็น เช่น การสไตรค์ การหยุดพักงาน การชุมนุมของกลุ่มคน เพื่อเรียกร้อง เป็นต้น

ความสามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียว เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง วิวาทบาดหมาง ซึ่งกันและกัน ความสามัคคี มีด้วยกัน ๒ ประการ คือ ความสามัคคีทางกาย และความสามัคคีทางใจ

วิกฤตการณ์ทางการเมือง

หมายถึง ระบบการเมืองของไทยอันเป็นแบบแผนของสังคมในการปกครองประเทศ และดูแลทุกข์สุขของประชาชนให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข ขณะนี้การเมืองไทยมีปัญหาถึง ๘ ประการ คือ ใช้เงินเป็นใหญ่ ผูกขาดการเมืองโดยคนจำนวนน้อย คนดีมีความสามารถเข้าไปสู่การเมืองได้ยาก การทุจริตประพฤติมิชอบมีอยู่ในทุกระดับ การเผด็จการโดยระบอบรัฐสภา การต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรังและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง การขาดประสิทธิภาพทางการบริหารและนิติบัญญัติ และการขาดสภาวะผู้นำทางการเมือง

วิกฤตการณ์ในระบบราชการ

หมายถึง ระบบราชการอันเป็นเครื่องมือปัญหาสังคมไทยกลับกลายเป็นปัญหาเสียเอง เช่น ปัญหาความเสื่อมศักดิ์ศรีของระบบราชการ ทำให้คนดีคนเก่งหนีระบบราชการปัญหาคอร์รัปชันในวงราชการปัญหาคุณธรรม เป็นต้น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

๑. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ (leader) กับภาวะผู้นำ (leadership) มีความหมายแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้อ่านมีพื้นฐานเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ จึงขอแนะนำเสนอคำนิยามที่ควรทราบเกี่ยวกับ “ผู้นำ (Leader)” และ ภาวะผู้นำ (Leadership)” ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์,๒๕๔๐ อ้างถึงใน ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๓)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ (แนวคิดผู้นำ,๒๕๕๓) ตามทฤษฎีการบริหาร ปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงานให้เกิดผลผลิตหรือปัจจัยนำออกมีอยู่ ๔ ประเภท ได้แก่ คน (Man) เงิน(Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหาร (Management) คน บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญมากประการหนึ่งของการดำเนินงานทุกประการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่มีความรู้มีทักษะหรือมีความสามารถ เป็นทรัพยากรที่หายากสมควรที่จะทะนุบำรุงเอาไว้อย่างดี ฉะนั้น การสร้างหรือพัฒนาคนของหน่วยงานหรือองค์กร จึงถือว่ามีค่าเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพในการทำงานเป็นหัวหน้างาน เป็นผู้บริหาร ซึ่งจะนำองค์กรสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย การที่จะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่หรือเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้ผู้นั้นจะต้องบริหาร ๓ ปัจจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันได้แก่ การบริหารตนเอง การบริหารคน การบริหารงาน โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารตน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีและสร้างภาวะผู้นำพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้เป็นผู้นำที่พึงประสงค์ ปรับใช้แนวคิดทฤษฎีการเป็นผู้นำมาใช้ในสิ่งแวดล้อมขององค์กรเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสร้างความเจริญให้กับองค์กรและประเทศชาติต่อไป

๒. ความหมายของคำว่าผู้นำ (Leader)

ความหมายของคำว่าผู้นำ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Leader” นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถในการใช้อิทธิพลให้คนอื่นทำงานในระดับต่างๆ ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (McFarland,1979:214-215 อ้างถึงใน แนวคิดผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๓)

ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถในการชักจูงให้คนอื่นทำงานให้สำเร็จตามต้องการ (Huse,1978:227 อ้างถึงใน ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมาย บุคคลอื่นในกลุ่มที่เหลือก็คือผู้ตาม แม้จะเป็นหัวหน้า กลุ่มย่อย หรือผู้ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ก็ตาม (Yukl, 1989:3-4 อ้างถึงใน ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ผู้นำ คือ บุคคลที่มาจาก การเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง หรือการยกย่องขึ้นมาของกลุ่ม เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้นำเป็นผู้ที่มีศิลปะที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และนำบุคคลเหล่านั้นไป โดยได้รับความไว้วางใจและเชื่อมั่นอย่างเต็มที่พร้อมทั้งให้ความเคารพนับถือให้ความร่วมมือและ ให้ความมั่นใจในตัวผู้นำอย่างจริงจัง

กวี วงศ์พูน (๒๕๓๕: ๑๔-๑๕ อ้างถึงใน ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้สรุป แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำไว้ ๕ ประการ คือ

๑. ผู้นำ หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม เปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง

๒. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดหมาย ที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่ม ออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย

๓. ผู้นำหมายถึงบุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของ กลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐาน และสามารถแสดงพฤติกรรมของ ผู้นำได้

๔. ผู้นำหมายถึงบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถสอดแทรก อิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด

๕. ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มี ส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

บุญทัน ดอกไธสง (๒๕๓๕:๒๖๖ อ้างถึงใน ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้สรุป เกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง

๑. ผู้มีอิทธิพล มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะ ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

๒. เป็นผู้นำและแนะนำเพราะผู้นำต้องคอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย
สูงสุดตามความสามารถ

๑. ผู้นำไม่เพียงแต่ยืนอยู่เบื้องหลังกลุ่มที่คอยแต่วางแผนและผลักดัน แต่ผู้นำ
จะต้องยืนอยู่ข้างหน้ากลุ่ม และนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้นำ (Leader) ก็คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง
หรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ เช่น การชี้แนะ สั่งการ และช่วยเหลือให้กลุ่ม
สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มีการเขียนชื่อผู้นำแตกต่างกันออกไปตาม
ลักษณะงานและองค์กรที่อยู่ เช่น ผู้บริหาร ผู้จัดการ ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ อธิการบดี
ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้ว่าราชการ นายอำเภอ กำนัน เจ้าคณะจังหวัด เจ้าอาวาส ปลัดกระทรวง
คณบดี (ผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

๓. ความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำ (Leadership)

ได้มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลายประการ เช่น

๓.๑ ภาวะผู้นำ (Leadership) หรือความเป็นผู้นำ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการ
นำ (The American Heritage Dictionary, 1985 : 719 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) จึง
เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ภาวะผู้นำได้รับความสนใจ และมีการศึกษามาเป็น
เวลานานแล้ว เพื่อให้รู้ว่าอะไรเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ หรือมี
ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพการศึกษานั้นได้ศึกษาตั้งแต่ คุณลักษณะ (Traits) ของผู้นำ อำนาจ
(Power) ของผู้นำพฤติกรรม (Behavior) ของผู้นำแบบต่างๆ และอื่นๆ ในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการศึกษา
ภาวะผู้นำอยู่ตลอดเวลา และพยายามจะหาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในแต่ละองค์กรและใน
สถานการณ์ต่างๆกัน

๓.๒ ความหมายของภาวะผู้นำ ได้มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลากหลาย
และแตกต่างกัน ซึ่ง ยุกต์ (Yukl, 1989 : 3 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้กล่าวถึงสาเหตุ
ที่ความหมายของภาวะผู้นำมีหลากหลายและแตกต่างกัน ก็เนื่องจากขอบเขตเนื้อหาและความสนใจ
ในภาวะผู้นำ ในการศึกษาของนักวิจัยแตกต่างกัน ในที่นี้จึงขอนำเสนอให้ศึกษาดังต่อไปนี้

ภาวะผู้นำคือความริเริ่มและธำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและ
ความสัมพันธ์ ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม (Stogdill, 1974:411 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,
๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำคือความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรืออำนาจการ หรือมี
อิทธิพลต่อพฤติกรรม ของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (McFarland, 1979:303 อ้างถึง
ใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำคือศิลปะในการชี้แนะลูกน้อง หรือผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ (Schwartz, 1980:491 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำ คือ พฤติกรรมของบุคคลในการกำกับกิจกรรมของกลุ่มไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (Hemphill & Coons, 1957 ; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ๒๕๔๐ อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำ คือ การใช้อิทธิพลเพิ่มที่สูงกว่าและมากกว่ากลไกการทำงานปกติที่ใช้กำกับงานประจำองค์กร (Katz & Kahn, 1978 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำ หมายถึง การจูงใจบุคคลให้ผู้อื่นมองเห็น พร้อมทั้งปลูกฝังเป็นค่านิยมและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติได้สำเร็จ (Richards & Engle, 1986 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการให้จูงใจหมาย (ทิศทางที่มีความหมาย) เพื่อให้เกิดการรวมพลังความพยายาม และความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Jacobs & Jaques, 1990 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุความต้องการของกลุ่ม หรือจูงใจหมายขององค์กร (Mitchell and Larson, Jr., 1987:435)

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศิลปะของการใช้อิทธิพลหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตาม จูงใจหมายของกลุ่ม (Koontz and Wehrich, 1988:437 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้ประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Robbins, 1989:302 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการชี้แนะและอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม (Stoner and Freeman, 1989:459 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง(ผู้นำ)ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้แนะให้ บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้น เต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายของ องค์กรเป็นจุดหมายปลายทาง (พยอม วงศ์สารศรี, ๒๕๓๔:๑๘๖ อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ภาวะผู้นำเป็นศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจ หรือใช้อิทธิพลต่อ บุคคลอื่นในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการสื่อ

ความหมายให้ร่วมใจกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

มนุษย์ทุกคนมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่เกิดและได้รับการปรุงแต่งโดยการอบรมสั่งสอนทางการศึกษาทำให้เกิดภาวะผู้นำพื้นฐานขึ้นในตัว สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สามารถทำให้ ภาวะผู้นำพื้นฐานนั้นแปรเปลี่ยนไปได้อีกไม่ว่าจะทางดีขึ้นหรือเลวลง และภาวะผู้นำ สามารถพัฒนาขึ้นได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำแยกได้หลายแนวคิด แต่แนวคิดที่สำคัญคือผู้นำตามทฤษฎี พฤติกรรม, ผู้นำตามทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ, ทฤษฎีตามสถานการณ์ และทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป

การแบ่งประเภทของผู้นำตามลักษณะพฤติกรรมมีหลายวิธีตามลักษณะต่างๆ เช่น ลักษณะการปฏิบัติงาน ลักษณะของพฤติกรรม ลักษณะการบริหาร และทฤษฎี ๓ มิติ ของเรียดิน ฯลฯ

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่ดีจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ ปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงาน

๓.๓ บทบาท และหน้าที่ของผู้นำ (Leadership Roles)

ผู้นำมีบทบาทและหน้าที่หลายอย่าง ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบเผด็จการอาจมีหน้าที่อย่างหนึ่งแต่ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบประชาธิปไตยอาจมีบทบาทและหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามบทบาทและหน้าที่ที่ทั่วๆ ไปของผู้นำทุกคน ในกลุ่มคนทุกชนิด มีตรงกันอยู่บ้าง จึงขอสรุปบทบาทและหน้าที่ของผู้นำโดยทั่วๆ ไปเพื่อเป็นแนวความคิดสำหรับผู้บริหารการศึกษา ๑๔ อย่างคือ

๓.๓.๑ ผู้นำในฐานะผู้บริหาร (The Leader as Executive) บทบาทที่เห็นได้ชัดที่สุดของผู้นำก็คือบทบาทในฐานะผู้บริหารซึ่งประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆ ในองค์กรหรือในฐานะผู้ประสานงานภายในกลุ่มที่ตนเป็นผู้บริหาร ผู้นำประเภทนี้คอยช่วยให้งานของบุคลากรทุกคนดำเนินไปได้ด้วยดี ผู้นำจะเป็นผู้คุมนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และรับผิดชอบคอยดูแล นโยบายและวัตถุประสงค์ของกลุ่มให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วนถูกต้อง

๓.๓.๒ ผู้นำในฐานะผู้วางแผน(The Leader as Planner) โดยปกติผู้นำมักทำหน้าที่วางแผนการปฏิบัติงานทุกชนิด เป็นตัดสินใจว่าบุคลากรในหมู่ของตนควรใช้วิธีการอย่างไรและใช้อะไรมาประกอบบ้างเพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการ ผู้นำมักทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลด้วยว่าแผนที่วางไว้นั้นมีการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผู้นำมักจะเป็นผู้เดียวที่ทราบแผนทั้งหมดโดยถ่องแท้ คนอื่นในกลุ่ม มักรู้เรื่องเฉพาะส่วนที่ตนได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบแต่รู้ไม่หมดทั้งแผน

๓.๓.๓ **ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (The Leader as Policy Maker)** งานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของผู้นำคือ การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหมู่คณะ และการวางนโยบายส่วนมากนโยบายมาจากที่ ๓ แห่ง คือ

มาจาก “เบื้องบน” หรือ เจ้านาย ที่มีตำแหน่งสูง

มาจาก “เบื้องล่าง” คือ ได้มาจากคำแนะนำ หรือมติของบุคลากรได้บังคับบัญชา

มาจาก “ผู้นำ” ของหมู่คณะนั้นๆ

ไม่ว่านโยบายจะมาจากแหล่งใด ผู้นำมีอำนาจโดยเสรีที่จะกำหนดหรือเลือกด้วยตนเอง

๓.๓.๔ **ผู้นำในฐานะผู้ชำนาญการ (The Leader as Expert)** ผู้นำมีส่วนมากหวังพึ่งผู้นำจะทำหน้าที่คล้ายกับผู้ชำนาญการในสายวิชาชีพนั้น ๆ แต่ผู้นำจะรู้เรื่องต่างๆ ในด้านเทคนิคไปเสียหมดทุกอย่างไม่ได้ ผู้นำในองค์กรนอกแบบหรือองค์กรอุปนัย บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสายวิชาชีพมักจะมีบุคลากรอื่นมาหา เพื่อปรึกษาหรือขอความช่วยเหลืออยู่เสมอ โดยเป็นการขอความช่วยเหลือส่วนตัว บุคลากรผู้นั้นจึงกลายเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในองค์กรนั้นๆ

๓.๓.๕ **ผู้นำในฐานะตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก (The Leader as External Group Representative)** เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มหรือขององค์กรหรือหน่วยงานใดก็ตาม จะพากันไปติดต่อกับภายนอกหมดทุกคน โดยตรงไม่ได้ ผู้นำที่มีคุณสมบัติเป็นที่พอใจของกลุ่มมักจะได้รับเลือกให้ไปทำหน้าที่แทนเขาก็กลายเป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของกลุ่ม ต่อมาไม่เพียงแต่จะมีหน้าที่ติดต่อกับบุคคลภายนอกแทนกลุ่มเท่านั้น แต่เมื่อบุคคลภายนอกมาเจรจาอะไรกับกลุ่มก็ต้องเข้ามาเจรจาผ่านเข้าอีกด้วย ผู้นำประเภทนี้กลายเป็นผู้รักษาประตู ของบุคลากรในกลุ่ม หรือในองค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ โดยปริยาย

๓.๓.๖ **ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายใน (The Leader as controller of Internal Relations)** ผู้นำมักจะทำหน้าที่ควบคุมดูแลรายละเอียดต่างๆ ภายในกลุ่ม และเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่งภายในกลุ่ม ก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มนั่นเองในบางกลุ่มไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น เช่นการจัดงานมงคลให้แก่สมาชิกคนใดคนหนึ่ง หรือเรื่องอะไรก็ตาม สมาชิกเป็นเจรจาผ่านหัวหน้าหรือผู้นำ ในบางกลุ่มผู้นำจะเจรจาให้หรือจะเอาใจใส่เฉพาะสมาชิกบางคน ไม่ทุกคน แต่ในบางกลุ่มผู้นำก็ไม่สนใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเลยก็มี ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของผู้นำเป็นคนๆ ไป

๓.๓.๗ ผู้นำในฐานะผู้ให้คุณและให้โทษ (The Leader as Purveyor of Rewards and Punishments) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอให้คุณและให้โทษแก่บุคลากรอื่นหรือมีอำนาจให้คุณให้โทษ จะกลายเป็นผู้ทรงอำนาจสำคัญและกลายเป็นผู้นำในที่สุด คุณและโทษที่ว่านี้อาจจะเป็นการขึ้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน หรือการมอบหมายงานให้มากขึ้นน้อยหรือให้งานที่ยากๆหรือง่ายๆทำก็ได้ทั้งนั้น ผู้บริหารที่ดีพึงระวังที่จะไม่มอบอำนาจเช่นนี้ให้แก่บุคลากรคนใดมากเกินไป เพราะความเสียหายอาจจะเกิดขึ้นกับองค์กรได้ในภายหลัง

๓.๓.๘ ผู้นำในฐานะผู้ไกล่เกลี่ย (The Leader as Conciliator) เมื่อมีการขัดแย้งใดๆ เกิดขึ้น บุคลากรคนใดคอยไกล่เกลี่ยให้สงบและเข้าใจกันได้ บุคลากรผู้นั้นมักจะกลายเป็นผู้นำในภายหลัง บางทีผู้นำประเภทนี้ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาคดีภายในด้วยตนเองเลยก็มี

๓.๓.๙ ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง (The Leader as Exemplary) บุคลากรที่มีความประพฤติดีหรือปฏิบัติงานดีจนได้รับการยกย่องอยู่เสมอว่า เป็นตัวอย่างที่ดีขององค์กร มักจะกลายเป็นผู้นำของบุคลากรอื่นได้โดยง่าย เพราะเป็นคนที่ได้รับการนับถือจากบุคลากรสำคัญในองค์กร

๓.๓.๑๐ ผู้นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม (The Leader as Symbol of the Group) ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่มคนทุกชนิดมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม แต่คนหมู่มากอยู่ด้วยกันจะให้สามัคคีกันตลอดเวลาข้อมลำบากมาก กลุ่มจึงมักมีคนอื่นๆหนึ่งหรือบางคนที่ได้รับการยกย่องจากบุคลากรทั้งหลายว่าเป็นตัวแทนและเป็นคนดีที่หาที่ติไม่ได้ของเขา ซึ่งจะดีกับเขาเสมอไม่ว่าจะในโอกาสใด และจะดีด้วยกับคนทุกคน นี้จะไม่มีทางกระทำการใดอันจะเป็นภัยต่อกลุ่มโดยเด็ดขาด คนๆ นี้จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เป็นผู้นำในตนเองเดียวกับพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำของประเทศอำนาจที่ผู้นำเหล่านี้มีจึงสูงสุด เหนือจิตใจคนภายในกลุ่มทุกคนและทุกฝ่าย

๓.๓.๑๑ ผู้นำในฐานะตัวแทนรับผิดชอบ (The Leader as substitute for Individual Responsibility) ไม่แปลกเลยที่กลุ่มคนบางกลุ่ม หรือองค์กร หรือหน่วยงานบางแห่ง มีผู้นำคนหนึ่งหรือหลายคนอาสาเข้ารับผิดชอบรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการกระทำบางอย่างของบุคคลบางคนในกลุ่ม หรือรับผิดชอบต่อกิจการทั้งหมดที่คนกลุ่มนั้นกระทำลงไป โดยเหตุนี้บางทีในโอกาสต่อมา บุคลากรในกลุ่มจะมอบหมายให้ผู้นำมีอำนาจตัดสินใจกระทำการใดๆ แทนตนได้เพื่อป้องกันความผิดพลาด ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้นำของตนต้องพลอยรับผิดชอบ โดยไม่ได้กระทำผิดกับพวกเขา

๓.๓.๑๒ ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมคติ (The Leader as Ideologist) บางทีผู้นำบางคนเป็นศาสดาของกลุ่ม เป็นผู้กำหนดอุดมคติ สร้างความเชื่อหรือศรัทธาต่างๆ ให้แก่บุคลากร

อื่น แม้กระทั่งคุณธรรมประจำใจและชนบประเพณีต่างๆของกลุ่ม อุดมคติดังกล่าวในตอนแรกอาจเป็นเพียงคำพูดของเขาที่ใครๆ พากันนิยมและปฏิบัติตาม ต่อมาก็กลายเป็นอุดมคติทางการ ของกลุ่มไป ผู้นำประเภทนี้มักเป็นนักพูดและนักคิด ที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ความนับถือ

๓.๓.๑๓ ผู้นำในฐานะบิดาผู้มีแต่ความกรุณา (The Leader as Father Figure) ผู้นำประเภทนี้วางตัวเป็นผู้ใหญ่ มีอาวุโสที่สุดในกลุ่ม และมีบุคลิกลักษณะที่น่านับถือในฐานะเป็นบิดาของกลุ่ม ซึ่งจะดูแลใครก็ตาม การดูค่านั้นไม่มีใครโกรธ เพราะทุกคนทราบดีว่าเบื้องหลังคำพูดคำของค่านั้น เขามีความรักความหวังคืออยู่ด้วยเสมอไป และเขาจะเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่คนทุกคนเมื่อมีความทุกข์ได้เสมอ

๓.๓.๑๔ ผู้นำในฐานะเป็นผู้รับความผิดแทน (The Leader as Scapegoat) ผู้นำที่รับผิดชอบและเป็นบิดาของกลุ่มทุกคนย่อมหวังได้ว่า เมื่อใดมีความเสียหายเกิดขึ้นตนเองนั้นแหละจะถูกลงโทษแทน บุคลากรจำนวนมากในกลุ่มคนทุกประเภทต่างก็ไม่ต้องการรับผิดชอบเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น แต่จะพากันซัดทอดกลายเป็นผู้นำขึ้นมาในภายหลังได้เหมือนกัน เพราะเมื่อเหตุการณ์ร้ายผ่านไป ผู้คนพากันเห็นอกเห็นใจที่เขาเคยได้รับเคราะห์กรรมแทนพวกตนแต่เพียงผู้เดียว (ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๖)

จากการวิเคราะห์ความหมายของภาวะผู้นำข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มคน และสมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์ภายในต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ในการนี้จะมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งหรือมากกว่าถูกกำหนดหรือยอมรับให้เป็นผู้นำ (Leader) เนื่องจากมีความแตกต่างในด้านต่างๆ จากบุคคลอื่นๆ ของกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นผู้ตาม (Followers) หรือผู้ใต้บังคับบัญชา หรือลูกน้อง(Subordinates)หรือผู้ปฏิบัติ

สำหรับความหมายของภาวะผู้นำเกือบทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพล ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้นำ (Leader) พยายามจะมีอิทธิพลต่อผู้ตาม (Followers) ในกลุ่มหรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้มีทัศนคติ พฤติกรรม และอื่น ๆ ไปในทิศทางที่ทำให้จุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือองค์การประสบความสำเร็จ ดังนั้น

จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด จากคานิยามที่กล่าวมานี้ยังมีความแตกต่างกันในประเด็นต่าง ๆ เช่น ใครเป็นผู้ใช้อิทธิพล วัตถุประสงค์ของการใช้อิทธิพลคืออะไร ลักษณะ วิธีการใช้อิทธิพลเป็นอย่างไร และผลลัพธ์ของการใช้อิทธิพลคืออะไร เป็นต้น ไม่มีคานิยามใดผิดหรือถูกเพียงนิยามเดียว แต่ขึ้นอยู่กับทางเลือก

คำนิยามนั้นไปใช้อธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำในแต่ละกรณี ซึ่งจะสังเกตได้ว่าภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ ไม่ใช่ตัวบุคคล (ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

๔. กระบวนการภาวะผู้นำ (The Leadership Process)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนของการปฏิสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนและมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา มีองค์ประกอบ ๔ ประการ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการภาวะผู้นำ ได้แก่ ผู้นำ (Leader) ผู้ตาม (Follower) บริบทสถานการณ์ (Context) และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (by-products) องค์ประกอบเหล่านี้ต่างมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันและส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันเสมอ

ความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ (Leadership Effectiveness)

ในการประเมินความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำที่แตกต่างกันไปตามคำนิยามของคำว่า“ภาวะผู้นำ” อย่างไรก็ตามภายใต้การเปลี่ยนแปลงบริบทอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการที่ใช้เป็นเกณฑ์ ได้แก่ ความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย การมีกระบวนการดำเนินการภายในองค์กรที่ราบรื่น และการสร้างองค์การให้มีความยืดหยุ่นพร้อมต่อการปรับตัวให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกได้ดี

แนวคิดอื่นๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ในเรื่องของแนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ยังมีแนวคิดอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ภาวะผู้นำตนเอง (Self-Leadership) แนวคิดภาวะผู้นำตนเองมีพื้นฐานอ้างอิงมาจากแนวคิด “ตนเป็นผู้นำตนเอง” (Self leading the self) (Manz,1986 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) การนำตนเองของบุคคลประกอบด้วย

๑. การเริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-starter)
๒. การกำหนดทิศทางและการจูงใจด้วยตนเอง (Self-direction and motivation)
๓. การให้รางวัลผลความสำเร็จส่วนตัว (rewarding personal accomplishment)
๔. การติดตามตรวจสอบหาสาเหตุของความล้มเหลว(chastising personal failure)

จากแนวคิดดังกล่าว มานซ์ และซิมส์ (Manz and Sims,1991 อ้างถึงใน ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้เสนอบทบาทผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “ภาวะผู้นำชั้นยอด” (Super Leadership) โดยให้นิยามของผู้นำแบบดังกล่าวว่า“ผู้นำสุดยอด คือ ผู้นำคนอื่นเพื่อให้เขาสามารถนำตนเอง” (Leading others to lead themselves)นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่เป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ควรแก่การสนใจเพิ่มเติมจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบทีมงาน (Team

Leadership) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) และภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Leadership) เป็นต้น

๕. วิวัฒนาการของภาวะผู้นำ (The Evolution of Leadership)

ยุคที่ ๑ ภาวะผู้นำแบบผู้ยิ่งใหญ่ (Great Man Leadership)

ทฤษฎีผู้นำโดยคุณลักษณะ (Trait Theories)

สิ่งที่เกิดขึ้น

๑. หลักการบริหาร
๒. องค์การก่อนเริ่มเป็นราชการ

ยุคที่ ๒ ยุคการบริหารงานเชิงเหตุผล (Rational Management)

ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม

ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์

สิ่งที่เกิดขึ้น

๑. สายงานแบบแนวตั้ง
๒. ความเป็นราชการ

ยุคที่ ๓ ภาวะผู้นำแบบทีมงาน (Team Leadership)

* เน้นการมอบอำนาจ การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ

* เน้นด้านคุณภาพ

สิ่งที่เกิดขึ้น

๑. องค์การแบบแนวนอน
๒. ทีมงานแบบไขว้สลับภาระหน้าที่
๓. การลดขนาดองค์การ

ยุคที่ ๔ ภาวะผู้นำแบบอำนวยความสะดวก (Team Leadership)

* วิสัยทัศน์ร่วม การร่วมของคน การมีสัมพันธภาพ

* ไม่สกัดกั้นความสามารถของคน

สิ่งที่เกิดขึ้น

๑. องค์การแห่งการเรียนรู้
๒. การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง

๖. องค์การแห่งการเรียนรู้ : เป็นการสร้างองค์การตามแนวคิดใหม่ของโลก ปัจจุบัน

แนวโน้มภาวะผู้นำในอนาคต (Leadership : Looking toward the Future)

ภายใต้บริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันย่อมมีผลกระทบต่อองค์การและผู้นำที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดเชิงกระบวนการทัศน์ขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถเผชิญต่อภาวะแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงคาดว่าผู้นำในอนาคตต้อง

๑. ยอมรับแนวคิดที่ต้องให้บริการ
๒. มีมุมมองที่กว้างไกลระดับโลก
๓. เข้าใจองค์การรูปแบบใหม่จากมุมมองที่เป็นองค์รวมเป็นลักษณะบูรณาการ
๔. มีความยืดหยุ่นสูง ต้องมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้นำในทศวรรษที่ ๒๑ ต้องชอบต่อความท้าทายและการทดลองใหม่ ๆ
๕. จะต้องผูกพันต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงกับภาวะผู้นำจะต้องคู่กันตลอดไป

๖. ต้องมีความสามารถในการสร้างความสมดุลได้ระหว่างงานในตำแหน่งหน้าที่ผู้นำ กับด้านชีวิตส่วนตัว รวมทั้งการสร้างความมั่งคั่งด้านความรู้สมัยใหม่ที่เกี่ยวกับวิชาชีพของตน (ภาวะผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

๑. ผู้นำตามทฤษฎีพฤติกรรม

การแบ่งประเภทของผู้นำตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำได้แบ่งประเภทผู้นำได้หลายวิธี แบ่งแยกตามลักษณะที่เป็นเชิงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดังนี้(ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

๑.๑ การแบ่งประเภทของผู้นำตามลักษณะของการปฏิบัติงาน มีดังนี้

ผู้นำตามกฎหมาย ได้แก่ ผู้นำที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย หรือระเบียบที่กำหนด เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง ฯลฯ โดยกฎหมายกำหนดคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่งเอาไว้

ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษมีบุคลิกลักษณะหรือความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งเป็นได้ทั้งในทางที่ดีหรือเลว เช่น หัวหน้านักเลง หัวหน้าทีมกีฬา เป็นต้น

ผู้นำในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น พระมหากษัตริย์เป็นผู้นำของพระราชวงศ์หรือของประเทศชาติที่มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำ

๑.๒ การแบ่งประเภทของผู้นำตามลักษณะพฤติกรรม

จอห์น ฟลานาแกน (John C. Flanagan) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมของหัวหน้า และได้แบ่งผู้นำตามลักษณะออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

ผู้นำที่มุ่งแต่งานเป็นสำคัญ มีลักษณะพฤติกรรมแสดงออกเป็นเผด็จการ

ผู้นำที่ตระหนักถึงผลงานและความพอใจของทุกฝ่ายเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย

ผู้นำที่ถือว่าประสิทธิภาพของการทำงานสูงได้เนื่องจากน้ำใจผู้นำประเภทนี้ถือว่าน้ำใจหรือสิ่งตอบแทน เป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูง

๑.๓ การแบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะการบริหารงาน

ลิปปีท (Lippitt) แบ่งประเภทของผู้นำตามลักษณะของการบริหารงานเป็น ๓ ประเภทได้แก่

ผู้นำแบบเผด็จการ (The Autocratic Style) เป็นผู้กำหนดและวางนโยบายตลอดจนวัตถุประสงค์ของการทำงาน โครงการต่างๆ แล้วมอบงานให้บุคลากรที่จะรับงานไปปฏิบัติมาสอบถามความสมัครใจหรือหาหรือขอความคิดเห็นผู้นำแบบเผด็จการจะชมหรือวิจารณ์หรือตำหนิใครก็ตาม จะชมหรือวิจารณ์หรือตำหนิโดยตัวบุคคล มิใช่โดยตำแหน่งและจะแยกตนเองออกห่างจากบุคลากรอื่น ๆ ทุกคนในหน่วยงานจะวางตนเป็นเอกเทศยากที่บุคลากรผู้ใดจะเข้าพบหาได้โดยสะดวกบรรดาการตัดสินใจสั่งการทุกชนิดจะทำได้โดยลำพังเกือบจะหาการตัดสินใจสั่งการเพราะบุคลากรอื่นสนับสนุนให้ทำหรือเป็นความต้องการเช่นนั้นของบุคลากรอื่นไม่ได้เลย ผู้นำแบบเผด็จการเป็นผู้บัญชางาน บุคลากรอื่นทำได้อย่างเดียวคือปฏิบัติตามบัญชา และไม่มีทางเลือกหรือทางออกใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Leader) เป็นผู้ออกคำสั่งประกาศ นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงสร้างต่างๆ ก็จริง แต่บรรดาคำสั่ง นโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ผู้นำแบบประชาธิปไตยสั่งไปนั้นล้วนแล้วแต่กำหนดขึ้นจากบุคลากรทุกคนร่วมกันทุกคนจนเป็นที่พอใจ ผู้นำแบบประชาธิปไตยจึงสั่งการตามนั้นบุคลากรมีสิทธิแม้กระทั่งจะเลิกงานอย่างใดที่เห็นว่าเหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของตน หรือแม้เลือกบุคลากรอื่นที่ควรคิดว่าน่าจะร่วมกันทำงานได้ดีในขณะเดียวกันก็ได้ รวมความว่าบุคลากรทุกคนมีส่วนวินิจฉัยในการแบ่งและมอบหมายงาน ผู้นำแบบนี้เวลาจะดำรงตำแหน่งผู้นำมิใช่ทำไปตามอำเภอใจหรือตาม

ความพอใจส่วนตัวของตนเองและเมื่อมีงานใดผู้นำประเภทนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบด้วยเสมอ

ผู้นำแบบตามสบายหรือแบบเสรี (The Laissez-faire or Anarchic Leader) มอบอำนาจเต็มและเสรีภาพอย่างกว้างขวางในการวินิจฉัยสั่งการ กำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนแบ่งงานและกำหนดคนทำงานให้แก่บุคลากรอื่นทั้งหมด โดยตนเองไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเลย ผู้นำประเภทนี้เพียงแต่สนับสนุนโดยการจัดหาวัสดุ ต่าง ๆ เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานเท่านั้นส่วนตนเองจะนั่งอยู่ห่าง ๆ จะเข้าร่วมก็ต่อเมื่อบุคลากรเรียกหาหรือเชิญให้มาเท่านั้น น้อยครั้งที่ผู้นำแบบตามสบายจะแสดงความคิดเห็นใด ๆ ออกมา ไม่ชอบตำหนิ ไม่ชอบชม การปฏิบัติงานใด ๆ ของผู้ใดทั้งสิ้นและจะไม่ขัดขวางหากมีใครเสนออะไรมา มักยอมอนุมัติเรื่อยไปโดยไม่ค่อยพิจารณาเหตุผลใด ๆ

๑.๔ แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกและพฤติกรรมการทำงาน

เกิตเซลส์กับกูบา (Getzels กับ Guba) แบ่งผู้นำออกเป็น ๓ ชนิด ตามลักษณะของพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออก (Role Behavior) ในการบริหารหน่วยงาน ผู้นำดังกล่าวทั้ง ๓ ชนิด คือ

ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก (The Nomothetic Leader) คือผู้นำที่ถือเอาวัตถุประสงค์ ระเบียบกฎเกณฑ์และผลประโยชน์ของสถาบันหรือหน่วยงานเป็นสำคัญ แม้จะต้องทำลายน้ำใจคนหรือทำให้ผู้ใดเดือดร้อนก็ไม่ถือเป็นสิ่งสำคัญ สถาบันหรือหน่วยงานก่อนเสมอ

ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก (The Idiographic Leader) คือผู้นำที่อาศัยความคิดเห็นและการตัดสินใจของตนเองเป็นแนวทางสั่งการ โดยพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นรายๆ ไป ไม่ว่าจะทำการใดคำนึงถึงความเหมาะสม ความต้องการ ความจำเป็น ความสุขความเดือดร้อนของบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนสิ่งใด หากมีอะไรขัดต่อระเบียบอยู่บ้างก็ไม่สนใจ หากพิจารณาว่าเหมาะสมกับบุคคลนั้นบุคคลนี้ก็จะสั่งการทันที คือถือว่าการคบหาส่วนตัวสำคัญกว่าตำแหน่ง

ผู้นำที่ประสานประโยชน์ (The Transactional Leader) คือผู้นำที่พิจารณาทั้งประโยชน์ของสถาบันหรือหน่วยงานและประโยชน์ของบุคคล ทั้ง ๒ อย่างพร้อม ๆ กันแล้วอะลุ่มอล่วยไม่ให้ฝ่ายใดต้องเสียหายมากเกินไป เป็นผู้นำที่รู้จักประนีประนอมในเรื่องทุกเรื่อง ประโยชน์ของหน่วยงานก็ได้ ประโยชน์ของบุคคลก็ได้ พร้อม ๆ กันไป

๑.๕ การแบ่งประเภทผู้นำตามทฤษฎี ๓ มิติ ของเร็ดดิน

วิลเลียม เร็ดดิน (William J. Reddin) กล่าวว่า โดยธรรมชาติมนุษย์มีลักษณะผู้นำพื้นฐานอยู่ในตัวเอง ๔ แบบคือ

แผนภาพที่ ๒-๑ แสดงลักษณะผู้นำพื้นฐาน ๔ แบบ

แบบเอาเกณฑ์   แบบเอางาน   แบบสัมพันธ์   แบบประสาน

สัมพันธ์	ประสาน
เอาเกณฑ์	เอางาน

ที่มา: ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗

แบบเอาเกณฑ์ (Separated) เป็นแบบของนักอนุรักษ์นิยม ชอบของเก่า ยึดตัวเองเป็นที่ตั้งจึงไม่เอาใคร อดทน เก็บตัว เจ้าระเบียบ จึงเป็นคนยึดถือและต้องทำอะไรตามกฎเกณฑ์ มีความระมัดระวังในการทำงานมากเนื่องจากกลัวผิด ไม่อยากทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะกลัวว่าถ้าคนอื่นทำผิดตัวเองจะต้องผิดด้วย เพื่อไม่ให้มีความผิดก็เลยไม่ทำงานหรือทำงานให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และยังเป็นคนที่ไม่เอาเพื่อนเอาฝูงหรือจัดว่าเป็นคนที่ ไม่เอาไหน เพราะไม่เอาทั้งงานและคนนับเป็น ลักษณะผู้นำที่ต่ำที่สุด

แบบเอางาน (Dedicated) เป็นแบบของคนที่เขาการเอางาน ยึดถืองานเป็นหลักใหญ่ในใจมุ่งมั่นในงานมาก ขยัน มั่นใจ กล้าทำ มีความคิดริเริ่ม ชอบกำหนดงานให้ผู้อื่น ไม่คิดถึงจิตใจของผู้อื่นจึงไม่เอาใคร ไม่มีเพื่อน สรุปว่าเป็นคนเอาการเอางานแต่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ นั่นก็คือ เน้นที่งานมากกว่าคน

แบบสัมพันธ์ (Related) เป็นลักษณะคนที่เน้นมนุษยสัมพันธ์เป็นหลักในการทำงาน เอาใจคนทุกระดับไม่ต้องการให้ใครเกลียด จึงมีนิสัยเป็นกันเองและเป็นมิตรกับคนทุกคนยอมรับผู้อื่นเห็นใจคนอื่นไม่อวดตัวทำอะไรไม่ยอมให้กระทบกระเทือนใจใครให้ความสำคัญเรื่องสัมพันธ์ภาพกับบุคคลมากกว่าเรื่องงานนั่นก็คือบุคคลประเภทที่เน้นที่คนมากกว่างานถ้าจะต้องเลือกระหว่างคนกับงาน ผู้นำประเภทนี้จะเลือกเอาคนไว้ก่อนงานมาทีหลัง

แบบประสาน (Integrated) เป็นลักษณะของคนที่ให้ความสำคัญแก่งานและคนไปพร้อม ๆ กัน เท่า ๆ กัน โดยถือว่าคนเรามีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันทำงานก็จะได้ผลงานที่ดี มีประสิทธิภาพสูง ผู้นำประเภทนี้จะมีศิลปะการจูงใจสูงพยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงานทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารักและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจัดเป็นผู้นำแบบอุดมคติ

ลักษณะผู้นำพื้นฐานทั้ง ๔ แบบนี้จะอยู่ในตัวบุคคลทั้งที่ยังเป็นมนุษย์ดิบ หรือเป็นมนุษย์ดิบ ๆ สุก ๆ ที่ไม่มีสิ่งหล่อหุ้มเลยลักษณะผู้นำพื้นฐานของแต่ละคนอาจจะเปลี่ยนไปเองจากแบบหนึ่งไปเป็นอีกแบบหนึ่ง หรือขยายไปใช้อีกแบบหนึ่งพร้อม ๆ กัน หรืออาจจะหดกลับมาเป็นแบบเดิมของตนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบรมบ่มนิสัยสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งหล่อหุ้มร่างกายทั้ง ๒ ชั้นที่กล่าวมาแล้ว และที่สำคัญที่สุดคือความตั้งใจของผู้คนที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงลักษณะผู้นำของตนเองมีมากน้อยแค่ไหน

เมื่อเรามองตัวเองหรือได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น ทำให้รู้ตัวว่าเราเป็นคนที่มีลักษณะประเภทใด ถ้าต้องการจะเปลี่ยนหรือขยายแบบของลักษณะผู้นำไปเป็นประเภทอื่นก็ย่อมจะทำได้ เช่น เรารู้ตัวว่าเป็นคนเอาพวกพ้อง เห็นแก่พรรคพวกมากเกินไป ทำให้ไม่มีใครได้งานเราก็ต้องปรับ ปรุงตัวเราให้อาการเอางานให้มากขึ้น คือ เพิ่ม TO และลด RO โดยลดการเห็นแก่พรรคพวกเพื่อนฝูงลงมาให้เหลือน้อยลง หรือถ้าเรารู้ตัวว่าเป็นคนประเภทเอาเกณฑ์ อยากจะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้นเป็นประเภทประสาน เราก็ต้องปรับปรุงตัวเองเพิ่มทั้ง TO และ RO คือ ทำตัวเองให้มีมนุษยสัมพันธ์ให้มากขึ้นทั้งกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องทำตัวให้เป็นคนเอาการเอางานมากขึ้นหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น

๑.๖ ผู้นำแบบมีประสิทธิผลสูงประสิทธิผลต่ำ

ลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ นอกจากแบบพื้นฐานที่กล่าวในข้อ ๑.๕ แล้วยังแบ่งแยกออกตามประสิทธิผลได้ดังนี้

๑.๖.๑ ลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง มี ๔ แบบ คือ

ผู้ทำงานตามสั่ง (Bureaucrat) เป็นลักษณะผู้นำที่เปลี่ยนแบบดีขึ้นจากแบบเอาเกณฑ์ เป็นคนเข้มงวด ถือว่าเป็นความสำคัญที่จะต้องทำงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง ไม่จำเป็นที่จะต้องมีความคิดเห็นใหม่ ๆ จึงไม่กระตุ้นให้เกิดผลผลิตใหม่ ๆ พยายามดำเนินงานตามแบบเก่าที่เคยปฏิบัติมาแล้วทั้งสิ้น สนใจในการทำงานแต่ไม่สนใจความสำเร็จของงานและสัมพันธ์ภาพกับผู้ร่วมงานจึงไม่มีการวางแผนงานระยะยาว คนลักษณะนี้ถ้าเป็นทหารหรือข้าราชการจะประสบความสำเร็จ เข้มงวดมีคติประจำใจว่า

จงทำตามกฎข้อบังคับ แล้วจะไม่ทำอะไรผิดเลย

จงมาดูกันเถอะว่า ครั้งก่อนเราทำอย่างไร

องค์กรที่ดี คือ องค์กรที่มีระเบียบปฏิบัติทุกอย่างพร้อมมูล

นักพัฒนา (Developer) เป็นนักบริหารที่เปลี่ยนแปลงมาจากแบบสัมพันธ์ซึ่งมุ่งที่ตัวคนเป็นหลัก เขาจึงมุ่งพัฒนาความรู้วิสัยทัศน์และพัฒนาคูคิด วิธีสอนคนธรรมดาให้เป็นหัวหน้าบางครั้งผู้ที่ถูกเขาพัฒนาก็ไม่รู้ตัว เข้าทำนอง ปิดทองหลังพระ แต่พอเขา

ย้ายไปแล้วทุกคนจะรู้สึกเสียคายเขา หัวหน้าประเภทนี้บางคนถือว่าการทำงานเป็นเรื่องธรรมดา เหมือนกับการเล่นหรือพักผ่อน มักใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับผู้ใต้บังคับบัญชา และมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับผิดชอบงานใหม่ ๆ กระตุ้นให้เขาเป็นตัวของตัวเอง ควบคุมตัวเอง รู้จักรับผิดชอบ ขยัน และมีความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นลูกน้องมักจะรักและได้ผลงานดีตลอดมา

ผู้เผด็จการที่มีศิลป์ (Benevolent Autocrat) เปลี่ยนมาจากแบบเอา งาน มีความมั่นใจในตัวเองมาก มีความชำนาญในด้านการสั่งงานอย่างมีศิลป์ ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อบ่งใจ ทำให้ผลงานดีมีประสิทธิภาพ เป็นลักษณะของผู้เผด็จการแต่มุมนวลมีศิลป์ มักเป็นผู้ทะเยอทะยาน พยายามจะได้เต้าขึ้นมาจากจนถึงเป็นนักบริหารระดับสูง เพราะเป็นคนที่ยากจะปรับปรุงตัวเองโดยอาศัยความรู้ พยายามฝึกฝนหาความชำนาญให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ เป็นคนที่รู้จักถูกระเบียบข้อบังคับและงานในหน้าที่เป็นอย่างดี จึงทำงานสำเร็จเป็นส่วนมาก บุคคลประเภทนี้มักพบมากในวงการอุตสาหกรรม

นักบริหาร (Executive) เปลี่ยนมาจากแบบประสาน เป็นลักษณะของหัวหน้างานที่มีประสิทธิภาพ ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีทำงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง รู้จักใช้ความสามารถของลูกน้องให้เป็นประโยชน์มากที่สุด มีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาดีมาก ไม่ใช่อำนาจดขี่บังคับ พยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานปรับปรุงงานให้ดีขึ้น มีความคิดริเริ่มและความร่วมมืออยู่เสมอ ปุณบำเหน็จรางวัล ยกย่องและให้เกียรติลูกน้องไม่แย่งเอาผลงานหรือความคิดความชอบของลูกน้องมาเป็นของตนตรงกันข้ามจะต้องแสดงให้ผู้บังคับบัญชาและผู้อื่นทราบด้วยว่า ผลงานที่ดีขึ้นนั้นเป็นของใคร นอกจากการให้คุณแล้ว การให้โทษลูกน้องก็เป็นเรื่องสำคัญ เมื่อทำผิดก็ต้องลงโทษ จะต้องลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างสมเหตุสมผล ไม่ใช่อารมณ์และจะต้องยุติธรรมถ้าเป็นเช่นนี้แล้ว ทุกคนจะมีขวัญกับกำลังใจในการทำงาน รักหน่วยงานและผู้บังคับบัญชา มีความสามัคคีและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกัน

๑.๖.๒ ลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลต่ำ เปลี่ยนแบบมาจากลักษณะผู้นำพื้นฐานในทิศทางต่ำลง มี ๔ ประเภทเช่นเดียวกัน คือ

ผู้หนีงาน (Deserter) เป็นลักษณะผู้นำที่เปลี่ยนมาจากแบบเอาเกณฑ์ ในทางเลวลง บริหารงานแบบขาดความสนใจ ไม่เน้นทั้งด้านงานและคนมักหนีงานบางที่ขัดขวางการทำงานของคนอื่นหัวหน้างานชนิดนี้มีอยู่มาก มักคิดว่าไม่ได้รับความยุติธรรม ก็เลยละเลยงานในหน้าที่ให้มากที่สุดหรือไม่ทำอะไรเลย ทำให้เสียงานมักทำให้ทุกสิ่งยุ่งยาก เลยจุดให้ผู้อื่นชะงักงาน จะทำงานให้ได้ผลเพียงเท่าที่ป้องกันไม่ให้คนอื่นมารบกวนเท่านั้น และจะไม่เกี่ยวข้องกับงานอื่นทั้งสิ้น ไม่ช่วยใคร พยายามนำตัวไปพัวพันกับเรื่องของคนอื่นให้น้อยที่สุด เขามักจะมีความคิดว่า

เมื่อทำครั้งแรกไม่สำเร็จ ก็จงเลิกทำมันเสียเลย

ผมชอบตำแหน่งนี้ แต่ไม่ชอบการทำงาน
มันเป็นนโยบายขององค์กร ผมไม่มีความเห็น
จงคิดดูซิ มันจะต้องมีวิธีการทำงานที่ยากกว่านี้
ผมชอบทำงานจริงๆ แต่ชอบนั่งดูมากกว่า
ถ้าพนักงานไม่ได้ก็ทนทำมันไป

โดยธรรมชาติไม่มีหัวหน้างานคนใดจะเป็นคนเช่นนี้มาก่อนมักเกิดขึ้นเพราะ
องค์กรหรือหัวหน้าชั้นเหนือเป็นเหตุแต่เมื่อหัวหน้าคนใดเกิดลักษณะนี้ขึ้นก็มักจะแก้ได้ยาก
เพราะฉะนั้นในฐานะที่เราเป็นหัวหน้าชั้นสูง ต้องหาทางป้องกันไม่ให้หัวหน้างานชนิดนี้เกิดขึ้นใน
หน่วยงานของเราได้

นักบุญ (Missionary) เปลี่ยนมาจากแบบสัมพันธ เป็นลักษณะหัวหน้างานที่ใจ
บุญ นึกถึงคนมากกว่างาน ถือว่าความสัมพันธ์อันดีต่อกันในระหว่างผู้ร่วมงานสำคัญกว่าผลผลิต
ของงานเขาปรารถนาเป็น “คนดี” โดยไม่ได้แย่งหรือคัดค้านการกระทำผิดใดๆ เรียกว่าเป็นคน
ประเภท “ขอรับกระผม” คือถือว่าคนที่เป็นผู้ใหญ่แล้วไม่สมควรจะได้เถียงกับใคร และถือว่าการ
โต้เถียงและข้อขัดแย้งไม่อาจแก้ปัญหาได้ การบริหารแบบนี้จะเป็นเหตุทำให้ผลผลิตตกต่ำเพราะไม่
เคยแก้ปัญหาเรื่องคน แต่ถ้าเกิดปัญหาเกี่ยวกับคนเขาก็จะหาทางย้ายคนๆ นั้นไปเสีย เขาถือว่าการ
ทำงานที่ดีที่สุดคือการดำรงความสงบเรียบร้อยเอาไว้

ผู้เผด็จการ (Autocrat) เป็นลักษณะของผู้บริหารที่เปลี่ยนแบบมาจากแบบเอางาน
หัวหน้างานแบบนี้มุ่งแต่งานอย่างเดียว ไม่คิดถึงสัมพันธภาพกับใคร ใฝ่ใจคนอื่นน้อยมาก ผู้ร่วมงาน
ไม่รัก มีแต่กลัว และจะทำงานให้ตามคำสั่งเท่านั้น หัวหน้างานชนิดนี้มักคิดว่าคนอื่นไม่ชอบทำงาน
คอยเลียงานเสมอ ไม่รับผิดชอบ มีความทะเยอทะยานน้อย จึงต้องคอยควบคุมบังคับบัญชาและ
ลงโทษอยู่เสมอ เขามักจะมองผู้ใต้บังคับบัญชาเหมือนเครื่องจักร ต้องทำงานตามคำสั่งของเขาแต่
อย่างเดียวโดยไม่ต้องคิด เขาเป็นสมอ คนอื่นเป็นแต่มือหรือเท้าไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็น
เขาต้องวางแผนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคนไหนไม่เห็นด้วยกับเขาแสดงว่าผู้นั้นพยายามโต้แย้งหรือ
ต้องการจะทำทนายเขา เขาจะไม่ยกโทษให้ใครง่ายๆ หัวหน้างานแบบนี้จะทำให้เกิดปฏิกิริยาในหมู่
ผู้ร่วมงานอย่างรุนแรงเกิดกลุ่มต่อต้าน ทำให้เกิดผู้หนีงานมาก ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กลัวหรือไม่มี
โอกาสต่อต้านจะแสดงอาการบ่นบอต่อหน้าแต่จะคำลับหลัง ผู้นำประเภทนี้มักจะแสดงพฤติกรรม
ดังนี้

จงทำตามที่ผมสั่ง
อย่าทำอะไรที่เหมือนผม
คุณต้องหยุดพูดและฟัง ถ้าผมพูด

จงทำตนเป็นคนมีเหตุผล โดยทำตามที่ผมบอก
 ถ้าคุณจะให้ผมทำตามข้อเสนอของคุณก็ได้แต่คุณจะต้องออกจากงานคุณจะเอาไหม
 ผมชอบคนที่เห็นด้วยตลอดกาล บอกก็ครั้งแล้วที่ผมไม่ชอบคำว่า “ไม่”
 ผู้ประนีประนอม (Compromiser) เป็นลักษณะผู้นำที่เปลี่ยนมาจากแบบ
 ประสาน หัวหน้างานแบบนี้ทราบว่าการมุ่งทำงานให้สำเร็จและการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน
 เป็นสิ่งสำคัญ แต่เขาไม่มีความสามารถพอที่จะตัดสินใจลงไปได้ว่าจะทำอะไรหรือ ไม่ก็อาจจะ
 ผสานความคิดทั้งสองอย่างนี้เข้าด้วยกัน มีลักษณะเป็นคนโลเล และชอบการประนีประนอมความ
 กดดันบางอย่างจะมีอิทธิพลทำให้เขาต้องตัดสินใจในสิ่งที่เขาจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้น้อยลงมากกว่า
 ที่จะมุ่งผลผลิตในระยะยาว ไม่หวังผลเลิศจากการทำงานเพียงต้องการให้งานดำเนินไปเรื่อยๆ เช่นว่า
 ผลงานที่ดีที่สุดเป็นเพียงความสิ้นเท่านั้น เขาจะเป็นผู้เสนอแนะแต่ไม่เคยทำอะไรจริงจัง ซึ่งเรามักจะ
 เรียกว่า ผู้ทำงานด้วยปาก เขาคิดว่าการวางแผนงานจะต้องใช้วิธีประนีประนอม เขาสนใจเฉพาะสิ่ง
 ที่จะทำให้งานเดิน เขาไม่ยุ่งกับใครและใครก็ไม่ยุ่งกับเขา เขามักจะถูกมองว่าเป็นคนที่มีการตัดสินใจ
 ไม่ดีและเป็นคนที่ยอมให้แรงกดดันจากภายนอกมาบีบตนเองมากเกินไป เขามักจะถือคิดว่า

ให้ผู้ที่บังคับบัญชาได้พูดเขาจะได้คิดว่าเขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 ด้วยเหมือนกัน

ถ้าหลอกเขาได้บางครั้งก็นับว่าดีแล้ว

๑.๗ ผู้นำตามทฤษฎีตาข่ายการจัดการ

โรเบิร์ต เบลค และ เจมส์ เมาดัน (Robert Blake & James Mouton) ได้สร้าง
 ทฤษฎีตาข่ายการจัดการ เพื่ออธิบายลักษณะผู้นำแบบต่างๆ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ คล้ายกันที่
 ได้อธิบายไว้แล้วในเรื่องการเปลี่ยนแปลงลักษณะผู้นำพื้นฐาน

ลักษณะผู้นำแบ่งกว้างๆ ได้ ๒ ประเภท คือ ประเภทมุ่งผลงาน อยู่ใน
 แนวนอนของตาข่ายมี ดิกรีจากน้อยไปหามาก ตั้งแต่ ๐ ถึง ๙ กับ ประเภทมุ่งความสัมพันธ์ อยู่ใน
 แนวตั้งของตาข่าย มีดิกรีจากน้อยไปหามากจาก ๐ ถึง ๙ เช่นเดียวกัน ลักษณะผู้นำแบบต่ำสุด (๑.๑)
 คือ ผู้หนีงาน เป็นเทพไม่เอาไหน ผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์มากที่สุด (๑.๙) คือ นักบุญผู้นำที่มุ่ง
 ผลงานมากที่สุด (๙.๑) เป็นแบบ ผู้เผด็จการผู้นำที่ดีสุดคือ ผู้ที่มุ่งทั้งความสัมพันธ์และผลงานสูงสุด
 (๙.๙) คือแบบ นักบริหาร ผู้นำที่มุ่งทั้ง ๒ ทางและอยู่เกณฑ์ปานกลาง (๕.๕) ตามทฤษฎีนี้เรียกว่า ผู้
 ประนีประนอม ถ้าเรารู้ตัวเองว่าเป็นคนมีลักษณะผู้นำแบบไม่ใคร่ดี อยากจะเปลี่ยนแบบให้ดีขึ้นก็
 สามารถกระทำได้เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแบบลักษณะผู้นำพื้นฐานดังที่อธิบายมาแล้ว สมมุติว่าเรา
 วิเคราะห์ตัวเราเองได้ว่าเป็นประเภท ผู้หนีงาน ถ้าเราปรับตัวให้มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น หมายความว่า
 เราขยับตัวขึ้นไปตามแนวตั้งของตารางขึ้นได้สูงมากขึ้นแค่ไหนแล้วแต่ตัวเรา ถ้าเราคิดปรับตัวเอง

เฉพาะเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์โดยไม่ปรับปรุงตัวเองด้านการทำงาน เราก็จะเปลี่ยนลักษณะไปเป็นแบบ นักบุญ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราปรับปรุงตัวเองได้โดยมุ่งเอาแต่การทำงานไม่มองดูผู้ร่วมงานหรือคิดถึงมนุษย์สัมพันธ์ เราก็จะกลายเป็นผู้เผด็จการ แต่ถ้าเราเข้าใจดีว่า การกระทำงานให้ผลดีเราต้องคิดถึงทั้งผลงานและผู้ร่วมงาน เราก็จำเป็นต้องปรับปรุงตัวเองให้ขึ้นไปได้ทั้งแนวตั้งและแนวนอนของตาราง เราก็จะกลายเป็น ผู้ประนีประนอม หรือถ้าดีเลิศเราก็จะเป็นแบบนักบริหาร

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีที่แบ่งประเภทผู้นำตามพฤติกรรมออกได้หลายแบบ เช่นแบ่งตามลักษณะอำนาจที่ได้รับ แบ่งตามพฤติกรรมการทำงาน แบ่งตามบทบาทที่แสดงออก เป็นต้น

๑.๘ ผู้นำตามทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ

๑.๘.๑ ทฤษฎีลักษณะผู้นำ

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า บุคคลบางคนเกิดมาพร้อมด้วยลักษณะบางประการที่จะช่วยสนับสนุนให้เขาเป็นผู้นำได้ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะ ดังนี้

๑.๘.๑.๑ บุคลิกภาพ (Personality) เป็นเรื่องที่ติดมากับตัวบุคคลแต่ละคน ในส่วนที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ บุคลิกภาพดังกล่าว ได้แก่

- ความสามารถในการปรับตัว
- ความต้องการที่จะนำ
- ความต้องการทางอารมณ์
- ความเป็นตัวของตัวเอง
- ความอดสาหะพยายาม
- ความคิดสร้างสรรค์
- ความทะเยอทะยาน

๑.๘.๑.๒ ความรู้ ความสามารถ (Intelligence) สมองของคนเรานี้ธรรมชาติสร้างมาเพื่อใช้สติปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ความรู้ความสามารถจะเห็นได้จาก

- เซาว์ปัญญา
- ความแม่นยำในการตัดสินใจ
- ระดับความรู้
- ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

๑.๘.๑.๓ คุณลักษณะด้านสังคม (Social skill) การเข้าสังคมเป็นของคนทุกคน เพราะคนเราไม่สามารถอยู่ได้คนเดียวในโลก การเข้าสังคมของคนแต่ละระดับต้องมีพิธีรีตองแตกต่างกันออกไป ตามสภาพการณ์และเหตุการณ์นั้น ๆ คุณลักษณะด้านสังคม เช่น

- การรู้จักประนีประนอม

- ความสามารถในการบริหาร
- ความร่วมมือ
- ความเป็นที่นิยมชมชอบ
- ความเป็นนักการทูต

๑.๘.๑.๔ คุณลักษณะด้านกายภาพ (Physical characteristics) ถือเป็นเรื่องที่ติดตัวมาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจสามารถแก้ไข ปรับปรุงด้วยการให้อาหาร หรือรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการออกกำลังกายที่เหมาะสมด้วย คุณลักษณะด้านกายภาพ มีดังนี้

- ส่วนสูง
- น้ำหนัก
- ความฝึกฝน
- ความสมบูรณ์ของร่างกาย

๒. ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Theories of Leadership)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางสังคม โดย มีผลกระทบมาจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า สถานการณ์ (Situation) ที่ประกอบด้วย ลักษณะของผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ และธรรมชาติขององค์กร มีทฤษฎี ภาวะผู้นำหลายทฤษฎีซึ่งให้ความสำคัญของสถานการณ์ ดังจะกล่าวเป็นตัวอย่างเพียง 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลานชาร์ด ทฤษฎีสถานการณ์ของฟีลเลอร์ และทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย ดังนี้ (ทฤษฎีผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

๒.๑ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลานชาร์ด

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลานชาร์ด เป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่ได้รับความนิยม ในวงการศึกษภาวะผู้นำโดยเฉพาะเพื่อการอบรมพัฒนาผู้นำอย่างกว้างขวาง เป็นทฤษฎีที่ พัฒนาขึ้นโดยเฮอร์เชย์และบลานชาร์ด จากแนวคิดของทฤษฎีสามมิติของเรดดิน และได้รับการปรับปรุงต่อมาอีกหลายครั้ง ทฤษฎีนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ทฤษฎีวงจรชีวิต” (Life-cycle theory)

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญคือ สถานการณ์ที่แตกต่างกันย่อมต้องการแบบของผู้นำที่ แตกต่างกัน ด้วยมุมมองดังกล่าวจึงสรุปว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นที่ผู้นำจะต้อง ปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น (ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิด ทฤษฎีสถานการณ์ของฟีลเลอร์ที่เชื่อว่าผู้นำจะมีประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อต้องปรับสถานการณ์ที่ เป็นอยู่ให้สอดคล้องกับแบบภาวะผู้นำ)

การพัฒนาทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situational Leadership Theory) เพื่ออธิบาย ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลมาจากสถานการณ์ต่อพฤติกรรม ๒ แบบของผู้นำ พฤติกรรมการ ปฏิบัติงาน ๒ แบบ ได้แก่ พฤติกรรมมุ่งงาน (Task Behavior) และพฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์ (Relationship Behavior) ซึ่งคล้ายกับพฤติกรรมมุ่งสร้างโครงสร้างและพฤติกรรมมุ่งสร้างน้ำใจของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ

๒.๑.๑ พฤติกรรมมุ่งงาน (Task Behavior) คือ ผู้นำที่กำหนดรายละเอียดและขอบเขตของงาน แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะบอกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องทำอะไร อย่างไร ที่ไหน และเสร็จเมื่อไร

๒.๑.๒ พฤติกรรมมุ่งความสัมพันธ์ (Relationship Behavior) คือผู้นำที่พยายามและรักษา ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้โอกาสในการติดต่อได้สะดวก พยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกกับผู้ตามในทุก ๆ ด้าน ผู้นำแต่ละคนย่อมแสดงพฤติกรรมด้านการบริหารโดยผสมพฤติกรรมทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบของการนำ หรือ สไตล์การนำของผู้บริหาร มีดังนี้

๒.๑.๒.๑ แบบผู้นำแบบผู้บอกให้ทำ (Telling หรือแบบ S1 ซึ่ง เป็นพฤติกรรมแบบ HighTask,Low Relationship) ผู้นำใช้วิธีออกคำสั่ง การบอกให้ทำ การกำหนด ขั้นตอนและวิธีการอย่าง ชัดเจน เพื่อให้ผู้ตามทราบว่า ตนจะต้องทำอะไรบ้าง ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ และทำอย่างไร พร้อมทั้ง จะต้องคอยกำกับนิเทศตรวจตรา การปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ในกรณีนี้ พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออก จึงมีลักษณะเป็นแบบมุ่งงานสูง (High Task) แต่ลดพฤติกรรมด้าน ความสัมพันธ์ลง (Low Relationship) การที่ผู้นำ เน้นด้านความสัมพันธ์ด้านนั้น มิได้หมายความว่า ผู้นำแสดงพฤติกรรมไม่ เป็นมิตรต่อผู้ตาม แต่หมายความว่า ในการนิเทศการทำงานของผู้ตามนั้น ผู้นำจะใช้เวลาส่วนใหญ่ ไปในส่วนที่เกี่ยวกับการทำงาน คือ การบอกหรือดูแล ผู้ตามด้านการ ทำงานนั่นเอง จึงมีเวลาเพียง ส่วนน้อยที่ใช้ในด้านการเสริมแรงหรือด้านสัมพันธ์ต่อผู้ตาม

๒.๑.๒.๒ แบบผู้นำเป็นผู้ขายความคิดให้ทำ (Selling หรือแบบ S2 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เน้น High Relationship, Low Task)ผู้นำประเภทนี้จะให้การชี้แนะ การบอก ให้ทำเป็นไปตามลักษณะ ของผู้สอนงานหรือพี่เลี้ยงให้ในการทำงาน แต่เนื่องจากผู้ตามแบบนี้มี น้ำใจและความเอาใจใส่ รับผิดชอบต่องานสูงอยู่แล้ว ถ้าผู้นำรู้จักใช้เทคนิคการเสริมแรง ตลอดจน เข้าช่วยในการทำงาน สนับสนุนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมทั้งตัดสินใจด้วยแล้ว ความสำเร็จ และประสิทธิผลของ งานก็จะเพิ่มขึ้น

๒.๑.๒.๓ แบบผู้นำเป็นผู้มีส่วนร่วม (Participating หรือแบบ S1 ซึ่งแสดงพฤติกรรมแบบHigh Relation, Low Task) ผู้นำให้ความสำคัญรับฟังความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะตลอดจนอุปสรรค ปัญหาของผู้ตามอย่างจริงจัง การให้ความสำคัญและความเป็นกันเอง พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ต่าง ๆ แก่ผู้ตามเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่จะต้องมีลักษณะไม่เข้าไปควบคุมกำกับการทำงาน ของเขา ซึ่งถ้าหาก ผู้ตามมีความเข้าใจเชื่อมั่นในความหวังดีและความจริงใจของผู้นำและยอม แน่นนอนว่าผลของงานย่อมมีประสิทธิผลสูง

๒.๑.๒.๔ แบบผู้นำเป็นผู้กระจายงาน (Delegating หรือแบบ S4 ซึ่งแสดงพฤติกรรมแบบ Low Task, Low Relationship) ผู้นำเข้าใจธรรมชาติของผู้ตาม ต้องให้เกียรติไว้วางใจ ปล่อยงานให้ ทำเองโดยอิสระ มอบอำนาจและการรับผิดชอบในการตัดสินใจ ให้เสมือนเขาคือผู้นำคนหนึ่ง เหมือนเรา ด้วยเหตุที่ผู้ตามมีวุฒิภาวะสูงอยู่แล้ว จึงมีความต้องการด้านกำลังใจ การชมเชย การเข้าไปช่วยคำจูงจากผู้นำค่อนข้างน้อย ดังนั้นพฤติกรรมของผู้นำที่ใช้กับผู้ตามประเภทนี้จึงเป็นแบบ Low Task, Low Relationship ซึ่งนับว่าเหมาะสมอย่างยิ่ง

แบบสไตล์ผู้นำทั้งสี่แบบยังไม่สามารถสรุปได้ว่าแบบผู้นำแบบหนึ่งแบบใดที่ดีและเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เพราะภายใต้สถานการณ์ที่บริหารอยู่ซึ่งแล้วแต่กรณีว่าจะใช้การแสดงพฤติกรรม การนำอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือ ลักษณะของผู้ตาม และสถานการณ์ (ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

๒.๒ พฤติกรรมผู้นำ (Leader Behavior) ของเฮาส์และมิทเชลล์

House and Mitchell (1974 อ้างถึงใน (ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ,ออนไลน์, ๒๕๕๗) แบ่งประเภทพฤติกรรมของผู้นำตามทฤษฎี วิถีทาง – เป้าหมาย ออกเป็น ๔ ประเภท แต่ละประเภทแทนได้ด้วยแบบภาวะผู้นำ (leadership style) ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และ ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

๒.๒.๑ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive leadership)

เป็นภาวะผู้นำที่คล้ายกับพฤติกรรม มุ่งมิตรสัมพันธ์ (Consideration behavior) ของผู้นำจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตทที่ เคยกล่าวมาแล้ว กล่าวคือ ผู้นำให้การสนับสนุนและมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรที่ผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้นำที่ใส่ใจในสวัสดิการความเป็นอยู่และความต้องการในฐานะความเป็น มนุษย์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่ดีของ การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งให้การปฏิบัติอย่างเสมอภาคและให้การนับถือต่อศักดิ์ศรี ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๒.๒.๒ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive leadership)

เป็นภาวะผู้นำที่คล้ายกับพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งกิจสัมพันธ์ (Initiating leadership) ของการศึกษาที่มหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตทเป็นพฤติกรรม ของผู้นำที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการใช้คำสั่งเกี่ยวกับการทำงาน รวมทั้งแจ้งความคาดหวัง ให้ทราบ บอกถึงวิธี

ทำงาน ตลอดจนกำหนดเวลาทำงานสำเร็จให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบ ผู้นำแบบ สิ่งนี้จะกำหนด มาตรฐานของการทำงานพร้อมกับกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

๒.๒.๓ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน(Achievement-oriented Leadership)

เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย สร้างความมี มาตรฐานด้านความเป็นเลิศสูง (Hight standard of excellence) แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และแสวงหาวิธีการ ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง รวมทั้งการตั้งความคาดหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการแสดง ความมั่นใจว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ

๒.๒.๔ ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative leadership)

เป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการขอ คำปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจ รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการขอความเห็นและข้อเสนอแนะกระตุ้น ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ในที่ทำงานบ่อย ๆ ผู้นำแบบให้ มีส่วนร่วมจะกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายของกลุ่มและเขียน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ขึ้นในที่ทำงาน

เฮาส์และมิทเชลล์ กล่าวว่า ผู้นำอาจใช้แบบผู้นำแบบใดแบบ หนึ่งหรือหลายแบบกับผู้ใต้บังคับบัญชา และในสถานการณ์ต่าง ๆ ก็ได้ ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย จึง มีใช้ทฤษฎีแนวคิดแบบ คุณลักษณะ (Trait approach) ที่เชื่อว่าผู้นำมีแบบภาวะผู้นำที่แน่นอนตายตัว เพียงแบบเดียวเท่านั้น แต่ผู้นำจะต้องปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้เข้ากับสถานการณ์และความ ต้องการด้านแรงจูงใจของ ผู้ใต้บังคับบัญชา กล่าวคือ ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการภาวะผู้นำแบบให้ มีส่วนร่วมในช่วงหนึ่ง ของการทำงาน แต่อีกช่วงหนึ่งอาจต้องการภาวะผู้นำแบบสั่งการแทน ผู้นำ ต้องสามารถเปลี่ยนแบบ ภาวะผู้นำของตนได้ตามต้องการ โดยสรุปก็คือ สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ย่อมต้องการพฤติกรรม แบบผู้นำที่ต่างกัน นอกจากนี้ในบางเหตุการณ์ผู้นำอาจจำเป็นต้องใช้การ ผสมของแบบภาวะผู้นำ ต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมมากกว่าการเลือกใช้แต่แบบภาวะผู้นำเดิม อยู่ตลอดเวลา

๓. ทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership Theories)

จากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็น เลิศ ดังนั้นวิธีที่จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง เบิร์นส์ (Burns) เสนอความเห็นว่าการแสดงความเป็นผู้นำยังเป็นปัญหาอยู่จนทุกวันนี้ เพราะบุคคล ไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องกระบวนการของความเป็นผู้นำ เบิร์นส์ อธิบายความเข้าใจในธรรมชาติ ของความเป็นผู้นำว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจที่มีส่วน ถัมพันธ์กับผู้นำและผู้ตาม อำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำจัดการบริหารทรัพยากร โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมของผู้ตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนหวังไว้ ความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจ และนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตาม ความเป็นผู้นำถือว่าเป็นรูปแบบพิเศษของการใช้อำนาจ (Special form of power)

เบิร์นส์ (Burns) ได้เสนอ ทฤษฎีความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership Theory) เดิม เบิร์นส์ เชื่อว่า ผู้บริหารควรมีลักษณะความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย (Transactional Leadership) โดยอธิบายว่า เป็นวิธีการที่ผู้บริหารจูงใจผู้ตามให้ปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้ ด้วยการระบุข้อกำหนดงานอย่างชัดเจน และให้รางวัล เพื่อการแลกเปลี่ยนกับความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของผู้ตาม การแลกเปลี่ยนนี้จะช่วยให้สมาชิกพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของงาน ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายจะมีประสิทธิภาพสูงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ค่อนข้างคงที่ ผู้บริหารจะใช้ความเป็นผู้นำแบบนี้ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งที่ค่อนข้างสั้น แต่เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันแต่ละองค์กรมีการแข่งขันมากขึ้น เบิร์นส์ จึงได้เสนอวิธีการของความเป็นผู้นำแบบใหม่ที่สามารถจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานได้มากกว่าที่คาดหวังไว้ เรียกว่า ความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership Theory) การที่ผู้นำและผู้ตามช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อยกระดับขวัญและแรงจูงใจของแต่ละฝ่ายให้สูงขึ้น แนวคิดใหม่ของ เบิร์นส์ เชื่อว่า ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายกับความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป เป็นรูปแบบที่แยกจากกันโดยเด็ดขาด และการแสดงความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำในเชิงปฏิรูป

เบิร์นส์ สรุปลักษณะผู้นำเป็น ๑ แบบ ได้แก่

๓.๑ ผู้นำการแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership)

ผู้นำที่ติดต่อกับผู้ตามโดยการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และสิ่งแลกเปลี่ยนนั้นต่อมากลายเป็นประโยชน์ร่วมกัน ลักษณะนี้พบได้ในองค์กรทั่วไป เช่น ทำงานดีก็ได้เลื่อนขั้น ทำงานก็จะได้ค่าจ้างแรงงาน และในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีข้อแลกเปลี่ยนกับชุมชน เช่น ถ้าตนได้รับการเลือกตั้งจะสร้างถนนให้ เป็นต้น

๓.๒ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership)

ผู้นำที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม พยายามให้ผู้ตามได้รับการตอบสนองสูงกว่าความต้องการของผู้ตาม เน้นการพัฒนาผู้ตาม กระตุ้นและยกย่องซึ่งกันและกัน จนเปลี่ยนผู้ตามเป็นผู้นำ และมีการเปลี่ยนต่อกันไป เรียกว่า Domino effect ต่อไปผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็จะเปลี่ยนเป็นผู้นำจริยธรรม ตัวอย่างผู้นำลักษณะนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน

๓.๑ ผู้นำจริยธรรม (Moral Leadership)

ผู้นำที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ตาม ซึ่งผู้นำจะมีความสัมพันธ์กับผู้ตามในด้านความต้องการ (Needs) ความปรารถนา (Aspirations) ค่านิยม (Values) และควรรีขจริยธรรมสูงสุด คือ ความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม ผู้นำลักษณะนี้มุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นอย่างแท้จริงของผู้ตาม ตัวอย่างผู้นำจริยธรรมที่สำคัญ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ท่านทรงเป็นนักวางแผนและมองการณ์ไกล นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง เช่น โครงการอีสานเขียว โครงการน้ำพระทัยจากในหลวง โครงการแก้มลิง เป็นต้น

แบสส์ (Bass, 1985) พบว่า แนวคิดพฤติกรรมความเป็นผู้นำของเขาขัดแย้งกับแนวคิดของเบิร์นส์ ซึ่ง แบสส์ พบว่า พฤติกรรมของผู้นำในการนำกลุ่มให้ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ได้ผลดียิ่งขึ้นหรือให้ได้ผลเกินความคาดหว้ง ผู้นำจะต้องแสดงความเป็นผู้นำทั้ง ๒ ลักษณะร่วมกัน คือ ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย และความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป โดยทิศทางการแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำจะออกมาในสัดส่วนของความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูปหรือเชิงเป้าหมายมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ

๑. สิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของแต่ละท้องถิ่น

๒. สิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ งาน เพื่อน ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และวัฒนธรรมองค์กร

๓. คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำเอง ได้แก่ บุคลิกภาพ ความสามารถ เฉพาะบุคคล และความสนใจของแต่ละบุคคล **ความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership)** ตามแนวคิดของแบสส์ หมายถึง การที่ผู้นำให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตามเพื่อให้เกิดขวัญและแรงใจในระดับที่สูงขึ้น ผู้นำสามารถทำให้ผู้ตามเกิดแรงคลใจในการทำงาน และพยายามที่จะทำงานให้ได้มากกว่าที่คาดหว้งไว้ ซึ่งความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป ประกอบด้วย

๓.๑ บุคลิกภาพที่น่านับถือ (Charisma)

๓.๒ การยอมรับความแตกต่างของบุคคล

(Individualized consideration)

๓.๓ การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา (Intellectual stimulation)

๔. ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย (Transactional Leadership)

ความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมายหมายถึง การที่ผู้นำชี้แนะหรือจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนด โดยระบุนความชัดเจนด้านบทบาท โครงสร้างงานและสิ่งที่ต้องการจากงานซึ่งจะ

แลกเปลี่ยนกันด้วยสิ่งตอบแทนที่ผู้ตามต้องการ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังไว้ แบบสตีได้เสนอแนวทาง ๒ ประการ ในการแสดงความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย

๔.๑ การให้รางวัลตามสถานการณ์ (contingent reward)

๔.๒ การจัดการโดยยึดกฎระเบียบ (management by exception)

การแยกผู้นำเชิงปฏิรูป และผู้นำเชิงเป้าหมาย แยกที่ความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดสติปัญญา รู้จักคิดแก้ปัญหาเก่าในแนวทางใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลในการทำงาน เพราะผู้นำเชิงปฏิรูปจะไม่ยินดีกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและพยายามที่จะหาวิถีทางใหม่ในการทำงาน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จมากที่สุดเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้เขาทำได้ ในขณะที่ผู้นำเชิงเป้าหมายยังคงให้ความสำคัญอยู่กับการคงสภาพของระบบการทำงานในปัจจุบันต่อไป เพื่อให้งานสำเร็จไปแบบวันต่อวัน มั่นคง และไม่เสี่ยง

๕. คุณลักษณะผู้นำ ๑๔ ประการ

๕.๑ ลักษณะท่าทางหรือการวางตัว (Bearing) คือ การสร้างความประทับใจในเรื่องท่าทาง การวางตัว และความประพฤติให้อยู่ในระดับสูงสุดเป็นที่นิยมของผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา มีความสุภาพนุ่มนวลหลีกเลี่ยงการพูดด้วยถ้อยคำหยาบคาย หรือเหยียดหยามผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีความสง่าผ่าเผย ควบคุมตนเองได้ทั้งในการปฏิบัติตน และอารมณ์ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบแบบแผน

๕.๒ ความกล้าหาญ (Courage) คือ การบังคับจิตใจตนเองให้อยู่ในความสงบไม่เกรงกลัวว่าจะเกิดอะไรขึ้น ไม่สะทกสะท้านหรืออ่อนไหว กล้าทำ กล้าพูด กล้ายอมรับผิดหรือคำติเตียน เมื่อมีความผิดพลาด หรือบกพร่อง ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกที่ควร ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่ใช่ที่สปรารถนาของผู้อื่นก็ตาม

๕.๓ ความเด็ดขาด (Decisiveness) คือ ความสามารถในการตกลงใจโดยฉับพลัน และประกาศข้อตกลงใจอย่างเอาจริง และชัดเจน โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ของตนเองและบุคคลอื่นอย่างมีเหตุผลและมีความมั่นใจ ในลักษณะที่รวดเร็ว ไม่พูดอ้อมค้อม ถูกต้อง และทันเวลา

๕.๔ ความไว้เนื้อเชื่อใจ (Dependability) คือ การได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ หรืองานที่มอบหมายได้ถูกต้องไม่ผิดพลาดด้วยความคล่องแคล่ว ว่องไว เฉลียวฉลาด กระทำกรอย่างเต็มความสามารถและพิถีพิถัน เป็นคนตรงต่อเวลา ไม่กล่าวคำแก้ตัว มีความตั้งใจ และจริงใจ

๕.๕ ความอดทน (Endurance) คือ พลังทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งวัดได้จากขีดความสามารถในการทนต่อความเจ็บปวด ความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า ความยากลำบาก ความเคร่งเครียด งานหนัก รวมถึงความอดทนต่อสถานการณ์ที่บีบคั้น

๕.๖ ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) คือ การแสดงออก ซึ่งความสนใจอย่างจริงจัง และมีความจดจ่อต่อการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง หมายถึง การทำงานด้วยความร่าเริงและคิดแต่แง่ดีเสมอ

๕.๗ ความริเริ่ม (Initiative) คือ การเป็นผู้ริเริ่มใช้ความคิดในการแสวงหาการทำงานทำ และเริ่มหาหนทางปฏิบัติ ถึงแม้จะไม่มีคำสั่งให้ปฏิบัติ หรือการแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่ดีมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และกระทำทันทีโดยไม่รีรอหรือชักช้า

๕.๘ ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) คือ ความเที่ยงตรงแห่งอุปนิสัยและยึดมั่นอยู่ในหลักแห่งศีลธรรมอันดีงามเป็นคุณสมบัติของการรักความจริง รักษาวิชาจาศีตย์ตลอดเวลา คำพูดทุกคำต้องถูกต้องเป็นจริงทั้งเรื่องราชการและส่วนตัว ยืนหยัดในเรื่องที่ถูกต้องและสำนึกในหน้าที่การงานของตน

๕.๙ ความพินิจพิเคราะห์ (Judgment) คือ คุณสมบัติในการใคร่ครวญ โดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยา เพื่อให้ได้มุลความจริงและหนทางแก้ไขที่น่าจะเป็นไปได้นำมาใช้ในการตกลงใจได้ถูกต้อง

๕.๑๐ ความยุติธรรม (Justic) คือ การไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร มีความเที่ยงตรง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอต้นเสมอปลายในการบังคับบัญชา การให้รางวัลและการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำผิด การไม่มีอคติต่อเชื้อชาติ ศาสนา บุคคล หรือกลุ่มบุคคล มีความเที่ยงธรรมคงเส้นคงวาโดยไม่เห็นแก่หน้าใคร

๕.๑๑ ความรอบรู้ (Knowledge) คือ ข่าวดสารที่บุคคลหามาได้รวมทั้งความรู้ในวิชาชีพของตน และความเข้าใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากความรู้ในวิชาชีพ ควรทราบเหตุการณ์ภายใน และภายนอกประเทศ

๕.๑๒ ความจงรักภักดี (Loyalty) คือ คุณสมบัติของบุคคลที่มีจิตใจเชื่อมั่นและยึดมั่นต่อประเทศชาติ ศาสน์ กษัตริย์ต่อกองทัพ ต่อหน่วย ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ยืนหยัดต่อสู้เพื่อผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อเห็นว่าถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงการไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้บังคับบัญชาของตนต่อหน้าผู้ใต้บังคับบัญชา

๕.๑๓ ความรู้จักกาลเทศะ (Tact) คือ ความสามารถในการปฏิบัติตนกับบุคคลอื่นโดยไม่เกิดความขุ่นข้องหมองใจ ไม่ก่อให้เกิดศัตรูหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันในทัศนะของบุคคล

ทั่วไป กาลเทศะ ยังหมายถึง ความสามารถที่จะพูด หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ถูกต้อง เหมาะสมแก่ เวลาและสถานที่ ความสุภาพอ่อนโยนถือเป็นส่วนหนึ่งของกาลเทศะด้วย

๕.๑๔ ความไม่เห็นแก่ตัว (Settleness) คือ การไม่ฉวยโอกาสตัดทวง ความสุข ความสะดวกสบาย ความเจริญก้าวหน้าให้กับตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือ เสียผลประโยชน์ หมายถึงการร่วมเป็นร่วมตายกับเพื่อนร่วมงาน การแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ให้กับ ผู้ขาดแคลน ยกย่องผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อปฏิบัติงานดีเด่น หรือให้ความช่วยเหลือตามสมควร (ทฤษฎีผู้นำ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการสร้างพฤติกรรมความสามัคคีในสังคม

การสร้างพฤติกรรมความสามัคคีในสังคม (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มี ระเบียบกฎเกณฑ์และความเชื่อถือที่สำคัญร่วมกัน ตลอดจนมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกันเอง และระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม

สังคมในทุกระดับชั้นเป็นแหล่งรวมคนหลายๆ คนเข้าด้วยกัน ซึ่งในจำนวนผู้คน เหล่านั้น แต่ละคนต่างก็มีชีวิต มีจิตวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิดและมีจุดหมายปลายทางที่แตกต่าง กันออกไป และด้วยเหตุนี้ บางครั้งทำให้สังคมต้องเกิดปัญหาหรือมีความสับสนวุ่นวาย อัน เนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านความคิดของแต่ละคน

สังคมที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่ม คนทุกชนิดมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีความร่วมมือกัน ซึ่งอาจแสดงออก ในลักษณะของความสามัคคี ความร่วมมือ และพฤติกรรมช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จะ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มมีความรักใคร่ ประองดองกัน พึ่งพาอาศัยกัน ร่วมกันพัฒนา ประเทศชาติไปสู่ความมั่นคงได้

หน่วยย่อยของสภาพสังคมที่จะมีส่วนในการพัฒนาคนในชาตินั้น คือ ครอบครัวและ โรงเรียน ครอบครัวถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาบุคคลในชาติ เป็นจุดเริ่มต้นของสังคม เด็กจะเกิด ปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวก่อน การเลี้ยงดู ปลูกฝังค่านิยม เจตคติ เริ่มจากครอบครัว หากการ เลี้ยงดูดี เด็กจะเกิดความคิดที่ดี ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าสังคมในระดับโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็น หน่วยแรกของสังคมในการเชื่อมโยงระหว่างเด็กกับสังคมระดับอื่นๆ และระบบห้องเรียนแต่ละ ห้องก็เปรียบเสมือนสังคมหน่วยเล็กๆ หลาย ๆ หน่วยที่ประกอบเป็นโครงสร้างของสังคมใหญ่ คือ โรงเรียน ระบบสังคมของโรงเรียนก็เปรียบได้กับหน่วยสังคมที่จำลองมาจากสังคมใหญ่ คือ

ประเทศชาติ การศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนเสมือนเป็นสังคมจำลอง เราจะสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมในปัจจุบัน ได้จากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมย่อยที่โรงเรียนได้ เพราะช่วงที่เด็กยังเล็ก สังคมของเขาจะจำกัดอยู่แค่ พ่อแม่ คนในครอบครัวเท่านั้น และจะเลียนแบบพฤติกรรมตามพ่อ แม่ หรือบุคคลในครอบครัวเท่านั้น ซึ่งเป็นสภาพสังคมที่จำกัดเพราะเด็กมีปฏิสัมพันธ์แค่คนในครอบครัวเท่านั้น และเด็กจะมาจากการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน สภาพสังคมต่างกัน ก็จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กที่แตกต่างกันด้วย โรงเรียนจึงเปรียบเสมือนที่ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทัศนคติ ของเด็กที่มาจากครอบครัวที่ต่างกัน ให้เป็นในทิศทางเดียวกันกับสภาพของสังคม เพราะเมื่อเด็กเข้าไปอยู่ในสังคมโรงเรียน เด็กจะพบปะกับบุคคลที่ไม่ใช่คนในครอบครัวของตน เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์ในวงกว้างขึ้น โดยจะสัมพันธ์กับครู กับเพื่อนร่วมห้องเรียน ซึ่ง ครูและเพื่อนจะมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบพฤติกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อน ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนทางสังคมอีกแบบหนึ่ง เป็นการจำลองสังคมของผู้ใหญ่เลยก็ว่าได้ เด็กจะเรียนรู้การเข้าสังคม การมีความรับผิดชอบ การเสียสละ ความสามัคคีจากกลุ่มเพื่อน รู้จักการให้ การพึ่งพากันและกัน เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยม การแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเพื่อนในกลุ่ม จึงถือได้ว่าโรงเรียนจะเป็นผลในการพัฒนาเจตคติ ความคิด ความเสียสละ ความสามัคคี ของบุคคลที่มีสังคม ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติด้วย

๑. พฤติกรรมทางสังคมและอิทธิพลของสังคม

เราสามารถแยกพฤติกรรมของคนออกไปได้สองอย่าง คือ พฤติกรรมอันเป็นส่วนของตนเองและพฤติกรรมอันเกี่ยวกับสังคม (สุชา จันทร์อม, ๒๕๒๐: ๔๕ – ๕๐ อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

พฤติกรรมอันเป็นส่วนของตนเองนั้น ถูกอิทธิพลของบุคคลอื่น ที่เราพบและคบหาอยู่ทุกๆ วันครอบงำอยู่เป็นอันมาก และในลักษณะเดียวกัน ตัวเราเองก็มีอิทธิพลครอบงำพฤติกรรมของผู้อื่นด้วย เช่น พฤติกรรมของนิสิตคนหนึ่ง ย่อมได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของอาจารย์ และเพื่อนนิสิตด้วยกัน ในเวลาเดียวกันพฤติกรรมของนิสิตคนใดคนหนึ่งก็มีอิทธิพลครอบงำนิสิตคนอื่นที่คบหาสมาคมกับเขา นั่นคือ ต่างคน ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกันแล้วแต่ว่าพฤติกรรมของฝ่ายใดจะมีอำนาจมากกว่ากัน

พฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามสภาพการณ์ของสังคม (เมื่อมีบุคคลอื่นๆ มาอยู่ร่วมกัน ต่างก็เกี่ยวข้องกันและมีปฏิริยาโต้ตอบทางสังคมแก่กัน) พฤติกรรมทางสังคมนี้ อาจแยกย่อยๆออกไปได้หลายอย่าง เช่น เกี่ยวกับการเมื่อเราพูดกับเพื่อน พูดกับลูก พูดกับภรรยา พูดกับผู้บังคับบัญชาพูดกับคนใช้ พูดกับผู้ใหญ่ อาจารย์ เราย่อมใช้คำพูดไม่

เหมือนกัน ในการวางตัวต่อบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น ก็ไม่เหมือนกัน ถ้าใครไปพูดกับผู้บังคับบัญชา เหมือนพูดกับเพื่อนแล้ว คนนั้นเห็นทีจะเจริญยาก

อีกประการหนึ่ง สังคมเองก็ย่อมมีพฤติกรรมโดยเฉพาะของสังคม คือ หมายความว่า ในหมู่คนพวกหนึ่งๆ ย่อมมีพฤติกรรมอันเป็นส่วนรวมของคนหมู่นั้นหรือพวกนั้น เช่น ใน ทหาร ตำรวจ ในหมู่พระสงฆ์ ในหมู่นักกฎหมาย หรือหมู่คนจีน หมู่คนอังกฤษ ฯลฯ ก็จะมีพฤติกรรมโดยเฉพาะของหมู่นั้น ตัวอย่างเช่น การแสดงความเคารพ หรือการทักทาย เป็นต้น

พฤติกรรมทางสังคม เป็นการแสดงปฏิกิริยาต่อกันระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม (ซึ่งประกอบด้วยความเกี่ยวข้องกันระหว่าง บุคคลต่อบุคคล หรือกลุ่มคนต่อกลุ่มคน) ที่มีต่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีอุดมการณ์สถาบัน ภาษา ศิลปะ วรรณคดี วิทยาการและ เทคโนโลยีต่างๆ บรรดาสิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อ การกระทำหรือปฏิกิริยาของบุคคลนั้นๆ นั่นคือ บุคคลจะทำอะไร ตามใจชอบไม่ได้ จะต้องปรับปรุงบุคลิกภาพของตนหรือทำอะไรให้ คล้อยไปตามแนวทางที่สังคม นั้นๆ ยอมรับนับถือ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ จะต้องพิจารณาถึงสภาวะของสังคม และ อิทธิพลของสังคมที่มาหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนด้วย

พฤติกรรมของบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม อิทธิพลของสังคมอาจจัดอยู่ใน รูปต่อไปนี้

๑. การบังคับเพื่อให้คนทำหน้าที่หรือแสดงพฤติกรรม ตามที่สังคมกำหนด (Sanction) ซึ่งมีทั้งการลงโทษ การให้รางวัล

๒. บรรทัดฐาน (Norms) เช่น ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และกฎหมาย

๓. แนวอบรมคุณค่า ที่กำหนดมา (Value orientation)

อย่างไรก็ตาม การที่คนหมู่มากอยู่ด้วยกันจะให้สามัคคีกันตลอดเวลาย่อมลำบาก มาก กลุ่มจึงมักมีคนอื่นๆ หนึ่งหรือบางคนที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลกรทั้งหลายว่าเป็นตัวแทนและ เป็นคนดีที่หาที่ติไม่ได้ของเขา ซึ่งจะดีกับเขาเสมอไม่ว่าจะในโอกาสใด และจะดีด้วยกับคนทุกคน นี้จะไม่มีทางกระทำการใดอันจะเป็นภัยต่อกลุ่มโดยเด็ดขาด คนๆ นี้จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เป็นผู้นำในทำนองเดียวกับพระมหากษัตริย์เป็นผู้นำของประเทศอำนาจที่ผู้นำเหล่านี้มีจึงสูงสุด เหนือจิตใจคนภายในกลุ่มทุกคนและทุกฝ่าย

แนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่เป็นแนวทางการสร้าง รูปแบบ วิธีการ การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดความสามัคคีขึ้นในสังคม มีดังต่อไปนี้

๑.๑ ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เป็นกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาที่มีข้อสมมุติฐาน ที่ว่า สังคม เป็นระบบที่ซับซ้อนระบบหนึ่ง ที่มีองค์ประกอบต่างๆ หลายส่วนทำงานร่วมกันจนเกิด

ความมีเสถียรภาพ (Stability) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ มีองค์ประกอบของทฤษฎี ๒ ส่วน (Macdonis 1993: 17-18 อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗) คือ

๑.๑.๑ โครงสร้างสังคม (Social structure) ซึ่งเป็นรูปแบบอันถาวรที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคม เช่น วิถีชีวิตภายในครอบครัวและระบบเศรษฐกิจ เป็นรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เกิดจากพฤติกรรมทางสังคมโดยความร่วมมือระหว่างกัน ในครอบครัวจนเกิดเป็นระบบการผลิตการบริโภค การจำแนกแจกจ่าย และการบริการที่มีขนาดใหญ่ มีความเกี่ยวพันระหว่างกันทั่วทั้งสังคม

๑.๑.๒ หน้าที่ทางสังคม (Social functions) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างสังคมแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน ทำให้สังคมทั้งระบบเกิดการประสานงานและทำงานร่วมกัน แนวความคิดของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เกิดมาจากนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ ออแกนิสม์ ที่มองว่า การที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งระบบ ต่อมานักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้เสนอแนวความคิดว่า สังคมมนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนกับโครงสร้างร่างกายของมนุษย์ (Human organism) ที่มีส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก แต่ละส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และแนวความคิดของสเปนเซอร์ เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนักคิดทางสังคมในสมัยที่สเปนเซอร์มีชีวิตอยู่เป็นอย่างมาก

ทาลคอตท์ พาร์สัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ที่นำเอาแนวความคิดด้านโครงสร้าง-หน้าที่มาพัฒนาในสหรัฐอเมริกา ที่มองทุก ๆ ระบบและทุก ๆ หน้าที่หลักของสังคมจะเป็นตัวกระทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ต่อไป พาร์สัน เห็นว่าวัฒนธรรม เป็นพลังยึดเหนี่ยวที่สำคัญของพื้นฐานต่าง ๆ (Element) ของสังคม เรียกว่า ระบบวัฒนธรรม (Cultural System) มันเชื่อมการปฏิสัมพันธ์กับตัวผู้กระทำและทำให้บุคลิกภาพและระบบสังคม สมบูรณ์แบบ ระบบวัฒนธรรมจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม (Social System) และอยู่ในบรรทัดฐานและค่านิยม

พาร์สัน มองระบบวัฒนธรรมว่าเป็นแบบแผน มีระเบียบทางสัญลักษณ์ มีการปลูกฝังด้านบุคลิกภาพมีแบบแผนในรูปสถาบันในระบบสังคม เช่น มีลักษณะเชิงสัญลักษณ์และจิตพิสัย และมักถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเสมอ

ระบบวัฒนธรรมสามารถควบคุมระบบการกระทำอีกระบบหนึ่งได้ พาร์สันสรุปว่า มาตรฐานทางศีลธรรมเป็นเทคนิคสมบูรณ์แบบที่เชื่อมประสานของระบบการกระทำ ระบบวัฒนธรรมจึงอยู่เหนือระบบอื่นระบบบุคลิกภาพ (Personality System)

ระบบบุคลิกภาพ (Personality System) ถูกควบคุมโดย ๓ ระบบ

๑. ระบบวัฒนธรรม ผ่านการขัดเกลาทางสังคม

๒. ระบบสังคม ผ่านการขัดเกลาทางสังคม

๓. องค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพ คือ การแสดงออกซึ่งความต้องการ

บุคลิกภาพจึงถูกนิยามความหมายว่า ระบบที่จัดระเบียบไว้เกี่ยวกับแนวทาง และแรงจูงใจต่อการกระทำของผู้กระทำแต่ละคน และมูลเหตุของการจูงใจต้องการกระทำ

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่มองว่า แต่ละแบบอย่างทางสังคม หรือโครงสร้างสังคมจะมีหน้าที่หลายและมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการมองว่าจะมองจากจุดใด และกับบุคคลใด บางแบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคม อาจมีหน้าที่ที่ชัดเจนมากกว่าหน้าที่อื่น ซึ่งเรียกว่า หน้าที่หลัก (Manifest functions) แบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมบางส่วน อาจมีหน้าที่ที่ไม่สำคัญหรือทำหน้าที่สนับสนุนมากกว่า ซึ่งเรียกว่า หน้าที่รอง (Latent functions) แต่บางแบบอย่างทางสังคมหรือโครงสร้างสังคมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ต้องการจะเรียกว่า หน้าที่ที่ไม่มีประโยชน์ (Dysfunctions) เมอร์ตัน นำมโนทัศน์เรื่องหน้าที่ไปอธิบายพฤติกรรมต่างๆ โดยแบ่งมโนทัศน์เรื่อง "หน้าที่" ออกเป็น ๒ นัยด้วยกัน คือ

๑. หน้าที่ปรากฏ (Manifest Function) หรือหน้าที่ซึ่งเปิดเผยตัวเองออกมาอย่างชัดเจน และเป็นผลโดยตรงหรือโดยเจตนาของพฤติกรรมซึ่งผู้กระทำรู้และเข้าใจ

๒. หน้าที่แอบแฝง (Latent Function) ซึ่งเป็นผลโดยอ้อมหรือเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ เช่น การเดินรำขอฝนของชาวอินเดียนโฮปี (Hopi) ในอเมริกา เป็นพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ฝนตก หรือเป็นเจตนาของการเดินรำ (Manifest Function) แต่การเดินรำนั้นยังมีหน้าที่แอบแฝงคือการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกในกลุ่ม

๑.๒ ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)

ทฤษฎีความขัดแย้ง (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๖)เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานของสมมุติฐานที่ว่าสังคม คือ ระบบที่มีลักษณะซับซ้อนของความไม่เท่าเทียมกัน (Inequality) และความขัดแย้ง (Conflict) ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Macionis 1993 : 19 อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๖) ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนให้ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ที่มีความสมบูรณ์ขึ้น กล่าวคือ ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมมีแนวความคิดว่า สังคมนั้นไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่สังคมนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งแยก (Division) อันเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม นักสังคมวิทยากลุ่มความขัดแย้งทางสังคมจะพยายามค้นหาว่า ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ชั้นทางสังคม เชื้อชาติ กลุ่มชนเพศ และอายุ มีความเกี่ยวพันกับความไม่เท่าเทียมของการกระจายทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคม ได้แก่ เงินอำนาจ

การศึกษา และเกียรติยศทางสังคมอย่างไร นอกจากนี้ นักวิชาการในกลุ่มความขัดแย้งทางสังคมจะมองว่าในสังคมเกิดการแข่งขันกันเพราะในสังคมมีความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้รับผลประโยชน์และผลตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกัน สิ่งตอบแทนและผลประโยชน์ที่คนในสังคมได้รับมีความแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งและหน้าที่ทางสังคม นักสังคมวิทยาในกลุ่มนี้ยังมองว่า สังคมมีความขัดแย้งกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตามมา

ลีวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์ , ๒๕๕๖) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่า ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคม กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสถานะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน โคเซอร์มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่ เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้ นอกจากนี้ โคเซอร์ ยังเสนอว่าความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นปรปักษ์ พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือและสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่างๆ เป็นต้น

๒. แนวคิดความสามัคคี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๖) ได้กำหนดความหมายของคำว่า “สามัคคี” หมายถึง น.ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน ว.ที่พร้อมเพรียงกันทำ ที่ร่วมมือร่วมใจกันทำ

กระทรวงศึกษาธิการ (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๖)ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนด คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาได้นำไปปลูกฝัง ให้กับนักเรียนนักศึกษา ได้นำไปประพฤติปฏิบัติโดยเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา ในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข โดยให้นิยามความหมายของคำว่า“สามัคคี”คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกันความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับ

ความมีเหตุผล ขอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์

นักวิชาการและบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงอีกจำนวนมาก ต่างได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ความสามัคคีไว้มากมาย ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน สามารถนำมาสรุปได้ว่า ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกันร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากความหมายดังกล่าว ความสามัคคี จึงเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่งสำหรับหมู่คณะและสังคมโดยเฉพาะการทำงานร่วมกัน การประสานงานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สิ่งสำคัญคือความสามัคคี ไม่สามารถอยู่เดี่ยวๆได้ ต้องใช้ประกอบกับคุณธรรมอื่นๆ เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู ความมกน้อย สันโดษ การเสียสละ ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจาก ความสามัคคีเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ซึ่งมีพฤติกรรมเชิงบวกหรือมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยกัน

๒.๑ มนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationships) เป็นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นหมู่เป็นคณะ หรือกลุ่มโดยมีการติดต่อสื่อสารกัน ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ทราบความต้องการของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มรวมถึง วิธีการจูงใจ และประสานความต้องการ ของบุคคล และกลุ่มให้ผสมผสานกลมกลืนกันตามระบบที่สังคมต้องการ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๓๘: ๖๒๘ อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การแสวงหา เพื่อทำความเข้าใจ โดยการใช้ลักษณะรูปแบบการ ติดต่อสัมพันธ์กัน ระหว่างบุคคลเป็นผล ก่อให้เกิดความเชื่อมโยง เพื่อให้ได้ผลสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กร ของแต่ละบุคคล ที่ได้กำหนดไว้ อำนวย แสงสว่าง (๒๕๔๔ : ๕๕ อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

มนุษย์ทุกคนสามารถฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ ถ้ามีความปรารถนา มีความตั้งใจจริง พร้อมทั้งจะ ฝึกฝน ศึกษาหาความรู้ ประสบการณ์ และนำไปปฏิบัติจริง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะในการสร้างความสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ “มนุษยสัมพันธ์” เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ ช่วยทำให้มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ไม่ว่าสังคมขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ แต่ละคนที่มาอยู่ร่วมกันนั้น ต่างก็มีความแตกต่างกัน (Individual) ในเรื่องความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เจตคติ รสนิยม ความคิดเห็น เขาวินัยปัญญา เป็นต้น แต่ถ้าทุกคน

สามารถร่วมมือกัน ระดมความแตกต่างเหล่านี้ แล้วนำมาสร้างสรรค์ ให้เกิดสิ่งที่ดีใหม่ ๆ ขึ้นในสังคม ก็จะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะการคิดของคนหลายคน ย่อมจะรอบคอบกว่า และมีโอกาสผิดพลาดมีน้อยกว่าการคิดคนเดียว

มนุษยสัมพันธ์จึงสำคัญมาก ตั้งแต่ หน่วยสังคมตั้งแต่เล็กที่สุดคือ ครอบครัวไปจนถึงหน่วยสังคมที่ใหญ่ที่สุด คือ สมาคมโลก ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ ลงมาจนเป็นประเทศ ถ้าหากสามารถทำให้คนที่มาอยู่ร่วมกันนั้น มีความเข้าใจ ซึ่งกันและกันมีความไว้วางใจกัน มีความปรารถนาจะร่วมมือร่วมใจกัน แบ่งหน้าที่กันทำกำหนดบทบาท หน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของตน ได้อย่างสมบูรณ์ หน่วยงาน หรือสังคมนั้นก็จะเป็ระเบียบ มีความสุข ความเจริญก้าวหน้า พัฒนาไปสู่ความเป็นสากลได้

มนุษยสัมพันธ์จึงเป็นทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) ในการเข้ากับคน การเอาชนะใจคนและการครองใจคนทุกระดับ เช่น ผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานกับเพื่อนร่วมงาน และรวมทั้งคนในครอบครัวด้วย การพูดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตรกับทุกคนเป็นหลักการแรกที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในขั้นต่อไป และจำไว้เสมอว่า เราเป็นมนุษย์ต้องปฏิบัติกับคนอื่น เช่นเดียวกับตัวเรา และเราอาจสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญดังนี้คือ

๒.๑.๑ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้เกิดสร้างความสามัคคีธรรมให้เกิดขึ้นในกลุ่มสังคม ในหมู่คณะ

๒.๑.๒ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้การบริหารงานต่างๆ สามารถก่อให้เกิดการรวมพลัง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เกิดความรักใคร่ สัมผัสสามัคคีในการปฏิบัติงาน

๒.๑.๓ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้สังคมปกติสุข คนในสังคมนั้นๆ อยู่ดีมีสุข

๒.๑.๔ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้สร้างความเข้าใจอันดีซึ่งกัน และกัน เป็นการสร้างสรรค์สังคม

๒.๑.๕ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้งานต่างๆ ประสบความสำเร็จเพราะเราอยู่คนเดียวไม่ได้ เราทำงานหลายอย่าง คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน งานจึงจะประสบความสำเร็จ

๒.๑.๖ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้คนแตกต่างจากสัตว์อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจ ดังนั้นการอยู่ร่วมกันจึงทำให้มนุษย์รู้ถึงความรักใคร่และไมตรีที่มีให้กันรวมถึงความต้องการที่จะบรรลุดุจดหมายด้วยความภูมิใจ

๒.๑.๓ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้บุคคลยอมรับนับถือกัน ตระหนักในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ "ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์" (Human dignity) ต้องทำให้คนที่ทำงานร่วมกันรู้ และเข้าใจ ถึงการให้เกียรติกันเสมอมนุษย์เฉกเช่นเดียวกันคือ การยอมรับคุณค่า ความเป็นมนุษย์นั่นเอง

๒.๑.๔ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้งานทุกอย่างบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรต้องการ เพราะทุกคน เคารพในการแสดงความคิดเห็นและพฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ และ การประสานงานที่ดีนั่นเอง

๒.๑.๕ มนุษยสัมพันธ์ ทำให้คนคล้อยตามได้ หากทำให้จิตใจเขาคล้อยตามได้บุคคลจะเกิดความ ชื่นชอบ และจะพัฒนาความชื่นชอบ จนเกิด ความศรัทธา และเมื่อบุคคลเกิดความศรัทธาบุคคล ก็ยินดีที่จะปฏิบัติตาม ซึ่งการทำให้คนอื่นคล้อยตามต้องอยู่บนเงื่อนไขของความชอบธรรม ก็จะสามารสร้างมนุษยสัมพันธ์ถาวรได้แต่หากบุคคลกระทำทุกอย่างเพียง เพื่อประโยชน์แห่งตน มนุษยสัมพันธ์นั้นๆ ก็เป็นแค่ชั่วคราว เมื่อความจริงกระจ่างอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีขึ้น ในกรณีเรื่อง การสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทุกคนมีไมตรีต่อกันทุกคน จึงควรคิด และกระทำในสิ่งที่ดี ให้แก่กันเราก็จะได้สิ่งดีๆ ตอบ

มนุษยสัมพันธ์ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำงาน และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ ที่จะยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น และปรับตัวปรับใจ ให้ร่วมสังคม และร่วมกิจกรรมกันอย่างสันติสุข เป็นเครื่องยึดโยงให้มนุษย์มีความเข้าใจ และร่วมมือกันทำงาน อันเป็นผลทำให้มีความสำเร็จของงานเกิดขึ้นและทำให้มีความมั่นคง ในครอบครัว ในสังคม และในประเทศชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับจนถึงสังคมโลก โดยร่วมมือร่วมใจในการทำงาน และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคีต้องอาศัยความสัมพันธ์ อันดีใน กลุ่มของบุคคล และของหมู่คณะ

ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ยอมรับซึ่งกันและกันมีความสนิทสนมคุ้นเคยรักใคร่ มีความนับถือกัน และความเต็มใจ ที่จะให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และสามารถร่วมมือกัน ดำเนินงาน ของส่วนรวม ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี กล่าวได้ว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลให้มีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือการสร้างสามัคคี นั่นเอง

๒.๒ องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ แบ่งเป็น ๓ ประการ คือ

๒.๒.๑ การเข้าใจตนเอง เป็นลักษณะการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงว่าตนเองเป็นใคร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์แค่ไหนระดับใด มีจุดแข็งคือความเก่ง และจุดอ่อนคือความไม่เก่งในด้านใดบ้างเรื่องใดบ้าง การเข้าใจตนเอง ทำให้บุคคลเกิดการรู้สึก

ยอมรับในคุณค่าแห่งตน นับถือตนเอง และรู้จักเข้าใจสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบของ ตนเอง สิ่งที่สำคัญในการเข้าใจตนเองจะช่วยให้เรารู้จักปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี

๒.๒.๒ การเข้าใจบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ธรรมชาติของคน ความแตกต่างระหว่างบุคคลความต้องการของบุคคล แรงจูงใจของบุคคล สภาพสิ่งแวดล้อมทำให้เกิด ประโยชน์ ในการนำไปใช้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้นานับการ เมื่อเราต้องการ ไปติดต่อ สัมพันธ์กับ บุคคลใด เราต้องทราบก่อนว่าบุคคลนั้นชื่อใดเป็นใคร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพทางด้านใด อยู่ในระดับใดชอบสิ่งใด ไม่ชอบสิ่งใด โปรดปรานในสิ่งใดเป็นพิเศษ มี คุณลักษณะที่เด่นทางด้านใดบ้าง

๒.๒.๓ การเข้าใจสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม ที่อยู่รอบตัวเรา และบุคคลอื่นซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีส่วนสัมพันธ์กับ มนุษย์สัมพันธ์ ได้แก่ สภาพการณ์เหตุการณ์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และในอนาคต ล้วนแต่ มีอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้นได้แก่ สถาบันครอบครัวสถาบันที่เป็นองค์กร สถาบันการศึกษา หน่วยงาน บริษัท ห้างร้าน โรงงาน รัฐบาล ศาสนา องค์กรระหว่างประเทศ ความรู้จากการเข้าใจ สิ่งแวดล้อม สามารถนำมาปรับใช้กับตัวเรา ในการเสริมสร้าง มนุษย์สัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดีมาก ขึ้น (อำนาจ แสงสว่าง ,๒๕๔๔ : ๑๐๑ อ้างถึงใน แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

๒.๓ เป้าหมายที่สำคัญของการมีมนุษย์สัมพันธ์ มีอยู่ ๓ ประการตามที่ เกย์ธ เด วิส (Keith Davis) กล่าวถึง การมีมนุษย์สัมพันธ์ คือ

๒.๓.๑ เพื่อให้คนเกิดความร่วมมือร่วมใจกัน

๒.๓.๒ เพื่อให้คนได้รับความพอใจในงาน ที่ตนทำอยู่ และ

๒.๓.๓ เพื่อให้คนทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเป้าหมายเหล่านี้บรรลุผลสำเร็จเมื่อใด การกระทำของกลุ่ม ก็จะ ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ นั่นก็คือ คนจะทำงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ และแรงจูงใจร่วมกัน

๒.๔ แนวทางการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ แนวทางการตอบสนองความต้องการ ของมนุษย์เพื่อมนุษย์สัมพันธ์ (ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล, ๒๕๔๐: ๔๔- ๔๖อ้างถึงใน แนวคิดด้าน ความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗) กล่าวถึง "การตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยใช้หลักว่า เมื่อเราต้องการสิ่งใด ผู้อื่นก็ต้องการสิ่งนั้นเช่นกัน ส่วนความต้องการด้านจิตใจให้ยึดหลักที่ว่า จง เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

๒.๔.๑ พยายามชอบและให้ความสนใจกับบุคคลทั่วไป

๒.๔.๒ มองโลกแง่ดีและมีอารมณ์ขัน

๒.๔.๓ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

- ๒.๔.๔ แสดงความเป็นกันเอง และให้ความช่วยเหลือกับบุคคลทั่วไป
- ๒.๔.๕ รู้จักทักทายปราศรัยกับบุคคลทั่วไป และเรียกชื่อคนให้ถูกต้อง
- ๒.๔.๖ ยิ้มแย้มแจ่มใสกับคนทั่วไปเป็นปกตินิสัย
- ๒.๔.๗ มีความจริงใจ ไม่เสแสร้ง
- ๒.๔.๘ รับฟังความคิดเห็นและให้การยอมรับนับถือผู้อื่น
- ๒.๔.๙ มีความอดทน อดกลั้น มีความมั่นคงในอารมณ์และรู้จักกาลเทศะ
- ๒.๔.๑๐ รู้จักเหตุผลและประมาณกาล

๒.๕ แนวทางสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

- ๒.๕.๑ ต้องรู้จักสังเกต ใส่ใจต่อผู้อื่น
- ๒.๕.๒ พยายามสร้างทัศนคติที่ดีในการคบหากับผู้อื่น เริ่มที่สร้าง

ความรู้สึกรัก “รัก” “ชอบ” ผู้อื่น

๒.๕.๑ พยายามทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าคุณ "เขาเป็นบุคคลสำคัญ" ได้แก่ การฝึกจำชื่อ มีความสม่ำเสมอรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รับฟังความคิดเห็นและให้การยอมรับเขาอย่างไม่มีเงื่อนไข ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจเป็นมิตร ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มใจและกระตือรือร้น

๒.๕.๔ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ

๒.๕.๕ มีใจกว้าง มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นและให้การยอมรับผู้อื่น

๒.๕.๖ ไม่นึกถึงแต่ประโยชน์ของตนแต่ฝ่ายเดียว

๒.๕.๗ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ สามารถควบคุมอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองได้

๒.๕.๘ มีความอดทน อดกลั้น

๒.๕.๙ ยึดหลักธรรมที่ว่า "สังคหวัตถุ ๔" ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยยึดเหนี่ยวใจบุคคล ประกอบด้วยทานการให้ ปิยวาจา คือ วาจาอันเป็นที่รัก อัคคจริยา คือ ประพฤติตนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสมานัตตา คือ การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย มีความสม่ำเสมอมนุษยสัมพันธ์เป็นส่วนสำคัญที่ให้นุญช้อยู่ร่วมกัน ช่วยกันประกอบกิจการงาน และเมื่อนำเอาความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มมาใช้ในการดำเนินการร่วมกันเพื่อความสำเร็จของงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความปรองดอง ร่วมมือร่วมใจกันทำ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นั่นหมายถึง กลุ่มมีความสามัคคี ดังนั้นปัจจัยสำคัญ ที่ก่อให้เกิดความสามัคคี คือ ความเข้าใจระหว่างกันและกันของบุคคลในกลุ่ม อันได้แก่ มนุษยสัมพันธ์นั่นเอง

สรุป แนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคีให้กับผู้นำ ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ ดำเนินการปลูกฝัง ฝึกอบรม ตลอดจนสร้างโอกาส

และวิธีการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยน ทักษะคติ พฤติกรรมแต่ละบุคคล ให้เป็นไปในกรอบแนวทางเดียวกัน โดยการให้รู้จักการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามที่กล่าวข้างต้น นับเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับลูกเสือ

๑. ความหมายของกิจการลูกเสือ

ความหมายของกิจการลูกเสือ มีบุคคลต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ (แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

Good ได้ให้ความหมายของกิจการลูกเสือไว้ว่า การลูกเสือเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ การข่าวสาร และการใช้อุปกรณ์ตลอดจนการให้มีน้ำใจนักกีฬา (Good,1973: 521 อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

เบเนน โพลล์ ได้ให้ความหมายของกิจการลูกเสือไว้ว่า การลูกเสือ หมายถึงงานและคุณสมบัติพิเศษของคนที่อยู่ในป่า ผู้สำรวจ และงานที่อยู่ชายแดน การลูกเสือเป็นเพียงคำแนะนำ ซึ่งได้สำรองไว้สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ กลางแจ้งที่สนุกสนาน โดยมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของเด็กแต่ละคนในแต่ละด้าน ได้แก่ นิสัยใจคอ สุขภาพ และฝีมือ และหน้าที่พลเมือง

สมรรถชัย ศรีภิญโญ ได้ให้ความหมายของกิจการลูกเสือไว้ว่า การลูกเสือคือการอบรมสั่งสอนฝึกฝนให้เด็กเป็นพลเมืองดีของชาติ (สมรรถชัย ศรีภิญโญ, ๒๕๒๗: ๑ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

วิจิตร พงศ์สุวรรณ ได้ให้ความหมายของกิจการลูกเสือไว้ว่า การลูกเสือ หรือ SCOUT มีความหมายจากคำต่าง ๆ คือ S มาจากคำว่า Sincerity หมายถึง ความจริงใจ C มาจากคำว่า Couestesy หมายถึงความสุภาพอ่อนโยน O มาจากคำว่า Obediently หมายถึง ความเชื่อฟังหรือการว่าง่าย U มาจากคำว่า Unity หมายถึง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน T มาจากคำว่า Thrifty หมายถึง ความมัธยัสถ์ (วิจิตร พงศ์สุวรรณ, ๒๕๑๔: ๕๕ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

จรวยพร ธรณินทร์ ให้ความหมายของกิจการลูกเสือไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการลูกเสือ ให้เกิดการพัฒนาตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม เคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ระบอบประชาธิปไตย และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (จรวยพร ธรณินทร์, ๒๕๑๗: ๒๐ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปความหมายของกิจการลูกเสือคือ เป็นการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการจัดกิจกรรมของลูกเสือเพื่อให้เยาวชนเป็นคนดีของชาติ

๒. ความสำคัญของกิจการลูกเสือ

มีบุคคลต่างๆได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ (แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

อภิย์ จันทรวิมล ได้กล่าวถึง การวางแผนฝึกอบรมลูกเสือซึ่งจะต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ สิ่งที่เด็กต้องการมี ๕ อย่าง คือ การผจญภัย (Adventure) ได้เพื่อน (Comradeship) เกือบธรรมชาติ (The Outdoor World) การสนุก (Good Fun) และสุขสม (A Feeling of Achievement) (อภิย์ จันทรวิมล, ๒๕๑๘: ๔ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

วันนอร์ มะทา ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปว่าเป็นการนำเอากระบวนการของลูกเสือเข้าไปในโรงเรียนเป็นการพัฒนานักเรียนทุก ๆ ด้านพร้อมกัน (วันนอร์ มะทา, ๒๕๒๓: ๑ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

พิชัย รัตตกุล ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปว่าเป็นการพัฒนาเยาวชนของชาติจากอายุ ๘-๒๑ ปี เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ มีความสามัคคี จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ (พิชัย รัตตกุล ,๒๕๒๖: ๑๐๒ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

สำนักงานคณะกรรมการการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปว่ากิจกรรมที่จัดต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ในอันที่จะส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของประเทศชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง เป็นรากฐานที่ดีในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ,๒๕๓๒: ๒ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

สมชัย วุฒิปรีชา ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปใจความสำคัญว่า การลูกเสือน่าจะมีจุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกอบรมให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของประเทศและของโลก ปัจจุบันการลูกเสือเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของคุณภาพของคนในชาติ (สมชัย วุฒิปรีชา , ๒๕๓๓ : ๒๗ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงความสำคัญของการลูกเสือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เพราะมีวิธีการฝึกอบรมเป็นกระบวนการและมีขั้นตอนการพัฒนาให้ก้าวหน้าสูงยิ่งขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,๒๕๓๓: ๒๗ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗)

ดังนั้น กิจการลูกเสือจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นพลเมืองดี และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข สรุปได้ว่ากิจการลูกเสือเป็นกิจกรรมตามหลักสูตรการจัดกิจกรรมของลูกเสือ เพื่อต้องการให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์นั้นคือ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

๓. แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ

การลูกเสือเป็นขบวนการอาสาสมัครที่ให้การศึกษแก่เยาวชนโดยถ้วนหน้า ไม่มีการแบ่งแยกและกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วรรณะ ตลอดจนลัทธิทางศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่อยู่ภายในอิทธิพลของการเมืองและยึดมั่นปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก (ลอร์ด เบเดน โพเอลล์) (Lord Baden – Powell) อย่างแน่วแน่และมั่นคง วงการศึกษาทั่วโลกถือว่า การลูกเสือเป็นขบวนการที่ให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบนอกระบบ (non – formal education movement) (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖: ๕๘ อ้างถึงใน แนวคิดการลูกเสือ, ออนไลน์, ๒๕๕๗)

องค์การลูกเสือโลกในปัจจุบันมีประเทศสมาชิกจำนวน ๑๕๕ ประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๑) กิจการ ลูกเสือทั่วโลกสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยเอกภาพ (Unity) ซึ่งเป็นแกนกลางให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกได้พัฒนากิจการลูกเสือของตนให้มีความก้าวหน้าไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นการส่งเสริมให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และประเทศชาติต้องอาศัยสาระสำคัญของการลูกเสือ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, ๒๕๕๑: ๗๓)

๔. สาระสำคัญของลูกเสือ

สาระสำคัญของลูกเสือประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (แนวคิดการลูกเสือ, ออนไลน์, ๒๕๕๗)

๔.๑ หลักการ (Principle) ได้แก่

๔.๑.๑ มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ

๔.๑.๒ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน ความร่วมมือซึ่งกันและกัน นับแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๔.๑.๓ เข้าร่วมในการพัฒนาสังคม ยอมรับให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นและเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งการยอมรับ และให้ความเคารพในความถูกต้อง และความเป็นธรรมต่อธรรมชาติ และสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก

๔.๑.๔ มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๕ ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือซึ่งบัญญัติไว้ในภาษาของแต่ละประเทศ ตามความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตน โดยยึดถือใจความสำคัญที่ลอร์ด เบนเดน โพอเอลล์ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้กำหนดไว้ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือนั้น ต้องได้รับอนุมัติจากองค์การลูกเสือโลกก่อน จึงถือว่าเป็นคำปฏิญาณและกฎที่ถูกต้อง

๔.๒ กรอบแนวคิดกิจกรรมลูกเสือตามวัตถุประสงค์คณะลูกเสือแห่งชาติ ความสำคัญของกิจการลูกเสือ

กระบวนการลูกเสือเป็นกระบวนการสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนมีความสามารถ มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองดีของชาติบ้านเมือง และสังคมโลก กระบวนการลูกเสือไทยเป็นพระราชมรดกอันล้ำค่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์พระราชบิดาแห่งลูกเสือไทยได้มอบไว้แก่เยาวชนชาติไทย ซึ่งรัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยได้ยึดถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ เพราะกระบวนการลูกเสือเป็นกระบวนการที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเยาวชน สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองของชาติ เป็นพลังสำคัญในการรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญมั่นคง

๔.๓ การลูกเสือไทยตามวัตถุประสงค์คณะลูกเสือแห่งชาติ

คณะลูกเสือไทยแห่งชาติ (The National Scout Organization of Thailand: NSOT) ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรม โดยยึดมั่นในวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติตามพระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๘ (มาตรา ๓) และปฏิบัติ ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง

๔.๓.๒ ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

๔.๓.๓ ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์

๔.๓.๔ ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความ

เหมาะสม

๔.๓.๕ ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมและความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ

๔.๔ ประเภทของลูกเสือ

ลูกเสือ (Scout) ได้แก่ เยาวชนชายและหญิง อายุระหว่าง ๘-๒๓ ปี ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ (principle) วิธีการ (method) และวัตถุประสงค์ (purpose) และวิธีการของการลูกเสือ (Scouting) โดยอุดมการณ์ของลูกเสือ อยู่ที่ยึดปฏิบัติตามคำปฏิญาณของกฎของลูกเสือ

เพื่อความสะดวกในการฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมของลูกเสือให้บรรลุตามหลักการวิธีการและวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ คณะลูกเสือแห่งชาติจึงได้แบ่งประเภทของลูกเสือออกเป็น ๔ ประเภท โดยยึดระดับอายุของเด็กเป็นเกณฑ์ และคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ ของเด็กเป็นพื้นฐาน ในการจัดหลักสูตร และกิจกรรมในการฝึกอบรม เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็กโดยธรรมชาติ

๔.๔.๑ ลูกเสือสำรอง (Cub Scout) มีอายุตั้งแต่ ๘-๑๑ ปี การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือสำรองจะจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกายจิตใจเป็นพื้นฐาน ไม่ว่าเด็กนั้นกำลังเรียนอยู่ชั้นใด ระดับใดก็ตาม จะเป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือไม่เป็นนักเรียนก็ตาม

๔.๔.๒ ลูกเสือสามัญ (Boy Scout) มีอายุตั้งแต่ ๘-๑๕ ปี ลูกเสือสามัญเริ่มได้รับการฝึกอบรมให้มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น เริ่มใช้ชีวิตกลางแจ้งและการผจญภัย เน้นระดับหมู่และการเป็นผู้นำ รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์โดยทั่วไป

๔.๔.๓ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (Senior Scout) มีอายุตั้งแต่ ๑๕-๑๘ ปี ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่นี้ มีความรับผิดชอบสูง การฝึกอบรม และกิจกรรมเน้นเรื่องระบบหมู่และการเป็นผู้นำในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฝึกการใช้ชีวิตกลางแจ้ง การผจญภัยและทักษะวิชาลูกเสือ ฝึกอบรมความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพตามที่ถนัด รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นมากขึ้น

๔.๔.๔ ลูกเสือสามัญ (Rover Scout) มีอายุตั้งแต่ ๑๗-๒๓ ปี ลูกเสือวิสามัญ เป็นวัยของคนหนุ่มคนสาว ดังนั้น การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญจึงมุ่งที่จะเตรียมให้คนหนุ่มคนสาวเหล่านี้ พร้อมทั้งจะใช้ชีวิตผู้ใหญ่อย่างถูกต้องและสมบูรณ์แบบ ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อไป การฝึกอบรมจะเน้นการเป็นผู้นำในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การวางแผนโครงการและการปฏิบัติงานตามโครงการ ฝึกให้นิยมชีวิตกลางแจ้ง การให้บริการแก่ผู้อื่น และสังคมเป็นชีวิตจิตใจตามพระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๘ และมาตรา ๓๕ ระบุว่าลูกเสือที่เป็นหญิงอาจใช้ชื่อเรียกว่า เนตรนารี หรือชื่ออื่นซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ และบรรดาคำว่าลูกเสือในพระราชบัญญัตินี้ให้หมายความถึงลูกเสือที่เป็นหญิงด้วย

๕. หลักสูตรการลูกเสือ

๕.๑ กิจกรรมลูกเสือในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นกิจกรรมหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะของกิจกรรมนักเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผนประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนจึงจะผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ (จบชั้น ม.๓) และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (จบชั้น ม.๖)

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่ฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยกำหนดหลักสูตรเป็น ๔ ระดับ ระดับละ ๓ ชั้น ได้แก่ ช่วงชั้นที่ ๑ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓) ช่วงชั้นที่ ๒ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖) ช่วงชั้นที่ ๓ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓) ช่วงชั้นที่ ๔ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖)

๕.๒ การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ

กองการลูกเสือ ได้มีการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือประเภท ต่างๆ ทั่วราชอาณาจักร ดังนี้ (ผู้กำกับลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๗)

๕.๒.๑ วิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น เดิมภาษาอังกฤษเรียกว่า Preliminary Training Course (P.T.C.) เดิมนั้นเปลี่ยนหลักสูตรและเรียกชื่อใหม่เป็น Basis Unit Leaders Training Course (B.T.C.) มอบหมายอำนาจให้เขตการศึกษาเป็นผู้ ให้เลขาฯรุ่น และจัดการฝึกอบรมเองได้ ตั้งแต่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

๕.๒.๒ วิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นวุฒแบดจ์หรือขั้นความรู้ชั้นสูง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เดิมในภาษาอังกฤษเรียกว่า Wood Badge Training Course เดิมนั้นเปลี่ยนหลักสูตรและเรียกชื่อใหม่เป็น Advance Unit Leader Training Course (A.T.C.)

๕.๒.๓ วิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ขั้นความรู้ชั้นสูง รับเครื่องหมายวุฒแบดจ์ ชนิด ๒ ท่อน

๕.๒.๔ วิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ขั้นความรู้ชั้นสูง รับเครื่องหมายวุฒแบดจ์ ชนิด ๒ ท่อน

๕.๒.๕ วิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นความรู้ชั้นสูง รับ
เครื่องหมายวูดแบดจ์ ชนิด ๒ ท่อน

๕.๒.๖ วิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นความรู้ชั้นสูง รับเครื่องหมายวูด
แบดจ์ ชนิด ๒ ท่อน

๕.๒.๗ วิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง รับ
เครื่องหมายวูดแบดจ์ ชนิด ๒ ท่อน

๕.๓ วิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรม

เดิมภาษาอังกฤษเรียกว่า National Trainers Course (N.T.C) เดิมนี่
เปลี่ยนหลักสูตรและเรียกชื่อใหม่เป็น Advance Leader Training Course (A.L.T.C.) รับ
เครื่องหมายวูดแบดจ์ ชนิด ๓ ท่อน และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรม (A.L.T.)

๕.๔ วิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม

เดิมภาษาอังกฤษเรียกว่า National Trainers the teamCourse (I.T.T.C)
เดิมนี่เปลี่ยนหลักสูตรและเรียกชื่อใหม่เป็น Leader Training Course (L.T.C.) รับเครื่องหมายวูด
แบดจ์ ชนิด ๔ ท่อน และได้รับการแต่งตั้งให้ป็นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม (L.T.) การอยู่ค่ายพัก
แรมของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

๖. การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ

กระทรวงศึกษาธิการ(แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๙) มีนโยบายให้มีการ
ส่งเสริมให้ลูกเสือทุกคน ได้ใช้กระบวนการของลูกเสือในการพัฒนาคุณธรรม โดยยึดมั่นในวินัย
กฎ และคำปฎิญาณของลูกเสือ ดังนั้น กิจกรรมที่เป็นกระบวนการของลูกเสือ จึงก่อให้เกิดการ
พัฒนาคุณธรรมและวินัยของลูกเสือ ซึ่งมีอยู่หลายประการ แต่การที่ผู้กำกับลูกเสือจะนำมาใช้ให้
เกิดประโยชน์แก่ลูกเสือในแต่ละท้องถิ่นนั้น ผู้กำกับลูกเสือจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมก่อน แล้ว
จึงนำมาจัดกิจกรรมให้กับลูกเสือ โดยยึดหลักการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้
สอดคล้องกับคำปฎิญาณและกฎของลูกเสือในแต่ละประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ
ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ แต่ทั้งนี้ผู้กำกับลูกเสือ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในคำ
ปฎิญาณและกฎของลูกเสืออย่างถูกต้อง

๗. คำปฎิญาณและกฎของลูกเสือ

คำปฎิญาณและกฎของลูกเสือ (แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๙) ไม่มีคำว่า
“อย่า” หรือ “ต้อง” คือไม่ใช่การห้ามหรือบังคับแต่เป็นคำปฎิญาณหรือคำมั่นสัญญาที่ลูกเสือและ
ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ได้กล่าวรับรองด้วยเกียรติของตนเองและด้วยความสมัครใจ ส่วนกฎของ
ลูกเสือได้กำหนดไว้เป็นกลางๆ เพื่อให้ลูกเสือถือเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันและโดยเฉพาะ

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจะต้องเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎของลูกเสือเป็นพิเศษเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกเสือ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือทำให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีระเบียบวินัยอยู่ในกรอบ ประเพณีอันดีงาม และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากใด ๆ ในบ้านเมือง การลูกเสือจึงเป็นกำลังส่วนหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ

คำว่า “ปฏิญาณ” ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถานแปลว่า “การให้คำมั่นโดยสุจริต” ลูกเสือจะต้องสำนึกว่าได้กล่าวคำปฏิญาณด้วยความสมัครใจ เมื่อกล่าวคำปฏิญาณแล้วจะต้องทำเหมือนปากพูดทุกอย่าง ดังคำปฏิญาณที่กล่าวไว้ว่า

ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

ข้อ ๑ ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ ๒ ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ ๓ ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือ ได้ดัดแปลงมาจากกฎของลูกเสือข้อ ๑๐ ตามธรรมนูญของสมาชิกลูกเสือโลกว่า “ลูกเสือเป็นผู้สะอาดในทางความคิด วาจา และการกระทำ “ กฎของลูกเสือมี ๑๐ ข้อ คือ

๑. ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

๒. ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชื่อตรงต่อผู้มี

พระคุณ

๓. ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

๔. ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

๕. ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

๖. ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

๗. ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

๘. ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

๙. ลูกเสือเป็นผู้มีรักษสัตย์

๑๐. ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

ดังนั้น การสร้างคุณธรรมและวินัยให้แก่ลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรปฏิบัติตนตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสืออย่างจริงจัง

ประวัติการลูกเสือไทย

พระราชประวัติโดยสังเขปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชโอรสพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี) ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓ ได้รับพระราชทานพระนามว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้าไชยราช เมื่อทรงพระเยาว์ได้ศึกษาวิชาหนังสือไทยกับพระยาศรีสุนทรโวหาร เมื่อพระชนมายุได้ ๑๓ พรรษา เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศ อังกฤษ ในสาขาประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วรรณคดี มีมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด และวิชาทหารบกที่โรงเรียนแซนเฮิสต์

พระองค์เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติต่อจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๕๓ ขณะนั้นพระชนมายุได้ ๓๑ พรรษา ตลอดรัชสมัยของพระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจทำนุบำรุงประเทศชาติในด้านการปกครอง การทหาร การศึกษา การสาธารณสุข การคมนาคม การศาสนา โดยเฉพาะทางวรรณคดีทรงพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง ประมาณ ๒๐๐ เรื่อง ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ประชาชนจึงถวายพระสมญานามว่า “พระมหาธีรราชเจ้า” ทรงอยู่ในพระราชสมบัติเพียง ๑๖ ปีเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ขณะนั้นมีพระชนมายุ ๔๖ พรรษา แต่เนื่องด้วยพระราชกรณียกิจพระองค์ ทำให้เกิดคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง รัฐบาลกับประชาชนจึงร่วมใจกันสร้างพระบรมรูปของพระองค์ประดิษฐานไว้ที่สวนลุมพินี และคณะลูกเสือแห่งชาติร่วมด้วยคณะลูกเสือทั่วราชอาณาจักร ได้สร้างพระบรมรูปของพระองค์มาประดิษฐานไว้หน้าค่ายชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ในระยะ ที่ บี- พี ก่อตั้งลูกเสือขึ้นในโลก ทรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ ๖ สถานการณ์ของโลกขณะนั้นกำลังทวีความคับขัน อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้าสู่เมืองไทย พร้อมกับการแพร่ระบาดของระบอบมหาชนรัฐ และภัยของชาติไทยก็คือการถูกเสียดจากประเทศมหาอำนาจ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันนี แต่ด้วยพระปรีชาญาณของสมเด็จพระธีรราชเจ้าพระองค์ทรงเล็งเห็นการณ์ไกล จึงทรงมีพระราชดำริว่าการลูกเสืออันสืบเนื่องมางานปลุกชาติทางตรงนั้นหากได้นำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับเด็กไทยก็จะเป็นคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงแก่ชาติบ้านเมือง ทรงมั่นพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งประกอบด้วยความกล้าหาญฝ่าอุปสรรคทั้งปวง เป็นต้นว่า คำตำหนิตติเตียนอันเกิดจากประชาชนที่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และกิจการลูกเสือดี พอทำให้มีอุปสรรคเกิดขึ้นมากที่เห็นได้ชัด ดังเช่น การเป็นทหารนั่นเอง ประกอบทั้งการลูกเสือต้องเป็นการเสียดสละด้วยความเต็มใจจึงเป็นการลำบากอยู่มาก ในชั้นแรกพระองค์ ได้ดำเนินกุศโลบาย โดยได้ทรงพระอุทิศสาหะจัดตั้ง “กองเสือป่า” ขึ้นก่อน เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๕๔ ทรง

ฝึกพวกผู้ใหญ่ (ส่วนใหญ่เป็นพวกข้าราชการพลเรือน) เรียกว่า “พ่อเสือ” ด้วยพระองค์เอง โปรดเกล้าฯ ให้มีการซ้อมกลยุทธ์ต่างๆ ตามหลักวิชาการทหาร ที่พระองค์ได้รับการอบรมมา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปลูกฝังความนิยมให้ประชาชนชาวไทยได้รู้จักคุณค่าแห่งการทหาร ด้วยทรงเล็งเห็นว่า “ประเทศ...จำดำรงคงอิทธิภาพอยู่ได้ก็ด้วยประชาชนทั้งหลายรักประเทศ...”ต่อมาได้ทรงพระราชดำริว่ากองเสือป่า ได้ตั้งขึ้นเป็นหลักฐานแล้วพอที่จะได้ว่าเป็นผลดี แต่ผู้ที่จะเป็นเสือป่านั้น ต้องนับว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ฝ่ายเด็กผู้ชายที่ยังอยู่ในวัยเด็ก ก็เป็นผู้ที่สมควรได้รับการฝึกฝน ทั้งในส่วนร่างกายและจิตใจ ให้มีความรู้ทางเสือป่า เพื่อว่าโตขึ้นจะได้รู้จักหน้าที่ที่ผู้ชายไทยทุกคนควรประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง อันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน และการฝึกฝนปลูกใจให้คิดถูก เช่นนี้ ต้องรีบฝึกฝนตั้งแต่เยาว์ เปรียบเหมือนไม้ที่ยังอ่อน จะตัดให้เป็นอย่างไรก็เป็นไปได้โย่งง่ายและงดงาม แต่ถ้าวางไว้จนแก่เสียแล้วเมื่อจะตัดก็ต้องเข้าไฟ และมักจะหักได้ขณะที่ตัด ดังนั้นคนใดคนหนึ่งที่ฉันนั้น เมื่อมีพระราชดำริแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองลูกเสือขึ้นไว้ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๔ พระราชประสงค์ที่ได้คิดจัดให้มีลูกเสือขึ้น ก็โดยปรารถนาที่จะให้เด็กไทยได้ศึกษาและจดจำข้อสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ความจงรักภักดีต่อผู้ทรงดำรงรัฐสีมาอาณาจักร โดยต้องนิตริธรรมประเพณี
๒. ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือพระศาสนา
๓. ความสามัคคีในคณะ และไม่ทำลายซึ่งกันและกัน

ซึ่งทั้ง ๓ ประการนี้เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงที่จะนำไปให้ชาติดำรงอยู่เป็นไทยได้สมนามกองลูกเสือของประเทศไทยที่ตั้งขึ้น นับได้เป็นลำดับที่ ๓ ของประเทศที่มีการลูกเสือในโลก และกองลูกเสือกองแรกตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็ก (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน) ลูกเสือคนแรก คือ นาย ชัพน์ บุณนาค นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งถือว่าได้แต่งเครื่องแบบลูกเสือเป็นคนแรก และเป็นผู้ที่กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือเป็นคนแรก โดยพระองค์ท่านได้มีพระราชโองการว่า “อ้ายชัพน์” เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว” ต่อกิจการลูกเสือได้แพร่หลายไปยังท้องถิ่นต่างๆในประเทศไทย

ประวัติการลูกเสือไทย อาจแบ่งออกเป็น ๕ ยุค ดังนี้

๑. ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๔๖๘)

ภายหลังสงครามบัวร์ กองทัพอังกฤษ มีชัยชนะ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ ปี - ปี เห็นความสำคัญของเด็ก ๆ ว่าเด็กมีนิสัยกล้าหาญไม่เกรงอันตราย มีความฉลาดไหวพริบดี ถ้าได้รับการฝึกอบรมที่ดีแล้วจะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างยิ่ง จึงจัดเด็กชายพื้นเมือง มาตั้งเป็นกองทหาร เรียกว่า “ MAFKING CADET” มีหน้าที่ช่วยเหลือกองทัพ เป็นต้นว่า เป็นกองแวมองหรือลาดตระเวน เด็ก ๆ เหล่านั้นสามารถปฏิบัติได้ผลเป็นอย่างดีเป็นที่พอใจของ บี - พี เมื่อ บี - พี กลับมากรุงลอนดอนจึงได้เริ่มกิจการลูกเสือเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีความเห็นพ้องกับ บี – พี จึงได้ทรงเริ่มตั้งกองลูกเสือ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๔ ที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง บัดนี้เป็นโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย พระราชทานคติพจน์ให้แก่คณะลูกเสือแห่งชาติว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” ผู้ที่แต่งเครื่องแบบลูกเสือคนแรกที่พระองค์ทรงกำหนดขึ้น คือ นายชัพน์ บุณนาค เพราะเป็นผู้ที่กล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือได้เป็นคนแรก จึงมีพระราช – โองการว่า “อ้ายชัพน์” เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว” เราจึงยอมรับนับถือว่า นายชัพน์ บุณนาค เป็นลูกเสือคนแรก

คำนิยาม ของคำว่า SCOUT จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต ๒๔๕๓ ว่า “เด็กที่อยู่ในคณะที่ตั้งขึ้นสำหรับให้เป็นพลเมืองดี”

การลูกเสือตามทัศนคติของ บี – พี คือ โรงเรียนสอนวิชาหน้าที่พลเมืองด้วยการให้ความรู้ในวิชาเชิงพราน “SCOUT IS IN A WORLD A SCHOOL OF CITIZENSHIP THROUGH WOODCRAFT”

กิจการลูกเสือในยุคก่อตั้งกิจการลูกเสือเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก เพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการด้วยพระองค์เอง เป็นต้นว่า ทรงตราระเบียบข้อบังคับลักษณะปกครองทรงฝึกอบรมสั่งสอนด้วยพระองค์เองโดยตลอด ในระหว่างรัชกาลของพระองค์ ทรงพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่คณะลูกเสือแห่งชาติ ดังนี้

ทรงตั้งสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติและพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย เป็นอุปนายก ต่อมาสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงลาออก จึงได้โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งพระยาพระเจ้าสุเรนทรบดี (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ เป็นอุปนายก ในปีนั้น สมเด็จพระยาพระเจ้าสุเรนทรบดีป่วยหนักลาออกจากราชการจึงโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งพระยาไพศาลศิลปะศาสตร์ (ชื่น สยามานนท์) ปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการ แทน

พ.ศ.๒๔๕๓ พระราชทานเหรียญราชนิยมให้แก่ลูกเสือโท ฝ่าย บุญเลี้ยง ซึ่งได้ช่วยให้ชายชราและเด็กพ้นจากอันตรายจากเรืออัปปางที่บริเวณเกาะสีชัง ต่อมาเป็นครูมีบรรดาศักดิ์เป็นขุนวรศาสตร์ครูณกิจ

พ.ศ.๒๔๕๘ ทรงตั้งโรงเรียนผู้กำกับลูกเสือในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้นที่สโมสรเสือป่า บริเวณเขาดินวนา

พ.ศ. ๒๔๖๕ สมัครงเป็นสมาชิกของสมัชชาลูกเสือโลก ซึ่งมีทั้งสิ้น ๓๑ ประเทศ และถือว่าสมาชิกผู้เริ่มในการจัดตั้งองค์การลูกเสือโลก

๒. ยุคสังเสริม (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๘๒)

ยุคนี้เริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๒ ยุคนี้อาจแบ่งออกให้เป็น ๒ ตอน คือ

๒.๑ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๕)

ระยะนี้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งสถานายก สภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติ และพระองค์เจ้าธานีนิวัติ ทรงดำรงตำแหน่งสถานายก ฯ

พ.ศ. ๒๔๗๐ มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ จังหวัดพระนคร มีลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้าร่วมชุมนุม ๑,๘๓๖ คน

พ.ศ. ๒๔๗๒ ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๓ ณ ประเทศอังกฤษ โดยมีนายนาถ เทพหัสดิน เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๔๗๓ มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๒ ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ จังหวัดพระนคร ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้าร่วมชุมนุม ๑๕๕๕ คน กับมีผู้แทนคณะลูกเสือญี่ปุ่นเข้าร่วมชุมนุมด้วย ๒๒ คน

พ.ศ. ๒๔๗๔ ตั้งโรงเรียนผู้กำกับลูกเสือขึ้นใหม่ ณ พระรามราชนิเวศน์ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีมหาอำมาตย์ตรี พระยาสุรพันธ์เสนีย์ เป็นผู้อำนวยการ

อนึ่ง ในปีเดียวกันนี้ได้ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือวิสามัญครั้งแรกแห่งโลกเมืองคานเดอส์เต็ก โดยมีนายอภัย จันทวิมล เป็นหัวหน้าคณะ

๒.๒ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนทรงสละราชสมบัติ (พ.ศ. ๒๔๗๕) และรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล จนถึงต้นสงครามโลก ครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕ -๒๔๘๔)

ระยะนี้ พระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งสถานายก สภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติและนาวาหลวงสุภชลาศัย รัฐมนตรีและอธิบดีกรมพลศึกษา ดำรงตำแหน่งอุปนายกสภา

พ.ศ. ๒๔๗๖ ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือโลก ครั้ง ๔ ณ ประเทศฮังการี

โดยมี นายกอง วิสุทธารมณ เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๔๗๘ ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือสามัญ ครั้งที่ ๒ ณ ประเทศสวีเดน

พ.ศ. ๒๔๘๐ ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมอนุภูมิภาคโลก ครั้งที่ ๕ ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์โดยมี นายวิทย์ ศิวศรียานนท์ เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๔๘๒ ประกาศใช้พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๔๘๒ กำหนดให้มีการจัดตั้งลูกเสือสมุทรเสนาขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

๓. ยุคปรับแก้ประคอง (พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๔๘๕)

ยุคนี้เป็นยุคตอนปลายของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (พ.ศ. ๒๔๗๓) – ๒๔๘๕) และยุคระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๔๘๕)

ระยะนี้การลูกเสือในประเทศไทยได้ซบเซาลงไปบ้าง เนื่องจากประเทศได้อยู่ในภาวะสงครามและในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้มีพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ มีการจัดตั้งหน่วยยุวชนทหาร ซึ่งมีการฝึกการใช้อาวุธแบบทหารและได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งแรงจากรัฐบาลในสมัยนั้น ส่วนกิจการของลูกเสือก็ยังคงดำเนินการอยู่ และในบางจังหวัดก็มีการส่งเสริมกิจการลูกเสืออย่างเข้มแข็ง เช่น จังหวัด สกลนคร และจังหวัดอุบลราชธานี ก็ได้จัดให้มีการชุมนุมลูกเสือขึ้นในระยะนี้

๔. ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๕๑๔)

พ.ศ. ๒๔๘๐ - มีพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๐- มีพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๔๘๐

พ.ศ. ๒๔๘๖ - เริ่มการดำเนินการสร้างค่ายลูกเสือวชิราวุธโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน จัดซื้อที่ดินบริเวณหลังเขาซากแบก ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ ๘๘ ไร่ ๕๘ ตารางวา ราคา ๓๐๔๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๘๗ - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓ ณ สนามกีฬาแห่งชาติ จังหวัดพระนคร มีลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้าร่วมชุมนุม ๕๑๕๕ คน

พ.ศ. ๒๕๐๐ - ส่งผู้แทนจากประเทศไทยไปร่วมการประชุมอนุภูมิภาคโลก ครั้งที่ ๕ ณ ประเทศอังกฤษ เพื่อเฉลิมฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ มีนายสว่าง วิจักขณ์เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ทำการฝึกอบรมวิชาลูกเสือสำรอง ขึ้นความรู้เบื้องต้นครั้งแรกตามหลักสูตรของกิลเวลล์ปาร์ก

- จัดตั้งกองลูกเสือสำรองกองแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม

- ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมสมัชชาลูกเสือ ภาคตะวันออกไกล ครั้งที่ ๑ เมืองบาเกียว ประเทศฟิลิปปินส์ โดยมีนายสว่าง วิจักขณ์เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๕๐๒ - ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๐ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ โดยมีนายอดุล สุวรรณกุล เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๕๐๓ - เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้น วูดเบดจ์ ครั้งที่ ๑ ณ ค่ายพระตำหนักอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี

- ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมสมัชชาลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๒ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยมี นายแพทย์ สุทธิพงษ์ เป็นหัวหน้าคณะ

- นายแพทย์แสง สุทธิพงษ์ ได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๗)

ระยะก้าวหน้า (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕)

โดยเหตุที่คณะลูกเสือแห่งชาติจะมีอายุครบ ๕๐ ปี ในปีพ.ศ. ๒๕๐๔ และผู้ที่ได้ไปร่วมการประชุมสมัชชาลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ ๒ ในประเทศพม่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เห็นว่ากิจการลูกเสือประเทศพม่ากำลังวางแผนงานขยายกิจการลูกเสือเป็นครั้งใหญ่ ทั้งในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็จะมีการประชุมสมัชชาลูกเสือตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ ๓ ในกรุงเทพฯ ดังนั้นผู้มีส่วนรับผิดชอบในกิจการลูกเสือจึงได้พร้อมใจกันวางแผนปรับปรุงงานลูกเสือ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ดังนั้น จึงอาจเรียกได้ว่าระยะนี้เป็นระยะก้าวหน้าในการลูกเสือในประเทศไทย กล่าวคือ

พ.ศ. ๒๕๔๐ - เปิดการอบรมผู้กำกับลูกเสือ ชั้นวูดเบดจ์ ครั้งที่๑ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ วาณิชชานายก อดีตนายกรัฐมนตรี ศาลาวชิราวุธจังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม เพื่อใช้เป็น สำนักงานเลขาธิการ ที่พักของลูกเสือและร้านค้าของลูกเสือ

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๔ ณ สวนลุมพินี จังหวัดพระนคร มีลูกเสือและผู้กำกับบัญชาลูกเสือต่างประเทศเข้าร่วมชุมนุม ๑๐ ประเทศ จำนวน ๓๔๘ คน

พ.ศ. ๒๕๐๕ - เปิดการอบรมวิชาลูกเสือ ชั้นผู้ให้การฝึกอบรมครั้งที่ ๕ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ “9th Far East Training the Team Course” ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- พลเอกถนอม กิตติขจร รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีเปิดค่ายลูกเสือวชิราวุธเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๐๕

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงประกอบพิธีเปิดศาลาวชิราวุธ เมื่อวันที่ ๑กรกฎาคม ๒๕๐๕

- มีการประชุมสมัชชาลูกเสือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ ๓ ณ ศาลาสันติธรรม จังหวัดพระนคร ระหว่างวันที่ ๕-๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

- จัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ Rover Scouts เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม
- เปิดการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ ขั้นผู้ให้การฝึกอบรม ครั้งที่ ๑๑ ของภาคตะวันออกไกล “9th Far East Training the Team Course” ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ โดยมี นายจอห์น เชอแมน ผู้บังคับการค่ายฝึกอบรมกิลเวลล์ปาร์คมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ พฤษภาคม
- เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญชั้นวูดเบดจ์ ครั้งที่ ๑ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ
- สมเด็จพระเจ้าคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริ โสภพานन्दศิริ ทรงเปิดตึกพยาบาล ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม
- ส่งผู้แทนไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๑ ณ ประเทศกรีซ โดยมีนายเพทาย อมาตยกุล เป็นหัวหน้าคณะ
  - พ.ศ. ๒๕๐๓ - ประกาศใช้พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๓
  - พ.ศ. ๒๕๐๘ - ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ณ ศาลาสันติธรรม จังหวัดพระนคร ระหว่าง
    - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๕ ณ ค่ายวชิราวุธ
  - พ.ศ. ๒๕๐๙ - จัดทะเบียนกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กองแรกในประเทศไทย ณ โรงเรียนเทพศิรินทร์ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์
  - จัดทะเบียนกองลูกเสือสามัญอากาศกองแรก ณ ศูนย์พัฒนาเครื่องบินเล็กเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน
  - พ.ศ. ๒๕๑๐ - มีการเริ่มจัดสร้างและประกอบพิธีเปิดค่ายลูกเสือประจำจังหวัด และอำเภอต่างๆ โดยสำนักงานสลากกินแบ่งฯ ให้เงินอุดหนุน
    - มีการส่งผู้แทนไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๒ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีนายปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ เป็นหัวหน้าคณะ
  - พ.ศ. ๒๕๑๑ - มีพิธีเปิดสระว่ายน้ำ “ชาติตระการโกศล” ที่ค่ายลูกเสือวชิราวุธ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม
  - พ.ศ. ๒๕๑๒ - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ
  - มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองลูกเสือไทยมีอายุครบ ๖๐ ปี

- เปิดการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ขั้นผู้ให้ฝึกอบรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ “National Trainers’s Course” ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

๕. ยุคถึงประชาชน (พ.ศ. ๒๕๑๔-.....)

ที่เรียกว่ายุคถึงประชาชนนั้น เนื่องด้วยปี ๒๕๑๔ เป็นปีที่มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านเป็นครั้งแรก ประวัติเรื่องลูกเสือชาวบ้านอาจสรุปได้ย่อ ดังนี้

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต ๔ และสำนักงานศึกษาธิการเขต ๕ จังหวัดอุดรธานี ได้ร่วมมือกันจัดให้มีการทดลองฝึกอบรมชาวบ้านอายุตั้งแต่ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๑๕ คน เป็นเวลา ๕ วัน ที่บ้านเหล่ากอหก ตำบลแสงพา กิ่งอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยใช้วิธีฝึกอบรมลูกเสือ และให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทุกคนเรียนรู้และปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือแต่ใช้หลักสูตรพิเศษและเรียกการฝึกอบรมนี้ว่า การฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน ปรากฏว่า การทดลองครั้งนี้ ได้ผลดีมาก เพราะเป็นการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่ประชาชน ยึดมั่นในความรักชาติบ้านเมือง ศาสนาประเพณีอันดีงาม กับทั้งเป็นการช่วยพัฒนาชุมชน ทำให้ประชาชนรู้สึกสนุกสนานร่าเริงและเข้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้ดียิ่งขึ้น

ต่อมาได้มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านขึ้นตามตำบลต่างๆ ในจังหวัดเลยหนองคาย อุดรธานี นครพนม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ปราจีนบุรี พัทลุง เขต ๔ จังหวัดอุดรธานี ทรงเป็นที่พอพระราชหฤทัยและได้ทรงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานผ้าผูกคอลูกเสือชาวบ้าน พร้อมด้วยห่วงสวมผ้าพันคอแก่ประชาชนผู้สำเร็จการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านทุกคน นอกจากนั้นยังได้ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นทุนในการริเริ่มดำเนินกิจการนี้เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้กองกำกับการตระเวนชายแดน เขต ๓]๔ รับไปดำเนินการ และมีพระราชประสงค์ให้มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านแพร่ไปหลายทุกจังหวัด

ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๖ สภาลูกเสือแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า กิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและการพัฒนาชุมชน จึงได้ตกลงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านเข้าเป็นส่วนหนึ่งของคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการลูกเสือชาวบ้านจังหวัดโดยตำแหน่ง กับให้มีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตามสมควร

ปรากฏว่าในปี ๒๕๑๖ ได้มีการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านครบทุกจังหวัดสมดังพระราชประสงค์แล้วนับจำนวนรุ่นถึงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ได้ ๑,๗๓๖ รุ่น มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านแล้วทั้งสิ้นจำนวน ๔๖๐,๔๓๖ คน และยังมี การเปิดฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้านเพิ่มขึ้น

นอกจากกิจการลูกเสือชาวบ้าน เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับลูกเสือที่เกิดขึ้นในระยะ
นี้คือ

พ.ศ. ๒๕๑๔ - มีการส่งผู้แทนไปร่วมชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๓ ณ
ประเทศญี่ปุ่น โดยมีนายสว่าง วิจักขณะ เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๕๑๕ - มีการสัมมนาเจ้าหน้าที่ลูกเสือประจำสำนักงาน “National
Headquarters Seminar” ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

พ.ศ. ๒๕๑๖ - กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๖ ให้
นำลูกเสือเข้าในหลักสูตรของโรงเรียน

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประกอบพิธีเปิดพระ
บรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ณ บริเวณด้านหน้าค่ายวชิราวุธ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน
๒๕๑๖ และทรงประกอบพิธีเปิดการประชุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ณ ค่ายวชิราวุธ ระหว่างวันที่
๒๓-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ มีลูกเสือและผู้บังคับบัญชา ระหว่างที่ ๓-๗ พฤศจิกายน

- มีการฝึกอบรมชั้น แอล.ที.ซี ครั้งที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๒๐
๒๖ พฤษภาคม ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธลูกเสือเข้าร่วมชุมนุม ๔,๘๖๘ คนกับมีลูกเสือต่างประเทศเข้า
ร่วมชุมนุมด้วย ๘ ประเทศ รวม ๒๕๖ คน

พ.ศ. ๒๕๑๘ - มีการส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๑๔ ณ
ประเทศ นอร์เวย์ โดยมีนายเขต โคตรวินัย เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. ๒๕๑๙ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย – แปซิฟิก
ครั้งที่ ๑๐ ณ กรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน โดยมี นายแพทย์บุญสม มาร์ติน เป็นหัวหน้าคณะ

- นายจิตร ทังสุขุตร ได้รับ Bronze Wolf จากกรรมการ
ลูกเสือโลก

- นายแพทย์บุญสม มาร์ติน ได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือ
เขตเอเชีย- แปซิฟิก เวลา ๔ ปี(๒๕๑๙-๒๕๓๓)

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๙ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๖ ณ
เมืองมอนทรีออล ประเทศแคนาดา โดยมีนายอภัย จันทวิมล เป็นหัวหน้าคณะ

- มีการชุมนุมลูกเสือวิสามัญ ครั้งที่ ๔ ณ จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. ๒๕๒๑ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมลูกเสือเอเชีย –แปซิฟิก ที่ฮ่องกง
โดยมีพลโทเยี่ยม อินทรกำแหง เป็นหัวหน้าคณะ

- ใช้เงินคณะลูกเสือแห่งชาติ ซื้อที่ดินขยายค่ายลูกเสือ ค่าย
วชิราวุธ ครั้งที่ ๔ เนื้อที่ ๒๘ ไร่ ๒ งาน ๔๕ ตารางวา ค่าซื้อที่ดินรวม ๕ ครั้ง เป็นเงิน
๓,๖๒๘,๑๔๘.๒๓ บาท

พ.ศ. ๒๕๒๒ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๗
ณ เมืองเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ โดยมีนายแพทย์บุญชูสม มาร์ติน เป็นหัวหน้าคณะ

- นายสุทัศน์ เมาลีกุล ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการลูกเสือ
ฝ่ายประสานงาน ประจำสำนักงานลูกเสือโลกเอเชีย - แปซิฟิก

- มีงานชุมนุมลูกเสือวิสามัญครั้งที่ ๕ จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๒๓ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือเอเชีย - แปซิฟิก
ครั้งที่ ๑๕ ที่เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย โดยมีนายแพทย์บุญชูสม มาร์ติน เป็นหัวหน้าคณะ

- พลโทเยี่ยม อินทรกำแหง ได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือ
เขตเอเชีย-แปซิฟิก เป็นเวลา ๒ ปี (๒๕๒๓ -๒๕๒๕)

- นายกอง วิสุทธารมณ์ ได้รับ Bronze Wolf จากกรรมการ
ลูกเสือโลก

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๑๐ ระหว่างวันที่ ๒๘
ธันวาคม ๒๕๒๓ ถึง ๓ มกราคม ๒๕๒๔ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองวันพระบรมราชสมภพครบ ๑๐๐
ปี ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

- ทอดกฐินคณะลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐ ณ วัดอัมพวา
จังหวัดชัยภูมิ

พ.ศ. ๒๕๒๔ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๘
ณ กรุงดาคาร ประเทศเซเนกัล

- นายแพทย์บุญชูสม มาร์ตินได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือ
โลกเป็นเวลา ๖ ปี (๒๕๒๔-๒๕๓๐)

ประกาศใช้แผนการฝึกอบรมลูกเสือเหล่าสมุทร (ฉบับที่ ๑๑)
พ.ศ. ๒๕๒๔ และแผนการฝึกอบรมลูกเสือเหล่าอากาศ

- มีการสัมมนานานาชาติว่าด้วยการลูกเสือสำหรับคนพิการ
ณ เมืองฮองกง และคณะลูกเสือไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมด้วย โดยมี นายสำออง พ่วงบุตร เป็น
หัวหน้าคณะ

- ทอดกฐินคณะลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ ณ วัดแก้วโกรกราม
จังหวัดกระบี่

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๖ ณ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๙ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๒๕ - มีการชุมนุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๕ กุมภาพันธ์ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี

- ส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมลูกเสือเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ ๑๕ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีนายสำออง พ่วงบุตร เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ เป็นหัวหน้าคณะ

- นายสำออง พ่วงบุตร ได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือเอเชีย - แปซิฟิก เป็นเวลา ๔ ปี (๒๕๒๕-๒๕๒๙)

- ประกาศใช้ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตร และวิชาชีพพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๑๕

- มีการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้น แอล.ที.ซี. ครั้งที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๖-๑๒ สิงหาคม ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

- ทอดกฐินคณะลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๒ ณ วัดกุหาภิมุข อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ ๑ ณ ค่ายพระแท่นดงรัง อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

พ.ศ. ๒๕๒๖ - ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๙ ณ เมืองเคิร์มมอนรัฐซิมิแกน โดยมีนายสำออง พ่วงบุตรเลขาธิการฯ เป็นหัวหน้าคณะ

- มีการชุมนุมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ครั้งที่ ๑ ณ ค่ายมฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ ๑-๕ พฤศจิกายน

- มีการชุมนุมลูกเสือวิสามัญแห่งชาติ ครั้งที่ ๗ ณ ค่ายวอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๓ พฤศจิกายน

- มีการฝึกอบรมขั้น แอล.ที.ซี.ครั้งที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๖ พฤศจิกายน ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

พ.ศ. ๒๕๒๗ - มีการสัมมนาลูกเสือโลกเขตเอเชีย-แปซิฟิก ว่าด้วยการประชาสัมพันธ์ครั้งที่ ๑และการประชุมเชิงวิชาการลูกเสือนานาชาติว่าด้วยการฝึกอบรมลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระหว่างวันที่ ๒๖-๓๐ มิถุนายน

- ส่งคณะผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมการประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๑๕ ณ ประเทศแคนาดา

- ส่งผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือพิการที่
กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
- ส่งผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสืออิสลาม ณ
ประเทศ ลิเบีย
- ส่งผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมงานประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ณ
ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ส่งผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมประชุมคณะทำงานของสำนักงาน
ลูกเสือโลกเขตเอเชียแปซิฟิก ณ ประเทศฟิลิปปินส์
- ส่งผู้แทนลูกเสือเข้าร่วมการการสัมมนาใช้ยาเสพติดในทาง
ที่ผิด ณ ประเทศสิงคโปร์
- ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไปร่วมงานฉลองครบรอบ ๑๐๐ปี
ของสมาคมลูกเสือแอฟริกาใต้ ณ เมืองมาฟอิคิง
- จัดส่งคณะผู้บังคับบัญชาลูกเสือเข้าร่วมชุมนุมลูกเสือ
วิสามัญแห่งชาติเกาหลี ระหว่าง วันที่ ๖-๑๓ สิงหาคม ณ ประเทศเกาหลีใต้
- ศจ.นพ บุญสม มาร์ติน กรรมการลูกเสือโลก เดินทางไป
ร่วมการประชุมคณะกรรมการลูกเสือโลก ระหว่างวันที่ ๒๕-๓๐ กันยายน ณ ประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์
- พ.ศ. ๒๕๒๘ - จัดชุมนุมลูกเสือโลกเขตเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๕ และงาน
ชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ
- ส่งคณะผู้แทนลูกเสือไทยเข้าร่วมการประชุมสมัชชา
ลูกเสือโลก ครั้งที่ ๓๐ ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๘ กรกฎาคม ณ สหพันธ์รัฐเยอรมัน
- จัดการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา
ลูกเสือเขตเอเชีย-แปซิฟิก ระหว่างวันที่๑๕-๒๐ พฤศจิกายน ณ โรงแรมซีวีวี เมืองพัทยา
- กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้ใช้กิจการลูกเสือ-เนตรนารี
เป็นกิจกรรมบังคับตามหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น
- พ.ศ. ๒๕๒๙ - จัดประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย – แปซิฟิก ครั้งที่ ๑๕
ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๖ พฤศจิกายน ณ โรงแรมแกรนด์พาเลซ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๐ - จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติถวายสิ้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๙
โดยปลูกต้นสักจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ต้น ทุกเขตการศึกษา

- จัดสร้างพระราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๖ ณ ค่ายหลวงบ้านไร่ อำเภोधุมพารา จังหวัดราชบุรี
- จัดส่งคณะผู้แทนลูกเสือไทยเข้าร่วมชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๖ ณ ประเทศออสเตรเลีย
  - พ.ศ. ๒๕๓๑ - - ส่งผู้แทนและผู้สังเกตการณ์รวม ๑๘ คน เข้าร่วมการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๓๑ ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๕ มกราคม โดยมีนายมารุต บุณนาท รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นหัวหน้าคณะและนายบรรจง ชูสกุลชาติปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นหัวหน้าคณะ
  - ทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งราชมงคล ชั้นลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม
  - ส่งนายปริดา โภธิทอง ไปร่วมประชุมผู้บริหารงานลูกเสือระดับสูง ของเขตเอเชีย-แปซิฟิก ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๓ มิถุนายน
  - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ค่ายหลวงบ้านไร่ อำเภोधุมพารา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม
  - ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๔ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยมีพลเอกมานะ รัตนโกเศศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานในพิธีเปิด แทนนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ - ๒๕ สิงหาคม
  - รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างค่ายลูกเสือ «ค่ายหลวงบ้านไร่» อำเภोधุมพารา จังหวัดราชบุรี จากหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นค่ายลูกเสือแห่งชาติ ค่ายที่ ๒ มีเนื้อที่ ๕๓ ไร่ ๑ งาน ๓๕ ตารางวา
    - ดำเนินการยกฐานะค่ายลูกเสือเป็นสถาบันทางการศึกษา
    - พิธีเปิดสนามยิงปืน-ธนู ค่ายลูกเสือวชิราวุธ โดยพลเอก พิจิตร กุลละวณิช เป็นประธานในพิธี เมื่อวันที่ ๓ กันยายน
    - ส่งผู้แทนรวม ๖ คน ไปร่วมประชุมสุดยอดว่าด้วยการวางแผนและนโยบายเกี่ยวกับลูกเสือ ซึ่งจะเริ่มต้นปี ๒๕๓๓ ที่ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๔-๘ ตุลาคม โดยมีนายสุพจน์ วัฒนประดิษฐ์ เป็นหัวหน้าคณะ
    - สโมสรลูกเสืออากาศจัดงานชุมนุมลูกเสือเหล่าอากาศ ครั้งที่ ๑ ณ สนามกีฬากองทัพอากาศ (สนามจันทร์เบกษา) ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๘ พฤศจิกายน

- แต่งตั้ง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และจอมพลถนอม กิตติขจรเป็นสภานายกสภาลูกเสือแห่งชาติกิตติมศักดิ์
- แต่งตั้ง จอมพลประภาส จารุเสถียร และหม่อมหลวงปิ่น มาลากุลเป็นอุปนายกสภาลูกเสือแห่งชาติกิตติมศักดิ์
- โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างค่ายหลวงบ้านไร่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เนื้อที่ ๕๓ ไร่ ๑ งาน ๓๕ ตารางวา จากหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นสมบัติ

พ.ศ. ๒๕๓๒

- เป็นเจ้าภาพจัดประชุมคณะกรรมการลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๐-๑๑ มิถุนายน
- ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๕ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๗-๘ สิงหาคม
- ส่งผู้แทนและผู้สังเกตการณ์จำนวน ๔๐ คน ไปร่วมประชุมสัมมนาลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ ๑๖ ณ กรุงไทเป ไต้หวัน เมื่อวันที่ ๗-๑๒ กันยายน
- ส่ง นายสุธรรม พันธุศักดิ์ เป็นผู้แทนไปร่วมพิธีเปิดศูนย์ลูกเสือนานาชาติ ภาคพื้นอาหรับ ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ เมื่อวันที่ ๒๒ - ๒๕ ตุลาคม ๘ ประการ มีสาระสำคัญสรุปได้ว่านักเรียนทุกคนต้องเรียนกิจกรรมลูกเสือ ให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับ โดยให้ทุกหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการที่มีโรงเรียนใช้เครื่องแบบจำลองสำหรับนักเรียน ให้วิทยาลัยครูฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุกคน ทุกสาขาวิชาเอก ฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือให้แก่ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ ให้กรมพลศึกษาประสานงานและติดตามการเรียนการสอนลูกเสือในโรงเรียนโดยเร่งด่วน วางแผนการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ และให้ถือว่าครูที่ฝึกอบรมลูกเสือได้มีความชอบเป็นกรณีพิเศษ
- กระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๘ และออกคำสั่งให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกิจกรรมบังคับ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๑เป็นต้นไป

พ.ศ. ๒๕๓๓

- มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๒ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ เมื่อวันที่ ๒๐-๒๗ พฤศจิกายน

- กำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนา

กิจการลูกเสือ ระยะ ๕ ปี (๒๕๓๓ - ๒๕๓๗)

- มติคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้ถือว่ามูลนิธิลูกเสือชาวบ้านแห่งประเทศไทยในพระบรมรูปถัมภ์ เป็นหน่วยงานหนึ่งในการขอพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดีทุกชั้น

- ส่งผู้แทนไปร่วมงานฉลองครบรอบ ๘๐ ปี และฉลองความเป็นเอกราชครบรอบ ๒๕ ปี ของสมาคมลูกเสือสิงคโปร์

- ประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๖ ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมาโดยมีพลเอกเทียนชัย ศิริสัมพันธ์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิด เมื่อวันที่ ๒-๔ กรกฎาคม

- ส่งผู้แทนคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหัวหน้าเข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง รามเกียรติ์ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ ณ วังรินฤดี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน

- แต่งตั้งอุปนายกกิตติมศักดิ์ สภาลูกเสือแห่งชาติ คือ พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร พลเอกเชาวลิต ยงใจยุทธ นายพิชัย รัตตกุล นายชวน หลีกภัย

- แต่งตั้งกรรมการกิตติมศักดิ์ ดร. กัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์

- ส่งผู้แทนคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นหัวหน้า ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง รามเกียรติ์ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ แก่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ณ วังสระปทุม เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม

- มติคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ให้เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการขอตั้งกองลูกเสือ - เนตรนารี แทนคณะกรรมการบริหารฯ

พ.ศ. ๒๕๓๔ - งานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓ ฉลอง ๘๐ ปีลูกเสือไทย ณ ค่ายลูกเสือ วชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑-๗ กรกฎาคม

- ส่งผู้แทนและผู้สังเกตการณ์ รวม ๔๘ คน โดยมี นายอภัย จันทวิมล เป็นหัวหน้าคณะ ไปร่วมประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๓๒ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๒๓-๒๗ สิงหาคม

- ประชุมสัมมนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ในวาระครบ ๘๐ ปี ของลูกเสือไทยที่ค่ายลูกเสือ วชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ - ๓๐ ธันวาคม ๒๒-๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒๑-๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ - ๔ มกราคม ๒๕๔๕ ชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๖ ณ หาดยาว อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๕ - ๘ มกราคม ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับลูกเสือ

สรุปสาระ พระราชบัญญัติลูกเสือฉบับใหม่ (พ.ศ.๒๕๕๑)

ร่างพระราชบัญญัติลูกเสือพ.ศ.ได้ ผ่านการพิจารณาวาระ ๒ และ ๓ จากที่ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ เวลา ๒๐.๑๑ น โดยมีการขอแก้ไขเล็กน้อยในมาตรา ๑๗ (๑๒) และมาตรา ๓๘(๘) โดยแก้ไขข้อความทั้ง ๒ มาตราจากเดิม “กำกับดูแลกิจการลูกเสือชาวบ้าน” มาเป็น “กำกับดูแลสนับสนุนและส่งเสริมกิจการลูกเสือชาวบ้าน”

พระราชบัญญัติลูกเสือฉบับใหม่นี้จะได้นำเสนอให้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้ต่อไป คาดว่าคง มีผลบังคับใช้ได้ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑

เหตุผลที่ต้องออกกฎหมาย

๑. กฎหมายลูกเสือได้เริ่มพัฒนาจากการออกเป็นข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือไทยฉบับแรกเมื่อ ๑ ก.ค. ๒๔๕๔ หรือ ๙๖ ปีมาแล้ว ต่อมาได้ออกเป็นพระราชบัญญัติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ และได้ปรับปรุงอีก ๓ ครั้ง หลังจากการปฏิรูประบบราชการในปี ๒๕๔๖ ทำให้กฎหมายลูกเสือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ได้เปลี่ยนไปหลายประการ

๒. กฎหมายฉบับใหม่ ต้องการปรับการบริหารงานของลูกเสือ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้มาเมื่อ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเดิมเป็นอธิบดีกรม พลศึกษา ต้องเปลี่ยนมาเป็นรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากได้โอนงานกองลูกเสือเดิม และงานสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติที่เคยอยู่ที่กรมพลศึกษา มาอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. ต้องปรับการบริหารของคณะกรรมการลูกเสืออำเภอ ให้เป็นคณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษาแทนเพื่อให้เป็นไปตามระบบกระจายอำนาจใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

๔. เพิ่มสาระที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับสภาพจริง

ประโยชน์ของการออก พ.ร.บ. นี้ ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของ กระบวนการลูกเสือที่ต้องการสร้างพลเมืองดี ให้เป็นไปตามพระราชปณิธานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระประมุขของคณะลูกเสือไทย รวมทั้งได้ทรงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ด้วย

สาระของพ.ร.บ.ลูกเสือฉบับใหม่ ประกอบด้วย ๖ หมวด ๗๔ มาตรา ได้แก่ หลักการและนิยาม มาตรา ๑ - ๕ หมวด ๒ บททั่วไป มาตรา ๖ - ๑๐ หมวด ๒ การปกครอง ส่วนที่ ๑ สภาลูกเสือไทย มาตรา ๑๑ - ๑๔ ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติและสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ มาตรา ๑๕ - ๒๗ ส่วนที่ ๓ ลูกเสือจังหวัด มาตรา ๒๘ - ๓๔ ส่วนที่ ๔ ลูกเสือเขตพื้นที่ มาตรา ๓๕ - ๓๘ ส่วนที่ ๕ ทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ มาตรา ๔๐ - ๔๒ หมวด ๓ การจัดกลุ่ม ประเภท และตำแหน่งของลูกเสือ มาตรา ๔๓ - ๔๕ หมวด ๔ ธง เครื่องแบบ และการแต่งกาย มาตรา ๕๐ - ๕๒ หมวด ๕ เหยี่ยูลูกเสือและการยกย่องเชิดชูเกียรติ มาตรา ๕๓ - ๖๘ หมวด ๖ บทกำหนดโทษ มาตรา ๖๙ - ๗๐ และบทเฉพาะกาล มาตรา ๗๑ - ๗๔

สรุปสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

๑. เพิ่มคำนิยามลูกเสือ และบุคลากรทางการลูกเสือให้ชัดเจนขึ้น และได้รวมกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ด้วย

๒. ปรับชื่อสภาลูกเสือแห่งชาติ เป็นสภาลูกเสือไทย เพื่อให้เป็นชื่อสากลที่ประเทศสมาชิกทั่วโลกจะระบุชื่อของประเทศไว้ด้วย และได้ปรับองค์ประกอบของสภาลูกเสือไทย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนชื่อหน่วยราชการไปตาม การปฏิรูประบบราชการเมื่อปี ๒๕๔๖ เช่น ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ จากอธิบดีกรมพลศึกษามาเป็นรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปรับชื่อตำแหน่งของ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ได้เปลี่ยนชื่อและภารกิจใหม่แล้ว และปรับให้มีหน่วยงานใหม่เพิ่มเข้ามาได้แก่ได้แก่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม ความมั่นคง และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

๓. ปรับองค์ประกอบคณะกรรมการลูกเสือระดับจังหวัด เป็น ซึ่งต้องใช้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ เข้าไปแทนศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งปัจจุบันไม่มีตำแหน่งนี้

๔. ต้องปรับการบริหารลูกเสืออำเภอที่มีอยู่เดิมโดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาแทน ทำให้ต้อง ปรับองค์ประกอบคณะกรรมการและภารกิจของการบริหารลูกเสืออำเภอ มาเป็นการบริหารลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

๕. เดิมคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นนิติบุคคล ทำให้สถานะของสำนักงานไม่ชัดเจน เนื่องจากในกฎหมายเดิมระบุว่าคณะลูกเสือแห่งชาติประกอบด้วยลูกเสือทั้งปวง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ และกรรมการเจ้าหน้าที่ลูกเสือ และระบุให้มีให้มีสำนักคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นหน่วยบริหาร จึงได้ปรับให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติซึ่งมีหน่วยงานนี้อยู่แล้ว เป็นนิติบุคคล ซึ่งยังคงอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่ตั้งหน่วยงานใหม่ ไม่เพิ่มงบประมาณ

๖. เพิ่มระบบการตรวจสอบและการจัดทำบัญชี เพื่อเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

๗. กำหนดให้รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการคนหนึ่งมาเป็นตำแหน่งเลขาธิการลูกเสือ โดยไม่มีเงินเดือน

๘. การบริหารค่ายเป็นไปตามหลักการบริหารแนวใหม่ มอบให้ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด(ผู้ว่าราชการจังหวัด) กำกับดูแล

๙. ให้โอนทรัพย์สิน จากคณะลูกเสือแห่งชาติ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (พระราชบัญญัติลูกเสือ, ๒๕๕๑)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๕๐ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย,ออนไลน์,๒๕๕๑) กล่าวว่า วิถีเด็กและเยาวชนขาดภาวะผู้นำกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เด็กและเยาวชนจำนวนมากขาดมุมมองความเข้าใจในความหมายที่แท้จริงของการเป็น “ผู้นำ” ขาดวุฒิภาวะและทักษะในการเป็นผู้นำ ใช้ชีวิตไหลไปตามกระแสค่านิยมสังคม ไม่กล้าแสดงความเห็นในเรื่องที่ต่างจากคนส่วนใหญ่ ไม่กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม เช่น การแสดงออกและการเสนอความคิดเห็นต่อปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคมในประเทศ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว “ภาวะผู้นำ” นับเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว การทำงาน สังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีภาวะผู้นำเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางและพัฒนาประเทศ นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงเด็กและวัยรุ่นไทยว่า มีเด็กจำนวนมากไม่มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้นำ และไม่มีภาวะความเป็นผู้นำเนื่องด้วยสาเหตุที่เด็กและวัยรุ่นไทยอยู่ภายใต้สังคมที่เคยชินกับการเป็นผู้ตามมากกว่า

ผู้นำ การไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะในประเด็นที่แตกต่างจากคนอื่นเพราะกลัวเป็น
แกะดำ สภาพครอบครัวชาวไทยจำนวนมากที่ประสบประหม่ม ดูแลอย่างใกล้ชิด แม้จะโตจนเรียนระดับ
มหาวิทยาลัย รวมถึงระบบการศึกษาไทยที่ครูจำนวนมากสอน

จิมมี่ ทองพิมพ์ (๒๕๕๒ : ๖ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำ
ของเยาวชนไทย,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ลักษณะผู้นำที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้นำทางด้าน
การศึกษา ผู้นำทางด้านธุรกิจ นักกฎหมาย และผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนว่า
ผู้นำที่ต้องการในอนาคตควรมีลักษณะเป็นผู้เสียสละ มุ่งสร้างผลประโยชน์แก่ส่วนรวม มีความ
ซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบ มีความอดทนและมีคุณธรรมจริยธรรมสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำไทยด้านความเสียสละ ความมีจิตใจเอื้อเฟื้อ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ
ต่อการกระทำของตนเองและการกล้าตัดสินใจ แต่ในปัจจุบันพบว่า เยาวชนไทยที่มีคุณลักษณะ
ดังกล่าวมีน้อยมาก เยาวชนมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย

จิมมี่ ทองพิมพ์ (๒๕๕๒ : ๘๗ – ๘๘ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้าง
ภาวะผู้นำของเยาวชนไทย,ออนไลน์,๒๕๕๗) ซึ่งวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง
ลักษณะผู้นำที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่ดีของนักเรียน
๕ ประการ ได้แก่ ๑. ความสามารถแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ๒. ความเสียสละ ๓. ความซื่อสัตย์
๔. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ๕. กล้าตัดสินใจ ๖. ความเชื่อมั่นในตัวเอง อดทนต่อการ
วิพากษ์วิจารณ์ ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ๗. ความ สามารถวินิจฉัยปัญหาต่างๆ ด้วย
เหตุผลและยุติธรรม ๘. ความขยันและอดทน และ ๙. ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ให้เพิ่มขึ้นได้

ทวี กาลจักร (๒๕๕๔: บทคัดย่อ อ้างถึงใน กิจกรรมลูกเสือ,ออนไลน์,๒๕๕๗) ได้
ศึกษาเรื่อง รายงานการพัฒนาแบบฝึกทักษะการผูกเงื่อน หลักสูตรเครื่องหมายวิชาพิเศษ (วิชาการ
ผูกเงื่อน) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้
เยาวชนของชาติ ได้พัฒนา ทางกาย สติปัญญา จิตใจ มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี มีความ
รับผิดชอบต่อ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ มีทักษะ และ
พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกอบรม
ลูกเสืออย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ประกอบกับมีสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผล
ให้ลูกเสือมีการพัฒนาต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างมีคุณภาพ แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
แหล่งเรียนรู้หรือสื่อการจัดกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดทักษะทางด้านลูกเสือยังไม่แพร่หลาย หรือมีความ
ขาดแคลนอยู่มาก

สุเวศ กลัปศรี (๒๕๕๒: บทคัดย่อ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือในการสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย มีวิธีการดำเนินการวิจัย ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ศึกษาภาวะผู้นำของเยาวชนไทยที่ต้องพัฒนา โดยสอบถามผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๑,๗๔๖ คน ๒. ออกแบบกิจกรรมลูกเสือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย ๓. ทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน ๒๘ คน ระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน ๔. ติดตามความคงทนของภาวะผู้นำหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ๑ เดือน ผลการวิจัยพบว่า

๑. เยาวชนไทยควรได้รับการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ๑๗ ประการ

๒. ผลการออกแบบและปรับปรุงกิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย

๑๐ ประการ ดังนี้ ๑. การรู้จักคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ๒. การตัดสินใจในการแก้ปัญหา ๓. การสร้างความคิดรวบยอด ๔. การทำงานเป็นทีม ๕. ความรับผิดชอบ ๖. การมีระเบียบวินัย ๗. ความสุภาพอ่อนน้อม ๘. ความอดทน ๙. การจงใจ และ ๑๐. สัมปรีชธรรม ๗ โดยใช้กิจกรรมหลักในการพัฒนา จำนวน ๗ กิจกรรม ได้แก่ ๑. บุกเบิกสร้างศักดิ์ศรี ๒. ประสาทศิวิวิปลอดภัย ๓. วินัยลูกเสือเพื่อสร้างคน ๔. ผจญภัยหัวใจผู้นำ ๕. หลักธรรมนำชีวิตบันเทิง ๖. รื่นเริงรอบกองไฟ และ ๗. เดินทางไกลกายใจอดทน และวิธีการลูกเสือ ๗ วิธี ได้แก่ ๑. คำปฏิญาณและกฎ ๒. เรียนรู้จากการกระทำ ๓. ระบบหมู่ ๔. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ๕. การศึกษาธรรมชาติ ๖. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม และ ๗. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่

๓. ภาวะผู้นำทั้ง ๑๐ ประการ ของลูกเสือหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = ๐.๐๑ กล่าวคือ ก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำทุกประการของลูกเสืออยู่ในระดับพอใช้ แต่หลังการพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าวอยู่ในระดับดี

๔. ภาวะผู้นำของลูกเสือ ๕ ประการ หลังสิ้นสุดการพัฒนาเป็นระยะเวลา ๑ เดือน ไม่ได้ลดลงแต่กลับเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = ๐.๐๑ มีเพียงการสร้างความคิดรวบยอด พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำของลูกเสือด้านนี้ไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ หลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ยในระดับดี (= ๒.๕๕) และหลังการพัฒนา ๑ เดือน มีค่าเฉลี่ยในระดับดี (= ๓.๐๗) ซึ่งไม่แตกต่างกัน สำนักนายกรัฐมนตรื, ๒๕๕๑: ๕๑ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย (๒๕๕๓) บทนำกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ มีการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจที่เหมาะสม มีเหตุผล ช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ซึ่งกันและกัน การลูกเสือเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งของการศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก เพราะเป็นกิจกรรมพัฒนา

เยาวชนให้มีคุณธรรมสูง ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีและมีความเป็นผู้นำ ในการพัฒนาเยาวชนนั้น พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘ ได้บัญญัติให้คณะลูกเสือแห่งชาติพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศไทย โดยมุ่งพัฒนาลูกเสือให้มีลักษณะดังนี้ ๑. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื้อฟังและฟังตนเอง ๒. ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ๓. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ ๔. ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจการต่างๆ ตามความเหมาะสม และ ๕. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศไทย (สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๑: ๕๓ อ้างถึงใน การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย)

บทที่ ๓

รูปแบบ และกระบวนการลูกเสือไทยในปัจจุบัน

สถานการณ์ของสังคมไทย

ความสับสนวุ่นวายทางสังคมของไทยในปัจจุบัน หากพิจารณาแล้วจะพบว่าล้วนแล้วสืบเนื่องมาจากความต้องการให้ได้มาซึ่งอำนาจ จนเกิดขอบเขตถึงขั้นเกิดความขัดแย้ง แต่แยกแ่งเป็นฝักฝ่าย เป็นพวก เป็นพรรค จนลึกลับความรับผิดชอบที่มีต่อส่วนร่วมประเทศชาติ

ความสับสนวุ่นวาย ทางสังคมที่ปรากฏอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบันถึงความสับสนวุ่นวายทางการเมือง

นับแต่การเมืองไทยถูกสถาปนาขึ้น พรรคการเมือง พรรคใดได้เป็นกลุ่มผู้นำ ที่ควบคุมอำนาจของประเทศ ไว้ด้วยเกียรติยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สินสมบัติ ไพร่พล พวกพ้อง หากผู้นำทางการเมืองเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความสามัคคีก็ถือว่าเป็นบุญของประเทศ หากพรรคการเมืองไม่มีจิตสำนึกของความสามัคคี ก็ถือว่าเป็นความโชคร้ายของประเทศ

ปัญหาการเมืองของไทยในปัจจุบัน เริ่มต้นมาจากความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ของพรรคการเมืองเพียงไม่กี่คน จนทำให้เกิดการคอร์รัปชัน โกงกิน บ่อนทำลายความมั่นคงของสถาบัน จนเกินกว่าที่ประชาชนเจ้าของประเทศบางกลุ่มจะยอมรับได้ ผลที่ออกมาคือ การออกมาแสดงจุดยืนและแสดงเจตนารมณ์ไม่ยอมรับผู้นำ

เหตุการณ์ ความสับสนวุ่นวายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และถ้าความรุนแรงมากขึ้น ซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่มาคือ การแตกแยกกันเป็นฝักฝ่ายของประชาชนตามความคิดเห็นที่ต่างกันไปตามชั่วคราวเมือง ทำให้ประเทศอ่อนแอ ขาดความน่าเชื่อถือจากนานาประเทศ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทย

สิ่งที่น่าสังเกต คือ ความสับสนวุ่นวาย แยกความสามัคคีของกลุ่มคนที่ปรากฏอยู่ ยังไม่มีวิแววว่าจะสงบลงเมื่อใด

ตัวอย่างวิกฤตการณ์การเมืองไทย ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้นำของไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ วิกฤตความขัดแย้งระหว่างผู้นำ ๒ ขั้วการเมือง “ระบอบทักษิณ” กับ “ฝ่ายตรงข้าม” (ทางออกประเทศไทย, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ปีที่ ๖๑ น.๒๘ สุกรี ๒๘ มี.ค.๒๕๕๗)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เริ่มมีการเคลื่อนไหวโดยแกนนำ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ในนามพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เนื่องจาก มีความเห็นว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ควรออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีข้อสงสัยในการบริหารประเทศของรัฐบาลที่อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนในเรื่องต่างๆ รวมทั้งปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

แต่หลังจากนั้นก็มียุทธศาสตร์ที่สนับสนุนนายกรัฐมนตรีออกมาเคลื่อนไหวเช่นเดียวกัน ทำให้เกิดความเห็นต่างทางการเมืองและก่อให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรงในสังคมไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เหตุการณ์รัฐประหาร ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ส่งผลให้ฝ่ายทหารในนามคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ภายหลังเปลี่ยนเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ) นำโดย พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน ก้าวขึ้นสู่อำนาจและเข้ามามีบทบาททางการเมือง

ต่อมาคณะรัฐประหารได้แต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราว ซึ่งมีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๐ ซึ่งในช่วงดังกล่าว มีกลุ่มแกนนำออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการรัฐประหารหลายกลุ่ม นำโดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) โดยกล่าวหาว่า พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ยึดอำนาจ และต้องการขับไล่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ และรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อมา พรรคพลังประชาชน ซึ่งถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับทางการเมืองกับทักษิณ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ และจัดตั้งรัฐบาลผสม ทำให้พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งเคยเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณ ชินวัตร ก่อนเหตุการณ์รัฐประหารมาแล้ว กลับมาชุมนุมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช และสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง ก่อนจะยุติการชุมนุม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิพากษายุบพรรคพลังประชาชน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ผลการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ปรากฏว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรสมัยรัฐบาลทักษิณ สมคร และสมชาย ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๓ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. (กลุ่ม นปก. เดิม) กลับมาชุมนุมอีกครั้ง เพื่อกดดันให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ไม่ประสบความสำเร็จ (วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๓ , ๒๕๕๓)

ปี ๒๕๕๔ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ นายอภิสิทธิ์ ประกาศยุบสภา และผลการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยได้เสียงข้างมากในสภา และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีคนถัดมา

ปี ๒๕๕๔ ขณะที่คณะรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี ได้ขอลาพักผ่อน ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้งถวิล เปลี่ยนศรี เลขาธิการ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี จากนั้นก็โอน พล.ต.อ.วิเชียร ไปดำรงตำแหน่งดังกล่าว วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีจึงตั้ง พล.ต.อ.วิเชียร เป็นเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และส่งผลให้ พล.ต.อ. เปรียวพันธ์ ดามาพงษ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นรักษาราชการแทน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ปี ๒๕๕๕ ผู้ตัดใจเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรี ที่ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้นำรัฐบาลที่ปล่อยปละให้มีเหตุการณ์ในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง และชวานาไม่ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล รมว.การต่างประเทศ กับความพยายามในการคืนหนังสือเดินทาง (พาสปอร์ต) ให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี จนถูก ส.ส.ฝ่ายค้าน ป.ป.ช. ถอดถอนออกจากตำแหน่งถึง ๒ ครั้ง ทั้งการช่วยให้ได้วีซ่าเข้าประเทศญี่ปุ่น และการคืนพาสปอร์ตประเภทบุคคลธรรมดา

ปี ๒๕๕๖ ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมี นายสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ และอีกฝ่ายหนึ่งคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และแกนนำคนเสื้อแดงบางส่วน

อีกเหตุการณ์หนึ่ง รัฐสภาพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ประชาธิปัตย์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ศาลวินิจฉัยตามนั้น พรรคเพื่อไทยปฏิเสธคำวินิจฉัยนี้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ ส.ส. ประชาธิปัตย์ทั้ง ๑๕๓ คนลาออก

วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๕๗ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๗ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำการประท้วง กปปส. มีชื่อเต็มว่า คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ภาษาอังกฤษใช้ชื่อว่า People's Democratic Reform Committee, แปลตามตัวอักษร คณะกรรมการประชาชนปฏิรูปประชาธิปไตย, ย่อ: PDRC) เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย โดยมีมุ่งหมายจัดอิทธิพลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีต

นายกรัฐมนตรี จากการเมืองไทย นัดชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพมหานครเพื่อคัดค้านรัฐบาล
เลือกตั้ง และเรียกร้องให้จัดตั้งสภาประชาชนเพื่อปฏิรูปการเมือง

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ จัดการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อแต่ถูกศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอน

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ศาลอาญาออกหมายจับแกนนำการชุมนุม ๑๕ คน ใน
ข้อหาฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ สุเทพประกาศยุติการปิดถนนในกรุงเทพมหานครใน

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๗ และรวมเวทีการชุมนุมทั้งหมดไปอยู่ที่สวนลุมพินี

วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้คืนตำแหน่ง
เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ แก่ถวิล เปลี่ยนศรี ภายใน 45 วัน นายถวิล เปลี่ยนศรี ได้กลับเข้า
ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ แทน พลโท ภราดร พัฒนถาบุตร ต่อมารัฐบาลได้
โยกย้าย นายถวิล เปลี่ยนศรี ให้พ้นจากตำแหน่ง เลขาธิการศูนย์รักษาความสงบ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่
นายถวิล เปลี่ยนศรี ต้องได้รับตามพระราชบัญญัติความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2550 (นายถวิล เปลี่ยนศรี ,
๒๕๕๗)

วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะรัฐมนตรีจึงยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และ
กลับไปใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งในวันที่ ๒
กุมภาพันธ์ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แกนนำผู้ชุมนุมยืนยันว่า จะทำให้การเลือกตั้งครั้งใหม่ให้มีผล
โมฆะ

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๗ ศาลอาญาเพิกถอนหมายจับแกนนำการชุมนุม ๑๕ คน ใน
ข้อหาฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เนื่องจาก
รัฐบาลได้ยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว

วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีให้ยกเลิกมติ
คณะรัฐมนตรีและเพิกถอนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชิน
วัตร และรัฐมนตรีที่มีมติย้ายถวิล เปลี่ยนศรี ออกจากตำแหน่งเลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ
พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฎอัยการศึก
เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๓:๐๐ น.

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๖:๓๐ น. โดยคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
(คสช.) อันมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โคนรัฐบาลรักษาการ นายนิวัฒน์ธำรง

บุญทรงไพศาล นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ ๑๓ ในประวัติศาสตร์ไทย คณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง
วุฒิสภาถูกยุบ

เหตุการณ์ครั้งนี้ คนไทยจำนวนหนึ่งแสดงความยินดี โดยมองว่าเป็นทางออกของวิกฤตการณ์
การเมือง แต่ก็มีคนไทยอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย
(การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ,๒๕๕๗)

รูปแบบการฝึกอบรมลูกเสือของไทยในปัจจุบัน

รูปแบบการฝึกอบรมลูกเสือของไทยปัจจุบันยึดระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือ
แห่งชาติว่าด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (รูปแบบ
การฝึกอบรมลูกเสือ, ออนไลน์,๒๕๕๗)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑
ประกอบกับมติคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่
๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ จึงออกระเบียบคณะกรรมการบริหาร
ลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการ
ฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการ
ฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือเพื่อรับเครื่องหมายวูดแบดจ์ พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย
แผนการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑

บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือ คำสั่ง อื่นใดที่ขัดหรือแย้ง กับระเบียบ
นี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ มีสองระดับ ได้แก่

ระดับที่หนึ่ง การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ

ระดับที่สอง การฝึกอบรมผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ

ข้อ ๕ ระดับที่หนึ่ง การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ แบ่งออกเป็นห้าชั้น ดังต่อไปนี้

ชั้นที่หนึ่ง ชั้นความรู้ทั่วไป (General Information Course)

ขั้นที่สอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (Basic Unit Leader Training Course) โดยมีอักษรย่อ B.T.C.

ขั้นที่สาม ชั้นฝึกหัดงาน (In-Service Training)

ขั้นที่สี่ ชั้นความรู้ขั้นสูง (Advanced Unit Leader Training Course) โดยมีอักษรย่อ A.T.C.

ขั้นที่ห้า ชั้นปฏิบัติการและประเมินผล (Application and Evaluation)

ข้อ ๖ ระดับที่หนึ่ง ชั้นที่หนึ่ง ชั้นความรู้ทั่วไป (General Information Course) วัตถุประสงค์เพื่อจูงใจบุคลากรทางการลูกเสือและผูสนใจในกิจการลูกเสือให้มีความเข้าใจใน ขบวนการลูกเสือ วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของการลูกเสือ รายละเอียดในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมหนึ่งวัน
(๒) ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือหรือผูสนใจใน กิจการลูกเสือที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป

(๓) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานส่วนกลาง ได้แก่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร สมาคมสโมสรรลูกเสือหรือสโมสรรลูกเสือที่เป็นนิติบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือ แห่งชาติ ส่วนภูมิภาค ได้แก่สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา สมาคม สโมสรรลูกเสือหรือสโมสรรลูกเสือที่เป็นนิติบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือจังหวัด

(๔) ผู้อำนวยการฝึกอบรม (Course Leader) ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่มี คุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) หรือที่มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การ ฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) และได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมจากผู้รับผิดชอบใน การดำเนินการตามความในข้อ ๖ (๓)

(๕) คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมชั้นหัวหน้าผู้ โหการฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือ (L.T.C.) หรือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.)

(๖) ผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้ที่มีคุณวุฒิวุฒดแบบจ (W.B.) หรือผู เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นวิทยากรตามที่เห็นสมควร

(๗) ผู้อำนวยการฝึกอบรมเป็นผู้ลงนามในวุฒบัตรมอบให้ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมรายงานผลไปยังผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

ภายในสิบห้าวัน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติภายในสามสิบวัน

(๘) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกกฎบัตรตามความในข้อ ๖ (๗)

(๙) การเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น

ข้อ ๗ ระดับที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นความรู้เบื้องต้น (Basic Unit Leader Training Course) โดยมีอักษรย่อ B.T.C.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการฝึกอบรมลูกเสือแต่ละประเภท การวางแผนกำหนดการฝึกอบรมลูกเสือแต่ละประเภทและสามารถทำหน้าที่เป็นรองผู้กำกับกองลูกเสือตามประเภทนั้นๆ รายละเอียดในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมสามวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม

(๒) การจัดการฝึกอบรม ให้จัดแยกตามประเภทลูกเสือ

(๓) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือหรือผู้สนใจในกิจการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นความรู้ทั่วไป

(๔) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานสวนกลาง ได้แก่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติหรือสำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณีเป็นผู้กำหนดเลขรุ่น ส่วนภูมิภาค ได้แก่สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือจังหวัด โดยสำนักงานลูกเสือจังหวัดเป็นผู้กำหนดเลขรุ่น

(๕) ผู้อำนวยการฝึกอบรม (Course Leader) ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) หรือมีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) และได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมจากผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามความในข้อ ๖ (๔)

(๖) คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือ (L.T.C.) หรือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.)

(๗) ผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้ที่มีคุณวุฒิวุฒิบาตร (W.B.) หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นวิทยากรตามที่เห็นสมควร

(๘) ผู้อำนวยการฝึกอบรมเป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตรมอบให้ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมพร้อมทั้งสวมผ้าผูกคอแบบกิลเวลล์ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานผลไปยังผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานภายในสัปดาห์วัน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติภายในสามสัปดาห์วัน

(๕) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกวุฒิบัตรตามความในข้อ๗ (๘)

(๑๐) การเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น

ข้อ ๘ ระดับที่หนึ่ง ชั้นที่สาม ชั้นฝึกหัดงาน (In-Service Training)

วัตถุประสงค์ เพื่อนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว ในชั้นที่หนึ่งและชั้นที่สองไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือโดยให้มีการศึกษาหาความรู้ภาคปฏิบัติเพิ่มเติมจากการไปดูงาน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์กับผู้บังคับบัญชาลูกเสืออื่น ทำให้เกิดความเข้าใจและความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ รายละเอียดในการฝึกหัดงาน มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาดำเนินการฝึกหัดงานตามความในข้อ๘ (๒) หลังจากที่ได้ผ่านการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้น และมีระยะเวลาดำเนินงานไม่น้อยกว่าสี่เดือน

(๒) การดำเนินการฝึกหัดงาน

(ก) ทำการฝึกอบรมลูกเสือในกองลูกเสืออย่างน้อยแปดครั้ง

(ข) เข้าร่วมในการวางแผนและปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง เช่นการเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม การสะกดรอย การเดินทางสำรวจ การให้บริการและพัฒนาชุมชน การไปเยี่ยมชมแหล่งทรัพยากรของท้องถิ่น เป็นต้น อย่างน้อยหนึ่งครั้ง

(ค) ศึกษากิจการลูกเสือของกองลูกเสืออื่นอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

(๓) ให้ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนเป็นผู้รับรองการฝึกหัดงาน

ข้อ ๙ ระดับที่หนึ่ง ชั้นที่สี่ ชั้นความรู้ขั้นสูง (Advanced Unit Leader Training Course) โดยมีอักษรย่อ A.T.C.

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องกันทั้งในด้านการเป็นผู้นำและทักษะในการฝึกอบรมในระดับสูงแก่ลูกเสือ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการฝึกอบรมและทักษะที่จำเป็นในการฝึกอบรมลูกเสือสามารถทำหน้าที่ผู้กำกับกองลูกเสือหรือรองผู้กำกับกองลูกเสือ รายละเอียดในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมเจ็ดวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม

(๒) การจัดฝึกอบรมให้จัดแยกกันตามประเภทลูกเสือ

(๓) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่นุเคราะห์ทางการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรม
ขั้นความรู้เบื้องต้นไม่น้อยกว่าสี่เดือน และผ่านการฝึกหัดงานขั้นที่สาม

(๔) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานส่วนกลาง ได้แก่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้
รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติหรือสำนักงานลูกเสือ
กรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณีเป็นผู้กำหนดเลขรุ่น ส่วนภูมิภาค ได้แก่สำนักงานลูกเสือจังหวัด
สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง
ได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือจังหวัด โดยสำนักงานลูกเสือจังหวัดเป็นผู้กำหนดเลขรุ่น

(๕) ผู้อำนวยการฝึกอบรม (Course Leader) ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่มี
คุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) และได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรม
จากผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตามความในข้อ ๔ (๔)

(๖) คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นหัวหน้าผู้ให้
การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.C.) หรือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ
(A.L.T.C.)

(๗) ผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้ที่มีคุณวุฒิวุฒดแบดจ์ (W.B.) หรือผู้
เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นวิทยากรตามที่เห็นสมควร

(๘) ผู้อำนวยการฝึกอบรมเป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตรมอบให้ผู้ที่ผ่านการ
ฝึกอบรม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานผลไปยังผู้รับผิดชอบในการ
ดำเนินงานภายในสิบห้าวัน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือ
แห่งชาติภายในสามสิบวัน

(๙) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกวุฒิบัตรตามความในข้อ ๘ (๘)

(๑๐) การเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมให้เป็นไปตามข้อบังคับ
คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น

ข้อ ๑๐ ระดับที่หนึ่ง ขั้นที่ห้า ขั้นปฏิบัติการและประเมินผล (Application and
Evaluation)

วัตถุประสงค์ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการฝึกอบรมตั้งแต่
ขั้นที่หนึ่งถึงขั้นที่สี่ไปใช้ในการฝึกอบรมลูกเสือ พัฒนานตนเองให้มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นและได้
รับการประเมินผล ขั้นสุดท้ายเพื่อให้มีคุณวุฒิวุฒดแบดจ์ (W.B.) และมีสิทธิประดับเครื่องหมาย
วุฒดแบดจ์สองท่อน รายละเอียดในการปฏิบัติการและประเมินผล มีดังต่อไปนี้

(๑) บุคลากรทางการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งสี่ชั้นดังกล่าวข้างต้น ต้องนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปดำเนินการในกองลูกเสือเป็นเวลาอย่างน้อยสี่เดือน แต่ไม่เกินสองปีนับจากวันสิ้นสุดการฝึกอบรมขึ้นความรู้ชั้นสูง จากนั้นให้เสนอรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี ตามแบบการประเมินผลที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด

(๒) การตรวจขึ้นปฏิบัติการและประเมินผลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด

(๓) ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี เสนอรายชื่อบุคลากรทางการลูกเสือที่มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) หรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) ที่มีคุณลักษณะมีความรู้ความสามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และสมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจขึ้นปฏิบัติการและประเมินผลตามประเภทที่ได้รับเครื่องหมายวุฒิบาตร้อยสองก่อน ไปยังเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเพื่ออนุมัติและแต่งตั้ง

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามความในข้อ ๑๐ (๓) มีวาระการปฏิบัติหน้าที่ใดคราวละสี่ปี นับแต่วันได้รับการแต่งตั้งและอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

(๕) การตรวจขึ้นปฏิบัติการและประเมินผลแต่ละครั้งให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามความในข้อ ๑๐ (๓) อย่างน้อยหนึ่งคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจขึ้นปฏิบัติการและประเมินผลเป็นผู้เสนอผลการตรวจขึ้นปฏิบัติการและประเมินผลไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี

(๗) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลที่เห็นสมควรได้รับเครื่องหมายวุฒิบาตร้อยสองก่อน ไปยังผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร เพื่อพิจารณาเสนอเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติอนุมัติและแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิวุฒิบาตร้อยสอง (W.B.)

(๘) ให้มีการประกอบพิธีมอบเครื่องหมายวุฒิบาตร้อยสองก่อนและหนังสือสำคัญการแต่งตั้งให้มีสิทธิระดับเครื่องหมายวุฒิบาตร้อยสองก่อนตามความเหมาะสม

(๙) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกเครื่องหมายวุฒิบาตร้อยสองก่อนตามความในข้อ ๑๐ (๓)

ข้อ ๑๑ ระดับที่สอง การฝึกอบรมผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ แบ่งออกเป็นสองขั้นดังต่อไปนี้

ขั้นที่หนึ่ง การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leader Trainers Course) โดยมีอักษรย่อ A.L.T.C.

ขั้นที่สอง การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือชั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Leader Trainers Course) โดยมีอักษรย่อ L.T.C.

ข้อ ๑๒ ระดับที่สอง ขั้นที่หนึ่ง การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leader Trainers Course) โดยมีอักษรย่อ A.L.T.C.

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบหลักการสำคัญของการลูกเสือและนโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาตินำไปใช้ในการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ รับนโยบายขององค์การลูกเสือโลกเกี่ยวกับด้านวิชาการ การฝึกอบรม การบริหารงานลูกเสือ เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและเจตคติ รายละเอียดในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมเจ็ดวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม

(๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่ได้รับเครื่องหมายวุฒิบัตรสองท่อนไม่น้อยกว่าสองปี และในระยะเวลาสองปีนั้นได้ทำการฝึกอบรมลูกเสือได้ผลดีหรือเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง และได้รับเชิญจากผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้เบื้องต้นหรือชั้นความรู้ชั้นสูง ให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมไม่น้อยกว่าสามครั้ง และผู้อำนวยการฝึกอบรมรับรองผลการปฏิบัติหน้าที่

(๓) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้เบื้องต้น และผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด หรือหน่วยงานต้นสังกัดแล้วแต่กรณี สนับสนุนและอนุญาตให้เข้ารับการฝึกอบรม

(๔) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร สำนักงานลูกเสือจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้กำหนดเลขรูน

(๕) ผู้อำนวยการฝึกอบรม (Course Leader) ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) และได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมจากเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

(๖) คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ชั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.C.) หรือชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) หรือผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นวิทยากรตามที่เห็นสมควร

(๓) ผู้อำนวยการฝึกอบรมและเลขานุการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตรมอบให้ผู้ผ่านการฝึกอบรม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมให้ผู้อำนวยการฝึกอบรมรายงานผลไปยังผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานภายในสัปดาห์วัน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานรายงานไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติภายในสามสัปดาห์วัน

(๔) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกวุฒิบัตรตามความในข้อ๑๒ (๓)

(๕) การเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น

ข้อ ๑๓ ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leader Trainer) โดยมีอักษรย่อ A.L.T. และมีสิทธิประดับเครื่องหมายวูดแบดจ์สามท่อน มีคุณสมบัติและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๒) ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ เบื้องต้น (B.T.C.) หรือขั้นความรู้ขั้นสูง (A.T.C.) หรือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) ไม่น้อยกว่าหกครั้ง หรือได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) หรือขั้นความรู้ขั้นสูง (A.T.C.) หรือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) ไม่น้อยกว่าสามครั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมลูกเสือ เช่น วิชานายหมู่ลูกเสือ วิชาอยู่ค่ายพักแรม หรืออื่นๆ ไม่น้อยกว่าสามครั้ง ร่วมกัน ไม่น้อยกว่าหกครั้ง

(๓) ผู้อำนวยการสำนักเลขานุการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด หรือหน่วยงานต้นสังกัดแล้วแต่กรณี เป็นผู้เสนอขอรับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) โดยทำเป็นรายงานผลการปฏิบัติงานตามแบบที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด เสนอไปตามลำดับจนถึงสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

(๔) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ สามท่อน ไปยังผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร เพื่อพิจารณาเสนอเลขานุการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติอนุมัติและแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.) และมีสิทธิประดับเครื่องหมายวูดแบดจ์สามท่อน

(๕) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกเครื่องหมายวูดแบดจ์สามท่อนตามความในข้อ๑๓ (๔)

ข้อ ๑๔ ระดับที่สอง ขั้นที่สอง การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือชั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Leader Trainers Course) โดยมีอักษรย่อ L.T.C.

วัตถุประสงค์เพื่อนำหลักการสำคัญของการลูกเสือและนโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาติและองค์การลูกเสือโลกไปใช้ในการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ รับผิดชอบขององค์การลูกเสือโลกเกี่ยวกับด้านวิชาการ การวางแผนการฝึกอบรม การบริหารงานลูกเสือ และสร้างภาวะผู้นำให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการบริหารจัดการและมีอุดมการณ์ในกิจการลูกเสือ รายละเอียดในการฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมเจ็ดวัน โดยอยู่ประจำ ณ ค่ายฝึกอบรม

(๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมและได้รับเครื่องหมายวุฒิบาตรสามท่อนไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้เบื้องต้น อย่างน้อยสองครั้ง ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเชิญจากผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูงให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมไม่น้อยกว่าสองครั้ง และผู้อำนวยการฝึกอบรมรับรองผลการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง

(๓) ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด หรือหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดแล้วแต่กรณี สนับสนุนและอนุญาต ให้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของผุ้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร

(๔) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือกรุงเทพมหานคร สำนักงานลูกเสือจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติให้เป็นผู้ดำเนินการ โดยสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดเลขรุ่น

(๕) ผู้อำนวยการฝึกอบรม (Course Leader) ได้แก่บุคลากรทางการลูกเสือที่มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมจากเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

(๖) คณะผู้ให้การฝึกอบรมประกอบด้วยผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) หรือผู้อำนวยการฝึกอบรมอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นวิทยากรตามที่เห็นสมควร

(๗) ผู้อำนวยการฝึกอบรมและเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ลงนามในวุฒิบัตรมอบให้ผู้ผ่านการฝึกอบรม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมให้ผู้อำนวยการฝึกอบรม

รายงานผลไปยังผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานภายในสัปดาห์วัน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน รายงานไปยังสำนักงานลูกเสือแห่งชาติภายในสามสัปดาห์

(๘) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกกฎบัตรตามความในข้อ ๑๔ (๗)

(๙) การเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการฝึกอบรมให้ เป็นไปตามข้อบังคับ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น

ข้อ ๑๕ ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Leader Trainer) โดยมีอักษรย่อ L.T. และมีสิทธิประดับเครื่องหมายจุดแบดจ์สีท่อน มีคุณสมบัติ และรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ผ่านการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือขั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.C.) ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และ

(๒) เป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) ไม่น้อยกว่าสองครั้ง และได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง (A.T.C.) หรือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) หรือทั้งสองอย่างร่วมกัน ไม่น้อยกว่าสี่ครั้ง หรือ

(๓) เป็นผู้อำนวยการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) ไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมลูกเสือ เช่น วิชา นายหมู่ลูกเสือ วิชาอยู่ค่ายพักแรม หรืออื่นๆ ไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง ร่วมกัน ไม่น้อยกว่าสองครั้ง และได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับเชิญให้อยู่ในคณะผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ขั้นสูง (A.T.C.) หรือขั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (A.L.T.C.) หรือทั้งสองอย่างร่วมกัน ไม่น้อยกว่าสี่ครั้ง

(๔) ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด หรือหน่วยงานต้นสังกัด เป็นผู้เสนอขอรับการแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) โดยทำเป็นรายงานผลการปฏิบัติงานตามแบบรายงานผลการปฏิบัติงานที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด เสนอไปตามลำดับจนถึงสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

(๕) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรได้รับ เครื่องหมายจุดแบดจ์ สีท่อนไปยังผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร เพื่อพิจารณาเสนอ เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติอนุมัติและแต่งตั้งให้มีคุณวุฒิหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (L.T.) และมีสิทธิประดับเครื่องหมายจุดแบดจ์ สีท่อน

(๖) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ออกเครื่องหมายจุดแบดจ์ สีท่อนตามความในข้อ ๑๕ (๕) ข้อ ๑๖ หลักสูตรและวิธีการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือระดับที่หนึ่ง และ

ระดับที่สองการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือเหล่าสมุทร และเหล่าอากาศ การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือระดับผู้นำ การฝึกอบรมวิทยากรประจำหมู่ การฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือวิชาการบุกเบิก วิชาแผนที่ - เข็มทิศวิชาการเบียดแถว วิชาการอยู่ค่ายพักแรม หรือหลักสูตรอื่น ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ข้อ ๑๗ เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือและเป็นกรณีที่มีความจำเป็น อาจมีการผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบนี้กำหนดไว้ โดยผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากรพิจารณา เสนอเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติอนุมัติ

ข้อ ๑๘ ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประธานกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. ระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลง ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖)

กระบวนการฝึกอบรมลูกเสือของไทยในปัจจุบัน

๑. กระบวนการลูกเสือคืออะไร

กระบวนการลูกเสือคือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้ เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการและวิธีการ ซึ่งผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกได้ให้ไว้ กระบวนการนี้เป็นกระบวนการระดับโลก มีสมาชิก ๑๕๕ ประเทศ กอปรด้วยผู้บังคับบัญชาลูกเสือและลูกเสือประมาณ ๒๘,๐๐๐,๐๐๐ คน

ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือเป็นกระบวนการทางการศึกษาสายหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติอันดีงาม ไม่กระทำตนเป็นปัญหาต่อสังคม ดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสุขสบาย

๒. องค์ประกอบสำคัญของลูกเสือ

- ๒.๑ ลูกเสือ
- ๒.๒ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
- ๒.๓ มีจุดประสงค์หรืออุดมการณ์
- ๒.๔ กิจกรรม (โดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง)
- ๒.๕ การบริหารงาน

๓. จุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

อุปกรณ์ของลูกเสืออยู่ที่การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

๔. วัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ตามมาตรา ๘ คณะลูกเสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ ตามแนวทางดังต่อไปนี้

- ๔.๑ ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และพึ่งตนเอง
- ๔.๒ ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- ๔.๓ ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
- ๔.๔ ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจกรรมต่างๆตามความเหมาะสม
- ๔.๕ ให้รู้จักและรักษาส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

ประเทศชาติ

๕. หลักการสำคัญของลูกเสือ

- ๕.๑ นับถือศาสนา
- ๕.๒ มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติของตน
- ๕.๓ มีความศรัทธาในมิตรภาพและความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก
- ๕.๔ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
- ๕.๕ ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
- ๕.๖ เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ
- ๕.๗ ความเป็นอิสระต่ออิทธิพลทางการเมือง
- ๕.๘ มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรม โดยอาศัย
  - ๕.๘.๑ ระบบหมู่ ระบบกลุ่ม
  - ๕.๘.๒ การทดสอบแบบขั้นๆ
  - ๕.๘.๓ เครื่องหมายวิชาพิเศษ
  - ๕.๘.๔ กิจกรรมกลางแจ้ง

๖. การฝึกอบรมของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (Training Needs)

การฝึกอบรมของผู้บังคับบัญชาลูกเสือ มีความมุ่งหมาย ๕ ประการ ดังนี้

ความเข้าใจเรื่องกิจการลูกเสือ (Understanding)

ทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Relationship Skills)

ทักษะเกี่ยวกับวิชาการลูกเสือ (Scouting Skills)

ทักษะเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Skills)

ทักษะเกี่ยวกับการนำไปใช้ (Implementing Skills)

๖.๑ ความเข้าใจเรื่องกิจการลูกเสือ (Understanding)

คือ ควรรู้และเข้าใจความเป็นมา และหลักการของกิจการลูกเสือ ดังนี้

๖.๑.๑ หลักสำคัญและวิธีการลูกเสือโลก

๖.๑.๒ ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

๖.๑.๓ ภูมิหลังของการลูกเสือโลก

๖.๑.๔ การก่อตั้งกิจการลูกเสือไทย

๖.๑.๕ การดำเนินการแต่ละยุคแต่ละสมัย

๖.๒ ทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Relationship Skills)

คือ ควรรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่น และความสามารถในการ

ติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒.๑ ทักษะความเข้าใจผู้อื่นเมื่อต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลประเภท

ต่างๆ

๖.๒.๑.๑ ประเภทขัดแย้งโต้เถียง

ผู้นำกลุ่มต้องเจียบ อย่าเกี้ยวข้อง ต้องใช้กลวิธีเพื่อ

ระงับการผูกขาดการอภิปราย

๖.๒.๑.๒ ประเภทให้ความร่วมมือ

ประเภทนี้มีประโยชน์ในการอภิปราย - ต้องยอมรับ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเขา ให้เขาได้มีโอกาสเสนอบ่อยๆ

๖.๒.๑.๓ ประเภทตรัสรู้

ประเภทนี้ต้องปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มช่วยจัดการเอง

๖.๒.๑.๔ ประเภทพูดมาก

ผู้นำกลุ่มต้องใช้ชั้นเชิงเพื่อหยุดการพูด จำกัดเวลาในการ

พูด

๖.๒.๑.๕ ประเภทขี้อาย

ต้องถามด้วยคำถามง่ายๆ สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ยกย่องเมื่อมีโอกาส

๖.๒.๑.๖. ประเภทไม่ร่วมมือ “ไม่ยอมรับ”

ให้โอกาสแสดงความกึกกั้น เก็บเอาความรู้และประสบการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์

๖.๒.๑.๗ ประเภทหงวนหาไม่สนใจ

ต้องถามเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับงานของเขา ให้เขาชี้แจงถึงงานที่เขาสนใจ

๖.๒.๑.๘ ประเภทหัวสูง

อย่าวิพากษ์วิจารณ์ ใช้เทคนิค “ถูกต้อง ....แต่” ในการโต้ตอบ

๖.๒.๑.๙ ประเภทตั้งปัญหา

ประเภทนี้พยายามขุดหลุมดักผู้นำกลุ่ม ต้องใช้วิธีการผ่านคำถามไปยังสมาชิกในกลุ่ม

๖.๒.๒ ทักษะการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

คือ ความสามารถในการสื่อสารความหมาย ในชีวิตประจำวันมีการสื่อความหมายอยู่เสมอ โดยมีการสนทนาหรือแสดงท่าทางประกอบเพื่อให้คู่สนทนามีความเข้าใจตรงกัน ในหน่วยงานยังมีการสื่อความหมายตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นจะเป็นการโต้ตอบหนังสือราชการ การบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชา ข้อบังคับ คำสั่ง คำชี้แจง ก็คือการสื่อความหมาย

ในทางลูกเสือ นั้น ยังมีการสื่อความหมายมากขึ้น มีท่าทางประกอบ เช่น การฝึกระเบียบแถวมีคำสั่งคำบอก สัญญาณนกหวีด สัญญาณมือเมื่อเรียกแถว ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน จึงต้องควรทราบหลักเกณฑ์และวิธีการสื่อความหมาย

การสื่อความหมาย คือ กระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่ง ที่ผู้ส่งต้องการส่งข้อความหรือสัญญาณใดๆ ไปให้ถึงผู้รับ จะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตามที่ทำให้ผู้รับสามารถเห็น ได้ยิน สัมผัส แล้วมีความเข้าใจตรงกันกับผู้ส่งต้องการ และสามารถสนองตอบได้ตามเป้าหมายที่ผู้ส่งต้องการหรือตั้งเป้าหมายไว้

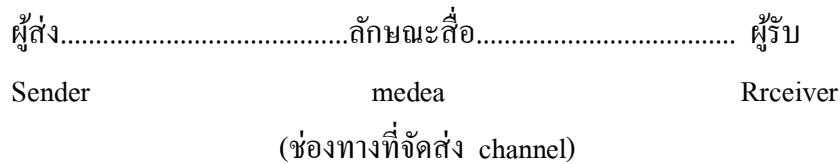
ซึ่งในกิจกรรมลูกเสือได้เห็นความสำคัญและนำมาเป็นวิธีการสอนวิชาการหนึ่งในการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ปัจจุบันนี้ วิทยาการของโลกได้มีการพัฒนาขึ้นทุกสาขา โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสาร ได้นำเทคโนโลยีใหม่มาพัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการสื่อสาร

การสื่อความหมายมีลักษณะสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ส่งบอกหรือถ่ายทอดเรื่องไปถึงผู้รับ

๒. ผู้รับสนองตอบต่อเรื่องนั้น ตามที่เขาเห็น

องค์ประกอบการสื่อความหมาย

วิธีสื่อความหมาย

๑. โดยวิธีเขียนหรือพูด
๒. โดยวิธีทำท่าทาง
๓. โดยสัญญาณต่างๆ (Sign Language) เช่น คนหูหนวก คนใบ้

โดยปรกติ การสื่อความหมายผ่านประสาททั้ง ๕ มีการฟัง การเห็น การดม กลิ่น การชิมรส และการสัมผัสอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างพร้อมกัน

อุปสรรคการสื่อความหมาย เช่น ภาษา การอ่านหนังสือไม่ออก การไม่ตั้งใจฟังหรืออ่าน ความลำเอียง (Prejudices) การเกลียดชัง ผลประโยชน์ขัดกัน สิ่งรบกวน เช่น เสียงดัง เวลาไม่เพียงพอ ฯลฯ

ความสลับซับซ้อนของการสื่อความหมาย

เพื่อที่จะให้ความหมายมีความชัดเจนแจ่มใส เข้าใจง่ายแก่ผู้รับ ได้มีการเน้นหนัก ให้มีทักษะในการเขียน การพูดการอ่านตลอดจนการฟัง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญมาก การเขียน การพูดอย่างรัดกุม แจ่มชัด ถูกต้อง ละเอียดถี่ถ้วนทำให้การสื่อความหมาย มีความสะดวกและได้ผลดี

ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยมากมาจากการใช้ถ้อยคำผิดทำให้เข้าใจไปคนละทาง บางครั้งเกิดขึ้นเพราะความไม่สนใจหรือไม่ตั้งใจฟังผู้พูดว่าอะไร ทำให้ประเด็นสำคัญของผู้พูดขาดหายไป

- ๖.๓ ทักษะเกี่ยวกับวิชาการลูกเสือ (Scouting Skills)
  - คือ การปฏิบัติตนในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับวิชาการลูกเสือ
  - ๖.๓.๑ หลักสูตรการอยู่ค่ายพักแรม
  - ๖.๓.๒ เทคนิคการสำรวจ
  - ๖.๓.๓ กิจกรรมเฉพาะอย่างของลูกเสือ
- ๖.๔ ทักษะเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Skills)

คือ ควรรู้วิธีการวางแผน ทั้งวางแผนระยะยาวและระยะสั้น รวมทั้งการวางแผนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๖.๔.๑ การวางแผน (Planning)

๖.๔.๑.๑ การกำหนดวัตถุประสงค์ได้ถ้าปราศจากการวางแผน ก็เป็นเพียงความฝันเท่านั้น

๖.๔.๑.๒ การวางแผนมิใช่เป็นการเพิ่มภารกิจของผู้บริหาร

๖.๔.๑.๓ ความยุ่งยากในการวางแผนเป็นเพียงวิธีการที่จะทำให้ผู้บริหารงานทำงานนั้น

๖.๔.๑.๔ ผู้บริหารใช้ว่าจะทำสิ่งต่างๆ ถูกหมด แต่สามารถจะทำได้ในสิ่งที่ถูก และการวางแผนจะช่วยให้ค้นพบสิ่งที่จะต้องเป็น การถูกต้อง อนาคตขึ้นอยู่กับผู้ที่วางแผนสำหรับอนาคตนั้น (The Future belongs to those we plan for it)

๖.๔.๒ องค์ประกอบของการวางแผนที่จะประสบความสำเร็จ ๓ ประการ (important effect of planning)

๖.๔.๒.๑ รูปแบบของการวางแผนอย่างเป็นทางการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในระดับหนึ่งแลคุณภาพของการสื่อความหมายระหว่างผู้บริหาร ทำให้แนวโน้มนโยบายส่วนบุคคลร่วมกับเป้าหมายขององค์กร

๖.๔.๒.๒ แบบของการวางแผนอย่างเป็นทางการจะประสบความสำเร็จเมื่อผู้บริหารมีความรับผิดชอบ ต่อการนำไปปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

๖.๔.๒.๓ การวางแผนต้องบังเกิดความพึงพอใจ สนองความต้องการของส่วนรวมที่จะดำเนินการให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมในอนาคตเขา

๖.๔.๓ คุณค่าของการวางแผน (the value of Planning)

บ่งบอกลักษณะให้เห็นผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายที่วางใจไว้อย่างแท้จริง ลดค่าใช้จ่าย ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าสูงสุด ผลลัพธ์สะท้อนกลับในการลงทุนดีกว่า

๖.๔.๔ จะวางแผนอย่างไร (How to Plan)

เป็นขบวนการคิดก่อนการดำเนินการ ขอบเขตของการดำเนินการ มีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ที่พึงพอใจ แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน (Concepts of Planning)

การวางแผนสมบูรณ์แบบอย่างแท้จริงจะทำให้เกิดผลอย่างถูกต้อง

๖.๔.๕ ข้อคำนึงของการวางแผน(Immacy of Planning)

การวางแผนต้องดำเนินการก่อนลงมือปฏิบัติ การปรับปรุง / การประเมิน ถ้าหากปราศจากการวางแผนเสียแล้ว จะไม่มีองค์การ คณะทำงาน การแนะนำ หรือการประสานงาน

ดังนั้นการวางแผนเป็นขั้นตอนว่า ท่านควนทำก่อน –หลัง เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีระบบไม่ซ้ำซ้อนหรือขาดตกบกพร่อง สับสนวุ่นวาย (ควรบันทึกแผนของท่านไว้เป็นลายลักษณ์อักษร) ตามหลักการของ ๔ M คือ MAN MONEY MATERIAL และ MANAGEMENT

๖.๕ ทักษะเกี่ยวกับการนำไปใช้ (Implementing Skills)

การฝึกอบรมทักษะทั้ง ๔ ประการที่กล่าวข้างต้น เป็นไปเพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ

๗. กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ

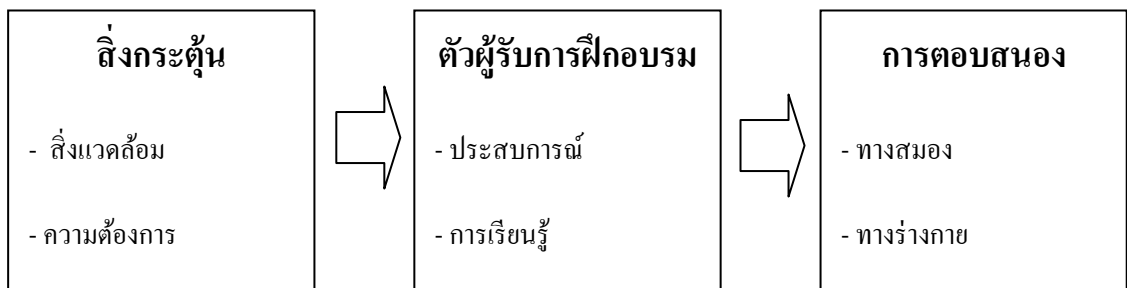
กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ส่วน คือ

๗.๑ สิ่งกระตุ้น (Stimulus)

๗.๒ ตัวผู้เรียนรู้เอง (Organism)

๗.๓ การตอบสนอง (Response)

แผนภาพที่ ๗-๑ ชั้นของกระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ

ความมุ่งหมายจากการกระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ นำเกิดการปรับพฤติกรรมของตนให้ เป็นไปตามประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ได้รับจากกระบวนการลูกเสือ

๘. หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ

วิธีการฝึกอบรมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวรของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก็จะมี ความแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สำนักงานลูกเสือโลกเสนอวิธีการฝึกอบรม ๑๐ วิธี คือ

๘.๑ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

๘.๒ การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Group)

- ๘.๓ การบรรยาย (Lecture)
- ๘.๔ การระดมสมอง (Brainstorming)
- ๘.๕ การสาธิต (Demonstration)
- ๘.๖ ระบบฐาน หรือ การสอนแบบฐาน (Base Method)
- ๘.๗ การสวมบทบาท (Role Playing)
- ๘.๘ การแบ่งกลุ่ม (Project Work Group)
- ๘.๙ การศึกษารายกรณี (Case Study Method)
- ๘.๑๐ การอภิปรายเป็นคณะ (Pannel Method)

ความมุ่งหมายจากหลักการเรียนรู้ของลูกเสือ เพื่อเป็นหลากหลายหนทาง ในการปรับพฤติกรรมของผู้ที่มารับการฝึกอบรม ให้บุคคลเหล่านั้น สามารถเข้าใจและบรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการลูกเสือแห่งชาติ

๕. วิธีการของลูกเสือ

กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ส่วน คือ

สิ่งกระตุ้น (Stimulus)

ตัวผู้เรียนรู้เอง (Organism)

การตอบสนอง (Response)

วิธีการที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ของลูกเสือแห่งชาติ คือการ จัดให้มีการฝึกอบรมที่ก้าวหน้าสนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เป็นบรรทัดฐาน มีผู้ใหญ่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

กุศโลบายการฝึกอบรมลูกเสือ ใช้หลักสำคัญดังต่อไปนี้

๕.๑ เครื่องแบบลูกเสือ ถือว่าเป็นเครื่องแบบที่มีเกียรติ เป็นเครื่องหมายแห่ง ความดี ดังนั้นลูกเสือจะต้องพิถีพิถันในการแต่งความแบบลูกเสือที่ถูกต้องและความสะอาด เรียบร้อยอยู่เสมอ กับทั้งจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นลูกเสือ เพื่อเป็นการ รักษาชื่อเสียงของตนและคณะลูกเสือแห่งชาติ ส่วนเจ้าหน้าที่ทุกคนก็ควรแต่งเครื่องแบบลูกเสือใน โอกาสอันควร และถือว่าเป็นเครื่องแบบแห่งความเสียสละในการมรตน ได้มีบทบาทในการ ฝึกอบรมเด็กให้เป็นพลเมืองดี

๕.๒ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือพึงหมั่นฝึกอบรมให้ลูกเสือ เข้าใจและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก และการกระทำความดีต่างๆ

โดยเน้นให้เห็นว่าเป็นพลเมืองที่ตึ้นนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความดี และใช้ความดีให้เป็นประโยชน์ มิใช่เป็นคนดีโดยอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไรเลย

๕.๓ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทำให้กิจการลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่ยึดกับบุคคลทั่วไป รากฐานของคติพจน์ของลูกเสือทั้ง ๔ ประเภท เกี่ยวข้องกับอุดมคติของลูกเสือในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

ทำดีที่สุด คือ การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนร่วม เป็นการกระทำที่ดีที่สุด
จงเตรียมพร้อม คือ พร้อมที่จำทำดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม
มองไกล คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม

มิใช่มองแต่ตนเองหรือผลประโยชน์ของตนเอง

บริการ คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ส่วนรวม

นอกจากนี้ ในคำปฎิญาณและกฎของลูกเสือ ยังได้ระบุถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยถือว่าสำคัญมาก แหล่งหรือโอกาสที่ลูกเสือจะบำเพ็ญประโยชน์นั้น ควรเริ่มจากสิ่งทีใกล้ตัวก่อนแล้วขยายให้กว้างออกไปตามวัยและความสามารถของลูกเสือ

๕.๔ การฝึกอบรมที่มีการต่อเนื่องกันและก้าวหน้าสูงขึ้น

๕.๕ ระบบเครื่องหมายวิชาพิเศษ มีมากมายหลายอย่างซึ่งลูกเสืออาจเลือกเรียนที่ตนเองสนใจและเมื่อผ่านได้ผ่านการทดสอบแล้ว ก็จะได้รับเครื่องหมายซึ่งนำมาติดกับเครื่องแบบเป็นการเชิดชูเกียรติและแสดงสมรรถภาพของคนส่วนหนึ่ง

๕.๖ กิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น กิจกรรมชุมนุมรอบกองไฟ
เดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม

๕.๗ การเล่น (เกมต่างๆ)

๕.๘ ระบบหมู่ ฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปกครองคามระบบประชาธิปไตย

๑๐. ระบบหมู่และการเป็นผู้นำ

ระบบหมู่คืออะไร

ระบบหมู่คือ หมู่คนจำนวนที่ทำงานด้วยกัน หมู่อาจประกอบด้วยคนสองคนหรือคนหลายคนก็ได้ หมู่คน จำนวน ๖ - ๘ คนเป็นขนาดปกติของหมู่ ถ้ากลุ่มใหญ่ต้องแบ่งออกเป็นหมู่ย่อยหลายหมู่ คนส่วนมากเป็นสมาชิกของกลุ่มได้อีกหลายกลุ่ม บ้าน ที่โรงเรียน ที่ทำงาน ในกรณีของเราในกองลูกเสือ ลูกเสือคนหนึ่งอาจเป็นสมาชิกของกลุ่มได้อีกหลายกลุ่ม เช่น เป็นสมาชิกของคณะว่ายน้ำ หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนหกคนที่ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ เป็นสมาชิกที่ค่อนข้างจะเป็นทางการ

การเป็นผู้นำในระบบหมู่

๑๐.๑ เป็นหลักการแบบประชาธิปไตย ผลงานออกมาจากข้อยุติของหมู่คณะ ซึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือแรงร่วมใจ และความคิดเห็นกัน งานนี้จะได้ผลดีจัดเป็นแผนงานระยะยาว(Long Team Policy)

๑๐.๒ การสร้างระบบหมู่ให้กระตือรือร้น

๑๐.๒.๑ บรรลุเด็กเข้าสู่ที่มีน้อยคนก่อนอื่น เด็กอื่นจะชอบหรือไม่ ยังไม่ต้องคำนึงถึง

๑๐.๒.๒ ต่อไปพยายามให้สมาชิกในหมู่รักใคร่กันที่พี่น้องเข้ากันได้ ถ้าเข้ากันไม่ได้สับเปลี่ยนทันที หมู่ที่ดีควรเป็นหมู่ที่มีความสนใจตรงกันหรือมีวินัยเดียวกัน

๑๐.๒.๓ อาจจัดเป็นหมู่ถาวรเรื่อยไป แต่บางกรณีอาจแยกหมู่ไปช่วยหมู่ที่เขาสนใจ พิจารณาเรื่องราวไปก่อน เสร็จแล้วจึงกลับมาประจำในหมู่ถาวรของตัวเอง

๑๐.๓ การเลือกนายหมู่ อย่ามุ่งแต่จะเลือกคนเก่งอย่างเดียว ทางที่ดีมุ่งเลือกคนที่สมาชิกรักใคร่มีความเชื่อถือและนับถือ อย่าคำนึงถึงวัยและความลำต้น แข็งแรงอย่างเดียว

๑๐.๔ ต้องมีการอบรมนายหมู่

๑๐.๔.๑ อบรมให้รู้จักการเป็นผู้นำที่ดี รู้จักขอร้องให้ลูกหมู่ทำงานมากกว่าจะออกคำสั่งตลอดเวลา

๑๐.๔.๒ ถ้ามีปัญหาหนักๆเกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาในกองต้องรีบช่วยแก้ไข

๑๐.๔.๓ ผู้นำที่ดีต้องมีงานหลักเป็น ๒ เท่า ของผู้ตามเสมอ

๑๐.๔.๔ พัฒนาตัวนายหมู่ให้เป็นผู้ที่มีทักษะ เจตคติที่ดี

๑๐.๔.๕ ให้นายหมู่เลือกรองนายหมู่เป็นผู้ช่วยเข้าบ้าง ไม่จำเป็นเสมอไปที่จะเลือกรองนายหมู่ไปเป็นนายหมู่ ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเขาเอง

๑๐.๔.๖ ในการประชุมสถานายหมู่นองเล็ก ให้รองนายหมู่เข้าร่วมประชุมด้วย

๑๐.๕ ระบบหมู่จะได้ผลก็ต้องจัดให้มีการประชุมของหมู่ทุกหมู่ (Patrol Meeting) ซึ่งเริ่มจากหน่วยงานเล็กไปสู่หน่วยงานใหญ่ โดยจัดให้มีการประชุมก่อนการประชุมกอง ให้นานหมู่มีบทบาทต่อลูกหมู่ของเขาและแต่หมู่ได้ปรึกษาหารืองานกิจการต่างๆก่อน ในการประชุมนี้ ผู้บังคับบัญชาในกองควรเปิดโอกาสให้ประชุมกันบ่อยๆ จดบันทึกหัวข้อประชุมย่อยๆ ให้นายหมู่ไปดำเนินการ พยายามสังเกตการณ์ และให้คำแนะนำเท่านั้น

๑๐.๖ ระบบหมู่เป็นการเรียน โดยการกระทำ (Learning by Doing) นายหมู่ได้เรียนการเป็นผู้นำจากหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ลูกหมู่ได้เรียนเรื่องระเบียบวินัยและความจำเป็นที่ต้องเชื่อฟังผู้สูงอายุ ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจดีกว่าตน

๑๐.๗ ระบบหมู่เป็นประชาธิปไตย นายหมู่สอนลูกหมู่ให้สนุกสนาน สร้างความเข้าใจในพวกเดียวกันโดยปราศจากการบังคับข่มขู่ ทำงานเป็น Team Work ปราศจากการลงโทษและการให้รางวัล (No Punishment Reward)

๑๐.๘ การดำเนินงานกองลูกเสือใช้หลักระบบหมู่โดย

๑๐.๘.๑ ตั้งคนของกองโดยผ่านทางระบบหมู่ ให้นายหมู่ไปตั้งลูกหมู่เอง

๑๐.๘.๒ ลูกหมู่ทุกคนต้องเชื่อฟังนายหมู่

๑๐.๘.๓ ความคิดเห็นของสมาชิกแสดงออกโดยผ่านนายหมู่ของตนไป ยังผู้บังคับบัญชาในกอง กองของตน สถานายหมู่ที่ดีต้องดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑๐.๘.๓.๑ มอบความรับผิดชอบให้นายหมู่แต่ละหมู่ไป โดยมีให้คิดว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับกองใช้อำนาจเผด็จการคนเดียว

๑๐.๘.๓.๒ ประชุมบ่อยๆอย่างน้อยเดือนละครั้ง

๑๐.๘.๓.๓ สอนเด็กให้รู้หลักของการประชุม การอภิปราย และการวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องราวที่นำมาประชุม เน้นว่าเรื่องที่ประชุมถือเป็นความลับไว้ก่อน

๑๐.๘.๓.๔ ปลดปล่อยให้นานหมู่ประชุมกันเอง เลือกรประธาน และเลือกเลขานุการเอง ผู้บังคับบัญชาเป็นเพียงที่ปรึกษา

๑๐.๘.๓.๕ ต้องถือเสียงข้างมากเป็นหลัก

๑๐.๘.๓.๖ ในกรณีที่จะมีการลงโทษลูกหมู่ ให้นำเรื่องเข้าที่พิจารณาในที่ประชุมโดยรีบด่วน

๑๐.๙ การจะพัฒนาในระบบหมู่ให้ก้าวหน้า จะต้อง

๑๐.๙.๑ อาศัยระยะเวลา(๓ปี) เพราะถือเป็นโครงการระยะยาว

๑๐.๙.๒ เริ่มต้นอาศัยสิ่งเล็กๆน้อยๆ ขึ้นไปตามลำดับดังนี้

๑๐.๙.๒.๑ กิจกรรมในหมู่ หมู่ก็คือกลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงาน โดยมีนายหมู่ รองนายหมู่คอยดูแลในฐานะผู้กระทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ เช่น ระเบียบวินัย เกม การอยู่ค่ายพักแรม การบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯการทำงานเป็นทีม แข่งขันสร้างความดีให้แก่หมู่คณะ ไม่มีการตำหนิติเตียนให้เสียกำลังใจ มีแต่ทางที่จะส่งเสริมพัฒนาสร้างประสบการณ์ทัศนคติ และทักษะให้ทุกคนในหมู่ การบริการแก่กันและกันก็มีคุณค่าในการร่วมกลุ่มกันด้วยดี

๑๐.๕.๒.๒ เกี่ยวกับตัวนายหมู่ต้องถือว่านายหมู่เป็นคนสำคัญ จึงต้องให้ความไว้วางใจออกคำสั่งผ่านนายหมู่ อย่าวิพากษ์วิจารณ์หมู่ต่อสมาชิก สนับสนุนนายหมู่ให้พัฒนาคนสมกับเป็นผู้นำในหมู่ โดยการจัดการอบรมนายหมู่ให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงความรู้ด้วย

๑๐.๕.๒.๓ ให้นายหมู่เป็นเสมือนห่วงโซ่ อย่าสั่งงานตรงไปยังลูกหมู่โดยไม่ผ่านนายหมู่ เพราะเป็นการทำลายอิทธิพลของนายหมู่ ให้นายหมู่เป็นกันเองกับลูกหมู่

๑๐.๕.๒.๔ หมั่นไปเยี่ยมเยือนถึงบ้านลูกหมู่ สร้างความคุ้นเคยกับผู้ปกครองลูกหมู่แทนผู้บังคับบัญชาของตนและให้มีการประสานงานกับหมู่อื่นๆ ในองของตน สร้างความสามัคคีต่อกองอื่นด้วย

๑๐.๑๐. กระบวนการลูกเสือเน้นหนักในเรื่องความเป็นพวกเดียวกัน หรือการสร้างสามัคคีธรรมให้เกิดในหมู่คณะ การดำเนินการลูกเสือไทย ขอได้โปรดศึกษาจากข้อบังคับของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติให้เข้าใจ (การจัดการหมู่-กอง กลุ่ม)

๑๑. ลักษณะของผู้นำที่ดีของลูกเสือ

- ๑๑.๑ วางตัวเป็นผู้เสนอแนะ ขอร้องให้กระทำตาม ไม่ถือตัวเป็นนายคน
- ๑๑.๒ ไม่ถือว่าตัวเองเก่งไปเสียทุกประการ แต่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- ๑๑.๓ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่ตนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หมู่คณะ
- ๑๑.๔ ต้องเรียนรู้นิสัยใจคอ ความสนใจ และความต้องการของผู้ตามหรือสมาชิกในคณะของตนทุกคนเพื่อสนองตอบในทางที่ควรครรถงครองธรรม
- ๑๑.๕ รู้จักหน้าที่ของผู้นำของตนอย่างถูกโอกาสและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้นำของตนอย่างชนิดที่ไม่หาทางหลบหลีกเอาตัวรอด
- ๑๑.๖ เป็นนักบริหารที่ดีคือ
- ๑๑.๖.๑ รู้จักปัญหา
- ๑๑.๖.๒ วางแผนแก้ปัญหาต่างๆ
- ๑๑.๖.๓ นำไปกระทำโดยรู้จักแบ่งงานกันทำ ร่วมมือกัน ประสานงานกัน พากันวัดผลงานของคณะตน ความสำคัญอยู่ที่ไม่ทำงานคนเดียว ทุกอย่างต้องเชื่อความรู้ความสามารถของสมาชิกในคณะตน

๑๑.๖ พยายามพัฒนาตนเองอยู่เสมอๆ เพื่อให้สามารถที่จะทำงานของแต่ละ
หมู่คณะดำเนินไปสู่จุดหมายได้ทุกๆเรื่อง

๑๑.๗ วางตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจต่อหมู่คณะ สมาชิกใน
คณะจึงจะให้ความร่วมมือด้วยความจริงใจ

๑๑.๘ ส่งเสริม สนับสนุน เร่งเร้า สร้างจุดสนใจให้ผู้จามเพื่อจะได้ร่วมมือกัน
ทำงาน

๑๑.๑๐ ประการสำคัญที่สุดก็คือนำหมู่คณะของตนให้ทำตามครรลองครอง
ธรรมของหลักประชาธิปไตย มีเหตุ มีผล ข้อยุติของหมู่คณะทุกข้อไม่ขัดระเบียบวินัย กฎหมาย
บ้านเมือง ศีลธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติบ้านเมือง

๑๒. พลเมืองดีในทัศนคติของลูกเสือ

๑๒.๑ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๑๒.๒ มีเกียรติเชื่อถือได้

๑๒.๓ มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเองได้

๑๒.๔ สามารถพึ่งตนเองได้

๑๒.๕ เต็มใจและสามารถช่วยเหลือชุมชน และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้

ทุกเมื่อ

๑๓. ประโยชน์ของการลูกเสือ

๑๓.๑ เป็นการศึกษาแบบ (NON FORMAL EDUCATION)

๑๓.๒ ช่วยเสริมการศึกษาในโรงเรียนในด้าน

๑๓.๓ ความประพฤติ นิสัยใจคอ สติปัญญา

๑๓.๔ ความมีระเบียบวินัย

๑๓.๕ สุขภาพและพลัง

๑๓.๖ หน้าที่พลเมืองและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

๑๔. หลักในการพัฒนาลูกเสือ ๘ ประการ (กระบวนการลูกเสือมุ่งพัฒนา
เยาวชน, ออนไลน์, ๒๕๕๗)

ขั้นตอนต่างๆ ในการพัฒนาลูกเสือ มีหลักการการฝึกอบรม ที่จะต้องมีขั้นตอน
การดำเนินการที่ถูกต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ที่ต้องการพัฒนาผู้นำ
๘ ประการ ดังนี้

๑๔.๑ พัฒนาทางกาย

๑๔.๑.๑ ความสมบูรณ์ของร่างกาย

- ๑๔.๑.๒ สุขภาพอนามัย
- ๑๔.๑.๓ การรักษาชีวิตให้ยืนนาน
- ๑๔.๑.๔ ทักษะเกี่ยวกับกิจกรรมกลางแจ้ง
- ๑๔.๒ พัฒนาการสติปัญญา
  - ๑๑.๒.๑ การคิดหาหนทาง การใช้ความคิดอยู่เสมอ
  - ๑๑.๒.๒ ความสามารถในทางความคิดสร้างสรรค์
- ๑๔.๓ พัฒนาการจิตใจและศีลธรรม
  - ๑๔.๓.๑ ส่งเสริมความซาบซึ้งเชื่อมั่นในทางศาสนา
  - ๑๔.๓.๒ ระเบียบวินัย, ความรับผิดชอบ
  - ๑๔.๓.๓ ความเคารพ, ความกตัญญูทดแทน
  - ๑๔.๓.๔ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
  - ๑๔.๓.๕ ไม่เห็นแก่ได้, ไม่เห็นแก่ตัว
  - ๑๔.๓.๖ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
  - ๑๔.๓.๗ พึ่งตนเอง
  - ๑๔.๓.๘ มีความสามัคคี
  - ๑๔.๓.๙ หนักแน่น อดทน อดออม
  - ๑๔.๓.๑๐ แสดงออกซึ่งค่านิยม
  - ๑๔.๓.๑๑ การสร้างเจตคติที่ดี
- ๑๔.๔ พัฒนาในเรื่องการสร้างค่านิยมและเจตคติ
  - ๑๔.๔.๑ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และ วัฒนธรรม
  - ๑๔.๔.๒ การมีความรับผิดชอบ เชื่อถือได้
  - ๑๔.๔.๓ กล้าหาญ นับถือตนเอง บังคับจิตใจตนเอง
- ๑๔.๕ พัฒนาการสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
  - ๑๔.๕.๑ ความจงรักภักดี
  - ๑๔.๕.๒ การผูกมิตร
  - ๑๔.๕.๓ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
  - ๑๔.๕.๔ การผูกมิตร
  - ๑๔.๕.๕ การเคารพ
  - ๑๔.๕.๖ การไม่เห็นแก่ตัว
- ๑๔.๖ พัฒนาการสัมพันธภาพทางสังคม

- ๑๔.๖.๑ การช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีมีความสุข
- ๑๔.๖.๒ การบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือ
- ๑๔.๖.๓ ความจงรักภักดี
- ๑๔.๖.๔ การมีระเบียบวินัย
- ๑๔.๖.๕ เข้ากับคนอื่นได้
- ๑๔.๗ พัฒนาทางสัมพันธภาพระหว่างต่อชุมชน
  - ๑๔.๗.๑ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีมีความสุข
  - ๑๔.๗.๒ ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ๑๔.๘ พัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
  - ๑๔.๘.๑ เป็นมิตรกับทุกคน
  - ๑๔.๘.๒ การบริการ การพัฒนา
  - ๑๔.๘.๓ การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
  - ๑๔.๘.๔ การปลูกป่า
  - ๑๔.๘.๕ การสงวนและรักษาสมบัติของรัฐ
  - ๑๔.๘.๖ การกำจัดสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย
  - ๑๔.๘.๗ การช่วยกันรักษาความสะอาด
  - ๑๔.๘.๘ เพลิดเพลินกับชีวิตกลางแจ้ง

วิธีขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือ

๑. ขั้นตอนการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือทั่วไป ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

การฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือ มีวัตถุประสงค์ในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรับผิดชอบต่อสังคมพร้อมเสียสละ เพื่อมีส่วนร่วมในทุก โอกาส จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการที่ถูกต้องชัดเจนดังนี้

๑.๑ การประชุมคณะผู้ให้การฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือทุกหลักสูตรมีคุณภาพเป็นแนวเดียวกันและเพื่อเป็นการพัฒนาคณะผู้ให้การฝึกอบรม ได้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องตรงกัน เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ การเตรียมความพร้อมของฝ่ายต่างๆ เช่นผู้ให้การฝึกอบรมผู้รับการฝึกอบรม สถานที่ฝึก การเดินทาง งานทางธุรการอื่น ๆ การฝึกหามา ให้พร้อมเพรียงกัน ณ วันเวลาสถานที่ที่กำหนดเพื่อดำเนินการฝึกอบรม

๑.๓ การเปิดการฝึกอบรม

ตามธรรมเนียมของไทยจะต้องจัดให้มี

๑.๓.๑ การบูชาพระรัตนตรัย

๑.๓.๒ การถวายราชสดุดีพระบรมรูปรัชการที่ ๖

๑.๔. การถอดชุด

ความหมายการถอดชุดในทางการลูกเสือ หมายความว่า เมื่อถอดชุดแล้วทุกคนไม่ว่าจะมียศถาบรรดาศักดิ์ใด ที่เคยมีอยู่ ให้ละวางไว้ที่ประตูซุ้มก่อนถอดเมื่อถอดแล้วทุกคนจะมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนเป็นที่ป้องกัน เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ยึดมั่นในคำสัตย์และกฎของลูกเสือเป็นหลักประจำใจ

๑.๕. การทำความรู้จักซึ่งกันและกัน เนื่องจากการฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ แตกต่างจากการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่างมีสถานะที่แตกต่างกันในด้านวัยวุฒิ ตำแหน่ง หน้าที่การงานจึงมีความจำเป็นที่ คณะผู้ให้การฝึกอบรมควรได้รับทราบภูมิหลังของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเป็นข้อมูลในการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก็ควรจะได้รับรู้ภูมิหลังของแต่ละคนในการปรับตัวเองในการอยู่ร่วมกันด้วยความเรียบร้อย

๑.๖. การชี้แจงการปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้ให้การฝึกอบรมชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบถึงกำหนดการฝึกตามกิจกรรมลูกเสือที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น การตรวจที่พัก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมของผู้ให้การฝึกอบรม การเรียนในห้องเรียน การเรียนในสถานฝึก การฝึกปฏิบัติการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ การเลือกประธานรุ่น การเลือกนายหมู่ถาวร การเชิญแขกรับประธานอาหารค่ำ การชุมนุมรอบกองไฟ

๑.๗. การดำเนินการฝึกอบรม เป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในกำหนดการฝึกอบรม รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระหว่าง การฝึกอบรม และหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

๑.๘. การมอบวุฒิบัตรเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นคุณค่าของการฝึกอบรม ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์ สื่อแสดงให้ผู้ที่ได้พบเห็นวุฒิบัตรทราบถึงคุณสมบัติของเจ้าของวุฒิบัตร ว่าเป็นผู้มีคามสำนึกในหน้าที่ พร้อมทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวมในทุกโอกาส

๑.๙. การปิดการฝึกอบรมเป็นการดำเนินการขั้นตอนท้ายสุดของการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้การดำเนินการ ตามโครงการมีความสมบูรณ์ เป็น โอกาสให้ผู้จัดการฝึกอบรมได้ทราบผลการฝึกอบรม และได้แสดงความยินดี ชื่นชมต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม แสดงความขอบคุณบุคคลหรือองค์กร ที่ให้การสนับสนุน การฝึกอบรม ตลอดจนแสดงความคาดหวัง ต่อผู้รับการฝึกอบรมได้ ทำทักษะที่ได้รับในระหว่างการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

๒. ขั้นตอนการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือของวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร ตามแนวทางของ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

การฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง(Advance Training Course คำย่อว่าA.T.C.) ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นหลักสูตรที่สภาลูกเสือแห่งชาติ ได้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งผู้ที่สำเร็จการอบรมจะได้มีการมอบเครื่องหมายผู้บังคับบัญชา ๒ ท่อน โดยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้กำหนดให้นักศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๘ ใน สมัยที่ พลโท นิสัย ไบเงิน เป็น ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ – ๑ กันยายน ๒๕๓๐) จนถึงปัจจุบัน (ชลิต ชูณหะวัณ พ.ศ.๒๕๕๔) (ประสาธ สุขเกษม,๒๕๕๕)

ตารางที่ ๓-๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๘ ต.ค. – ๑ พ.ย.๕๖

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
วันจันทร์ที่ ๒๘ ตุลาคม	วปอ.สปท.-ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	
๒๕๕๖	การแต่งกาย : ชุดลูกเสือ	
๐๗๐๐	รับประทานอาหารเช้า (ห้องอาหารนักศึกษาชั้น ๒)	
๐๗๓๐	ออกเดินทางไป ค่ายวชิราวุธ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	
๐๘๐๐	เดินทางถึง ค่ายลูกเสือวชิราวุธ	
	- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรายงานตัว เข้าหมู่ปฐมนิเทศ	(ใช้หมวด
	- ถวายบังคมพระบรมรูป ร.๖ (๔ ที่)	สถานที่
	๑. ด้านหน้าค่ายลูกเสือ	หอประชุม
	๒. บนเขาพวงมุด	วิจักขณะ
	๓. อาคารอำนวยการ	
	๔. อาคารใหม่	
๑๐๓๐	พิธีเปิดการฝึกอบรม	
	- ประธานจตุรปูเทียนบูชาพระรัตนตรัย	
	- ประธานถวายบังคมพระบรมรูป ร.๖ แล้วถวาย	
	ราชสดุดีพร้อมกัน (มีผู้กล่าวรายงานต่อประธาน)	
	- ประธานกล่าวเปิดการฝึกอบรม	
	พิธีมอบเสาธง	
	- ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง	

ตารางที่ ๓-๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง ของ
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย.๕๖ (ต่อ)

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
	- พัก / รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวต้อนรับ - ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม - ชี้แจงวิธีดำเนินการฝึกอบรม - แนะนำคณะผู้ให้การฝึกอบรม - ถ่ายรูป	ชุดจำลอง
๑๑๔๕	พิธีลอคซุ่มเข้าที่พัก	
๑๒๐๐	รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓๓๐	วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย	
๑๔๔๕	พัก / รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
๑๕๐๐	สาธิตวิชาชาวค่าย	
๑๖๔๕	ประชุมวิทยากร	
๑๘๐๐	ซักซงลง / รับประทานอาหาร	
๑๙๓๐	กลุ่มสัมพันธ์	
๒๐๐๐	บทเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน	
๒๑๐๐	สวดมนต์	
วันอังคารที่ ๒๙ ตุลาคม	ค่ายลูกเสือวชิราวุธ	
๒๕๕๖	การแต่งกาย : ชุดลูกเสือ	
๐๕๓๐	ตื่น / ทำความสะอาดที่พัก	
๐๖๐๐	รับประทานอาหารเช้า	
๐๖๓๐	รับการตรวจ	
๐๘๐๐	ประชุมรอบเสาธง	
๐๙๐๐	ภูมิหลังและกิจการลูกเสือโลกประวัติการลูกเสือไทย	ชุดจำลอง
๑๐๐๐	พัก / รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
๑๐๑๕	สาระสำคัญของการลูกเสือ	
๑๑๐๐	คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ	

ตารางที่ ๓-๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง ของ
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย.๕๖ (ต่อ)

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๑๒๐๐	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓๓๐	หมู่ลูกเสือและการทำงานในระบบหมู่ (พัก / เครื่องดื่มในเวลา)	
๑๖๐๐	โครงสร้างคณะลูกเสือแห่งชาติ บทบาทและความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา ลูกเสือ	
๑๖๔๕		
๑๘๐๐	ประชุมนายหมู่ / ประชุมวิทยากร	
๑๙๓๐	ซักขงลง / รับประทานอาหารเย็น	
๒๑๐๐	การบันเทิงของกองลูกเสือ สวดมนต์ / นอน	
วันพุธที่ ๓๐ ตุลาคม	ค่ายลูกเสือวชิราวุธ	
๒๕๕๖	การแต่งกาย : ชุดลูกเสือ	
๐๕๓๐	ตื่น / ทำความสะอาดที่พัก	
๐๗๐๐	รับประทานอาหารเช้า	
๐๗๓๐	รับการตรวจ	
๐๘๐๐	ประชุมรอบเสาธง - การเล่น	
๐๙๐๐	คติธรรมประจำวัน	ชุดจำลอง
๐๙๑๕	กลุ่มเฉพาะกิจ (พัก / เครื่องดื่มในเวลา) - ตำรวจ - สามัญ - สามัญรุ่นใหญ่ - วิสามัญ	
๑๒๐๐	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓๓๐	กิจกรรมกลางแจ้งและการอยู่ค่ายพักแรม	
๑๔๓๐	ทักษะวิชาลูกเสือ (พัก / เครื่องดื่มในเวลา)	

ตารางที่ ๓-๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง ของ
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย.๕๖ (ต่อ)

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๑๖๔๕ ๑๘๐๐ ๑๙๓๐ ๒๑๐๐	ประชุมนายหมู่/ ประชุมวิทยากร ซักธงลง / รับประทานอาหารเย็น การประชุมรอบกองไฟ สวดมนต์ / นอน	
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม	ค่ายลูกเสือวชิราวุธ	
<u>๒๕๕๖</u>	การแต่งกาย : ชุดลูกเสือ ตื่น / ทำความสะอาดที่พัก	
๐๕๓๐	รับประทานอาหารเช้า	
๐๗๐๐	รับการตรวจ	
๐๗๓๐	ประชุมรอบเสาธง	
๐๘๐๐	- การเล่น คติธรรมประจำวัน	ชุดจำลอง
๐๙๐๐	การเดินทางสำรวจ และกิจกรรมเกี่ยวกับการผจญภัย	
๐๙๑๕	(พัก / เครื่องดื่มในเวลา) กิจการลูกเสือกับชุมชน	
๑๑๐๐	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๒๐๐	บุกเบิก (ปฏิบัติ)	
๑๓๓๐	(พัก / เครื่องดื่มในเวลา)	
๑๖๔๕	ประชุมวิทยากร	
๑๘๐๐	ซักธงลง / รับประทานอาหารเย็น	
๑๙๐๐	การเชิญแขกรับประทานอาหารเช้าและการแสดงรื่นเริง	Sherry
๒๑๐๐	สวดมนต์ / นอน	Night
วันศุกร์ที่ ๑ พฤศจิกายน	ค่ายลูกเสือวชิราวุธ - วปอ.สปท.	
<u>๒๕๕๖</u>	การแต่งกาย : ชุดลูกเสือ	
๐๕๓๐	ตื่น / ทำความสะอาดที่พัก	
๐๗๐๐	รับประทานอาหารเช้า	

ตารางที่ ๓-๑ ตัวอย่างกำหนดการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ระดับผู้นำ ชั้นความรู้ชั้นสูง ของ
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย.๕๖ (ต่อ)

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๐๗๓๐	รับการตรวจ	
๐๘๐๐	ประชุมรอบเสาธง	
๐๙๐๐	โครงการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ แผนปฏิบัติการส่วนตัว	
๑๐๐๐	พัก / รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
๑๐๑๕	อภิปรายซักถาม พิธีปิดการฝึกอบรม - ผู้แทนรุ่นกล่าวแสดงความรู้สึก - มอบวุฒิบัตร - ผู้อำนวยการฝึกกล่าวปราศรัยและปิดการฝึกอบรม - ทบทวนคำปฏิญาณ พิธีรอบเสาธง (มอบนายหมู่ถาวร) - สวดมนต์ สงบนิ่ง ชักธงลง - ร้องเพลงสามัคคีชุมนุม - จับมือลา	สถานที่ อาคาร วิจักษณ์ะ บริเวณ สนามหน้า เสาธง
๑๒๐๐	รับประทานอาหารกลางวัน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเตรียมตัวกลับ	- เก็บของใช้
๑๓๐๐	ออกเดินทางกลับ วปอ.สปท.	ส่วนตัว
๑๔๓๐	ถึง วปอ.สปท.	

ที่มา: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.เอกสารประกอบ การฝึกอบรมลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้
ชั้นสูง แผนวก ง ระหว่างวันที่ ๒๘ ต.ค. - ๑ พ.ย.๒๕๕๖

๓. ตัวอย่างขั้นตอนกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรม

การชุมนุมรอบกองไฟ (Camp Fire)

การชุมนุมรอบกองไฟ (Camp Fire) (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, ๒๕๕๑) ส่วนหนึ่ง ในกิจกรรมลูกเสือที่มีโอกาสออกมาแสดง เป็นการส่งเสริมความสามัคคีของหมู่กับให้ลูกเสือแต่ละคนในหมู่ให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการให้ลูกเสือมาประชุมพร้อมกันรอบกองไฟในเวลากลางคืนในระหว่างที่ไปอยู่ค่ายพักแรมหรือในระหว่างการฝึกอบรมที่ต้องค้างคืนนั้น เป็นกิจกรรมพิเศษอย่างหนึ่ง ซึ่ง ลอร์ดเบเดน โพเอลล์ได้เป็นผู้ริเริ่มนำมาใช้ในการนำเด็กซึ่งอาจเรียกว่าเป็นลูกเสือรุ่นแรกของโลก ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซีประเทศอังกฤษ ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) การชุมนุมรอบกองไฟ ภาษาอังกฤษ ว่า Camp Fire ในภาษาไทยเดิมมักเรียกกันว่าการเล่นหรือการแสดงรอบกองไฟ ซึ่งความจริงจึงการเล่นหรือการแสดง เป็นเพียง

๑. ความมุ่งหมายของการชุมนุมรอบกองไฟ

การชุมนุมรอบกองไฟ มีความหมายสำคัญอยู่ ๕ ประการ คือ

(๑) เพื่อเป็นการฝึกอบรมในตอนกลางคืน ดังที่ บี- พี ไคใช้เป็นหลักในการอบรมเด็กที่ไปอยู่ค่ายพักแรม ณ เกาะบราวน์ซี และได้ใช้เป็นแบบในการเรียบเรียงหนังสือเรื่อง Scouting for Boys (การลูกเสือสำหรับเด็กชาย)

(๒) เพื่อให้ลูกเสือได้ร้องเพลงร่วมกัน หรือแสดงกิริยาอาการอย่างเดียวกัน เป็นการปลุกใจหรือการเปลี่ยนอารมณ์ให้เกิดความสนุกสนานเบิกบานใจภายหลังที่ได้รับปฏิบัติงานเวลากลางวันมาแล้ว

(๓) เพื่อให้ลูกเสือแต่ละหมู่ได้มีโอกาสออกมาแสดง เป็นการส่งเสริมความสามัคคีของหมู่กับให้ลูกเสือแต่ละคนในหมู่ให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นและกล้าแสดงออกในที่ประชุม

(๔) ใช้เป็นโอกาสสำหรับประกอบพิธีสำคัญ เช่น แนะนำให้ลูกเสือรู้จักบุคคลสำคัญของการลูกเสือแขกสำคัญที่มาเยี่ยม มอบ เข็ม ผ้าพันคอ หรือ เครื่องหมายตอบแทน เป็นต้น

(๕) ในบางกรณีอาจเชิญบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ตลอดจนชาวบ้านให้มาร่วมชุมนุมรอบกองไฟเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจการลูกเสือ

๒. การเรียกชื่อการจัดงานสังสรรค์

เมื่อการฝึกอบรมได้ดำเนินมาจนก่อนวันปิดการฝึกอบรม ๑ วัน กำหนดให้มีการ

จัดงานรับประทานอาหารและเชิญแขกมาร่วมด้วยในเวลาค่ำ

๑. ประเภทลูกเสือสำรองและสามัญ เรียกว่า Guest Night
๒. ประเภทลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ Course Meal
๓. ประเภทลูกเสือวิสามัญ Crew Dinner
๔. ชั้นผู้ช่วยหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม และชั้นหัวหน้าผู้ให้การฝึกอบรม

เรียกว่า Social Night

๕. หลักสูตรผู้นำ (Leader of Adult) เรียกว่า Sherry Night ส่วนหนึ่งของการชุมนุมรอบกองไฟ อันอาจกล่าวได้เป็นบทเรียนหรือวิธีการฝึกอบรมลูกเสืออย่างหนึ่ง

๓. บริเวณการชุมนุมรอบกองไฟ

ค่ายลูกเสือทุกแห่งควรมีบริเวณสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ บริเวณเช่นว่านี้ ควรอยู่มุมหนึ่งของค่าย มีต้นไม้ฉากหลัง ไม่ใช่เพื่อประโยชน์อย่างอื่นในเวลากลางวัน และควรอยู่ห่างจากที่พักพอควรทั้งนี้ เพื่อให้ลูกเสือจำเป็นต้องเดินทางจากที่พักไปยังบริเวณชุมนุมรอบกองไฟ และต้องเดินกลับเมื่อชุมนุมเลิกแล้ว ส่วนการที่เสนอแนะว่าบริเวณการชุมนุมรอบกองไฟควรมีต้นไม้เป็นฉากหลังนั้น เป็นเพราะในระหว่างการชุมนุมรอบกองไฟย่อมจะมีมีการร้องเพลงหมู่เป็นส่วนใหญ่ และการร้องเพลงกลางแจ้งถ้าไม่มีฉากหลัง ถึงแม้จะร้องเพลงไพเราะอย่างไรก็ตามย่อมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แต่ถ้ามีต้นไม้เป็นฉากหลังจะทำให้บรรยากาศดีขึ้นและจะทำให้การร้องเพลงได้ผลดียิ่งขึ้นด้วย

อนึ่ง ในการเลือกสถานที่สำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ ถ้าสามารถหาที่เป็นแอ่งให้ลูกเสือได้นั่งอยู่เหนือกองไฟเล็กน้อยจะดีมาก เช่น ในบริเวณที่มีอาจจัดทำบริเวณการแสดงและกองไฟอยู่ตอนล่างส่วนลูกเสือให้นั่งอยู่บนเนิน นอกจากนี้ เคยมีผู้จัดทำบริเวณการแสดงและกองไฟให้อยู่บนเกาะ มีคูน้ำล้อมรอบผู้ชมนั่งอยู่ริมคูอีกด้านหนึ่ง สะพานข้ามคูทำด้วยไม้แบบสะพานชั่วคราว ปรากฏว่าสถานที่ชุมนุมรอบกองไฟเช่นว่านี้ใช้การได้ดีอย่างยิ่ง

การชุมนุมรอบกองไฟ ถ้าไม่สะดวก เช่น ฝนตกหรือมีเหตุผลพิเศษจะจัดภายในอาคารและใช้ที่อื่นแทนได้

๔. การจัดที่นั่งรอบกองไฟ

การจัดที่นั่งรอบกองไฟนั้น ควรจัดเป็นรูปวงกลมหรือเกือบวงกลม ให้กองไฟอยู่ตรงกลาง มีที่นั่งพิเศษสำหรับประธาน ผู้ติดตาม และผู้มาร่วมงานซึ่งต้องจัดไว้ทางด้านเหนือลม ที่นั่งของประธาน เป็นที่นั่งเดียว ตั้งอยู่ด้านหน้าที่นั่งของผู้ติดตาม ๒ คน ซึ่งนั่งอยู่ด้านขวาและด้านซ้ายใกล้กับประธาน สำหรับที่นั่งของผู้มาร่วมงาน ให้จัดอยู่ในด้านหลังของประธานและผู้ติดตาม ส่วนผู้ร่วมการแสดง โดยปรกติให้นั่งเรียงตามลำดับหมู่เหมือนการประชุมรอยเสาชิงช้า การแต่ง

กายให้แต่งตามเนื้อเรื่องที่แสดง ไม่ต้องมีผ้าผูกคอ ป้ายชื่อ เพื่อเป็นที่สังเกตให้นายหมูนำธงหมูป้ายด้วย

๕. การเตรียมการก่อนเริ่มการชุมนุมรอบกองไฟ

๕.๑ คณะผู้ให้การฝึกอบรมจะต้องปรึกษาหารือเพื่อกำหนดว่า ในการชุมนุมรอบกองไฟนั้นจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง จะให้ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ประจำกองไฟ ผู้ใดเป็นพิธีกรและจะเชิญผู้ใดเป็นประธาน

๕.๒ พิธีกร คือ ผู้นำการชุมนุมรอบกองไฟ มีหน้าที่นำประธานมาสู่ที่ชุมนุมประกาศลำดับกำหนดการต่างๆ เป็นผู้นำหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ดำเนินการร้องเพลง และในการให้ลูกเสือแสดงกริยาอาการต่างๆ เพื่อเป็นการเปลี่ยนอารมณ์ให้เกิดความสนุกสนานเบิกบานใจ ในการเลือกเพลงที่จะนำมาใช้นั้น ควรเลือกเพลงที่ทุกคนร้องได้ เมื่อเริ่มเปิดการชุมนุมใช้เพลงปลุกใจหรือเพลงที่มีจังหวะหรือเนื้อเพลงช่วยให้อารมณ์ดี เช่น เพลง “สยามานุสติ” หรือ เพลง “มาร์ชของสถาบันของผู้เข้าร่วมอบรม”

ตอนกลางๆ ของการชุมนุมเป็นเพลงสนุกสนาน เช่น เพลงรำวง หรือ เพลงที่มีท่าทางประกอบนอกจากนั้น อาจนำเกมมาประกอบ เพื่อให้เข้าร่วมอบรมเปลี่ยนอิริยาบถ

ตอนท้ายของการชุมนุม หลังจากจบทุกรายการแล้ว ก่อนที่จะเชิญประธานในพิธีกล่าวปิดให้เป็นจังหวะช้า เป็นคติ เพลงลา ซึ่งผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ร้องได้ เช่น สร้อยเพลง เพลงลาวดวงเดือน ฯลฯ โดยไม่ใช้เครื่องขยายเสียงและเครื่องดนตรีใดๆ เป็นการสร้างบรรยากาศให้ซาบซึ้งตรึงใจ โนม้วน้าให้มีอารมณ์ที่จะได้ฟังการกล่าวปิดของประธานในพิธี

๕.๓ ต้องนัดหมายให้ทุกคนไปถึงที่ชุมนุมและนั่งตามที่ได้เรียบเรียงก่อนเวลาประมาณ ๑๐ นาที หมู่บริการจุดไฟก่อนที่จะเชิญและประธานในพิธี พิธีกรแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าประธานและผู้ติดตามเป็นใครแล้วออกไปเชิญประธานเข้ามายังบริเวณการชุมนุมรอบกองไฟ

พิธีกรต้องนัดหมายเวลาที่ประธานจะเดินทางไปถึงบริเวณรอบนอกสถานที่ชุมนุม ทบทวนซักซ้อมการปฏิบัติขั้นตอนอย่างไร (ติดตามประธานจะปฏิบัติอย่างไร ยืนอยู่ตรงไหน เมื่อประธานกล่าวเปิดแล้วจะร้องเพลงก็เพลง เพลงอะไรบ้าง

๕.๔. การชุมนุมรอบกองไฟ

ถือว่าเป็บทเรียนบทหนึ่ง ฉะนั้น ในขณะที่มีการชุมนุมรอบกองไฟจึงมีข้อกำหนดว่าทุกคนที่ร่วมอยู่ในการชุมนุมรอบกองไฟ “ห้ามสูบบุหรี่” หากงดไม่ได้จริงๆ ต้องหลบออกไปสูบบุหรี่ที่นอกที่ชุมนุมได้ชั่วคราว

พิธีกรหรือผู้บรรยายวิชานี้จะต้องชี้แจงนัดหมายการปฏิบัติตามขั้นตอนมอบงานให้รับผิดชอบ ดังนี้

การแสดงให้แสดงเป็นหมู่ ให้ทุกคนในหมู่มีโอกาสได้แสดงโดยทั่วกัน ใช้เวลาหมู่ละประมาณ ๘-๑๐ นาที หรือตามความเหมาะสม โดยปรกติ ให้ส่งเรื่องต่อพิธีกรก่อน เสร็จนัดหมายแสดงไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง เพื่อพิธีกรจะได้มีเวลาจำกัดกำหนดการให้เหมาะสม

เรื่องที่ควรแสดงคือ สนุกสนานขบขัน ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ เรื่องที่เป็นคติเตือนใจต่างๆ ส่วนเรื่องที่ไม่ควรแสดงคือ เรื่องไร้สาระ เช่น ผิสาง เรื่องลามก อนาจาร เรื่องเสียดสี สังคมหรือบุคคล เรื่องเกี่ยวกับการเมืองหรือเรื่องล้อเลียนศาสนา เป็นต้น

เพลงประจำหมู่ ให้แต่ละหมู่แต่งเพลงประจำหมู่ให้มีชื่อหมู่ เนื้อร้องเป็นการสร้างสรรค์ เช่น เป็นคติปลุกใจ ความรัก ความสามัคคี ระเบียบวินัย เพื่อที่จะร้องก่อนการแสดงของหมู่

การจัดสถานที่ชุมนุม การทำสติก ทำพวงมาลัย ก่อกองไฟและดูงามปรกติเป็นหน้าที่ของหมู่บริการประจำวัน และหมู่ที่พื้นหน้าที่ในวันนั้นแบ่งหน้าที่กันทำ

๖. พิธีเปิดการประชุมรอบกองไฟ

เมื่อประธานเข้ามาในบริเวณที่ชุมนุมรอบกองไฟ พิธีสั่งให้ทุกคนตรงด้วยคำว่า “ทั้งหมดตรง หรือกองตรง หรือ แพค -ตรง” แล้วประธานจะหยุดรับความเคารพแล้วเดินไปยืนหน้ากองไฟ ยกมือขวาแสดงรหัสของลูกเสือขึ้นไปข้างหน้าประมาณ ๔๕ องศา กล่าวข้อความที่เป็นมงคลและกล่าวในตอนสุดท้ายว่า “ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมรอบกองไฟ ณ บัดนี้ และคงยืนอยู่ ณ ที่เดิมจนจบเพลงที่ได้รับทราบจากการนัดหมายของพิธีกรแล้วจึงเดินกลับไปยังที่นั้น

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีเปิดการประชุมรอบกองไฟ

๑. ผู้ติดตามประธานและผู้ร่วมงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่เดินตามประธานเข้ามา ทุกคนเข้าไปยืนยังที่ของตนขณะที่ประธานหยุดรับการเคารพ มีประธานแต่ผู้เดียวเท่านั้นที่เดินไปใกล้กองไฟเมื่อประธานกลับมาอยู่ที่นั่งซึ่งจัดไว้ ทุกคนนั่งลง

๒. เมื่อประธานกล่าวเปิดในตอนสุดท้าย “ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมรอบกองไฟ ณ บัดนี้ พิธีกรให้สัญญาณให้ทุกคนส่งเสียงว่า “ฟู” ๑ ครั้ง

๓. พิธีกรนำร้องเพลง ๑ หรือ ๒ เพลง เช่น เพลงสยามมานุสติ เพลงสคูติ มหาราช เพลงสถาบันของผู้เข้าร่วมอบรม เป็นต้น

๔. หมู่บริการจะนำพวงมาลัยและพุ่มสติกสำหรับประธานจัดลำดับการแสดงไปให้ประธานโดยให้มีขบวนหน้าโดยหมู่บริการ สำหรับพวงมาลัยนั้น ให้หมู่บริการจัดทำเป็นพวงมาลัยสองชาย

๗. ลำดับการประชุมรอบกองไฟ

พิธีกรเป็นผู้ประกาศกำหนดชมนุมรอบกองไฟตามลำดับ ในขั้นแรกก่อนมีการแสดง พิธีกรอาจนำหรือให้ผู้อื่นนำร้องเพลงอีก ๑ หรือ ๒ เพลง แล้วจึงไปขอประธานจับสลากว่าจะให้หมู่ใดแสดงก่อน

หมู่ที่จะแสดงให้นายหมู่ยืนขึ้น (อยู่กับที่ไม่ต้องออกมาขึ้นหน้าประธาน) โดยสั่งว่า “หมู่ (กลุ่ม)...ตรง” นายหมู่ทำความเคารพเช่นเดิม

เมื่อการแสดงของหมู่จบแล้ว พิธีกรขอให้ใครคนหนึ่งกล่าวนำชมเชยแบบลูกเสือให้แก่หมู่ที่แสดงเพื่อเป็นการแสดงความพอใจและขอบคุณผู้แสดง ด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์ ๓ ครั้ง หลังจากนั้นหมู่แสดงต้องกล่าวตอบสั้นๆ หนึ่งครั้ง

เมื่อมีการแสดงของหมู่หนึ่งจบ พิธีกรอาจนำร้องเพลงหรือเปลี่ยนอิริยาบถมาสลับเป็นตอนๆตามที่เห็นสมควร หรือจะให้ผู้ใดนำแทนก็ได้

เมื่อจบการแสดงของทุกหมู่ตามที่กำหนดไว้แล้ว พิธีกรจะนำร้องเพลงที่มีจังหวะช้าๆ และมีความหมายแก่มวลสมาชิก เช่น เพลงสร้อยเพลง หรือเพลงลาวดวงเดือน ๑ จบ จากนั้นพิธีกรจะเชิญประธานออกไปกล่าวเรื่องสั้นที่เป็นคติและกล่าวปิดการชมนุมรอบกองไฟไม่ต้องยกมือขึ้นแสดงรหัส

เมื่อประธานกล่าวในตอนสุดท้ายว่า “ ข้าพเจ้าขอปิดการชมนุมรอบกองไฟ ณ บัดนี้”

พิธีกรสั่ง “กอง- ตรง” ให้ทุกคนยืนขึ้นจับมือกันเป็นวงกลม (มือขวาทับมือซ้าย) แล้วร้องเพลงสามัคคีชุมนุม เมื่อจบเพลงสามัคคีชุมนุมแล้ว หมู่บริการนำสวดมนต์ แล้วร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี จากนั้นทุกคนแยกย้ายกลับออกบริเวณ กลับที่พักอย่างสงบโดยมาส่งเสียงเอะอะ ส่วนหมู่บริการจะกลับมาดับไฟและทำความสะอาดที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

๘. การเปลี่ยนอิริยาบถของผู้เข้าชุมนุม

ในการชมนุมรอบกองไฟ การเปลี่ยนอิริยาบถของผู้เข้าชุมนุมให้สนุกรื่นเป็นเนืองสำคัญ การเปลี่ยนอิริยาบถของผู้เข้าร่วมชุมนุมนี้อาจทำได้หลายวิธี ตามโอกาสอันเหมาะสม และหน้าที่ของพิธีกรจะต้องเป็นผู้นำและมอบหมายให้ผู้รู้คนใดคนหนึ่งเป็นผู้นำ เช่น นำให้ร้องเพลง นำให้แสดงกิริยาอาการต่างๆที่ขบขันหรือสนุก จัดให้มีการรำวง ดบมือเป็นจังหวะแล้วให้ผู้อื่นดบมือตาม หรือนำเกมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเล่น

๙. เมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยือน

ในกรณีที่มิบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาเยี่ยม เป็นหน้าที่ที่พิธีกรจะจัดที่หนึ่งอันเหมาะสมให้ และขอทราบความประสงค์ แล้วจัดให้นำสิ่งของมามอบให้ระหว่างจบการแสดงหมู่หนึ่งหมู่ใด โดยมอบให้กับประธานในพิธี พิธีกรจัดให้มีผู้แทนกล่าวชมเชยตามแบบลูกเสือ

สรุป

สภาพสังคมและปัญหาการเมืองของไทยในปัจจุบัน เริ่มต้นมาจากความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ของพรรคการเมืองเพียงไม่กี่คน จนทำให้เกิดการคอร์รัปชัน โกงกิน บ่อนทำลายความมั่นคงของสถาบัน จนเกินกว่าที่ประชาชนเจ้าของประเทศบางกลุ่มจะยอมรับได้ ผลที่ออกมาคือ การออกมาแสดงจุดยืนและแสดงเจตนาชัดเจนไม่ยอมรับพฤติกรรมของผู้นำ การแตกแยกกันเป็นฝักฝ่ายของประชาชนตามความคิดเห็นที่ต่างกันไปตามชั่วการเมือง ทำให้ประเทศอ่อนแอขาดความน่าเชื่อถือจากนานาประเทศ แนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การแตกความสามัคคี และปัญหาต่างๆ ของชาติ ที่มีสาเหตุจากพฤติกรรมของผู้นำ จึงมีความจำเป็นที่ทุกคนในชาติต้องร่วมกันช่วยแก้ไข ซึ่งการศึกษารูปแบบ กระบวนการการฝึกอบรมลูกเสือของไทยในปัจจุบัน รวมทั้ง วิธีขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรลูกเสือนี้นี้ เป็นไปเพื่อหาแนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำของประเทศอีกทางหนึ่ง

บทที่ ๔

การวิเคราะห์การเสริมสร้างพลังสามัคคีระดับผู้นำ ด้วยกระบวนการลูกเสือ

การวิเคราะห์การเสริมสร้างพลังสามัคคีระดับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ

คำว่า “สามัคคี” คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกัน ดังนั้น “การเสริมสร้างพลังสามัคคี” คือ การเกื้อหนุน ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ให้เกิดกำลังแห่งความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งหวังเพื่อให้ บุคคลที่มีภาวะผู้นำ คือ มีศิลปะ หรือมีความสามารถของบุคคลที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น ในสถานการณ์ต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

ผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิชาชีพส่วนบุคคลอยู่สูงมาก เมื่อเข้ารับการฝึกอบรมผ่านกระบวนการฝึกอบรมลูกเสือ จึงมีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างดีแต่การที่จะให้บุคคลเหล่านั้น เข้าใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการลูกเสือแห่งชาตินั้น อาจไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้ครบทุกคน ซึ่งมีความจำเป็นที่ทุกคนที่เข้ารับการฝึกอบรมต้องตระหนักในคุณค่าของหลักการ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นสาระสำคัญ เทียบได้กับแม่บท หรือทฤษฎี ที่ผู้รับการฝึกอบรมต้องยึดถือและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง จึงบังเกิดความสัมฤทธิ์ผล โดยหลักการ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของกระบวนการฝึกอบรมลูกเสือ วิเคราะห์ได้ดังนี้

๑. การฝึกอบรมของลูกเสือ (Training Needs)

สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมของลูกเสือ มี ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ ความเข้าใจเรื่องกิจการลูกเสือ (Understanding)

ได้รับความรู้และเข้าใจความเป็นมา และหลักการของกิจการลูกเสือ ในเรื่องหลักสำคัญ วิธีการ ประวัติผู้ให้กำเนิด ภูมิหลังของการลูกเสือโลก การก่อตั้ง การดำเนินการ แต่ละยุคของกิจการลูกเสือไทย

๑.๒ ทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Relationship Skills)

สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม คือ ได้รับความรู้และเกิดทักษะความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่น และเพิ่มทักษะความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้ความหมายมีความชัดเจนแจ่มใส เข้าใจง่ายแก่ผู้รับ ได้มีการเน้นหนัก ให้มีทักษะในการเขียน การพูดการอ่านคลอจนการฟัง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญมาก การเขียน การพูดอย่างรัดกุม แจ่มชัด ถูกต้อง ละเอียดถี่ถ้วนทำให้การสื่อความหมาย มีความสะดวกและได้ผลดี

๑.๓ ทักษะเกี่ยวกับวิชาการลูกเสือ (Scouting Skills)

สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม คือ การปฏิบัติตนในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับวิชาการลูกเสือ ด้านหลักสูตร เทคนิควิธีการสำรวจ กิจกรรมของลูกเสือ

๑.๔ ทักษะเกี่ยวกับการวางแผน (Planning Skills)

สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม คือ วิธีการวางแผน ทั้งวางแผนระยะยาวและระยะสั้น รวมทั้งการวางแผนดำเนินกิจกรรม องค์ประกอบของการวางแผน และเทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการวางแผน สิ่งสำคัญควรวางแผนเป็นขั้นตอนว่า ท่านควรทำก่อน –หลัง เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีระบบไม่ซ้ำซ้อนหรือขาดตกบกพร่อง สับสนวุ่นวาย (ควรบันทึกแผนของท่านไว้เป็นลายลักษณ์อักษร) ตามหลักการของ ๔ M คือ MAN MONEY MATERIAL และ MANAGEMENT

๑.๕ ทักษะเกี่ยวกับการนำไปใช้ (Implementing Skills)

สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมทักษะทั้ง ๔ ประการที่กล่าวข้างต้น สามารถนำไปใช้บูรณาการเพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ

ความมุ่งหมายจากการฝึกอบรมทั้ง ๕ ประการ เพื่อให้ผู้นำเกิดความตระหนัก มีความซาบซึ้งในเรื่องราวความเป็นมาของการลูกเสือ และนำทักษะที่ได้ไปปรับใช้สร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ รวมทั้งการควบคุมและการสั่งการตามลักษณะของผู้นำในฐานะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาลูกเสือได้

๒. กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ

กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ส่วน คือ สิ่งกระตุ้น (Stimulus) ตัวผู้เรียนรู้เอง (Organism) การตอบสนอง (Response) ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ มีความมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้นำเกิดการปรับพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ได้รับจากกระบวนการลูกเสือ

๓. หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ

วิธีการฝึกอบรมที่จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวรของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก็จะต้องมีความแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สำนักงานลูกเสือโลกเสนอวิธีการฝึกอบรม ๑๐ วิธี คือ

- ๓.๑ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)
- ๓.๒ การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Group)
- ๓.๓ การบรรยาย (Lecture)
- ๓.๔ การระดมสมอง (Brainstorming)
- ๓.๕ การสาธิต (Demonstration)
- ๓.๖ ระบบฐาน หรือ การสอนแบบฐาน (Base Method)
- ๓.๗ การสวมบทบาท (Role Playing)
- ๓.๘ การแบ่งกลุ่ม (Project Work Group)
- ๓.๙ การศึกษารายกรณี (Case Study Method)
- ๓.๑๐ การอภิปรายเป็นคณะ (Pannel Method)

ความมุ่งหมายจากหลักการเรียนรู้ของลูกเสือ เพื่อเป็นหลากหลายหนทางในการปรับพฤติกรรมของผู้นำที่มารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิชาชีพส่วนบุคคลอยู่สูงมาก ให้นำคุณเหล่านั้น สามารถเข้าใจและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการลูกเสือแห่งชาติ

๔. วิธีการของลูกเสือ

วิธีการที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ของลูกเสือแห่งชาติ คือการจัดให้มีการฝึกอบรมที่ก้าวหน้าสนุกสนาน ดึงดูดใจ โดยอาศัยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นบรรทัดฐาน มีผู้เชี่ยวชาญการลูกเสือเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

กุศโลบายการฝึกอบรมลูกเสือ ใช้หลักสำคัญดังต่อไปนี้

๔.๑ เครื่องแบบลูกเสือ ถือว่าเป็นเครื่องแบบที่มีเกียรติ เป็นเครื่องหมายแห่งความดี เป็นเครื่องแบบแห่งความเสียสละ ดังนั้นลูกเสือจะต้องพิถีพิถันในการแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องและความสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ กับทั้งจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นลูกเสือ เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของตนและคณะลูกเสือแห่งชาติ

๔.๒ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือพึงหมั่นฝึกอบรมให้ลูกเสือเข้าใจและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก และการกระทำความดีต่างๆ

โดยเน้นให้เห็นว่าเป็นพลเมืองที่ตึ้นนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความดี และใช้ความดีให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

๔.๓ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทำให้กิจการลูกเสือมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกับบุคคลทั่วไป รากฐานของคตินี้ของลูกเสือทั้ง ๔ ประเภท เกี่ยวข้องกับอุดมคติของลูกเสือในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

ทำดีที่สุด คือ การทำเพื่อคนอื่นหรือเพื่อส่วนร่วม เป็นการกระทำที่ดีที่สุด
จงเตรียมพร้อม คือ พร้อมที่จำทำดี พร้อมเพื่อสร้าง พร้อมเพื่อส่วนรวม
มองไกล คือ มองให้เห็นเหตุผล มองให้เห็นคนอื่น มองให้เห็นส่วนรวม
มิใช่มองแต่ตนเองหรือผลประโยชน์ของตนเอง

บริการ คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ส่วนรวม

นอกจากนี้ ในคำปฎิญาณและกฎของลูกเสือ ยังได้ระบุถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยถือว่าสำคัญมาก แหล่งหรือโอกาสที่ลูกเสือจะบำเพ็ญประโยชน์นั้น ควรเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อนแล้วขยายให้กว้างออกไปตามวัยและความสามารถของลูกเสือ

๔.๔ การฝึกอบรมที่มีการต่อเนื่องกันและก้าวหน้าสูงขึ้น

๔.๕ ระบบเครื่องหมายวิชาพิเศษ มีมากมายหลายอย่างซึ่งลูกเสืออาจเลือกเรียนที่ตนเองสนใจและเมื่อผ่านได้ผ่านการทดสอบแล้ว ก็จะได้รับเครื่องหมายซึ่งนำมาติดกับเครื่องแบบเป็นการเชิดชูเกียรติและแสดงสมรรถภาพของคนส่วนหนึ่ง

๔.๖ กิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การชุมนุมรอบกองไฟ เดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม

๔.๗ การเล่น (เกมต่างๆ)

๔.๘ ระบบหมู่ ฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การปกครองตามระบบประชาธิปไตย กระบวนการลูกเสือเน้นหนักในเรื่องความเป็นพวกเดียวกัน หรือการสร้างสามัคคีธรรมให้เกิดในหมู่คณะ

ความมุ่งหมายจากวิธีการของลูกเสือ มุ่งแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ความขัดแย้ง สถานการณ์ของบ้านเมืองที่กำลังวุ่นวาย ควรนำเอาวิธีการจากกระบวนการลูกเสือมาเป็นเครื่องแก้ไข เพื่อความอยู่รอดของประเทศไทยให้เป็นไทยอย่างยั่งยืน ประการสำคัญที่สุดก็คือ เพื่อให้ได้ผู้นำที่สามารถนำหมู่คณะของตนให้ทำตามครรลองครองธรรมของหลักประชาธิปไตย มีเหตุ มีผล ข้อยุติของหมู่คณะทุกข้อไม่ขัดระเบียบวินัย กฎหมายบ้านเมือง ศีลธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติบ้านเมือง

๕. หลักการในการพัฒนาผู้นำ ๘ ประการ

กระบวนการลูกเสือทุกขั้นตอนทั้ง ๔ ประการข้างต้น ได้แก่ การฝึกอบรมของลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ และวิธีการของลูกเสือ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมเสียสละ เพื่อส่วนรวมในทุกโอกาส ดังนั้น ในการฝึกอบรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ที่ต้องการพัฒนาผู้นำ ๘ ประการ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๑ ผลที่ได้รับจากการพัฒนาด้วยกระบวนการลูกเสือ ตามหลักการในการพัฒนาผู้นำ

รายการที่	การพัฒนา	ผลที่ได้รับทางตรง	ผลที่ได้รับทางอ้อม
๑.	ทางกาย	<ul style="list-style-type: none"> - ความสมบูรณ์ของร่างกาย - สุขภาพอนามัย - การรักษาชีวิตให้ยืนนาน - ทักษะเกี่ยวกับกิจกรรมกลางแจ้ง 	สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมคือ เกิดพฤติกรรมเชิงบวก การพัฒนาด้านนี้ สามารถเสริมสร้างความสามัคคี
๒.	ทางสติปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - ทำสิ่งที่สนใจ งานอดิเรก - การคิดหาหนทาง การใช้ความคิดอยู่เสมอ - ความสามารถในทางความคิดสร้างสรรค์ 	สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมคือ เกิดพฤติกรรมเชิงบวก การพัฒนาด้านนี้ สามารถเสริมสร้างความสามัคคี
๓.	ทางจิตใจ และศีลธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามัคคี - เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน - ส่งเสริมความซบซึ้งเชื่อมั่นในทางศาสนา - ระเบียบวินัย, ความรับผิดชอบ - ความเคารพ, ความกตัญญู กตเวทิต์ - เห็นองเห็นใจผู้อื่น 	สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมคือ เกิดพฤติกรรมเชิงบวก การพัฒนาด้านนี้ สามารถเสริมสร้างความสามัคคี

ตารางที่ ๔-๑ ผลที่ได้รับจากการพัฒนาด้วยกระบวนการลูกเสือ ตามหลักการในการพัฒนาผู้นำ
(ต่อ)

รายการที่	การพัฒนา	ผลที่ได้รับทางตรง	ผลที่ได้รับทางอ้อม
		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เห็นแก่ได้, ไม่เห็นแก่ตัว - พึ่งตนเอง - หนักแน่น อดทน อดออม - แสดงออกซึ่งค่านิยม - การสร้างเจตคติที่ดี 	
๔.	ทางการสร้างค่านิยม และเจตคติ	<ul style="list-style-type: none"> - การมีความรับผิดชอบ - เชื่อถือได้ - กล้าหาญ - นับถือตนเอง - บังคับจิตใจตนเอง - รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม 	<p>สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม คือ เกิด พฤติกรรมเชิงบวก การ พัฒนาด้านนี้ สามารถ เสริมสร้างความสามัคคี</p>
๕.	ทางความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - ความจงรักภักดี - การผูกมิตร - การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น - การเคารพ - การไม่เห็นแก่ตัว 	<p>สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม คือ เกิด พฤติกรรมเชิงบวก การ พัฒนาด้านนี้ สามารถ เสริมสร้างความสามัคคี</p>
๖.	ทางความสัมพันธ์ ระหว่างสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น - ความสงบสุข - บำเพ็ญประโยชน์และ ช่วยเหลือ - ความจงรักภักดี - การมีระเบียบวินัย - เข้ากับคนอื่นได้ 	<p>สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม คือ เกิด พฤติกรรมเชิงบวก การ พัฒนาด้านนี้ สามารถ เสริมสร้างความสามัคคี</p>

ตารางที่ ๔-๑ ผลที่ได้รับจากการพัฒนาด้วยกระบวนการลูกเสือ ตามหลักการในการพัฒนาผู้นำ
(ต่อ)

รายการที่	การพัฒนา	ผลที่ได้รับทางตรง	ผลที่ได้รับทางอ้อม
๑.	ทางความสัมพันธ์กับ ชุมชน	- ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น - ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม คือ เกิด พฤติกรรมเชิงบวก การ พัฒนาด้านนี้ สามารถ เสริมสร้างความสามัคคี
๒.	ทางด้านควารับผิดชอบ ต่อสิ่งแวดล้อม	- เป็นมิตรกับทุกคน - การบริการ การพัฒนา - การสงวนทรัพยากร ธรรมชาติ - การปลูกป่า - การสงวนและรักษาสมบัติ ของรัฐ - การกำจัดสิ่งที่เป็นพิษเป็น ภัย - การช่วยกันรักษาความ สะอาด - เพลิดเพลินกับชีวิต กลางแจ้ง	สิ่งที่ได้รับจากการ ฝึกอบรม คือ เกิด พฤติกรรมเชิงบวก การ พัฒนาด้านนี้ สามารถ เสริมสร้างความสามัคคี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า กระบวนการลูกเสือทุกขั้นตอนทั้ง ๔ ประการ
ข้างต้น ได้แก่ การฝึกอบรมของลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ
และวิธีการของลูกเสือ ในการฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการที่
ถูกต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ที่ต้องการเสริมสร้างพลังความสามัคคี
ตามหลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ สามารถพัฒนาผู้นำได้ทั้ง ๘ ประการ คือ
พัฒนาทางกาย ทางสติปัญญา ทางจิตใจและศีลธรรม พัฒนาในเรื่องการสร้างค่านิยมและเจตคติ
ทางสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทางสัมพันธ์ภาพทางสังคม ทางสัมพันธ์ภาพระหว่างต่อชุมชน

ทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการฝึกอบรมมีผลที่ได้รับทางตรง และทางอ้อม ตามตารางที่ ๔-๑ พฤติกรรมเชิงบวกดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับ การเสริมสร้างความสามัคคีให้กับผู้นำ จะเห็นได้ว่าความสามัคคี จัดเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง สำหรับหมู่คณะและสังคม โดยเฉพาะการทำงานร่วมกัน การประสานงานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สิ่งสำคัญคือความสามัคคี ไม่สามารถอยู่เดี่ยวๆ ได้ ต้องใช้ประกอบกับคุณธรรมอื่นๆ พิชัย รัตตกุล (แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปว่าเป็นการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ มีความสามัคคี จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ สำนักงานคณะกรรมการการบริหารลูกเสือแห่งชาติ (แนวคิดการลูกเสือ,ออนไลน์, ๒๕๕๗) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลูกเสือ สรุปว่ากิจกรรมที่จัดต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ในอันที่จะส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของประเทศชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง เป็นรากฐานที่ดีในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กระทรวงศึกษาธิการ (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗) ได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนด คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ เพื่อเป็นแนวทางปลูกฝัง ให้นำไปประพฤติปฏิบัติโดยเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา ในการพัฒนาให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข โดยให้นิยามความหมายของคำว่า “สามัคคี” คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกันความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดความหลากหลายในเรื่องเชื่อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ ความสามัคคี (แนวคิดด้านความสามัคคี,ออนไลน์, ๒๕๕๗) หมายถึง ความพร้อมเพรียงกันร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสามัคคี เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง สำหรับหมู่คณะและสังคม โดยเฉพาะการทำงานร่วมกัน การประสานงานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สิ่งสำคัญคือความสามัคคี ไม่สามารถอยู่เดี่ยวๆ ได้ ต้องใช้ประกอบกับคุณธรรมอื่นๆ เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู ความมกน้อย สันโดษ การเสียสละ ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจาก ความสามัคคีเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ซึ่งมีพฤติกรรมเชิงบวกหรือมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วยกัน มนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) ในการเข้ากับคน การเอาชนะใจคนและการครอง

ใจคนทุกระดับ เช่น ผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานกับเพื่อนร่วมงาน และรวมทั้งคนในครอบครัวด้วย การพูดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตรกับทุกคนเป็นหลักการแรกที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในขั้นต่อไป ที่ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มสังคม ในหมู่คณะ ทำให้การบริหารงานต่างๆ สามารถก่อให้เกิดการรวมพลัง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เกิดความรักใคร่ สมัคสมานสามัคคีในการปฏิบัติงานเพื่อคนในสังคมนั้นๆ อยู่ดีมีสุข สร้างความเข้าใจอันดีซึ่งกัน และกัน อันเป็นผลทำให้มีความสำเร็จของงานเกิดขึ้นและทำให้มีความมั่นคง ในครอบครัว ในสังคม และในประเทศชาติ อย่างยั่งยืน ต่อเนื่องไปถึงกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับ จนถึงสังคมโลก

สรุป

แนวทางการเสริมสร้างพลังสามัคคีระดับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือทุกขั้นตอนทั้ง ๔ ประการ ข้างต้น ได้แก่ การฝึกอบรมของลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ และวิธีการของลูกเสือ ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมเสียสละ เพื่อส่วนรวมในทุกโอกาส ดังนั้น ในการฝึกอบรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอน รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการฝึกอบรม ปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย ตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ที่ต้องการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำของไทยอย่างจริงจังต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ผู้นำที่ดี คือ การเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีเมตตา มีความซื่อสัตย์สุจริต เล็งเห็นประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตัวหรือประโยชน์ของพวกเขาเอง มีความเสียสละ เพราะการทำงานของผู้นำ เป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม ปัญหาสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยในปัจจุบัน เริ่มต้นจากพฤติกรรมผู้นำของไทยในปัจจุบัน ที่มีความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างผู้นำ โดยเฉพาะนักการเมืองเพียงไม่กี่คน ที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต เล็งเห็นประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ขาดความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความทุจริตประพฤติมิชอบ เห็นแก่ตัว มุ่งจะอำนวยความสะดวกให้ตน ญาติของตน พวกพ้องของตน โดยใช้อำนาจสั่งการ อำนาจใช้กำลัง อำนาจใช้ดุลยพินิจ การควบคุมกลไกของรัฐ ผู้นำเพียงไม่กี่คนเหล่านั้น มีพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม สร้างอำนาจให้คุณให้โทษต่อผู้อื่น มีความโลภ ความโกรธอาฆาตพยาบาท หรือมุ่งกำจัดศัตรูของตน ด้วยวิธีการรุนแรงต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ของบุคคลบริสุทธิ์ ที่อาจจะได้รับผลกระทบจาก การสั่งการตามความพอใจของผู้นำเหล่านั้น จนเกิดเป็นพฤติกรรม “การใช้อำนาจเป็นธรรม” โดยไม่ยึดหลักคุณธรรมที่ว่า “การใช้ธรรมเป็นอำนาจ” เพราะมีอำนาจอยู่ในมือมาก การขาดคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นหลักนิติธรรม และธรรมาภิบาลเหล่านี้เคยนำมาสู่การยึดอำนาจรัฐ การยึดทรัพย์เป็นของแผ่นดิน การประท้วง โคว่นล้มรัฐบาล และการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้นำทางการเมืองต่างๆ มาแล้วหลายครั้งทั้งในไทยและต่างประเทศ

สภาพของสังคมไทยกำลังเริ่มเข้าสู่สภาพ “สังคมสีทันดร” ดังปรากฏในบทละคร

.....	ในสาครลึกกว้างทางวิถี
แม้จะขว่างแวงหางมยุรี	ก็จมลงถึงที่แผ่นดินดาล
อันน้ำนั้นสุขุมละเอียดอ่อน	จึงชื่อสีทันดรอันใสสาร
ประกอบด้วยหม่อมจางุมภาพาล	คชสารเงือกปลาและนาคิน
ผู้ใดข้ามนทีสีทันดร	ก็มีวายุมรณเป็นเหยื่อแก่สัตว์สิ้น
แสนมหาพระยาครุฑยังเต็มบิน	กว่าจะไปถึงถิ่นวิมานทอง...

จากบทละครเรื่องกาเกี กล่าวถึง ผู้ไม่มีอิทธิฤทธิ์ หรือบุญบารมี จึงไม่อาจข้ามมหานทีสีทันดรไปได้ เพราะต้องผ่านสัตว์ร้ายทั้งหลายดังกล่าว (สีทันดร,ออนไลน์, 2557) หมายถึง การข้ามห้วงน้ำสีทันดรนั้นยากมาก และต้องฝ่าฟันอุปสรรคมากมายกว่าจะข้ามไปได้ เปรียบเทียบกับ การฝ่าฟันวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่ผู้นำทุกฝ่ายที่มีความแตกต่างทางความคิด มีความขัดแย้งกัน ทั้งที่มีอำนาจอยู่ในมือมาก หรือมีพรรคพวกผู้สนับสนุนจำนวนมาก ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบเผด็จการ ผู้นำในกลุ่มคนที่ชอบประชาธิปไตย ผู้นำแบบเสรี หรือผู้นำในฐานะใดก็ตาม ต่างก็มีบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ไปของผู้นำทุกคน ในกลุ่มคนทุกชนิด ที่ตรงกันอยู่ ต้องหันมาช่วยกันหาหนทางที่จะช่วยประเทศให้ผ่านปัญหา อุปสรรคนี้ให้ได้

การส่งเสริม และสร้างพลังสามัคคีให้กับผู้นำ โดยศึกษาวิเคราะห์รูปแบบกระบวนการจัดการฝึกอบรมลูกเสือของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบ วิธีการ ของกระบวนการฝึกอบรมลูกเสือที่เหมาะสม ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปรับพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ผู้นำของไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ก็เปรียบได้กับการสร้างผู้นำให้มีบุญบารมี มากพอที่จะเป็นผู้นำที่ทำให้ประเทศข้ามผ่านวิกฤตร้ายๆทั้งหลายไปได้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า กระบวนการลูกเสือทุกขั้นตอนทั้ง ๔ ประการ ได้แก่ การฝึกอบรมของลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ และวิธีการของลูกเสือ ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะในการฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอนทั้งหมดนี้สามารถปรับพฤติกรรมด้านการสร้างความสามัคคีให้กับผู้นำตามหลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ ทั้งนี้ หลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ มีความมุ่งหมายให้ผู้นำเกิดการพัฒนา ๘ ประการ คือ

๑. ทางกาย
๒. ทางสติปัญญา
๓. ทางจิตใจ และศีลธรรม
๔. ทางการสร้างค่านิยม และเจตคติ
๕. ทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
๖. ทางความสัมพันธ์ระหว่างสังคม
๗. ทางความสัมพันธ์กับชุมชน
๘. ทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ความสามัคคี จัดเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งการฝึกอบรมมีผลที่ได้รับทางตรงและทางอ้อม ในการเสริมสร้างความสามัคคี โดยเกิดพฤติกรรมเชิงบวกหรือมีมนุษย

สัมพันธ์ด้วยกัน มนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) ในการเข้ากับคน การเอาชนะใจคนและการครองใจคนทุกระดับ การพูดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตรกับทุกคน เป็นหลักการแรกที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในขั้นต่อไป ที่ทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมในกลุ่มสังคม ในหมู่คณะ ทำให้การบริหารงานต่างๆ สามารถก่อให้เกิดการรวมพลัง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ เกิดความรักใคร่ สัมผัสสามัคคีในการปฏิบัติงานเพื่อคนในสังคมนั้นๆ อยู่ดีมีสุข สร้างความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน อันเป็นผลทำให้มีความสำเร็จของงานเกิดขึ้นและทำให้มีความมั่นคง ในครอบครัว ในสังคม และในประเทศชาติ อย่างยั่งยืน ต่อเนื่องไปถึงกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับ จนถึงสังคมโลก

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานและส่วนราชการ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาบุคลากรระดับผู้นำของหน่วย สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรระดับผู้นำ ในเชิงการปรับพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นรากฐานแห่งความสงบสุขและเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ที่จะนำให้ชาติดำรงอยู่เป็นไทยอย่างยั่งยืนถาวรสืบไป

แนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ

๑. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายของรัฐ

- ๑.๑ ส่งเสริมการดำเนินงานตามกฎหมายของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- ๑.๒ ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อ

ยกระดับให้เป็นมาตรฐาน

- ๑.๓ ส่งเสริมบุคลากรทางลูกเสือให้มีมาตรฐาน โดยเพิ่มคุณวุฒิทางด้าน

นักวิชาการ

- ๑.๔ ส่งเสริมให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นหน่วยงานฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรระดับผู้นำให้มากขึ้น

- ๑.๕ ควรเร่งรัดพัฒนา การฝึกอบรมวิทยากรผู้อบรมวิชาต่างๆ ของลูกเสือ ให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณ ที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม

- ๑.๖ ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา การดำเนินงาน งานด้านวิชาการ การจัดการฝึกอบรม และด้านกิจกรรมของลูกเสือ ให้เจริญก้าวหน้าทันสมัย

- ๑.๗ ส่งเสริมให้บุคลากรลูกเสือได้ร่วมกิจกรรมกับลูกเสือต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และปรับแนวทางใหม่ๆ มาใช้กับผู้นำได้

๑.๘ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของลูกเสือ ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนา กิจการลูกเสือ และประสานความร่วมมือระหว่างคณะลูกเสือแห่งชาติ กับหน่วยงานของเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานสะดวกมากขึ้น

๑.๙ ส่งเสริมสวัสดิการ ยกย่องประกาศคุณงามความดี การให้บำเหน็จความดี ความชอบ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่

๒. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

๒.๑ ควรผลักดันให้ผู้ผู้นำในฐานะต่างๆ เข้ารับการฝึกอบรมกระบวนกรลูกเสือ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม

๒.๒ ควรเข้มงวดผู้หน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมให้เข้าใจและตระหนักในความมุ่ง หมายของลูกเสือ

๒.๓ ควรปรับปรุงแนวทาง วิธีการฝึกอบรม คู่มือ สื่อการสอน โดยใช้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อให้ทันกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๔ ควรจัดให้ผู้หน้าที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นของ ตน การบริการชุมชน ตามความสามารถ และโอกาสที่เหมาะสม

๒.๕ ควรกระตุ้นให้ผู้หน้าที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมส่งเสริมกิจกรรมด้าน สิ่งแวดล้อมให้กับชาวบ้านและชุมชน เป็นระยะๆ

๒.๖ ควรจัดให้ผู้หน้าที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมพัฒนาค่ายลูกเสือ สถานที่ ต่างๆในโอกาสที่เหมาะสม

๒.๗ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ร่วมสร้างภาพพจน์ที่ดี ในการ รักษาศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติไทย ในแนวทางของความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ โดยเฉพาะ เรื่องความสามัคคี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้ปรากฏ

๒.๘ ควรสนับสนุนผู้หน้าที่อุทิศตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม สำนึกในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ โดยคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยของ ประเทศชาติ

๒.๙ ควรผลักดันให้การฝึกอบรมผู้ผู้นำ ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ เน้นปรับ พุทธิกรรมสำคัญ ๓ ประการ คือ

๒.๙.๑ ความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักรไทย ที่ถูกต้องตาม ประเพณี

๒.๙.๒ ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือศาสนา

๒.๕.๓ ความสามัคคีในคณะชาติบ้านเมืองและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน
(ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงที่จะนำไปชาติดำรงอยู่เป็นไทยอย่างยั่งยืน ตาม
แนวทางการโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งลูกเสือของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

“กระบวนการลูกเสือมุ่งพัฒนาเยาวชน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.gotoknow.org/posts/424841.pdf,2557>.

“การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗”. (ออนไลน์). <http://www.th.wikipedia.org,2557>.

“การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.obec.go.th/news/44109,2557>.

“กิจกรรมลูกเสือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=83939&bcid_id=12,2557.

ชลิต ชุณหรัษฎพันธุ์, พันเอก. “การฝึกอบรมวิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง”

บทความทางวิชาการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

๒๕๕๔.

“ทางออกประเทศไทย”, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ปีที่ ๖๑ น.๒๘ สุกร์ ๒๘ มี.ค.๒๕๕๗.

“ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.gotoknow.org,2557>.

“ทฤษฎีผู้นำ” (ออนไลน์). เข้าได้ถึงจาก : <https://www.sites.google.com/site/mbakrabi/thvsdi-phawa-phuna,2557>.

“แนวคิดด้านความสามัคคี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.afaps.ac.th/kmcorner/pdf/theory.pdf,2557>.

“แนวคิดผู้นำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.sites.google.com/site/mbakrabi/thvsdi-phawa-phuna,2557>.

“แนวคิดการลูกเสือ”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Aduln_Visetvoharn/Ful-ltext.pdf,2557

“แนวคิดการลูกเสือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<http://www.edu.nu.ac.th/selfaccess/researches/admin/upload/184071010140855is.Pdf,2557>

“นายถวิล เปลี่ยนสี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.th.wikipedia.org ,2557>.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. เอกสารประกอบ การฝึกอบรมลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง

ผนวก ง ระหว่างวันที่ ๒๘ ต.ค. – ๑ พ.ย.๒๕๕๖.

ประสาธ สุขเกษตร,พลเอก. การเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.พิมพ์ครั้งที่ ๓,

กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กันยายน ๒๕๕๕.

“ผู้นำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.saruthipong.com/port/document/299-701/229-701-1.pdf,2557>.

“พระราชบัญญัติลูกเสือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

:<http://www.tuewsob.blogspot.com/2009/10/2551.html,2551>.

“ภาวะผู้นำ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.saruthipong.com/port/document/299-701/229-701-1.pdf,2557>.

“ระเบียบคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ

พ.ศ. ๒๕๕๖”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/A/042/92.PDF,2556>.

“รูปแบบการฝึกอบรมลูกเสือ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.scoutthai.org/documents/personnel.pdf,2551>.

ลูกเสือแห่งชาติ,สำนักงาน. การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือขั้นผู้ช่วยผู้ให้การ

ฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค , ๒๕๕๑.

ลิขิต ธีรเวคิน. มองอนาคตไทยในปี๒๕๖๐. กรุงเทพฯ : ซักเซส มีเดีย, ๒๕๓๕.

“วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๓”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

:<http://www.th.wikipedia.org ,2557>.

วิษณุ เครืองาม. เล่าเรื่องผู้นำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มติชน ,๒๕๕๔.

“สี่ทันทร์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dhamma5minutes.com ,2557>.

เอกชัย บุญยาริฐาน. การบริหารความขัดแย้งในองค์กร. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน,๒๕๕๐.

ภาคผนวก

ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ ประมุขลูกเสือโลก

ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกคือ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ท่านผู้นี้มีชื่อเดิมว่า โรเบิร์ต สตีเวนสัน สไมธ์ เบเดน โพเอลล์ (Robert Stephenson Smyth Baden-Powell) แต่ผู้ที่อยู่ในวงการลูกเสือมักจะเรียกชื่อย่อของท่านว่า บี-พี (B-P) ส่วนการที่ท่านมีชื่อว่า ลอร์ด เบเดน-โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ นั้น เป็นเพราะว่าท่านได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ชั้น บารอน (Baron) เมื่อปี ค.ศ.๑๙๒๕ (พ.ศ. ๒๔๗๒) เนื่องในงานชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๓ ณ อาร์โรปาร์ค เมืองเบอร์เคนเฮก ประเทศอังกฤษ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่การลูกเสือมีอายุครบ ๒๑ ปี ตามประเพณีอังกฤษ ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ตั้งแต่ชั้นบารอนขึ้นไป จะต้องมีชื่อสถานที่ต่อท้าย บี-พี ได้เลือกเอาคำว่า “กิลเวลล์” ซึ่งเป็นชื่อศูนย์ฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือที่ท่านได้ริเริ่มจัดตั้งขึ้น มาต่อท้ายชื่อเดิมของท่าน ดังนี้ ชื่อบรรดาศักดิ์ของท่านคือ บารอนเบเดน-โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ และเนื่องจากประเพณีอังกฤษ ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์ตั้งแต่ชั้นบารอนขึ้นไปจะได้รับเกียรติเป็นสมาชิกของสภาสูงหรือสภาขุนนาง (House of Lords) โดยตำแหน่ง และใช้คำนำหน้าชื่อว่า “ลอร์ด” ดังนั้น คนทั่วไปจึงเรียก บี-พี ว่า ลอร์ดเบเดน-โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ หรือจะให้สั้นเข้ามาอีกก็เรียก ท่านว่า ลอร์ด เบเดน-โพเอลล์

ประวัติของ บี-พี แบ่งออกได้เป็น ๓ ตอน ดังนี้

วัยเด็ก (ค.ศ.๑๘๗๕-๑๘๗๖)

ชีวิตทหาร (ค.ศ.๑๘๗๖-๑๘๙๗)

ชีวิตลูกเสือ (ค.ศ.๑๘๙๗-๑๙๔๑)

วัยเด็ก

บี-พี เกิดที่บ้านในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๕๗ ตรงกับปีมะโรง วันอาทิตย์ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๓ พ.ศ.๒๓๙๕ เป็นปีที่ ๖ ในรัชการที่ ๔ บิดาชื่อศาสตราจารย์ เอช.จี.เบเดน-โพเอลล์ แห่งมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด มารดาชื่อเฮนรีแอตตา เกรซ สไมธ์ เป็นธิดาของพลเรือเอก วิลเลียม เฮนรีสไมธ์ บี-พี มีพี่น้อง ๑๐ คน บี-พี เป็นบุตรคนที่ ๘ และเป็นบุตรชายคนที่ ๖ บิดาถึงแก่กรรมอายุ ๖๔ ปี เมื่อ บี-พี มีอายุเพียง ๓ ปี พี่น้องของ บี-พี ถึงแก่กรรมเมื่อเป็นเด็กในระหว่างที่บิดายังมีชีวิตอยู่ ๓ คน มารดาของ บี-พี เป็นหม้ายจึงต้องรับภาระเลี้ยงบุตรชาย ๖ คน หญิง ๑ คน ท่านเป็นมารดาที่ดีเยี่ยม พยายามให้การศึกษาที่ดีที่สุดแก่บุตรทุกคน มีอายุยืน และได้ถึงแก่กรรมเมื่อปี ๒๔๗๕ อายุ ๙๐ ปีเศษ

เมื่อยังเยาว์ บี-พี มีพี่เลี้ยงเป็นหญิงชาติเยอรมัน ครั้นเจริญวัยพอสมควร มารดาได้สอนให้อ่านเขียน ทำเลข วาดเขียน นอกจากนี้ บี-พี ยังได้รับความรู้พิเศษ เมื่อไปพักที่บ้านของ พลเอกไมธ ผู้เป็นตา คือได้หัดว่ายน้ำ เล่นสเกต จั๊มมาได้เรียนรู้เรื่องการวัดแดดเวลากลางวันและดูดาวในเวลากลางคืน ปรากฏว่า บี-พี ชอบวาดภาพ สเกตซ์ภาพ และสามารถใช้มือซ้าย-ขวาได้ทัดเทียมกัน เรื่องที่แปลกอีกอย่างหนึ่งก็คือ บี-พี ชอบทำให้พี่น้องรู้สึกขบขันโดยเลียนเสียงร้องของสัตว์และนกต่างๆ ชีวิตนักเรียน

ต่อมาเมื่อ บี-พี อายุ ๑๑-๑๒ ปี มารดาได้ส่งให้เข้าโรงเรียนเป็นนักเรียนประจำในโรงเรียนประถมศึกษาชื่อโรสฮิลล์ (Rose Hill preparatory School) ที่โรงเรียนนี้นอกจากวิชาสามัญ บี-พี ได้เรียนการเล่นเปียโน ครุรัก บี-พี มาก และกล่าวว่า บี-พี เป็นนักเรียนที่มีความมานะอดทนเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งเป็นผู้ช่วยให้เด็กอื่นๆ ในโรงเรียนประพฤติดีตามไปด้วย หลังจากนั้น บี-พี ได้เข้าเป็นนักเรียนประจำในโรงเรียนมัธยมชื่อชาร์เตอร์เฮาส์ (Charterhouse) เป็นเวลา ๖ ปี คือตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี ถึง ๑๙ ปี โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนบับลิกสกูลของอังกฤษที่มีชื่อเสียงมากโรงเรียนหนึ่ง

ในระยะ ๒ ปีแรกที่ บี-พี เรียนที่โรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์นั้น ตัวโรงเรียนตั้งอยู่ในกรุงลอนดอนมีบริเวณติดต่อกับตลาดขายเนื้อสมิธฟิลด์ (Smithfield Meat Market) ปรากฏว่าเด็กนักเรียนโรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเด็กขายเนื้อที่ทำงานอยู่ที่ตลาดสมิธฟิลด์เนื่อง ๆ

ในระยะนั้น ดร.วิลเลียม เฮก บราวน์ (Dr. William Haig Brown) เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์ ท่านผู้นี้เป็นนักศึกษามีความคิดก้าวหน้า ท่านพยายามให้การศึกษแก่เด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยถือหลักว่าการฝึกอบรมเด็กในเรื่องน้ำใจ นิสสัยใจคอ และความริเริ่ม มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้การศึกษานในวิชาสามัญ บี-พีกล่าวว่าท่านได้รับบทเรียนแรกในเรื่องยุทธวิธี ในเมื่อครั้งหนึ่งเด็กขายเนื้อได้ปิ่นกำแพงโรงเรียนและใช้ก้อนอิฐขว้างปานักเรียนโรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์อยู่ที่สนามกีฬา ในระยะนั้น บี-พี ยังเป็นนักเรียนรุ่นเล็กและอยู่ในกลุ่มนักเรียนรุ่นเล็กซึ่งคอยหาโอกาสที่จะช่วยนักเรียนรุ่นใหญ่ที่กำลังต่อสู้กับพวกเด็กขายเนื้อ ท่านใดนั้น ดร.บราวน์ อาจารย์ใหญ่ได้เดินมาที่กลุ่มนักเรียนรุ่นเล็ก ในชั้นต้นพวกเด็ก ๆ เกรงว่าคงจะถูกทำโทษ และรู้สึกแปลกใจที่อาจารย์ใหญ่กลับพูดอย่างอารมณ์ดี บี-พี ได้เล่าเรื่องนี้ในภายหลังว่าท่านอาจารย์ใหญ่กล่าวว่า

“ฉันคิดว่า ถ้าพวกเธอออกไปข้างนอกทางประตูด้านข้าง เธออาจจะโจมตีเด็กนักเลงเหล่านั้น โดยโอบปีกขนบข้าง”

“ครับผม” ใครคนหนึ่งตอบ “แต่ประตูนั้นปิดไว้กุญแจ”

อาจารย์ใหญ่เอามือล้วงเข้าไปในเสื้อกาวน์ของท่านและพูดว่า “อย่างนั้นหรือ แต่คุณแจอยู่ที่นี่” ว่าแล้วท่านก็ปล่อยให้พวกเราวิ่งออกไปทำหน้าที่ของเราอย่างร่าเริง และการโจมตีของพวกเขาก็ได้ผลสำเร็จอย่างงดงาม

ต่อมาโรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์ได้ย้ายออกจากกรุงลอนดอนไปตั้งอยู่ในชนบท ณ เมืองโกดอลมิง (Godalming) ในแคว้นเซอร์เรย์ (Surrey) มีแม่น้ำไหลผ่านบริเวณโรงเรียนและมีป่าใหญ่อยู่ติดกับบริเวณโรงเรียนด้วย ปรากฏว่า บี-พี เรียนไม่เก่ง บางครั้งสอบได้ที่ ๑๒ ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนทั้งหมด ๑๕ คน และมีครั้งหนึ่งที่สอบได้ที่ ๑๕ ในจำนวนนักเรียน ๑๕ คน ส่วนทางด้านกีฬา ก็อยู่ในระดับปานกลาง ชอบเล่นเป็นประตูฟุตบอล และมีนิสัยติดกับคนอื่น คือใช้รองเท้าฟุตบอล ๒ คู่ โดยมีการเปลี่ยนรองเท้าคู่ใหม่ในตอนหยุดพักครึ่งเวลา นอกจากนั้นก็มีความสามารถในการยิงปืน จนได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนโรงเรียนในการแข่งขันยิงปืนระหว่างโรงเรียนปีบลิสกูดในการแข่งขันยิงปืนครั้งแรก โรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์ได้ที่ ๑ และ บี-พี เป็นคนเดียวที่ยิงถูกใจกลางของเป้า

ในระหว่างที่เป็นนักเรียนโรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์ บี-พี ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักร้องประจำสวดของโรงเรียน เพราะมีเสียงแหลมพิเศษ และสามารถร้องเพลงเข้ากับคนอื่นได้ดี อนึ่ง บี-พี ได้รับคัดเลือกให้เป็นนักร้องประจำสวดของโรงเรียน เพราะมีเสียงแหลมพิเศษ และสามารถร้องเพลงเข้ากับคนอื่นได้ดี อนึ่ง บี-พี ได้เขียนเรื่องและภาพไปลงวารสารของโรงเรียนบ่อย ๆ มีชื่อเสียงในการโต้วาทีและที่ดีเด่นก็คือการแสดงละคร

อาจารย์ใหญ่และอาจารย์ผู้กำกับคณะชมว่า บี-พี มีนิสัยใจคอดี เป็นผู้นำที่ดี และในปีสุดท้ายที่อยู่โรงเรียน บี-พี ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้านักเรียน

อย่างไรก็ดี มีบางครั้งที่ บี-พี ชอบอยู่คนเดียว โดยหลบเข้าไปอยู่ในป่าซึ่งอยู่ติดกับบริเวณโรงเรียน ป่านี้เป็นป่าดงดิบใหญ่อยู่เชิงเขา ยาวประมาณ ๑ ไมล์ มีต้นไม้ใหญ่มากมาย ทั้งมีนกชุกชุม และสัตว์ต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น หมาจิ้งจอก และกวางชนิดเล็กที่มีเขาเป็นแผ่น (fallow deer) เป็นต้น โรงเรียนมีระเบียบห้ามไม่ให้นักเรียนเข้าไปในป่านี้ ในป่าจึงมีทางเดินแคบ ๆ สำหรับครูและหัวหน้านักเรียนซึ่งไปตรวจค้นนักเรียนที่ฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน

ในระยะหลังเมื่อมีชื่อเสียงแล้ว บี-พี ได้เล่าว่าในสมัยที่เป็นนักเรียน ได้เคยใช้เวลาว่างหลบเข้าไปในป่านี้เนื่อง ๆ ตามลำพัง โดยคิดว่าตนเองเป็นคนที่อยู่ป่า เป็นคนวางกับดักสัตว์ หรือเป็นพวกอินเดียนแดง บี-พี ชอบแอบซุ่มและคลานเข้าไปในป่าเพื่อสังเกตการณ์เคลื่อนไหวของสัตว์ต่าง ๆ เช่น กระต่าย กระรอก หนู นก และผีเสื้อ เป็นต้น นอกจากนั้น บี-พี เคยวางกับดักกระต่าย และเมื่อดักได้ (ซึ่งไม่บ่อยครั้งนัก) ก็ได้พยายามศึกษาด้วยตนเองถึงวิธีถลกหนังทำความสะอาด และปิ้งกินโดยก่อไฟชนิดที่ไม่คอยมีควันเพื่อมิให้ครูจับได้ ในบางครั้งเมื่อเหลือบเห็นครูกำลังเดินผ่านมา

บี-พี ได้หลบครุโดยใช้วิธีซ่อนตัวบนต้นไม้เพราะมีประสบการณ์ว่าครุที่กำลังมองหาเด็กมักจะมองตรง ๆ และมีน้อยครั้งที่มองขึ้นข้างบน

ในระหว่างปิดภาคเรียน บี-พี มักจะติดตามไปเที่ยวตามที่ต่างๆ กับพี่ชายใหญ่ ๓ คน คือ วอริงตัน ขอร์ช และแฟรงค์ ซึ่งมีอายุมากกว่า บี-พี ๑๐ ปี ๕ ปี และ ๗ ปี ตามลำดับ ในระยะนี้ วอริงตัน ซึ่งเคยทำงานกับบริษัทเดินเรือทะเลได้กลับไปเรียนวิชากฎหมาย ณ สำนักงานเนติบัณฑิตสภา ของอังกฤษในกรุงลอนดอน ส่วนขอร์ชและแฟรงค์ กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด

ปรากฏว่าพี่น้องทั้ง ๔ คนนี้เป็นนักผจญภัย ชอบเล่นเรือใบและได้เข้าทุนกันซื้อเรือใบที่ใช้แล้ว ขนาด ๕ ตัน มาปรับปรุงให้ดีขึ้น สำหรับเล่นเที่ยวไปตามชายฝั่งเกาะอังกฤษใช้อยู่ได้ ๒ ปี ก็ซื้อเรือลำใหม่ขนาด ๑๐ ตัน และครั้งหนึ่ง เคยแล่นเรือใบจากเกาะอังกฤษข้ามทะเลเหนือไปจนถึงประเทศนอร์เวย์ นอกจากนี้ยังเคยพายเรือแคนูไปตามเกาะอังกฤษจนถึงแม่น้ำเอวอน แล้วเลยไปถึงแม่น้ำไวซ์ ซึ่งอยู่ในเวลส์

กิจกรรมที่พี่น้อง ๔ คนนี้ชอบมากอีกอย่างหนึ่งในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อนคือ การเดินทางไกลไปพักแรมตามที่ต่าง ๆ โดยเอาเสื้อผ้าและเครื่องใช้บรรจุในเครื่องหลังแล้วเดินทางไปชมปราสาท ตึกโบราณ และโรงงานต่างๆ เช่น โรงงานเครื่องปั้นดินเผา โรงงานกระดาษ และโรงงานทำเครื่องเรือน เป็นต้น สำหรับเรื่องอาหารการกิน โดยปกติจัดทำกันเอง ส่วนการหลับนอน มักอาศัยตามโรงนา และบางครั้งก็นอนใต้ต้นไม้

ในปีสุดท้ายที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนชาร์เตอร์เฮาส์ บี-พี ได้ไปสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยออกฟอร์ดสองครั้งแต่สอบเข้าไม่ได้ ต่อมาเห็นแจ้งความรับสมัครผู้ที่ประสงค์จะเป็นทหาร บี-พี จึงลองไปสมัครสอบดูปรากฏว่า สอบได้ดีพิศภาค จนทำให้ตนเองและพี่น้องแปลกใจ

กล่าวคือในจำนวนผู้สมัครสอบ ๗๑๘ คน บี-พี สอบได้ที่ ๕ สำหรับทหารราบ และได้ที่ ๒ สำหรับทหารม้าได้คะแนนรวม ๕,๓๕๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๑,๓๐๐ คะแนน

ตามระเบียบของกระทรวงกลาโหมอังกฤษในระบายนั้น ผู้ที่สอบได้ที่ ๑-๖ จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นร้อยตรี โดยไม่ต้องไปเรียนที่โรงเรียนนักเรียนนายร้อยที่แซนเฮอสต์ ซึ่งต้องใช้เวลาเรียน ๒ ปี

ดังนั้น บี-พี จึงได้รับพระราชทานยศเป็นร้อยตรี ในปี ค.ศ.๑๘๗๖ เมื่ออายุ ๑๕ ปี และได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ไปประจำกรมทหารม้าสุสซาร์ที่ ๑๑ ซึ่งขณะนั้นอยู่ที่อินเดีย

ชีวิตทหาร

ในอินเดีย

ในชั้นต้น บี-พี ได้รับราชการทหารอยู่ในอินเดียเป็นเวลา ๘ ปี (ค.ศ.๑๘๗๖-๑๘๘๔) ได้เลื่อนยศเป็นร้อยโท และร้อยเอกตามลำดับ

บี-พี เป็นนายทหารที่เข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หน้าที่ส่วนหนึ่งคือการฝึกอบรบทหารใหม่ บี-พี สนใจเป็นพิเศษในเรื่องการลาดตระเวนและการสอดแนมได้คิดหาวิธีฝึกอบรบแบบใหม่ ๆ ซึ่งต่อมาได้นำมาใช้ในการฝึกอบรบลูกเสือเช่นการแบ่งทหารใหม่ ออกเป็นหมู่เล็ก ๆ มีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบกับจัดให้มีการเล่นเกมการแข่งขันกีฬา และการเดินทางไปปฏิบัติงานเป็นคู่ ๆ เป็นต้น ในปี ๑๘๘๕ บี-พี ได้เรียบเรียงและจัดพิมพ์หนังสือเล่มแรกของท่านเกี่ยวกับการลาดตระเวนและการสอดแนมโดยใช้ชื่อหนังสือที่ว่า *Reconnaissance and Scouting*

ในระยนี้มีเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะพิเศษของ บี-พี หลายอย่าง เช่น

๑. ชอบเล่นกีฬาขี่ม้าถือหอกแทงหมูป่า (Pigsticking) และชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาประเภทนี้ได้ถ้วยรางวัล เมื่อปี ค.ศ.๑๘๘๓

๒. เนื่องจากเมื่อมียศเป็นร้อยตรี ได้เงินเดือนน้อย คือปีละ ๑๒๐ ปอนด์ บี-พี จึงดำเนินชีวิตในการกินอยู่อย่างประหยัด คืองดสูบบุหรี่ไม่กินขนมหรือผลไม้เป็นพิเศษ และดื่มสุราเพียงเล็กน้อยนอกจากนั้นได้พยายามหารายได้เพิ่มเติมโดยการเขียนเรื่องไปลงหนังสือพิมพ์โดยมีภาพประกอบเรื่องแรกได้เงิน ๖ ปอนด์ ๖ ชิลลิง ขายภาพเขียนได้ ๕ ภาพ ๆ ละ ๓ ปอนด์ เรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือในระยนั้นนายทหารอังกฤษที่ประจำอยู่ในอินเดีย นิยมการเล่นโปโล บี-พี ได้ซื้อม้าจากชาวบ้านมาฝึกสำหรับเล่นโปโลและแบ่งขายให้เพื่อนายทหารที่มั่งมี เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้แก่ตนเองอีกส่วนหนึ่ง

ปราบกบฏซูลู

ในปี ค.ศ.๑๘๘๘ บี-พี ซึ่งขณะนั้นอายุ ๓๑ ปี มียศเป็น ร้อยเอก ได้รับแต่งตั้งให้อยู่ในคณะนายทหารที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ไปปราบซูลูในแอฟริกา ซึ่งก่อความไม่สงบโดยมีดินซูลู (Dinizulu) เป็นหัวหน้าพวกอังกฤษจับดินซูลูไม่ได้ เพราะหนีไปเสียก่อน แต่ บี-พี ได้รับความรู้จากพวกซูลูสองอย่างซึ่งต่อมาได้นำมาใช้ในการฝึกลูกเสือ คือ

๑. บทเพลงอินคอนยามา ซึ่งมีเนื้อร้องดังนี้

(หัวหน้า)	Eengonyama	Gonyama		
	อินคอน-ชา-มา	กอน-ชา-มา		
(ลูกคู่)	Invooboo	Yaboh	Yaboh	Invooboo
	อิน-วู-บู	ยา-โบห์	ยา-โบห์	อิน-วู-บู

๒. ในการไปตรวจค้นตามที่พักของพวกเขา บี้-พี ได้พบสร้อยคอของคินิซูลูทำด้วยไม้แกะเป็นท่อนเล็ก ๆ ขนาดต่าง ๆ กันประมาณ ๑,๐๐๐ ท่อน ต่อมา บี้-พี ได้เอาไม้ท่อนเล็ก ๆ ดังกล่าวขนาดพอเหมาะมาทำเป็นปัด (Beads) หรือเครื่องหมายจุดแบดจ์ สำหรับผู้ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือตามหลักสูตรของกิลเวลล์ปาร์ค ในมอลด้า

ในระหว่างปี ค.ศ.๑๘๘๐/๑๘๘๓ บี้-พี ได้เลื่อนยศเป็นพันตรี และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยทูตทหารทำหน้าที่นายทหารคนสนิทของผู้ว่าราชการเกาะมอลด้า ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ในระยะนี้ บี้-พี ได้ทำหน้าที่สืบราชการลับตามที่ต่าง ๆ ซึ่งต่อมาได้เล่าไว้ในหนังสือเรื่อง Adventures as a spy (ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ.๑๘๑๔)

ปราบพวกอชันติ

หลังจากได้ทำหน้าที่ผู้ช่วยทูตทหารในมอลด้า บี้-พี ได้กลับไปรับราชการทหารในไอร์แลนด์เป็นเวลา ๒ ปี ต่อมา ค.ศ.๑๘๔๕ รัฐบาลอังกฤษได้จัดส่งกองทหารไปปราบพวกอชันติ ซึ่งอยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเลอัฟริกาตะวันตก เดียวนี้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศมานา พวกอชันติซึ่งมีกษัตริย์เปรมเปห์ (Prempeh) เป็นหัวหน้าได้ทำสนธิสัญญากับผู้แทนรัฐบาลอังกฤษว่าจะเลิกการค้าทาส และไม่รบกวานพ้อค้ำอังกฤษ ต่อมาได้มีการละเมิดสนธิสัญญานี้ รัฐบาลอังกฤษจึงได้ส่งทหารไปปราบ และบี้-พี ได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าควบคุมและฝึกหัดคนพื้นเมืองประมาณ ๕๐๐ คน ให้ทำถนนยาวประมาณ ๑๔ ไมล์ จากฝั่งทะเลผ่านป่าและบึง จนไปถึงคูมสิ (Kumasi) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของพวกอชันติ บี้-พี ได้ดำเนินการสร้างถนนสายนี้จนสำเร็จ แต่ทหารอังกฤษไม่ได้รับกับพวกอชันติ เพราะกษัตริย์เปรมเปห์ได้ยอมแพ้เสียก่อน เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ บี้-พี ในอชันติที่น่าสนใจคือ

๑. บี้-พี ได้มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการบุกเบิก (Pioneering) เช่น การโค่น...ต้นไม้อ การทำสะพานและการสร้างที่พักชั่วคราว เป็นต้น

๒. บี้-พี ได้ทดลองปรับปรุงเครื่องแต่งกายของตนเองโดยใช้หมวกปีกแบบโคบาล จนได้รับฉายาจากพวกพื้นเมืองว่า คันตาไค (Kantakye) แปลว่าคนสวมหมวกใหญ่ เรื่องนี้เป็นสาเหตุทำให้ บี้-พี ประดิษฐ์หมวกปีกแบบลูกเสือขึ้น

๓. ในขณะที่อยู่ในอชันติ บี้-พี ได้สังเกตเห็นคนพื้นเมืองแสดงความเป็นมิตรต่อกันด้วยการจับมือซ้าย

๔. บี้-พี ได้เขียนหนังสือขึ้นอีกเล่มหนึ่ง ให้ชื่อว่า Downfall of Prempeh (ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ.๑๘๘๖)

๕. ปรากฏว่าในระยะหลังได้มีการจัดตั้งกองลูกเสือในอชันติโดยมีกษัตริย์ เปรมเปห์ เป็นสภานายก และลูกเสืออชันติได้มาร่วมการประชุมชุมนุมลูกเสือจักรภพอังกฤษ ณ กรุงลอนดอน ในปี

ค.ศ.๑๙๒๔ เนื่องจากมีความดีความชอบในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพวกอชันติ บี-พี ได้เลื่อนยศเป็น พันโท

ปราบกบฏในมาตาบิลีแลนด์

พวกมาตาบิลี เป็นเผ่าหนึ่งชอบพวกซูลู เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ในทรานสวาล แต่ถูกพวกโบเออร์ขับไล่ จึงอพยพไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในโรดีเซียตอนใต้ ในปี ค.ศ.๑๙๕๖ พวกมาตาบิลี ก่อการกบฏขึ้น รัฐบาลอังกฤษจึงส่งกองทหารไปปราบ และบี-พี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเสนาธิการประจำกองทัพ มีหน้าที่พิเศษเกี่ยวกับการสอดแนมและการหาข่าว บี-พี ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง และได้รับประสบการณ์ในเรื่องการสอดแนมมาก โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานตอนกลางคืน พวกมาตาบิลีให้ฉายา บี-พี ว่า อิมพีซ่า (Impeesa) แปลว่าหมาป่าที่ไม่เคยนอนหลับ เกี่ยวกับเรื่องการปราบกบฏในมาตาบิลีแลนด์ ครั้งนี้ บี-พี ได้เขียนหนังสืออีกเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า The Matabele Campaign (ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ.๑๙๕๗)

กลับไปอยู่อินเดีย ครั้งที่ ๒

ในปี ค.ศ.๑๙๕๗ บี-พี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชาการกรมทหารดรากูณการ์ด์ที่ ๕ ซึ่งประจำอยู่ที่ อินเดีย และได้เลื่อนยศเป็นพันเอก

ในขณะนี้ ไม่มีราชการสงครามในอินเดีย และปัญหาใหม่ที่สุดของ บี-พี ก็จะต้องหางานให้ทหารทำเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย งานของ บี-พี ที่ประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม คือ การฝึกอบรมทหารในเรื่องการสอดแนม โดยแบ่งทหารออกเป็นหมู่ แต่ละหมู่อยู่ในความควบคุมบังคับบัญชาของนายสิบ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในสมรรถภาพของบรรดาทหารในหมู่ของตน ในการนี้มีการแข่งขันระหว่างหมู่ด้วย และผู้ปฏิบัติงานได้ผลดีจะได้เครื่องหมายพิเศษเป็นรูปลูกศรของเจมทิสที่ชี้ไปทางทิศเหนือ

บี-พี เอาใจใส่ในการฝึกและสวัสดิการของทหารมาก ซึ่งทำให้กรมทหารดรากูณการ์ด์ที่ ๕ ได้รับการยกย่องในระบายนั้นว่าเป็นกรมทหารอังกฤษที่ดีที่สุดในอินเดีย

ต่อมา บี-พี ได้เขียนหนังสือคู่มือเกี่ยวกับการสอดแนมขึ้นเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า Aids To Scouting หนังสือนี้ได้พิมพ์เมื่อ ค.ศ.๑๙๕๔ และได้รับการยกย่องจากราชการทหารตลอดจนบุคคลภายนอกว่าเป็นหนังสือที่ดีมากเล่มหนึ่ง

การป้องกันเมืองมาฟอีคิง

บี-พีได้อยู่ในอินเดีย ครั้งที่ ๒ เป็นเวลา ๒ ปี และในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ลาพักผ่อนกลับไปอยู่อังกฤษ ในปี ค.ศ.๑๙๕๕ ก็ได้รับคำสั่งด่วนให้เดินทางไปยังแอฟริกาใต้ เพื่อเตรียมหาทางป้องกันการรุกรานของพวกโบเออร์ (คือพวกคัทซ์ที่อพยพไปอยู่ในแอฟริกาใต้) พวกโบเออร์ส่วนใหญ่อยู่ในทรานสวาลและออเรนจ์ฟรีสเตท ตั้งต้นเป็นประเทศเอกราชเรียกว่า โบเออร์รีพับลิก

ในขั้นต้น บี-พี ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการจัดตั้งกองทหารม้าสองกองพันเพื่อให้ทำหน้าที่รักษาชายแดน ซึ่งกำลังเป็นข้อพิพาทระหว่างพวกโบเออร์กับอังกฤษ

บี-พี ได้เดินทางไปถึงอัฟริกาใต้ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๘๕๕ และภายในเดือนกันยายนปีนั้น ก็สามารถจัดตั้งกองพันทหารม้าทั้งสองกองได้เป็นผลสำเร็จ บี-พี ให้ทหารกองหนึ่งอยู่รักษาเมืองบูลาวาโย (Bulawayo) ส่วนตัว บี-พี เอง ได้นำทหารอีกกองหนึ่งไปตั้งกองบัญชาการอยู่ที่เมืองมาฟอิคิง ซึ่งอยู่ติดกับชายแดนทรานสวาลต่อมาในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ค.ศ.๑๘๕๕ พวกโบเออร์ได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ และนายพล ครอนเจ (Cronje) ผู้บัญชาการทหารโบเออร์ก็ได้รับยกทหารไปล้อมเมืองมาฟอิคิงไว้ โดยแบ่งทหารโบเออร์ออกเป็น ๕ ค่าย มีวงล้อมติดต่อกันรอบเมืองมาฟอิคิง

ในระหว่างที่ถูกล้อม ฝ่าย บี-พี มีทหาร ๑,๔๐๐ คน หญิงและเด็กผิวขาว ๖๕๐ คน ชาวพื้นเมือง ๗,๐๐๐ คน ฝ่ายพวกโบเออร์มีทหารที่มีอาวุธครบมืออย่างน้อย ๖,๐๐๐ คน เมืองมาฟอิคิงถูกล้อมตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ค.ศ.๑๘๕๕ จนถึงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ค.ศ.๑๘๖๐ รวม ๒๑๗ วัน จึงมีกองทัพใหญ่ยกไปช่วยและทำให้พวกโบเออร์ต้องล่าถอยไป

ในการป้องกันมาฟอิคิง บี-พี ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน ร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยากส่วนตน และคิดหาวิธีช่วยให้ผู้อื่นร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ นอกจากนั้นยังได้ใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาคือต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี และแม้พวกโบเออร์พยายามบุกเข้าเมืองหลายครั้งแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ กิจกรรมที่ บี-พี ได้ปฏิบัติในระหว่างที่เมืองมาฟอิคิงถูกล้อมมีมากมายหลายอย่าง เช่น

๑. บี-พี ได้ใช้อุบายหลอกข้าศึกว่า ได้มีการฝังลูกระเบิดไว้รอบเมือง โดยมีเสาดูดป้ายอันตราย (Danger) บอกไว้ด้วย ครั้นแล้ววันหนึ่งเพื่อให้ข้าศึกเชื่อว่าเป็นลูกระเบิดจริง บี-พี ได้จุดดินระเบิดทำเป็นเสมือนว่าเป็นการทดลองลูกระเบิดลูกหนึ่ง ความจริงที่เรียกว่าลูกระเบิดเหล่านี้ไม่ใช่ลูกระเบิดจริง แต่เป็นลูกระเบิดหลอกทั้งสิ้น กล่าวคือ ภายในไม่มีดินระเบิดมีแต่ทราย

๒. บี-พี ได้ทำไฟฉายเคลื่อนที่ โดยใช้ตะเกียงไฟแก๊สดวงหนึ่งตั้งไว้ในกระป๋องขนมปังแล้วเอาตะปุดอกติดกับขอดเสา มีการเปิดไฟเป็นเวลา ๒-๓ นาที แล้วก็ดับเสียหลังจากนั้นก็มีการย้ายที่ตั้งไปอยู่แห่งอื่น และจัดการเปิดไฟ ปิดไฟต่อไปอีก โดยวิธีนี้ทำให้พวกโบเออร์คิดว่าในเมืองมาฟอิคิงมีไฟฉายมากมายอยู่รอบเมือง

๓. ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันว่าจะไม่รบกันในวันอาทิตย์ และปรากฏว่าในวันอาทิตย์พวกโบเออร์ได้ทำการฝึกปืนข้ามลวดหนามตามแนวล้อมของตน ฝ่าย บี-พี เห็นดังนั้น แม้เมืองมาฟอิคิงจะไม่มีลวดหนาม ก็ให้ทหารทำท่าเหมือนเป็นข้ามลวดหนามบ้าง ทั้งนี้ทำให้พวกโบเออร์คิดว่าเมืองมาฟอิคิงมีลวดหนามล้อมรอบ

๔. ในตอนกลางคืน บี-พี มักจะออกไปสอดแนมคูการเคลื่อนไหวกองทหารโบเออร์ เพื่อให้รู้ว่าได้มีการย้ายที่ตั้งปืนใหญ่ หรือจุดสนามพลาระประชิดเมืองทางด้านไหน แล้วจึงเตรียมทหารฝ่ายตนไว้คอยรับสถานการณ์อย่างทันที

๕. เนื่องจากทหารมีจำนวนจำกัด และบางคนก็ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากการรบ พันตรี ลอร์ดเอ็ดเวิร์ดซีซิล (Lord Edward Cecil) นายทหารฝ่ายเสนาธิการของ บี-พี จึงได้ปรึกษากับ บี-พี และช่วยกันเอาเด็กอายุตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป มารับการฝึกอบรมเป็นนักเรียนทหารมาฟอคิง (Mafeking Cader) เพื่อทำหน้าที่ต่างๆ แทนทหาร เช่น เป็นผู้ส่งข่าว ผู้รับใช้หรือเป็นยามรักษาการณ์ เป็นต้น ปรากฏว่าในการเปิดรับสมัครครั้งแรกมีเด็กชายสมัคร ๑๘ คน ต่อมาจึงมีเด็กสมัครมากขึ้น ลอร์ดเอ็ดเวิร์ด ได้จัดหาเครื่องแบบสีกากีสำหรับเด็กเหล่านี้และได้ทำการฝึกอบรมเด็กให้มีระเบียบวินัย รู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่รับมอบหมายในขั้นต้นเด็กพวกนี้ใช้ลาเป็นพาหนะ แต่ต่อมามีความจำเป็นต้องใช้เนื้อลาเป็นอาหาร จึงให้ใช้รถจักรยานแทนปรากฏว่าเด็กเหล่านี้ทำงานได้ผลดีมาก และมีใจร่าเริงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้แสดงให้เห็นชัดว่าเด็กชายที่ได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้องย่อมสามารถสนองรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

๖. ในระหว่างที่เมืองมาฟอคิงถูกล้อม ในขั้นต้นทหารอังกฤษกำลังเปลี่ยงพล้ำ จึงไม่อาจส่งทหารไปช่วยส่วนในเมืองมาฟอคิง อาหารก็ขาดแคลนจนถึงกับต้องกินเนื้อม้าและเนื้อลา นอกจากนั้นยังมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาการเงินอยู่เนื่อง ๆ เช่น มีการพิมพ์ธนบัตรและแสตมป์สำหรับใช้ในเมือง แสตมป์ที่พิมพ์ออกใช้ครั้งแรกมีรูปสีริช บี-พี อยู่ในดวงตา แต่พอ บี-พี ทราบเรื่องเข้าได้สั่งให้จัดพิมพ์แสตมป์ชุดใหม่มีรูปเด็กขี่จักรยานแทนรูปสีริช บี-พี

ในตอนปลายของสงครามระหว่างอังกฤษกับโบเออร์ ทหารอังกฤษกลับเป็นฝ่ายรุก กองทัพใหญ่อังกฤษได้ยกไปช่วยเมืองมาฟอคิงที่ถูกล้อมเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๐๐ และทหารโบเออร์ต้องล่าหนีถอยไป

การที่ บี-พี สามารถป้องกันรักษาเมืองมาฟอคิงไว้ได้เป็นระยะเวลายาวนานถึง ๒๑๗ วัน ได้ทำให้คนอังกฤษรู้สึกเป็นห่วง ดังนั้นพอทราบข่าวว่ามีกองทัพใหญ่ยกไปช่วยและพวกทหารโบเออร์ได้ล่าถอยไปแล้วคนอังกฤษรู้สึกตื่นเต้นและดีใจมาก ควินวิกตอเรียได้ทรงส่งโทรเลขไปชมเชย และสองสามวันต่อมากระทรวงกลาโหมอังกฤษก็ได้แจ้งไปว่าได้ทรงเลื่อนยศให้เป็นพลตรี ในตอนนี้ บี-พี อายุ ๔๓ ปี นับว่าเป็นพลตรีที่อายุน้อยที่สุดในกองทัพอังกฤษ และเนื่องจากการที่มีชื่อเสียงเด่นในการป้องกันเมืองมาฟอคิง บี-พี จึงกลายเป็นวีรบุรุษแห่งชาติโดยที่ตนเองมิได้คาดหมายมาก่อน

ระยะสุดท้ายของชีวิต

ภายหลังการป้องกันเมืองมาฟอิจิง บี-พี ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งและฝึกอบรมตำรวจในอัฟริกาใต้เป็นเวลา ๓ ปี (ค.ศ.๑๕๐๐-๑๕๐๓) หลังจากนั้นได้เป็นจเรทหารม้าอีก ๔ ปี (ค.ศ.๑๕๐๓-๑๕๐๗) และครบเกษียณอายุราชการทหารเมื่ออายุ ๕๐ ปี ปลดเป็นนายทหารกองหนุนในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๕๐๗ ได้รับบำนาญครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเดิมและได้เลื่อนยศเป็นพลโท

อาจกล่าวได้ว่าชีวิตลูกเสือของ บี-พี เริ่มต้นเมื่อ บี-พี พาเด็กหนุ่มไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ในปี ค.ศ.๑๕๐๗ แต่ในปี ค.ศ.๑๕๐๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอังกฤษได้ขอให้ บี-พี กลับเข้ารับราชการทหารอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ค.ศ.๑๕๐๘ โดยให้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยอาสารักษาดินแดนหน่วยแรก ทางภาคเหนือของอังกฤษ The first Territorials in Northumbrian Division มีหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งหน่วยและฝึกอบรมผู้ชายจำนวนประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน ให้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาทหาร โดยอนุมัติให้ บี-พี ดำเนินการฝายลูกเสือได้ต่อไปในเวลาเดียวกัน ระยะนี้ บี-พี จึงต้องทำงานอย่างหนัก คือ ทั้งฝายรักษาดินแดน และฝายลูกเสือ ต่อมาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๕๑๐ บี-พี พิจารณาเห็นว่ากิจการฝายรักษาดินแดน ได้เป็นปึกแผ่นพอสมควรแล้ว และงานฝายลูกเสือก็กำลังเจริญก้าวหน้าอยู่ในความสนใจของประชาชน แต่ยังคงต้องปรับปรุงส่งเสริมให้งานเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น บี-พี จึงได้ตัดสินใจลาออกจากราชการทหารเพื่ออุทิศเวลาของตนทั้งหมดให้แก่งานลูกเสือ

ชีวิตลูกเสือ

ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น บี-พี ได้ถูกปลดเป็นนายทหารกองหนุนในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๕๐๗ หลังจากนั้น บี-พี มีแผนการที่จะฝึกอบรมเด็กชายและเนื่องจากวิธีการฝึกอบรมเด็กแบบใหม่ที่ บี-พี คิดขึ้นนี้ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลางแจ้ง บี-พี จึงตัดสินใจที่จะทดลองแผนการฝึกอบรมแบบใหม่ โดยนำเด็กชายจำนวน ๒๐ คน ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี เป็นเวลา ๕ คืน ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ถึงเช้าวันที่ ๕ สิงหาคม ค.ศ.๑๕๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐)

การทดลองอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี

เกาะบราวน์ซีเป็นเกาะเล็ก ๆ อยู่หน้าปากอ่าวเมืองพูล (Poole) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะอังกฤษ เกาะนี้มีความยาวประมาณ ๑ ๑/๒ ไมล์ ตอนกว้างที่สุดกว้าง ๓/๔ ไมล์ มีเนื้อที่ประมาณ ๕๖๐ เอเคอร์ (ราว ๑,๔๔๐ ไร่) บนเกาะมีตึกใหญ่ ซึ่งเป็นที่อยู่ของมิสเตอร์ ชาลส์ แวนราอาลด์ (Charles van Raalte) เจ้าของเกาะและมีที่ดินส่วนหนึ่งเหมาะสมสำหรับการอยู่ค่ายพักแรม บี-

พี ได้เขียนหนังสือถึงเจ้าของเกาะของอนุญาตใช้สถานที่สำหรับพาเด็กไปอยู่ค่ายพักแรม ซึ่งเจ้าของเกาะก็อนุญาตให้ใช้ได้ด้วยความยินดี ในปัจจุบันนี้ตกเป็นสมบัติของชาติและอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการทรัสต์แห่งชาติ (National Trust)

ส่วนเด็กที่ บี-พี เชิญให้ไปอยู่ค่ายพักแรมนั้น บี-พี ต้องการเอาเด็กที่มีฐานะและระดับการศึกษาแตกต่างกันไปอยู่ค่ายพักแรมด้วยกัน เพื่อเป็นการฝึกอบรมบ่มนิสัยเด็กไปในตัว ดังนั้นจึงได้มีหนังสือไปถึงเพื่อน ๆ นายทหารให้ส่งบุตรชายและหลานชายที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนปศุสัตว์ขนาดใหญ่ ๆ เช่น อีตัน และแฮร์โรว์ ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ร่วมกับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมที่เป็นบุตรของกรรมกรจากในเมืองบอร์นัมธ ๕ คน และจากเมืองพูล ๓ คน เด็กที่เป็นบุตรหลานของผู้มีอันจะกิน เสียค่าอาหารคนละ ๑ ปอนด์ ส่วนบุตรของกรรมกรเสียค่าอาหารคนละ ๓ ชิลลิง ๖ เพนนี ผลสุดท้ายมีเด็กสมัครไปอยู่ค่ายพักแรมรวมทั้งสิ้น ๒๐ คน

ในการไปอยู่ค่ายพักแรมครั้งนี้ บี-พี ได้ชวนเพื่อน คือ พันตรี แมคลาเรน ไปอยู่ด้วย เป็นผู้ช่วยและมีบุตรชายของน้องชาย คนเล็กอายุ ๕ ปี ชื่อ โดแนลด์ ขอดติดตามไปด้วยอีกคนหนึ่ง บี-พี ได้จัดการเช่าเต็นท์จากเมืองบอร์นัมธสำหรับเป็นที่พัก ที่รับประทานอาหารและโรงครัวเช่าเสื่อนอนทำด้วยฟางสำหรับปูนอนและว่าจ้างเจ้าหน้าที่สำหรับปรุงอาหารเลี้ยงผู้ไปอยู่ค่ายพักแรมด้วย

บี-พี กับแมคลาเรนและเด็ก ๒๐ คน ได้ไปถึงค่ายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๐๗ ได้ช่วยกัน ตั้งเต็นท์และปรับปรุงบริเวณค่ายเสร็จเรียบร้อยในวันนั้น บี-พี กับแมคลาเรน มีเต็นท์สำหรับตนเองโดยเฉพาะส่วนพวกเด็ก ๆ ให้พักรวมกันอยู่ตามหมู่ของตน โดยแบ่งเด็กออกเป็น ๔ หมู่ แต่ละหมู่มีนายหมู่เป็นหัวหน้า หมู่แรกเคลิว Curlew (ทำเป็นพายอย่างเป็ด) หมู่กา Ravens หมู่หมาป่า Wolves หมู่วัว Bulls มีเด็กหมู่ละ ๕ คน ปรากฏว่าเด็กอีก ๕ คน ได้ไปถึงค่ายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม และพอไปถึงค่ายก็เปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นแบบอยู่ค่ายสวมเสื้อเชิ้ตและกางเกงขาสั้น นอกจากนั้น บี-พี ยังแจกหมวกให้คนละใบโดยพับปีกหมวกข้างหนึ่งขึ้นคล้ายหมวกลูกเสือไทยในปัจจุบันนี้

ในตอนกลางคืนวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๐๗ บี-พี ได้จัดให้เด็กไปนั่งรอบกองไฟเป็นครั้งแรก โดย บี-พี ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประชุมรอบกองไฟ มีการร้องเพลงร่วมกันและ บี-พี ได้เล่าประสบการณ์ของตนในอินเดียและอัฟริกาให้เด็กฟังกับชี้แจงถึงรายละเอียดของแผนกำหนดการที่จะทำในวันต่อ ๆ ไป เป็นการปฐมนิเทศด้วย ก่อนจบการประชุมรอบกองไฟมีการสวดมนต์แล้วเด็กก็กลับไปนอนในเต็นท์ ส่วน บี-พี กับแมคลาเรน ได้ปรึกษาหารือกันถึงงานที่จะทำในวันรุ่งขึ้นต่อไปอีกเล็กน้อยแล้วจึงเข้านอน

กำหนดการประจำวัน ตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงวันที่ ๘ สิงหาคม มีดังนี้คือ

ตื่นนอนเวลา ๐๖.๐๐ น. แล้วรีบ

- ล้างหน้า แต่งตัว ทำความสะอาดที่พัก
- ดื่ม โก โก่อ๊ร้อนถ้วยหนึ่ง
- ชี้แจงเรื่องกิจกรรมประจำวันคั้งที่ได้พูดไว้บ้างแล้วในการเล่นรอบกองไฟเมื่อคืนก่อน
- การบริหารร่างกายทำมือเปล่า โดยมี บี-พี เป็นผู้นำด้วยตนเอง
- ทำพิธีเชิญธงชาติขึ้นสู่เสา
- สวดมนต์
- อาหารเช้า

หลังจากนั้นมีการเรียนและการเล่นแบบลูกเสือในตอนเช้า หยุดรับประทานอาหารกลางวันแล้วมีการเรียนและการเล่นต่อไปในตอนบ่าย

วิชาลูกเสือที่สอนมีรายละเอียดคั้งที่ได้บรรยายไว้ในหนังสือเรื่องการลูกเสือสำหรับเด็กชาย เช่น สัญญาณต่าง ๆ การบุกเบิก และการผูกเงื่อน การทำสะพาน การวัดตนเอง การคะเนระยะทาง ความสูง น้ำหนักและจำนวนการอยู่ค่ายพักแรม การสังเกต และการปฐมพยาบาล เป็นต้น

ส่วน บี-พี เป็นผู้สอนวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเอง แล้วจัดให้มีการเล่นเกม และแข่งขันกัน เกมที่ลูกเสือชอบมากที่สุด คือ เกมตามกวาง (Deer Stalking) และการล่าปลาวาฬ (Whale Huntiug) ซึ่งได้บรรยายไว้ในหนังสือเรื่องการลูกเสือสำหรับเด็กชายแล้ว

ในตอนกลางคืน บี-พี ได้จัดให้ลูกเสือหมู่หนึ่งทำหน้าที่หน่วยรักษาการณ์ โดยจ่ายอาหารสดให้ในตอนเย็น คือ แป้งสำหรับทำขนมปัง มันฝรั่ง เนื้อ และชา แล้วให้ออกไปยังสถานที่ที่กำหนดให้เพื่อทำหน้าที่หน่วยรักษาการณ์ตลอดคืน แล้วกลับมาพักใหญ่ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น ให้ทันเวลาตอนเช้า ลูกเสือในหมู่ที่เป็นหน่วยรักษาการณ์ตลอดคืน แล้วกลับมาพักใหญ่ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น ให้ทันเวลาตอนเช้า ลูกเสือในหมู่ที่เป็นหน่วยรักษาการณ์นี้จะต้องเอาผ้าห่มนอนเสื้อหนา ๆ เครื่องครัวและไม่จืดไฟไปด้วย เพราะจะต้องหุงหาอาหารรับประทานเอง นอนกลางแจ้ง และผลัดกันไปทำหน้าที่เป็นยามรักษาการณ์จนถึงเวลา ๒๓.๐๐ น. จึงเข้านอน

ปรากฏว่าเด็กที่เป็นยามรักษาการณ์ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง เพราะนายหมู่ลูกเสือของหมู่อื่นรวมทั้ง บี-พี เอง และบุคคลภายนอกได้แก่บุตรหญิงชายและแขกของมิสเตอร์แวนรา อาลด์เจ้าของเกาะได้พยายามจะบุกเข้าไปในค่าย แต่ยามรักษาการณ์จับได้และส่งตัวกลับไปบ้านเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็มีเรื่องที่น่าสนใจคือ ในคืนวันหนึ่ง บี-พี ได้ลอบเข้าไปในบริเวณค่ายรักษาการณ์และผู้ที่สามารถ “จับ” บี-พี ได้คือ โคนัลด์ หลานชายของท่านเองซึ่งไปซ่อนตัวอยู่บนต้นไม้

ในตอนกลางคืนมีการชุมนุมรอบกองไฟโดย บี-พี เป็นผู้บรรยายเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจให้เด็กฟัง และสอนให้เด็กร้องเพลง เช่น เพลงอิน – กอนยามา ซึ่ง บี-พี ออกตัวเองร้องนำแล้วพวก

เด็กก็เดินตามและร้องรับเป็นลูกคู่ว่า อินวู ยู – โบท์ – อินวู การร้องเพลงแล้วเดินแบบคนป่า เช่นนี้ พวกเด็ก ๆ ชอบมากและมีการหัวเราะกันอย่างครื้นเครงครั้งได้เวลาพอสมควร บี-พี ได้เปิดโอกาสให้เด็กซักถามปัญหาต่าง ๆ แล้วบรรยายเรื่องที่เป็นคติสอนใจให้เด็กฟังเป็นเรื่องสุดท้าย ก่อนที่จะปิดการประชุมรอบกองไฟ แล้วแยกย้ายกันไปนอน

ในวันสุดท้ายของการอยู่ค่ายพักแรม คือวันที่ ๘ สิงหาคม ๑๕๐๗ บี-พี ได้จัดให้มีการแสดงของเด็ก และเชิญแขกมาชม คือบิดามารดาของเด็ก เจ้าของสถานที่และชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนเกาะ ส่วนแขกพิเศษที่ บี-พี เชิญมาชมโดยเฉพาะ คือ ผู้จัดการบริษัท อาเธอร์ เพียร์สัน ซึ่งรับเป็นผู้พิมพ์หนังสือเรื่องการลูกเสือสำหรับเด็กชาย

การแสดงในวันนั้น เด็กเป็นผู้วางแผนจัดกันเอง และฝึกหัดกันเองมีการเล่นเกมและการแข่งขันต่าง ๆ ประกอบด้วยการสาธิต เรื่องการปฐมพยาบาล การดับเพลิง การทอเสื้อ และยูโด รายการสุดท้ายเป็นการชักกะเย่อระหว่างพวกนก (คือหมูนกเคล็ดิวและกา) กับพวกสัตว์ (คือหมูหมาป่าและหมูวัว) ซึ่งปรากฏว่าพวกนกเป็นฝ่ายชนะ

ปรากฏว่าการแสดงในวันนั้นได้ผลดีมาก ผู้มาชมได้แสดงความพอใจด้วยการปรบมือหลายครั้ง ภายหลังการแสดง มิสเตอร์แวน ราอาลด์ ได้เชิญคณะลูกเสือไปรับประทานอาหารที่ตึกใหญ่มีแถวจากเมืองพูลบรรเลงอยู่ที่ระเบียงตึก หลังจากนั้นพวกลูกเสือก็กลับมายังค่ายมีการชุมนุมรอบกองไฟเป็นครั้งสุดท้ายแล้วจึงแยกย้ายกันไปนอน

รุ่งขึ้นวันที่ ๙ สิงหาคม ๑๕๐๗ พวกเด็กที่ไปอยู่ค่ายพักแรม ณ เกาะบราวน์ซึ่งได้ลงเรือกลับไปเมืองพูลและแยกย้ายกันเดินทางกลับบ้านของตน

สองสามวันต่อมา บี-พี ได้รับจดหมายจากเด็ก และบิดามารดาของเด็กหลายฉบับ พวกเด็ก ๆ ได้แสดงความนิยมชมชื่นในการที่ได้ไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซึ่งสนุกสนาน ส่วนบิดามารดาของเด็กก็แสดงความพอใจที่เด็กได้รับทั้งความรู้และฝึกรอบรมนีสัจใจขอให้รู้จักคิดและพึ่งตนเองมากยิ่งขึ้นบิดามารดาของเด็กบางคนได้ส่งเงินมาให้เพิ่มเติมอีก ๑ ปอนด์ เพราะเห็นว่าที่เรียกเก็บคนละ ๑ ปอนด์ แต่เดิมนั้นคงไม่เป็นการเพียงพอ

ในการพาเด็กไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ครั้งนี้ บี-พี ได้ทำบัญชีรับจ่ายไว้มีรายการ ดังนี้

	ปอนด์	ชิลลิง	เพนนี
ค่าใช้จ่ายทั้งหมด	๕๕	๒	๘
รายรับ			
จากเด็ก ๑๓ คน ๆ ละ ๑ ปอนด์			
เป็นค่าอาหาร	๑๓	๐	๐

จากเด็กในเมือง ๕ คน ๆ ละ

๓ ซิลลิง ๖ เพนนี	๑	๑๑	๖
มีผู้บริจาคเป็นพิเศษ	๑๖	๐	๐
	๓๐	๑๑	๐
คงขาดเงินอีก	๒๔	๑๑	๒

เงินที่ยังขาดอยู่อีก ๒๔ ปอนด์ ๑๑ ซิลลิง ๒ เพนนี นี้ บี-พี ได้ควักกระเป๋าของตนเองจ่ายไป โดยถือว่าการอยู่ค่ายพักแรมครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าสำหรับ โครงการฝึกอบรมเด็กชายที่ตนกำลังคิดจัดทำขึ้น

ตามความคิดเห็นของ บี-พี เองเห็นว่า การอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซีได้ประสบผลสำเร็จจนความมุ่งหมาย คือการแสดงให้เห็นว่า

๑. การจัดแบ่งเด็กออกเป็นหมู่ ๆ ละ ๕ คน โดยให้เด็กที่อาวุโสของแต่ละหมู่เป็นนายหมู่และนายหมู่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ในเรื่องความประพฤติและการปฏิบัติของเด็กที่อยู่ในหมู่ของตน ทั้งในค่ายและในสนามนั้น ปรากฏว่าได้ผลดีมากในทางปฏิบัติ หมู่เป็นหน่วยในการทำงานและในการเล่นแข่งขัน เด็กได้รับการฝึกอบรมให้รักษาเกียรติของตนในการปฏิบัติงานตามคำสั่ง โดยวิธีนี้เด็กจะรู้จักหน้าที่รับผิดชอบมีระเบียบวินัยและมีการแข่งขันกันระหว่างหมู่ ซึ่งในที่สุดจะช่วยทำให้เด็กทั้งหมดสนใจในการฝึกอบรม และได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมยิ่งขึ้น กล่าวโดยสรุป ระบบหมู่เป็นวิธีการที่ถูกต้องในการฝึกอบรมเด็ก

๒. เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากครอบครัวมีฐานะเช่นไรต่างชอบการอยู่ค่ายพักแรมและกิจกรรมกลางแจ้ง

๓. วิธีที่ได้ผลที่สุดในการศึกษาวิชาลูกเสือ คือ การปฏิบัติจริง และโดยการเล่นเกม

๔. ถ้ามอบหมายงานใดให้เด็กทำโดยเชื่อในเกียรติของเด็ก เด็กจะพยายามทำงานนั้นอย่างดีที่สุด

ในตอนนี้อาจกล่าวได้ว่า บี-พี จะยังไม่ทราบ แต่การลูกเสือก็ได้เกิดขึ้นแล้ว โดยการทดลองอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซีนั่นเอง

การจัดพิมพ์หนังสือ Scouting for Boys

ภายหลังจากการทดลองอยู่ค่ายพักแรมบนเกาะบราวน์ซี บี-พี ได้รับเรียบเรียงและจัดพิมพ์หนังสือคู่มือการฝึกอบรมลูกเสือขึ้นออกจำหน่ายให้ชื่อว่า Scouting for Boys ในการพิมพ์ครั้งแรก บี-พี ได้แบ่งหนังสือนี้ออกเป็น ๖ ตอน มีภาพประกอบหลายภาพซึ่ง บี-พี เองเป็นผู้เขียนและจัดพิมพ์เป็นรายบีกษ์ ๆ ละ ๖ ตอน มีภาพประกอบหลายภาพ ซึ่ง บี-พี เองเป็นผู้เขียนและจัดพิมพ์เป็นรายบีกษ์ ๆ ละตอน ตอนแรกพิมพ์ออกจำหน่ายเมื่อ วันที่ ๑๕ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๘ (พ.ศ.

๒๔๕๐) ราคาเล่มละ ๔ เพนนี ผลสุดท้ายได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่มออกจำหน่าย เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๑๙๐๘ (พ.ศ.๒๔๕๐) ราคาเล่มละ ๒ ชิลลิง

หนังสือเล่มนี้ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการลูกเสือ สารระสำคัญของการลูกเสือ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ คติของลูกเสือ รหัสและการแสดงความเคารพของลูกเสือ การจับมือซ้ายแบบลูกเสือ เครื่องแบบของลูกเสือ และแนวการฝึกอบรมลูกเสือด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ระบบหมู่ การเล่นเกม การร้องเพลง และการอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

ปรากฏว่าหนังสือเล่มนี้ ได้รับการนิยมจากเด็กอังกฤษตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป และจำหน่ายได้ดีมาก จนต้องพิมพ์ใหม่ถึง ๕ ครั้ง ในปี ค.ศ.๑๙๐๘ นั้นเอง

ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๙๐๘ บี-พี ได้ถือโอกาสเดินทางไปยังเมืองต่าง ๆ ในอังกฤษเพื่อชี้แจงเรื่องการลูกเสือ ปรากฏว่าในระยะ ๗ สัปดาห์ บี-พี ต้องบรรยายถึง ๔๐ ครั้ง ในที่ประชุม ซึ่งมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่จำนวนประมาณ ๒๕,๐๐๐ คน

การจัดพิมพ์หนังสือ Scouting for Boys และการบรรยายของ บี-พี เรื่องของลูกเสือ ได้ผลเกินความคาดหมาย พวกเด็กชายในอังกฤษทั่วประเทศมีความเลื่อมใสในวีรบุรุษแห่งเมืองมาฟ็อกิง และได้ร่วมกันเข้าเองจัดตั้งหมู่ลูกเสือขึ้นนับเป็นจำนวนพัน ส่วนพวกผู้ใหญ่ที่มีศรัทธาในการลูกเสือก็สมัครเข้ารับหน้าที่เป็นผู้กำกับลูกเสือ

ในการดำเนินกิจการลูกเสือในขั้นต้น บี-พี ได้จัดตั้งสำนักงานเล็ก ๆ ขึ้นแห่งหนึ่งในกรุงลอนดอน เพื่อให้คำชี้แจงและแนะนำเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ และต่อมาในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๑๙๐๘ ได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารลูกเสือชุดแรกขึ้น โดยมี บี-พี เองรับหน้าที่เป็นประธานกรรมการ

การประชุมลูกเสืออังกฤษครั้งแรกที่คริสตัลแพเลซ (Crystal Palace)

ในปี ค.ศ.๑๙๐๘ กิจการลูกเสือได้เจริญก้าวหน้าและเริ่มจะเป็นปีกแผ่นขึ้นแล้ว บี-พี ได้รับคำเสนอแนะจากหลายแห่งว่าควรจะนำลูกเสือจากเมืองต่าง ๆ ในอังกฤษมาชุมนุมกันที่กรุงลอนดอน เพื่อสาธิตให้ประชาชนเห็นวัตถุประสงค์และความเจริญก้าวหน้าของการลูกเสือ บี-พี ได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้กำหนดแผนงานให้มีการแข่งขันวิชาลูกเสือประเภทต่าง ๆ ทั่วประเทศ และให้มีการแข่งขันรอบสุดท้าย ณ คริสตัลแพเลซในกรุงลอนดอน ในวันที่ ๔ กันยายน ๑๙๐๘ ปรากฏว่าในวันนั้นมีลูกเสือมาร่วมชุมนุมจำนวนประมาณ ๑๑,๐๐๐ คน และมีประชาชนมาชมการประชุมครั้งนั้นเป็นจำนวนมาก

ในตอนสุดท้ายของการชุมนุม บี-พี ได้อ่านพระราชโทรเลขจากพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๗ ให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมฟัง มีใจความว่าทรงขอบให้บอกพวกเด็ก ๆ ด้วยว่า พระเจ้าอยู่หัวสนใจในเรื่องลูกเสืออย่างยิ่งและทรงหวังว่าต่อไปเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมืองและ

ระเบียบวินัยที่ได้รับจากการฝึกอบรมในขณะที่เป็นลูกเสือ จะทำให้ทุกคนพร้อมที่จะรับใช้ชาติ บ้านเมืองในเมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นต่อจักรภพอังกฤษ หลังจากนั้น บี-พี ได้กล่าวชมเชยเด็กที่ร่วมการแข่งขันและแจกรางวัลแก่ผู้ชนะการแข่งขัน

การชุมนุมลูกเสือที่คริสตัลเพลซได้ทำให้ประชาชนเข้าใจกิจการลูกเสือยิ่งขึ้น หนึ่งเดือนต่อมา ผู้อำนวยการสำนักพระราชวังพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๗ ได้มีหนังสือถึง บี-พี แจ้งว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้ พลโท อาร์ เอส เอส เบเดน โพเอลล์ ไปพักที่วังบาลมอราล (Balmoral) ตั้งแต่วันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม ถึงวันจันทร์ที่ ๔ ตุลาคม

โดยเหตุที่ บี-พี จะต้องไปร่วมการชุมนุมลูกเสือจำนวนประมาณ ๕,๐๐๐ คน ที่กลาสโกว์ ในวันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม บี-พี จึงได้ติดต่อกับผู้อำนวยการสำนักพระราชวัง และได้รับอนุญาตให้เลื่อนการไปถึงวังบาลมอราลซึ่งอยู่ในสก๊อตแลนด์ เป็นเย็นวันอาทิตย์ที่ ๓ ตุลาคม

ในตอนเย็นวันนั้น มีการพระราชทานเลี้ยงอาหารเย็นแก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และแขกผู้ใหญ่ที่ได้รับเชิญเป็นจำนวนมาก แต่ก่อนจึงเวลารับประทานอาหาร พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้ บี-พี ขึ้นไปเฝ้าในห้องของพระองค์ และได้ทรงพระราชทานตรา Knight Commander of the Victorian Order ให้แก่ บี-พี เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความดีความชอบในการปฏิบัติราชการทหารที่แล้วมา และโดยเฉพาะการที่ได้จัดตั้งคณะลูกเสือขึ้น

การที่ได้รับพระราชทานตราดวงนี้ ได้ทำให้ บี-พี มีบรรดาศักดิ์เป็นชั้นเซอร์ (Sir) และตามประเพณีอังกฤษ ชื่อเต็มของ บี-พี ในระยะนี้ก็คือ เซอร์โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ หรือถ้าเรียกชื่อย่อก็ต้องเรียกว่าเซอร์โรเบิร์ต

การขยายตัวของกิจการลูกเสือในระยะแรก

ภายหลังจากการจัดพิมพ์หนังสือ Scouting for Boys กิจการลูกเสือได้เริ่มขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ ในจักรภพอังกฤษ คือ แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ในปี ค.ศ.๑๙๐๘ และอินเดียในปี ค.ศ.๑๙๐๕

ซิติเป็นประเทศแรกนอกจักรภพอังกฤษที่ได้จัดตั้งกองลูกเสือขึ้นในปี ค.ศ.๑๙๐๕ และต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๑๐ มิสเตอร์ วิลเลียม บอยซ์ (William Boyce) เจ้าของโรงพิมพ์ในซิดนีย์ก็ได้ดำเนินการจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นในสหรัฐอเมริกา มิสเตอร์ บอยซ์ ผู้นี้คือผู้ที่หลงทางเพราะหมอก ในกรุงลอนดอนและได้รับความช่วยเหลือจากลูกเสืออังกฤษคนหนึ่งซึ่งไม่ยอมรับเงินรางวัล มิสเตอร์ บอยซ์ รู้สึกประทับใจในการปฏิบัติของลูกเสือผู้นี้มากและเมื่อกลับไปถึงบ้านแล้ว จึงได้คิดอ่านจัดตั้งกองลูกเสือขึ้น

ส่วนในยุโรปและทวีปอื่น ๆ กิจกรรมลูกเสือก็ได้ขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะประเทศไทยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสถาปนาคณะลูกเสือไทย ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๔ (ค.ศ.๑๙๑๑)

อนึ่งในขณะนี้ ได้มีการขออนุญาตแปลหนังสือ Scouting for Boys เป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา บี-พี ได้ตอบอนุญาตทุกรายโดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหนึ่งกินี (เท่ากับ ๑ ปอนด์ ๑ ชิลลิง) ทั้งนี้เพราะ บี-พี ไม่ต้องการกำไรจากหนังสือ แต่ต้องการให้หนังสือได้เผยแพร่ไปตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยเพิ่งได้มีการแปลหนังสือนี้ทั้งเล่มและตีพิมพ์เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๖

เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือและชีวิตของ บี-พี ในระยะต่อมา

ต่อไปนี้จะได้เล่าถึงเหตุการณ์สำหรับเกี่ยวกับกิจการลูกเสือของชีวิตของ บี-พี ในระยะต่อมาแต่โดยสังเขป ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้ คือ ค.ศ.๑๙๑๐ (พ.ศ.๒๔๕๓)

- บี-พี ลาออกจากราชการทหาร เพื่ออุทิศเวลาของตนทั้งหมดในการส่งเสริมกิจการลูกเสือ ปรากฏว่าในระยะนี้ในอังกฤษมีลูกเสือ จำนวน ๑๐๐,๒๕๘ คน เจ้าหน้าที่ลูกเสือ ๗,๖๘๘ คน
- มีการจัดตั้งคณะลูกเสือหญิง (Girl Guides) โดยมีแอกนีส น้องสาวของ บี-พี เป็นหัวหน้า

ค.ศ.๑๙๑๑ (พ.ศ.๒๔๕๔)

- มีพิธีเปิดกองลูกเสือสมุทรเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ
- มีการเริ่มการแข่งขันยิงปืนระหว่างลูกเสือประจำปี เพื่อชิงโล่คอนนอท (Connaught Shield) ในปัจจุบันการแข่งขันยิงปืนนี้ก็ยังคงกระทำอยู่ทุกปี
- การสวนสนามลูกเสือ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ คน ณ สวนใกล้พระราชวังวินด์เซอร์ โดยมีพระเจ้าจอร์จที่ ๕ ทรงเป็นประธาน

ค.ศ.๑๙๕๗ (พ.ศ.๒๔๕๕)

- บี-พี เดินทางรอบโลก ใช้เวลา ๗ เดือนเศษ ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ถึงปลายเดือนสิงหาคม ๑๙๑๒ เพื่อหาโอกาสไปเยี่ยมการลูกเสือในประเทศต่าง ๆ คือ สหรัฐอเมริกา , ญี่ปุ่น , จีน (มีกองลูกเสืออังกฤษอยู่ที่เซี่ยงไฮ้) ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย , นิวซีแลนด์ และแอฟริกาใต้
- พบมิสโอลาฟ เซนต์แคลร์ โชมส์ Miss Olave St.Clair Soames ในเรือระหว่างเดินทางไปสหรัฐอเมริกาและได้สมรสกัน เมื่อ ๓๐ ตุลาคม ๑๙๑๒ ปรากฏว่าทั้งสองคนเกิดวันเดียวกัน คือ ๒๒ กุมภาพันธ์ แต่มีอายุห่างกัน ๓๒ ปี คือ บี-พี เกิดปี

ค.ศ.๑๘๕๗ อายุ ๕๕ ปี ส่วนโอลาฟเกิดปี ค.ศ.๑๘๘๕ อายุ ๒๓ ปี บี-พี มีบุตรกับ โอลาฟซึ่งเป็นเลดี้ เบเดน-โพเอลล์ ๓ คน คือ บุตรชายชื่อ ปีเตอร์ (เกิดปี ค.ศ. ๑๘๑๓) และบุตรหญิง ๒ คน ฮีเธอร์ Heather (เกิดปี ค.ศ.๑๘๑๕) และเบ็ตตี้ Betty (เกิด ค.ศ.๑๘๑๗)

ค.ศ.๑๘๑๕ (พ.ศ.๒๔๕๗)

- เกิดสงครามโลกครั้งแรก บี-พี มอบลูกเสือให้ทำหน้าที่ช่วยทหาร เช่น รักษา สะพานและสายโทรศัพท์ ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าว ช่วยเหลืองานในโรงพยาบาลและ ลูกเสือสมุทรได้ผลิต เปลี่ยนกันอยู่ยามฝั่งทะเลตอนใต้ของอังกฤษ ปรากฏว่าในระหว่างสงครามนี้มีลูกเสือเก่าเข้าร่วมรบเป็นจำนวนประมาณ ๑๔๐,๐๐๐ คน เสียชีวิตในสงคราม ๑๐,๐๐๐ คน ได้รับเหรียญกล้าหาญ คือ วิคตอเรียครอส (Victoria Cross) ๑๑ คน ในจำนวนนี้ผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุด คือ แจ็ค คอรันวอลล์ (Jack Comwall) ซึ่งได้รับบาดเจ็บแต่อยู่ประจำปืนใหญ่ในเรือรบ อังกฤษอย่างกล้าหาญแต่ผู้เดียวในสงครามที่จู้ตแลนด์ (The battle of jutland) จนกระทั่งตนเองหมดแรงหายใจ และฝ่ายอังกฤษได้รับชัยชนะ ค.ศ.๑๘๑๖ (พ.ศ. ๒๔๕๘)
  - เริ่มจัดตั้งกองลูกเสือสำรอง Wolf Cubs เป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ค.ศ.๑๘๑๗ (พ.ศ.๒๔๖๐)
  - เลดี้เบเดน – โพเอลล์ ได้รับเลือกให้เป็นประธานกองลูกเสือหญิงอังกฤษ ค.ศ. ๑๘๑๘ (พ.ศ.๒๔๖๑)
  - เริ่มการจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญ Rover Scouts เป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ค.ศ.๑๘๑๙ (พ.ศ.๒๔๖๒)
  - มิสเตอร์ คับบลิว เอฟ เดอ บัวส์ แมคลาเรน (W.F. de Bois Maclaren) ผู้ตรวจการ ลูกเสือในสกอตแลนด์ ตกลงซื้อกิลเวลล์ปาร์ค เนื้อที่ ๕๓ เอเคอร์ (ประมาณ ๑๓๒ ไร่ ๒ งาน) ให้แก่คณะลูกเสืออังกฤษเพื่อใช้เป็นสถานที่อยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือ และส่วนหนึ่ง สำหรับใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ
- ในเดือนกันยายน ๑๘๑๙ บี-พี ได้เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือชั้นอุดม
- แบดจ์ มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๑๕ คน

ในปีต่อ ๆ มา ได้มีการซื้อที่ดินเพิ่มเติมให้กิลเวลล์ปาร์คหลายครั้งในปัจจุบัน กิลเวลล์ปาร์ค มีเนื้อที่ ๑๐๘ เอเคอร์ (ประมาณ ๒๗๐) ค.ศ.๑๘๒๐ (พ.ศ.๒๔๖๓)

- มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกที่โอลิมเปีย ในกรุงลอนดอน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม จนถึงวันที่ ๗ สิงหาคม มีประเทศต่าง ๆ ส่งลูกเสือไปร่วมชุมนุม ๒๑ ประเทศ จำนวนลูกเสือ ๑,๐๕๐ คน ในวันสุดท้ายของการชุมนุมมีพิธีประกาศให้ บี-พี เป็นประมุขของลูกเสือโดยให้ลูกเสือคนหนึ่งประกาศว่า “We, The Scout of the World, Salute You, Sir Robert Baden Powell Chief Scout of the World” เรา .....
- ลูกเสือแห่งโลกขอคำนับท่านเซอร์โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ประมุขของลูกเสือโลก
- ในระหว่างการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรกนี้ ที่ประชุมผู้แทนคณะลูกเสือประเทศต่าง ๆ ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้มีการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกทุก ๒ ปี และสำหรับการประชุมครั้งต่อไปในปี ๑๙๒๒ (พ.ศ.๒๔๖๕) ที่ประชุมได้ตกลงให้ไปประชุมที่กรุงปารีส ตามคำเชิญของคณะลูกเสือฝรั่งเศส อนึ่ง ที่ประชุมได้ลงมติให้จัดตั้งสำนักงานลูกเสือนานาชาติขึ้นที่กรุงลอนดอน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลกด้วย

ค.ศ.๑๙๒๒ (พ.ศ.๒๔๖๕)

- บี-พี แต่งและจัดพิมพ์หนังสือ Rovering to Success ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับลูกเสือวิสามัญ

ค.ศ.๑๙๒๔ (พ.ศ.๒๔๖๗)

- มีการประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๒ ณ เมืองเออเมลุนเดน Ermelunden ใกล้กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก มีประเทศต่าง ๆ ๒๔ ประเทศ ส่งลูกเสือไปร่วมชุมนุม จำนวนลูกเสือประมาณ ๕,๐๐๐ คน

ค.ศ.๑๙๒๖ (พ.ศ.๒๔๖๙)

- เริ่มจัดตั้งลูกเสือ Handicapped Scouts ในประเทศอังกฤษ

ค.ศ.๑๙๒๙ (พ.ศ.๒๔๗๒)

- มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๓ ณ อาร์โรว์ปาร์ก เมืองเบอร์เคนเฮด ประเทศอังกฤษเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองคณะลูกเสือนี้อายุครบ ๒๑ ปี มีประเทศต่าง ๆ ๓๑ ประเทศ ลูกเสือไปร่วมชุมนุมจำนวนลูกเสือ ๓๐,๐๐๐ คน
- พระเจ้าจอร์จ ที่ ๕ พระราชทานบรรดาศักดิ์ชั้น บารอน ให้แก่ บี-พี ซึ่งทำให้ บี-พี มีชื่อใหม่ว่า ลอร์ด เบเดน-โพเอลล์ แห่งกิลเวลล์ ค.ศ.๑๙๓๐ (พ.ศ.๒๔๗๓)

- มีการชุมนุมสมัชชาลูกเสือหญิงโลกที่ฟอกซ์ลีสปาร์ก (Foxlease Park) ในประเทศอังกฤษที่ประชุมได้ลงมติเป็นเอกฉันท์เลือกให้ เลดี เบเดน-เพาเวลล์ เป็นประมุขลูกเสือหญิงแห่งโลก

ค.ศ.๑๙๓๓ (พ.ศ.๒๔๗๖)

- มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๔ ณ เมืองเกอะเดอะเลอะ Go do lo ประเทศฮังการี มีประเทศต่าง ๆ ส่งลูกเสือไปร่วมชุมนุม ๓๒ ประเทศ จำนวนลูกเสือ ๒๕,๐๐๐ คน

ค.ศ.๑๙๓๗ (พ.ศ.๒๔๘๐)

- บี-พี อายุ ๘๐ ปี พระเจ้ายอร์ชที่ ๖ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ Order of Merit (O.M.) ให้แก่ บี-พี ถือกันว่าเครื่องราชอิสริยาภรณ์ O.M. นี้มีเกียรติสูงอย่างยิ่งและจำกัด จำนวนผู้ได้รับพระราชทานที่ยังมีชีวิตอยู่เพียง ๒๔ คน
- มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ ๕ ณ เมืองโวเกเลนซัง ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งสุดท้ายที่ บี-พี ไปร่วมด้วย

ค.ศ.๑๙๓๘ (พ.ศ.๒๔๘๑)

- บี-พี ออกเดินทางจากประเทศอังกฤษไปอยู่ที่เมือง ไนเยอริ Nyeri ประเทศเคนยา เพราะระยะนี้ บี-พี อยู่ในวัยชรา และสุขภาพไม่ดี เนื่องจากได้พยายามทำงานมากเกินไป

ค.ศ.๑๙๔๑ (พ.ศ.๒๔๘๔)

- บี-พี ถึงแก่อนิจกรรม ณ บ้านพักในเมือง ไนเยอริ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ.๑๙๔๑ เวลา ๕.๔๕ น. ตรงกับปีมะโรง วันพุธขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือนยี่ พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นต้นปีที่ ๗ ในรัชกาลที่ ๘ อายุ ๘๗ปี ๑๐ เดือน ๑๖ วัน คำแปลสาส์นฉบับสุดท้ายของ บี-พี ถึงลูกเสือ (ได้พบรวมอยู่ในเอกสารของ บี-พี ภายหลังจากที่ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ.๑๙๔๑)

ลูกเสือที่รักทั้งหลาย

เธอได้เคยดูละครเรื่องปีเตอร์แพน เธอจะจำได้ว่าหัวหน้าโจรสลัดได้กล่าวสุนทรพจน์ก่อนที่เขาจะตายอยู่เสมอ เพราะเขาเกรงว่าเมื่อถึงเวลาที่เขาจะตายจริง ๆ เขาอาจไม่มีเวลาที่จะพูดออกมาให้พ้นอกของเขา ฉันทันเองก็อยู่ในสภาพคล้ายเช่นนั้นมาก และแม้ว่าในขณะที่ฉันจะยังไม่ตาย วันหนึ่งฉันก็จะต้องตาย และฉันต้องการที่จะกล่าวคำอำลาเธอก่อนที่จะจากไปจงจำไว้ว่าจดหมายนี้เป็นเรื่องสุดท้ายที่เธอจะได้ยินจากฉัน ฉะนั้นขอให้คิดดูให้ดีฉันได้มีชีวิตเป็นสุขอย่างยิ่ง และฉันต้องการให้เธอแต่ละคนมีชีวิตที่เป็นสุขเหมือนกับฉัน

ฉันเชื่อว่า พระเจ้าได้ส่งเรามาเกิดในโลกที่สนุกสนานนี้ โดยมีมุ่งหมายให้เรามีความสุข และได้รับความพอใจจากชีวิต ความสุขมิใช่มาจากความมั่งมี แต่มิใช่เพียงได้ประสบความสำเร็จในงานอาชีพของเธอหรือโดยการตามใจตนเอง ขึ้นหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสุข คือทำตัวเองให้มีอนามัยดีและแข็งแรงในขณะที่เธอยังเป็นเด็กเพื่อว่าเธอจะได้เป็นคนมีประโยชน์และสามารถได้รับความพอใจจากชีวิตในเมื่อเธอเป็นผู้ใหญ่

ธรรมชาติศึกษาจะแสดงให้เห็นว่า พระเจ้าได้สร้างโลกซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งที่สวยงามและน่าอัศจรรย์ สำหรับให้เธอเพลิดเพลิน จึงมีความพอใจในสิ่งที่เธอมีอยู่และให้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด จงมองเรื่องต่าง ๆ ในแง่ดีแทนที่จะมองในแง่ร้าย

แต่ทางอันแท้จริงที่จะหาความสุขคือโดยการให้ความสุขแก่ผู้อื่น จงพยายามปล่อยอะไรทิ้งไว้ที่โลกนี้ให้ดีกว่าที่เธอได้พบสักเล็กน้อย และถึงเวลาที่เธอจะต้องตาย เธอก็จะสามารถตายอย่างมีความสุข โดยระลึกว่าอย่างน้อยเธอก็มิได้ทำลายเวลาให้เสียไปโดยไร้ประโยชน์ แต่ได้ทำทุกอย่างดีที่สุดแล้ว “จงเตรียมพร้อม” ในทางเพื่อจะได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และตายอย่างมีความสุข

- จงยึดมั่นในคำปฏิญาณของลูกสาวของเธอไว้เสมอ
- แม้ว่าเธอพ้นจากวัยเด็กแล้วก็ดี
- และขอให้พระเจ้าจงช่วยเธอทำเช่นนั้น

เพื่อนของเธอ

เบเดน - โพลล์ แห่งกิวเวลล์

ลูกเสือโลก

WORLD ORGANIZATION OF THE SCOUT MOVEMENT

การลูกเสือโลกได้ถือกำเนิดมา ๘๒ ปีแล้ว คือเมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๐ เริ่มโดยการที่ลอร์ด บาดิน โพลด์ นำเอาเด็กชายจำนวน ๒๓ คน ไปพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ขณะลูกเสือไทยเป็นชาติ ที่มีลูกเสือ โดยได้รับพระราชทานกำเนิดมาจากองค์พระมหากษัตริย์เจ้า ล้นเกล้าล้นกระหม่อม รัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๔ หลังจากการก่อตั้งลูกเสือโลกเพียง ๔ ปี

หลังจากได้ถือกำเนิดมาแล้วกิจการลูกเสือโลกก็ได้รับการจรรโลง พัฒนา ปรับปรุงให้ เป็นองค์การรวมของลูกเสือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ปัจจุบันนี้ได้มีประเทศต่าง ๆ มีกิจการลูกเสืออยู่ ถึง ๑๖๔ ประเทศ แม้จะมีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนไปตามกาลสมัย ก็แต่การดำเนินการเท่านั้น วัตถุประสงค์หลักหรือหลักการก็คงเป็นไปตามเจตนารมณ์เดิมที่ ลอร์ด บาดิน โพลด์ ได้กำหนด ไว้

วัตถุประสงค์หลักของการลูกเสือ ก็คือ การก่อประสบการณ์ให้กับเยาวชน โดยเป็น การศึกษานอกโรงเรียน ไม่คำนึงถึงเรื่องการเมืองแต่เป็นการร่วมมือกันของทุกชั้นทุกเหล่า เพื่อ ก่อให้เกิดความเจริญแก่เยาวชนในทางกาย จิต สังคม ปัญญา และศีลธรรม เพื่อเป็นบุคคลที่พึง ประสงค์ของสังคมและของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ปลูกฝังให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ประมุข) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีสันติสุขขึ้นในชุมชน ในชาติ และระหว่าง ชาติด้วย

ลักษณะจำเพาะของลูกเสือในการดำเนินการนั้น อาศัยความสมัครใจและความเต็มใจ เป็นสำคัญ และร่วมกันทำ ที่เรียกว่าระบบหมู่ โดยนำเอาธรรมชาติเข้ามาเป็นสื่อ และอาศัย ความสำคัญและความน่าสนใจของธรรมชาติเป็นเครื่องจูงใจ และปฏิบัติกันจริง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะ อยู่กลางแจ้งโดยถือหลักว่าเรียน โดยการกระทำ (Learning By Doing)

โดยหลักการดังกล่าวมาแล้ว และเพื่อความเป็นปึกแผ่น และดำเนินการไปทำนอง เดียวกัน ชาติต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมลูกเสือจึงรวมตัวกันเป็นองค์การขึ้นและขนานนามว่า ลูกเสือโลก (WORLD SCOUT) มีธรรมนูญว่าด้วยการปกครองเป็นบทบัญญัติในการดำเนินการ

ลูกเสือโลก (WORLD SCOUT) มีส่วนประกอบที่ประสานงานและร่วมกันอยู่อย่าง เป็นปึกแผ่นโดยแยกออกเป็นสามองค์กร คือ

๑. สมัชชาลูกเสือโลก (WORLD SCOUT CONFERENCE)

สมัชชาลูกเสือโลกเป็นองค์กรที่กำหนดนโยบายเป็นสำคัญทุก ๆ ๑ ปี สมาชิกชาติต่าง ๆ ของลูกเสือโลกจะนัดหมายไปประชุมที่ใดที่หนึ่งเพื่อกำหนดนโยบายให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการรับทราบการดำเนินกิจการลูกเสือทั่วโลก และเลือกตั้งกรรมการลูกเสือโลก สมัชชานี้ได้มีการประชุมครั้งแรกที่กรุงลอนดอนเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๔ และครั้งที่ ๓๐ ที่กรุงมิวนิคในเยอรมันตะวันตก และครั้งที่ ๓๑ จะมีขึ้น ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ในปี ๒๕๓๑ และประเทศไทยได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพงานประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ ๓๑ ในปี พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่ได้รับเกียรติจากประเทศสมาชิกลูกเสือโลก ให้เป็นเจ้าภาพงานประชุมสมัชชาลูกเสือโลก

ในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกทุกครั้งจะจัดให้มีการชุมนุมลูกเสือของโลก (WORLD JAMBOREE) ควบกันไปในเวลาใกล้ ๆ กันด้วยการชุมนุมลูกเสือโลกกำหนดให้มีทุก ๆ ๔ ปี ครั้งแรกมีที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ.๒๔๖๓

๒. คณะกรรมการลูกเสือโลก (WORLD SCOUT COMMITTEE)

โดยที่สมัชชาใหญ่โตมากจึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งให้มีคณะกรรมการเป็นตัวแทนเพื่อไปประชุมกันทุกปี ปีละอย่างน้อย ๑ ครั้ง เพื่อพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่ทางสมัชชาได้มีมติไว้ และเรื่องสมควรแก่การดำเนินการตามหลักการของลูกเสือ คณะกรรมการมี ๑๒ คน เลือกทุก ๓ ปี ครั้งละ ๖ คน หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไป แล้วแต่ที่จะได้รับความนิยมาจากสมัชชาลูกเสือโลก โดยชาติต่าง ๆ ก็เสนอคนของตนเข้าแข่งขัน กรรมการลูกเสือโลกจะอยู่ในตำแหน่งวาระ ๖ ปี สำหรับประเทศไทย ได้รับเกียรติเข้าเป็นกรรมการลูกเสือโลกแล้ว ๒ คน ท่านแรกคือ ฯพณฯ นายอภัย จันทวิมล ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๐๘ ถึง พ.ศ.๒๕๑๔ อีกคนหนึ่งคือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๔ ถึงปี พ.ศ.๒๕๓๐ คณะกรรมการนี้มีเลขาธิการของสำนักงานลูกเสือเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง

คณะกรรมการลูกเสือโลกนี้ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการลูกเสือชุดเล็ก เป็นชุดทำงาน (STEERING COMMITTEE) ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และเลขาธิการ เพื่อจะจัดประชุมขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อดำเนินการประชุมแทนในบางเรื่องที่รีบด่วนหรือเพื่อการกลั่นกรองเพราะกรรมการประชุมชุดใหญ่นั้น อาจจะไม่สะดวก เพราะต้องมาจากทั่วโลก ประธานมักจะมีประชุมพิเศษในกรณีที่มีโอกาสอำนวยและพิจารณากลั่นกรองเรื่องต่าง ๆ เสียก่อน

๓. สำนักงานลูกเสือโลก (WORLD SCOUT BUREAU)

เป็นสำนักงานของลูกเสือโลก ที่มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา ดำเนินการเป็นสำนักงานปฏิบัติและดำเนินการเช่นเดียวกับสำนักขององค์กรทั้งหลาย ตั้งอยู่ที่เมืองเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (ที่แรกอยู่ที่ลอนดอน เมื่อ ค.ศ.๑๙๒๐ ต่อมาย้ายไปแคนาดา เมื่อ ค.ศ.๑๙๕๗) แล้ว

ปัจจุบันมาอยู่สวีตเซอร์แลนด์ ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๖๘ เพื่อความสะดวกและความเหมาะสมหลายประการ)

นอกจากจะมีสำนักงานใหญ่ที่เจนีวา (สวีตเซอร์แลนด์) แล้ว ยังมีสำนักงานสาขาตามภาคต่าง ๆ ของโลกอีก ดังนี้

๑. แอฟริกา	ที่ไนโรบี ประเทศเคนยา
๒. อาหรับ	ที่ อียิปต์
๓. เอเชียและแปซิฟิก	ที่ ฟิลิปปินส์
๔. ยุโรป	ที่ สวีตเซอร์แลนด์
๕. อเมริกา (เหนือ – ใต้)	ที่ คอสตาริกา
๖. ยูเรเชีย	

สำนักงานสาขานี้จะดูแลส่งเสริมและทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการประสานงานระหว่างชาติในภาคและนอกภาค รวมถึงสำนักงานใหญ่ด้วย

สำนักงานลูกเสือโลกนี้ แบ่งงานหลักออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ฝ่ายวิชาการ (EDUCATION METHOD GROUP)

ซึ่งจะมีงานหลัก ก็คือ ให้การแนะนำในทางความคิดแนวทางและเอกสาร

๒. ฝ่ายดำเนินการ (OPERATION GROUP)

ซึ่งจะร่วมมือกับภูมิภาคทั้งหลายในการที่จะนำเอาส่วนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ ออกมาเป็นเชิงปฏิบัติ

๓. ฝ่ายสนับสนุน (SUPPORT SERVICE GROUP)

ซึ่งจะเป็นผู้เสนอแนะนโยบายและทบทวนในเรื่องต่าง ๆ ที่ทางคณะกรรมการลูกเสือโลกมีมติไปเกี่ยวกับการจัดหาและใช้อุปกรณ์ วิธีการต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจการของลูกเสือ แต่ละฝ่ายก็จะมีคณะกรรมการประจำคณะ และคณะทำงานในกิจกรรมพิเศษที่จะมีขึ้น

นอกจากงานประจำที่สำนักงานลูกเสือปฏิบัติอยู่แล้ว สำนักงานนี้ยังเข้าไปมีส่วนช่วยเหลืองานของโลกหรือของภาคในเรื่องอื่น ๆ เช่น การจัดการชุมนุม หรือติดต่อประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือและเยาวชนของโลกอีกด้วย เช่น องค์กรสหประชาชาติ UNICEF UNESCO หรือองค์กรที่เกี่ยวกับเยาวชนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรของเนตรนารี หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ WAGGGS (WORLD ASSOCIATION OF GIRL GUIDES AND GIRL SCOUTS)

การเงิน

๑. จากสมาชิกลูกเสือ

การเงินของสำนักงานลูกเสือโลก อยู่ได้โดยอาศัยค่าบำรุงจากสมาชิก โดยได้รับชำระจากชาติสมาชิกคิดเป็นรายหัวสำหรับลูกเสือ ๑ คน รายหัวที่ต้องชำระเป็นเงิน ๓๒ ชั่งตีมีสวิสส์ (ประมาณ ๔.๕๐ บาท)

๒. จากมูลนิธิลูกเสือโลก

มูลนิธิลูกเสือโลกเป็นมูลนิธิเกิดใหม่ เป็นอีกองค์การหนึ่งในลูกเสือโลก ทำหน้าที่ขอรับบริจาคไปทั่วโลก เพื่อนำดอกผลจากเงินบริจาคสนับสนุนลูกเสือโลก ขณะนี้มูลนิธิสินทรัพย์มากกว่า ๓๐ ล้านดอลลาร์ฝรั่งเศส และเมื่อเก็บดอกผลมาใช้เพื่อสนับสนุนลูกเสือโลกมากกว่าปีละ ๑ ล้านดอลลาร์ฝรั่งเศส

๓. จากเงินช่วยเหลือจากองค์การต่าง ๆ

อิสริยาภรณ์

ลูกเสือโลกมีอิสริยาภรณ์ชนิดหนึ่ง สำหรับมอบให้แก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่นแก่การลูกเสือเป็นอย่างยิ่ง เป็นแถบคล้องคอสีเขียวคาดเหลือง และมีรูปสุนัขป่าเป็นบรอนซ์ห้อยอยู่เรียกชื่อว่า BRONZE WOLF

ประเทศไทยมีผู้ได้รับเกียรติรับมอบจากลูกเสือโลกแล้ว ๗ ท่าน คือ

๑. ฯพณฯ นายอภัย จันทวิมล
๒. นายจิตร ทังสุขุตร
๓. นายกอง วิสุทธารมณ
๔. นายแพทย์ อมาตยกุล
๕. นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน
๖. นางสุมน สมสาร
๗. นายสุธรรม พันธศักดิ์

ลูกเสือหญิงของโลก

มีอีกองค์การหนึ่งซึ่งอาศัยหลักการเดียวกับการลูกเสือ แต่มีชื่อเป็นภาษาไทยต่างๆ กัน แล้วแต่จะสมัครใจจะใช้ คือ ลูกเสือหญิง เนตรนารี และผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า WORLD ASSOCIATION OF GIRL GUIDES AND GIRL SCOUTS (WAGGGS) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ คนละองค์การกับลูกเสือโลก แต่ร่วมมือประสานงานอย่างใกล้ชิดกับลูกเสือโลกมีสมาชิกเป็นหญิงเท่านั้น

เรื่องทั้งหมดนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับลูกเสือโลกโดยสังเขป หวังว่าจะเป็นประโยชน์กับคณะลูกเสือและผู้สนใจโดยทั่วกัน

ข้อมูลอ้างอิงจาก กองการเมืองและการทหาร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. “เอกสารประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก.” เอกสารอัดสำเนา.๒๕๕๗.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ พล.ต.พัฒนา คุ่มเปลี่ยน

วัน เดือน ปี เกิด ๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓

การศึกษา นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๐
นักเรียนนายร้อย จปร. รุ่นที่ ๓๑
นักเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๗๑

ประวัติการทำงานโดยย่อ

หัวหน้าแผนกฝึกศึกษาส่วนวิชาทหาร รร.นายร้อย จปร.

หัวหน้าแผนกปฏิบัติการจิตวิทยา ททร.นทพ.

ผู้อำนวยการกองเกษตรและสหกรณ์ สทพ.นทพ.

ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๔๑ สทพ.๔ นทพ.

ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๒๒ สทพ.๒ นทพ.

ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๒๑ สทพ.๒ นทพ.

ผู้อำนวยการสำนักกองบัญชาการ กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการศูนย์ยุทธโยธาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

พระมหากษัตริย์หากแต่เป็นธรรมสำหรับผู้ปกครองหรือผู้นำทุกระดับ โดยเฉพาะข้อที่ว่าด้วยการให้ (ทานัง) ความซื่อตรง (อาชวัง) ความอ่อนโยน (มัทวัง) ความอดทนอดกลั้น (ขันติ) การไม่เบียดเบียนผู้ใต้ปกครอง (อวิหิงสา) ความไม่โกรธแค้น (อโกธัง) และการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง (อวิโรชนัง) อีกทั้งมีคำแนะนำในการเลือกผู้นำ ตามแนวทางพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512 นับเป็นเวลากว่า 40 ปีมาแล้วที่ว่า

“ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้” (วิญญู เกรียงงาม, 2554)

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นสถาบันการศึกษาทางทหารระดับสูงของกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้ที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วน หลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยฯ ในภาคปฐมนิเทศได้บรรจุการฝึกอบรมวิชาผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ชั้นความรู้ขั้นสูง (Advance Training Course คำย่อว่า A.T.C.) ของ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ไว้ในหลักสูตร จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ช่วงก่อนและหลังการฝึกอบรมกลุ่มคณะผู้บริหารระดับสูงของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ พบว่า กิจกรรมนี้สามารถปรับพฤติกรรมของผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดมีความสมัครสมานสามัคคีต่อกัน มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะเสียสละทรัพย์เงินและเวลา บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีกระบวนการคิดในทางสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น กระบวนการฝึกอบรมลูกเสือ น่าจะสามารถส่งเสริมพลังสามัคคีให้กับผู้นำได้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความมั่นคงของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูล และรูปแบบกระบวนการลูกเสือไทย
2. เพื่อเสนอแนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการจัดการ ฝึกอบรมลูกเสือของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบ วิธีการ ของกระบวนการฝึกอบรม ลูกเสือที่เหมาะสม กับการนำมาใช้ในการส่งเสริมพลังสามัคคี ให้กับผู้นำ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า กระบวนการลูกเสือ 4 ประการ ได้แก่ การฝึกอบรมของ ลูกเสือ กระบวนการเรียนรู้ของลูกเสือ หลักการเรียนรู้ของลูกเสือ และวิธีการของลูกเสือ ที่มี วัตถุประสงค์ให้ผู้ผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเฉพาะในการฝึกอบรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินการที่ต้อง ชัดเจน ทุกขั้นตอนทั้งหมดนี้สามารถปรับพฤติกรรมด้านการสร้างความสามัคคีให้กับผู้นำ ตามหลักการใน การพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ ทั้งนี้ หลักการในการพัฒนาผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ มี ความมุ่งหมายให้ผู้ผู้นำเกิดการพัฒนา 8 ประการ คือ

1. ทางกาย
2. ทางสติปัญญา
3. ทางจิตใจ และศีลธรรม
4. ทางการสร้างค่านิยม และเจตคติ
5. ทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
6. ทางความสัมพันธ์ระหว่างสังคม
7. ทางความสัมพันธ์กับชุมชน
8. ทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ความสามัคคี จัดเป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งการฝึกอบรมมีผลที่ได้รับ ทางตรงและทางอ้อม ในการเสริมสร้างความสามัคคี โดยเกิดพฤติกรรมเชิงบวกหรือมีมนุษย์ สัมพันธ์ด้วยกัน มนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) ในการเข้ากับคน การ เอาชนะใจคนและการครองใจคนทุกระดับ การพูดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตรกับทุกคน เป็นหลักการแรกที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในขั้นต่อไป ที่ทำให้เกิดการสร้างสามัคคีธรรมใน กลุ่มสังคม ในหมู่คณะ ทำให้การบริหารงานต่างๆ สามารถก่อให้เกิดการรวมพลัง เพื่อก่อให้เกิด ความร่วมแรงร่วมใจ เกิดความรักใคร่ สัมผัสสามัคคีในการปฏิบัติงานเพื่อคนในสังคมนั้นๆ อยู่ดีมีสุข สร้างความเข้าใจอันดีซึ่งกัน และกัน อันเป็นผลทำให้มีความสำเร็จของงานเกิดขึ้นและทำ

ให้มีความมั่นคง ในครอบครัว ในสังคม และในประเทศชาติ อย่างยั่งยืน ต่อเนื่องไปถึงกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ขึ้น ๆ ตามลำดับ จนถึงสังคมโลก

ข้อเสนอแนะ

แนวทาง การส่งเสริมและสร้างพลังสามัคคี ให้กับผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบายของรัฐ

- 1.1 ส่งเสริมการดำเนินงานตามกฎหมายของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 1.2 ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อยกระดับให้เป็นมาตรฐาน
- 1.3 ส่งเสริมบุคลากรทางลูกเสือให้มีมาตรฐาน โดยเพิ่มคุณสมบัติทางด้านวิชาการ
- 1.4 ส่งเสริมให้สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นหน่วยงานฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรระดับผู้นำให้มากขึ้น
- 1.5 ควรเร่งรัดพัฒนา การฝึกอบรมวิทยากรผู้อบรมวิชาต่างๆ ของลูกเสือ ให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณ ที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรม
- 1.6 ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา การดำเนินงาน งานด้านวิชาการ การจัดการฝึกอบรม และด้านกิจกรรมของลูกเสือ ให้เจริญก้าวหน้าทันสมัย
- 1.7 ส่งเสริมให้บุคลากรลูกเสือได้ร่วมกิจกรรมกับลูกเสือต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และปรับแนวทางใหม่ๆ มาใช้กับผู้นำได้
- 1.8 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์กิจการต่างๆ ของลูกเสือ ที่เป็นไปเพื่อการพัฒนา กิจการลูกเสือ และประสานความร่วมมือระหว่างคณะลูกเสือแห่งชาติ กับหน่วยงานของเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานสะดวกมากขึ้น
- 1.9 ส่งเสริมสวัสดิการ ยกย่องประกาศคุณงามความดี การให้บำเหน็จความดีความชอบ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่

2. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

- 2.1 ควรผลักดันให้ผู้นำในฐานะต่างๆ เข้ารับการฝึกอบรมกระบวนการลูกเสือเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม
- 2.2 ควรเข้มงวดผู้นำที่เข้ารับการฝึกอบรมให้เข้าใจและตระหนักในความมุ่งหมายของลูกเสือ

2.3 ควรปรับปรุงแนวทาง วิธีการฝึกอบรม คู่มือ สื่อการสอน โดยใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อให้ทันกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4 ควรจัดให้ผู้นำที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การบริการชุมชน ตามความสามารถ และโอกาสที่เหมาะสม

2.5 ควรกระตุ้นให้ผู้นำที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมส่งเสริมกิจกรรมด้าน สิ่งแวดล้อมให้กับชาวบ้านและชุมชน เป็นระยะๆ

2.6 ควรจัดให้ผู้นำที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมพัฒนาค่ายลูกเสือ สถานที่ต่างๆ ในโอกาสที่เหมาะสม

2.7 ควรจัดกิจกรรมให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ร่วมสร้างภาพพจน์ที่ดี ในการรักษา ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติไทย ในแนวทางของความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี ความ เสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ โดยเฉพาะ เรื่องความสามัคคี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้ ปรากฏ

2.8 ควรสนับสนุนผู้นำที่อุทิศตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม สำนึกในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ โดยคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยของ ประเทศชาติ

2.9 ควรผลักดันให้การฝึกอบรมผู้นำ ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ เน้นปรับ พุทธิกรรมสำคัญ 3 ประการ คือ

2.9.1 ความจงรักภักดีต่อผู้ดำรงรัฐสีมาอาณาจักรไทย ที่ถูกต้องตามประเพณี

2.9.2 ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือศาสนา

2.9.3 ความสามัคคีในคณะชาติบ้านเมืองและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน (ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงที่จะนำไปชาติดำรงอยู่เป็นไทยอย่างยั่งยืน ตามแนวทางการ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งลูกเสือของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ABSTRACT

Title Strengthening the unity of the leader with the Scout Method.

Field Social - Psychology

Name Maj. Gen. Phathana Khumplien   **Course** NDC   **Class** 56

The purpose of this research was to study data and format of Thai Scout Method and proposed the way to encourage and strengthen the unity of the leaders with the Scout Method.

The research studied specifically in the Personnel Training Course of National Scout Organization of Thailand using qualitative research methods.

The research result found that all 4 Scout Methods above which were Training of scouts, Learning the process of scout, The principles learning of the scout and Methods of Scout .

These methods can improve the behavior of strengthening the unity according to the principles in leaders development with the Scout Method.

The principles in developing leaders with the Scout Method are aimed to develop the leaders in 8 points which were Development of physical, Intellectual, Emotional and moral, Development in the creation of values and attitudes, The relationship between the parties, The social relationships, The relationship between the community, The environmentally responsible.

This study has some recommendation on the policy of the government which should support and promote the activities of the National Scout Organization of Thailand in all aspects including encourage leaders to attend the training and perform activities in order to develop their behaviors according to the guidelines of Scout Method.